

81
3.700

Π. Α. ΑΞΙΩΤΟΥ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ

ΑΘΗΝΑΙ
1899

Π. Α. ΛΕΙΩΤΟΥ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ

Παπᾶ Συνέσιος — Κίρκη. — Ἄντωνέλλος. — Εἰς τὸ χεῖλος κρημοῦ — Δεκοχτοῦρα — Παραμονή Πάσχα. — Ἐκ τῶν ἀνεξήγητων. — Ὁ Σχεδιαστής. — Ἡ ἀντίζηλος — Τὸ πανηγύρι τῆς Γιαγιάς.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1899

Μ/ΝΕΒ
ΑΕΙ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Π.

135402

ΤΩ ΦΙΛΑΤΩ

ΑΓΑΘΟΚΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Ο ΠΑΠΠΑ ΣΥΝΕΣΙΟΣ

(ΝΗΣΙΩΤΙΚΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ)

ΚΕΦ. Α΄.

ΤΟ ΔΙΧΤΥ

—Ξεμώραμα!

—'Ανόητε!

—Κακοῦργα!

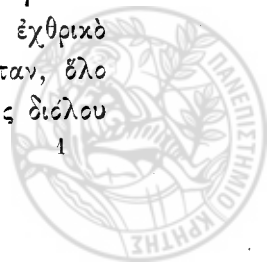
—Χαμένε! Θὰ φᾶς τὸ κεφάλι σου πάλι μ' αὐτὰ ποῦ σοφίστηκες μαζὴ μὲ τὸν ἄξιο σύντροφό σου, τὸ Γιάννη τὸ Σερέτη.

—Μὴ σὲ νοιάζῃ καθολοῦ, εἶπεν ἐκεῖνος. Καὶ πρὸ χαμηλὰ τῆς ἐπέταξε μιὰ λέξι ποῦ ἔκαμε τὴ γυναίκα νὰ τιναχτῆ.

—'Ανόητε! ἐξέχασες τὸ γραμμένο. «Λάκκον ὄρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν».

—'Ἐσὺ νὰ τρῶς νὰ πίνης καὶ νὰ μὴ σὲ κόφτῃ. Ἔχουσι τὴν γῶσιν οἱ φύλακες· ὕστερα πολὺ ἀργὰ ἐθυμῆθηκες τὴ Γραφή.

Τὴ λεπτή, τὴν χαριτωμένη αὐτὴ ὀμιλία ἔκαναν ἀνάμεσό τους—ποῖος ἤθελε τὸ πιστέψῃ ποτὲ—ἓνας γυῖος καὶ μιὰ μάνα, στὸν αὐλόγυρο ἑνὸς μοναστηριοῦ, μιὰ πρωϊνὴ ἀπολείτουργα. Τὸ παράξενο δὲ εἶνε πῶς αὐτὸ δὲν ἦταν ἐχθρικό πετробόλημα, ὅπως λογικὰ θὰ ὑπόθετε καθένας· ἦταν, ὄλο τὸ ἐναντίο, ἓνα παιχίδι μαλακό, ἀθόρυβο, ὅλως διόλου

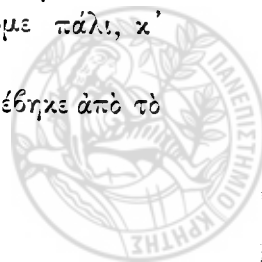
ἀκινδυνο, σὰν νὰ ἔπαιζαν τὸ τόπι τὰ δυὸ ὑποκείμενα. Ὁ ἓνας τὸ ἐξαπολοῦσε, ὁ ἄλλος τὸ ἐπιανε καὶ τὸ ἐγύριζε μὲ ξεχωριστὴ ἀπάθεια καὶ μ' ἓνα τρόπο τόσο ἤρεμο ποῦ βέβαια θὰ ἔλεγεσ πῶς χωρατεύουν, ἦ, ξέρω κ' ἐγώ, πῶς εἶνε θεατρῖνοι καὶ κάνουν δοκιμές, ἦ στὸ τέλος, πῶς τὰ λόγια ἐκεῖνα ἀναφέρουνται σὲ καμμιά ὑπόθεσι ξένη καὶ πῶς τὰ ἔλεγαν ὁ γυιὸς καὶ ἡ μάννα γιὰ νὰ γελοῦν νὰ περνᾷ ἡ ὥρα τους. Καὶ ἀκόμα ἓνα πρὸ παράξενο πρᾶμμα. Ὁ γυιὸς ἦτανε παππᾶς καὶ μάλιστα γούμενος καὶ ἡ μάννα καλογρηά! Τὸ ἐξωτερικὸ τους δὲ πολὺ εὐπρόσωπο. Ἐκεῖνος μὲ καινούριο ῥάσο, χοντρός, προκοίλης, κόκκινός, μὲ μεγάλα, βαθυγάλαζα, ψυχαλιστὰ μάτια καὶ μὲ καστανή, πυκνὴ γενειάδα. Ἐκεῖνη μὲ ἄσπρο, ἔμορφο πρόσωπο, ποῦ ἔδειχνε πρὸ ἄσπρο ἀκόμα ἀπὸ τὸ μαῦρο μαντήλι ποῦ τὸ ἐπερίδενε καὶ ὁποῦ ἄφινε νὰ φαίνονται ἡ ἄκρες μαλλιῶν μαύρων ἀκόμα. περιτυλιγμένη σ' ἓνα ῥάσο καθαρῶτατο, μὲ δερμάτινη ζώνη, δυνατὰ σφιγμένη. Ἡμερώτατοι καὶ οἱ δυὸ. Ἐκεῖνος μάλιστα κάτι ἐμασσοῦσε καὶ πότε πότε ἔρριχνε στὸ πρόσωπο τῆς μάννας του τὰ λεπτόλογα ποῦ ἀναφέραμε, γιὰ νὰ λάβῃ τὴν ἀπόκρισι ποῦ τοῦ ἀξίζε. Γιατὶ τὰ δυὸ ὑποκείμενα ἐπῆραν τὴ στάσι αὐτῆ, ὁ ἓνας ἀντίκρυ τοῦ ἄλλου, αὐτὸ θὰ μᾶς φανερώνεται σιγὰ σιγὰ, ὅσο προχωροῦμε στὴ διήγησι.

— Τί ἤθελες ν' ἀνεκατωθῆς σ' αὐτὴ τὴ δουλιὰ, ἀφοῦ ξέρεις πῶς ἡ κοπέλλα εἶνε ἀρρεβωνιασμένη; ἀρώτησεν ἡ μάννα τὸ γυιὸ τῆς.

— Ἐστὸ δὲν πρέπει ν' ἀνεκατώνεσαι στῆς δουλιές μου· εἶπεν ἐκεῖνος·

— Μὲ τὰ ὑποκείμενα ποῦ ἔχεις φίλοι, τὸν Σερέτη καὶ τὸν παππᾶ Κρητικὸ, γρηγόρα θὰ τὴν πάθωμε πάλι, κ' ἐγὼ ἐβαρέθηκα τὰ ταξίδια· δὲ μπορῶ πλιό.

Ἐκεῖνος ἐτοιμάσθηκε ν' ἀποκριθῆ, ὅταν κατέβηκε ἀπὸ τὸ

κελλί του κ' ἐπέρασεν ἀπὸ μπροστά τους ὁ παππᾶ Κύριλλος, μεσόκοπος ἄνδρας, λεπτός μὲ μιὰ μέση σὰ λιγνῆς γυναίκας, μὲ μπαλωμένο μπινίσι, ξεθωριασμένο πλὴν ἀπὸ τὰ χρόνια, σφιχτὰ ζωσμένος μὲ ζώνη δερμάτινη καὶ μὲ παπούτζια συρτά. Ἐκαλημέρισε τὸ γούμενο καὶ τὴ μάννα του καὶ ἔτράβηξε κατὰ τὴν ὁδόπορτα.

— Γιὰ ποῦ, ἂν θέλῃ ὁ Θεός, πάτερ Κύριλλε ; ἀρώτησεν ὁ γούμενος.

— Πάω κομματί στοῦ Γιώργη, ἀποκριθῆκεν ὁ παππᾶς μὲ μιὰ φωνούλα, σὰν μικροῦ παιδισοῦ.

— Στὸ καλὸ, εἶπε δυνατὰ ὁ γούμενος καὶ χαμηλά, ἐπρόσθεσε.

— Εἶν' ἓνας χάχας ὁ κακόμοιρος !

Τὴν ἴδια στιγμή ἐφάνηκε ὁ παππᾶ Νεκτᾶριος, μεγαλόσωμος γέρος, λίγο χοντρός, μὲ ἰλαρό, εὐχάριστο πρόσωπο καὶ μὲ περπάτημα βαρὺ, παρακυλιστὸ σὰν τοῦ κύκνου. Ἐφοροῦσε φάσο παλιό, ποῦ καὶ ποῦ λαδωμένο καὶ παπούτζια χονδρά, μὲ καρφιά στοὺς πάτους καὶ ἀνοιχτὰ ποῦ ἐφαινότανε ἢ χοντρές, μάλλινές του κάλτζες. Ἐκρατοῦσε, ἀπλωμένο στὰ δύο του χέρια, μαντήλι ριγωτό, μὲ χρῶμα γαλάζιο βαθύ, λεχιασμένο ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀπὸ τὸν ταμπάκο, ποῦ ὁ παππᾶ Νεκτᾶριος ἔκανε συχνὴ χρῆσι, ἂν κρίνουμε ἀπὸ τῆς ἄκρες τῶν ρουθουνιῶν του, μαυρισμένων ἀπὸ τὰ σπυριά τῆς καστανόμαυρης φαρμακῆς σκόνης, ποῦ τόσο ἀρέσει εἰς πολλοὺς γέρους. Εἶχε χρηματίση πρὸ χρόνια γούμενος καὶ τὸν ἐσεβόντανε ὅλοι γιὰ τὴν ἀρετὴ του. Σὰν ἀντίκρουσε τὸν γούμενο καὶ τὴ μάννα του, ἐμουρμούρισε κάτι σὰν χαιρετισμὸ μὲ τὴν τρεμουλιαστὴ γλυκεῖα φωνή του καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν αὐλόθυρα. Ὁ παππᾶ Συνέσιος τὸν ἐχαιρέτισε μὲ βαθεῖα ὑπόκλισι καὶ σὰν ἀπομακρύνθηκε, εἶπε !

— Ἄλλη κουτομαρία ἐτοῦτος πάλι.

— Χαμένο κορμί ! εἶπε γιὰ εἰκοστὴ φορὰ ἡ μάνα του κ' εὐθύς ἐσηκώθη κι' ἀνέβηκε στὸ 'γουμενεϊό.

Ὁ παππᾶ Συνέσιος ἔμεινε κάμποσα λεπτὰ στὴν ἴδια θέσι, ἔπειτα ἐφώναξε τὸν μικρὸ Ἀμβρόσιο, καλογεράκι δόκιμο.

— Ἀκουσε, Ἀμβρόσιε, τοῦ εἶπε· εὐθύς ποῦ φανῆ ὁ Σερέτης, νὰ τοῦ πῆς νὰ ἔρθη νὰ μὲ βρῆ στ' ἀλώνια.

— Καλά, πάτερ ἡγούμενε, εἶπε τὸ παιδί.

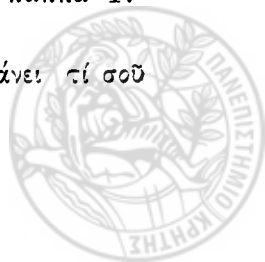
Καὶ ὁ παππᾶ Συνέσιος ἐσηκώθηκε καὶ ἀργοπατώντας, εὐγῆκε ἀπὸ τὴν αὐλοθυρα κ' ἐτράβηξε κατὰ τ' ἀλώνια.

Ὡς τόσο ὁ παππᾶ Κύριλλος εὐρῆκε τὸν Γιώργη τὸν μπακαλοκαφετζῆ, χοντρὸ καὶ στιβαρὸ ἄνδρα, νέο ἀκόμα, στὸν αὐλόγυρο τοῦ μαγαζιοῦ του, νὰ τραβᾷ τὸν ναργιλέ του, ἐνῶ ἡ γυναῖκα του ἐλατρευότανε μέσα. Τὸ ἀγόρι του, παιδί ὡς δέκα χρονῶ, μὲ τὰ μούτρα καὶ τὰ χέρια πασσαλειμμένα ἀπὸ τὸ ὑγρὸ μιᾶς μεγάλης φέτας καρπουζιοῦ ποῦ ἐκράτουσε κ' ἔτρωγε, ἔπαιζε τὸν κυνηγητὸ μὲ τὴν ἀδελφή του, κοριτζάκι ἀδύνατο, μικρότερο ἀπ' αὐτό, ἐνῶ τὸ σκυλλί τοῦ σπιτιοῦ, μαυρο, σγουρόμαλλο, κοντοπόδιχο, ὠρμοῦσε κ' ἐδάγκανε, παίζοντας, πότε τὴν ἄκρη τοῦ φουστανιοῦ τῆς μικρῆς, πότε τὰ παπούτζια τοῦ ἀγοριοῦ μὲ χαρμόсуна γαυγίσματα. Ὁ παππᾶ Κύριλλος ἐκάθησε σ' ἓνα σκαμνὶ κοντὰ στὸν νοικοκύρη, εἶπε νὰ τοῦ φέρουν καφέ καὶ ἄρχησαν μαζῆ τὴν κουβέντα. Σὲ λιγάκι ἤλθε κ' ἐκάθησε κοντὰ τοὺς ὁ παππᾶ Φίλιππος, νέος ἄνθρωπος, ξανθός, μὲ ἡμερο, ἀσθениκὸ πρόσωπο καὶ μάτια ποῦ ἔδειχναν πολλὴ ἐξυπνάδα.

— Ὑποφερμὸ δὲν ἔχει αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ἔλεγεν ὁ παππᾶ Κύριλλος. Ἐκαθότανε μὲ τὴ μάνα του στὴν πεζούλα ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ κελλί μου καὶ τάλεγαν πάλι· τί ἀδιαντροπιὰ !

— Ἀπὸ ντροπὴ δὰ ἄς πῆ κι' ἄλλος, εἶπεν ὁ παππᾶ Φίλιππος.

— Καὶ πᾶς εἶνε μόνο τὰ λόγια, ἐκεῖνα ποῦ κάνει τί σοῦ λένε ; εἶπεν ὁ Γιώργης.

— 'Ας δψουνται ποῦ μᾶς τὸν φέρανε πάλι στὸ κεφάλι μας· εἶπεν ὁ παππᾶ Φίλιππος.

— Εἶναι κι' ὁ Δεσπότης ποῦ τονε θέλει, εἶπεν ὁ παππᾶ Κύριλλος· τέσσερα μουλάρια φορτωμένα τις προάλλες γιὰ τὴν πανιερότητά του· καὶ τρῶτε καλογέροι καὶ παππάδες φασούλια νερόβραστα. Καὶ ἐπρόσθεσε σὰν ἀπὸ μέσα του.

— Καὶ νὰ συλλογιστῆ κανεὶς πῶς αὐτὸς ὁ ἄθρωπος ἀγαπᾶ τόσο τὴ μάννα του, ἐνῶ βρίζεται κάθε μέρα μαζῆ της!

— Νὰ σᾶς πῶ, φταῖτε σεῖς οὗλοι· εἶπεν ὁ Γιώργης ὁ μπακάλης. Βλέπετε τὸν 'Ανθιμο ; Νὰ χαραχτήρας ! Μήτε νὰ τονε βλέπη δὲ θέλει.

— 'Αλήθεια, εἶπεν ὁ παππᾶ Φίλιππος. 'Εκεῖνος ἔχει θέλῃσι μὰ τί νὰ σοῦ κάμη μονάχος του ; ἤπρεπε νὰ φύγωμε ὅλοι μας.

— Τί λὲς τώρα ; εἶπεν ὁ παππᾶ Κύριλλος· μπορούμε νὰ φύγωμε μεῖς ; 'Ο 'Ανθιμος εἶνε μόνο καλόγερος.

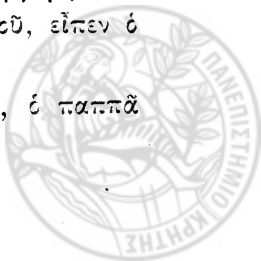
— 'Ετοιμάζεται πάλι ἀναφορὰ στὸ Δεσπότη, εἶπεν ὁ παππᾶ Φίλιππος, μὰ δὲ βαρυνεῖσαι τίποτα δὲ θὰ βγῆ πάλι. Κάνει αὐτὸς ὅ,τι θέλει κ' ἔννοια σου.

— Ναι μὰ τώρα εἶμαι περιέργος νὰ διῶ πῶς θὰ τὰ ξεμπερδέψῃ μὲ τὴν ἱστορία τῆς κουμπάρας του τῆς Φλουροῦς τῆς κόρης τοῦ γέρο-Μαρούπα, ποῦ θέλει καὶ καλὰ νὰ τῆς δώκῃ τὸν Κυριάκο τὸν Κοβάκα ποῦ εἶνε ἀρρεβωνιασμένος τόσο καὶρὸ τώρα μὲ τὴν 'Αννέζα τοῦ Κοντοπάνη. Προχτὲς τὸν εἶχε κλεισμένο στὸ 'γουμενὸ καὶ τὸν ἐμέθυσε.

— 'Αδύνατος ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ Κυριάκος, εἶπεν ὁ παππᾶ Κύριλλος καὶ εἶνε φόβος μήπως τὸν καταφέρει καὶ τονε στεφανώσῃ γιατί ἔχει καὶ βοηθοὺς σὰν κι' αὐτόν.

— Ναι, ἔχει τὸν παππᾶ Κρητικό, τὸν κατεργάρη καὶ τὸν Γιάννη τὸν Σερέτη τὸν συγγενῆ τοῦ γαμπροῦ, εἶπεν ὁ Γιώργης.

— Θαρρῶ ὅμως πῶς δὲ θὰ τὰ καταφέρῃ εἶπεν, ὁ παππᾶ

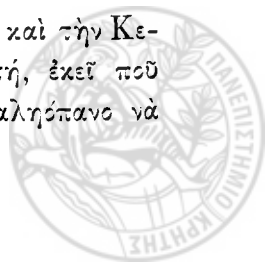

Φίλιππος. Ὁ πατέρας τῆς Ἀννέζας εἶνε τόσο ἐξαγριωμένος, ποῦ ἂν ὁ γούμενος δὲν ἀφήκη ἥσυχον τὸν γαμπρό, θὰ κάμῃ μεγάλα πράγματα. Ἔχει φίλον καὶ τὸ Δήμαρχο καὶ θὰ λάβῃ τὰ μέτρα του, δὲ θ' ἀφήκη νὰ τοῦ πάρουνε τὸν Κεριακό.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ἐφάνηκε ὁ γούμενος καὶ ἡ ὀμίλιες ἐπαύσανε. Ἐκεῖνος θυμῶς, ἀφοῦ ἔρριξε μιὰ ματιά στὸν αὐλογυρο τοῦ μπακάλικου, ἐτράβηξε κατὰ τὸ πλησιέστερο ἀλῶνι, ἐσύναξε τὰ ράσα του κ' ἐκάθησε στὴν ὀμαλότερη πέτρα τοῦ ἀλονόγυρου. Παρέκει ἦταν τρία τέσσερα χωριανόπαιδα· ὁ γούμενος τὰ φώναξε, τοὺς ἔδωκε μερικὰ στραγάλια ποῦ εἶχε στὴν τσέπη του καὶ τάβαλε νὰ παλέψουν, γιὰ νὰ γελάσῃ. Σ' ἓνα μέρος τοῦ ἀλωνιοῦ ἦταν ἓνας μεγάλος σωρὸς φασουλόφυλλα· ἐκεῖ ἀπάνω ἐρρίχτηκαν τὰ παιδιὰ μὲ φωνὲς καὶ γέλοια, σπρώχνοντα τὸ ἓνα τ' ἄλλο, ὅταν ἓνας χοῖρος ἀσπρόμαυρος, μὲ μεγάλη ἀγκαθωτὴ χαιτή, χωμένος στὸ σωρὸ μέσα, ἐπετάχτηκε τρομαγμένος καὶ μὲ τὴ χαιτή, τὰ ρουθούνια καὶ τὰ μάτια γεμάτα φύλλα, ἐπῆρε δρόμο μὲ ὑπόκωφ' ἀπορθουνίσματα σπέρνοντας μεγάλο τρόμο σὲ πέντ' ἕξ ὀρνιθες ποῦ μὲ ἀνοιχτὰ τὰ φτερά καὶ κακαβίζοντας, ἔτρεχαν σὰν δαιμονισμένες, ἐνῶ ἓνας μεγάλος πετεινὸς χρυσολαίμης, μακροπόδαρος, μὲ τὸ λαιμὸ τετωμένον ἔδειχνε τὸ θυμὸ του μὲ τὴν πιὸ δυνατὴ του φωνή, ὑποχωρῶντας βῆμα βῆμα, μὲ ἀξιοπρέπεια, σὰν νάθελε νὰ δεῖξῃ πῶς δὲν πολυφοβᾶται τὸ τετράποδο.

Στὸ παιχνίδι τῶν παιδιῶν ἐπῆρε μέρος καὶ ὁ γούμενος· ἔδινε σπρωξιὰς στὰ παιδιὰ καὶ τὰ ριχνε στὸ σωρὸ ἀπάνω, τὰ ἐβουτούσε μέσα, κ' ἐξεκαρδιζότανε στὰ γέλοια. Σὲ λιγάκι ἐφώναξε τὸ πιὸ τολμηρὸ παιδί.

— Δημήτρη τοῦ λέει· πάρε αὐτὴ τὴ δεκάρα καὶ τὴν Κεριακὴ ποῦ θάρθω στὸ σχολεῖο μὲ τὸν ἐπιθεωρητὴ, ἐκεῖ ποῦ θὰ μιλοῦμε ἡμεῖς, ἐσύ νὰ ἔχῃς ἓνα κομμάτι παληόπανο νὰ

τὸ κολλήσῃς ἀπὸ πίσω στὸ σουρτουκο τοῦ δασκάλου ἄκουσες ;

Τὸ παιδί ἐχαμογέλασε.

—Καὶ σὰ μὲ μαντατέψουνε ; εἶπε.

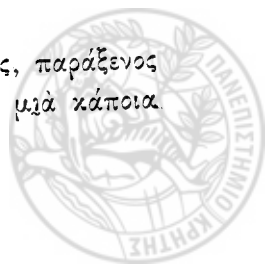
—Ποῖς θὰ τὸ κάμῃ ποῦ τονε σκοτώνω ; Νὰ κάμῃς καθὼς σοῦ λέω καὶ θὰ σοῦ δώκω κι' ἄλλη μιὰ δεκάρα.

Ὁ Δημήτρης ὑποσχέθη κ' ἔτρεξε νὰ βρῆ τ' ἄλλα παιδιὰ, ποῦ ἐφεύγανε μὲ φωνές. Ὁ παππᾶ Συνέσιος ἔμεινε στὸ ἴδιο μέρος καὶ πότε ποτ' ἐγύριζε πίσω του κ' ἔβλεπε.

Ἀντίκρου του τ' ἀμπέλια, νωποτρύγητα, καὶ στ' ἀριστεράτου τὰ γελαστὰ περιβόλια, γεμάτα ὠμορφιὰ καὶ χάρι, ἐξετύλγαν, σὲ μεγάλη ἔκτασι, καταπράσινα χαλιά, περιφραγμένα ἀπὸ τοίχους ξεροτρόχαλους καὶ μόνο πῶς, τὸν γλυκύτατο, ἀμίμητο χρωματισμό, ποῦ καὶ ποῦ. θαρρεῖς, ἐκηλίδωνε, θερισμένο ἢ χέρσο χωράφι, γεμάτο ἀγκάθια καὶ ξερόχορτα, σὰν ποῦ ἀμαυρώνουν, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, σταχτόμαυρα συννεφάκια, τοῦ καθάρου οὐρανοῦ τὸ καταγάλαζο χρῶμα. Δεξιὰ μεριά, κατὰ τὴ δύσι, τῆς Κουκουλοῦς ὁ Γκρεμνός, αἰωνόβιος γρανίτης, τεράστιος, γέρω γίγαντας ἐπιβλητικὸς μὲ τὴ στρογγυλή, σὰν κρανίο ἀνθρώπινο, τὴ φαλακρὴ κεφαλὴ του, ποῦ ποῖς ξέρει πόσους κατακλυσιμὸς καὶ πόσ' ἀστροπελέκια ἐπεριφρόνησε καὶ ὁποῦ δείχνει, θαρρεῖς μὲ ὑπερηφάνεια, σχισμάδες καὶ χάσματα εἰς τὰ πολύπαθα πλευρά του σὰν τῆς πλῆγές του τῆς τιμημένες πολεμιστῆς ἀκατάβλητος.

Ἄλλ' αὐτὲς ἡ εἰκόνες δὲν ἔκαναν αἰσθησι στὸν παππᾶ Συνέσιον. Ἐγύριζε πίσω του καὶ ἔβλεπε ἀνυπόμονα, ὡσὰν κάποιον νὰ ἐπερίμενε. Καὶ ἀλήθεια, ὕστερ' ἀπὸ κάμποση ὥρα ἐφάνηκε ὁ Γιάννης ὁ Σερέτης ὁποῦ καὶ ἦλθε καὶ ἐκάθισε κοντὰ στὸ γούμενο.

Τὸ ὑποκείμενον αὐτὸ εἶνε ἀξιοπεριέργος τύπος, παράξενος καὶ πρέπει νὰ τὸν περιγράψωμε γιὰ νὰ δώσωμε μιὰ κάποια

ιδέα στον αναγνώστη. Ἐξήνταπεντάρης, ψηλός, λιγνός, λιγυστός, με μουστάκι ξανθόασπρο, κομμένο στής ἄκρες, χωρίς γένεια, με βράκα συμμαζεμένη ποῦ κατέβαινε ὡς τὸ γόνατο καὶ ἄφηγε γυμνές τῆς λιπόσαρκες κνήμες του, ζωσμένος σφιχτὰ με ζώνη μάλλινη, σχεδὸν πάντα ξεμανί- κωτος καὶ στήν κεφαλή μ' ἓνα φέσι μεγάλο, τσακισμένο πίσω με μακρὰ φούντα καὶ δεμένο με μαντήλι χρωματι- στό, κεντημένο γύρω γύρω με μπιμπίλες σάν γυναῖκα. Ἀναθρεμμένος ἀπὸ παιδι με γυναῖκες, ἐπῆρε τοὺς τρόπους των ὅλους ὥστε ποῦ ἀπογυναικώθηκε καθ' ὄλοκληρία· ὀμι- λία, περπάτημα, χειρονομία, ὅλα ἦταν γυναίκεια.

Ἡ γυναῖκαις πρὸ πολλοῦ εἶχανε πάψη νὰ τὸν φοβοῦνται· τὸν ἤξευραν—πρὸ χρόνια τώρα—ὡς τελείως νεκρωμένο. Ἔργο εἶχε νὰ σαβανώνη, νὰ στρώνη νυφικά κρεβάτια καὶ νὰ ὑπηρετῇ στής ἐκκλησίαις. Ζωηρός, ἀστείος, εὐθυμος πάντα, κουσεγάρης σάν γυναῖκα πρόστυχη, ἀνακατονώτανε σὲ κάτι μικροραδιοργάνεις, ἔφτιανε κι' ἐγαλοῦσε παντρεῖες κατὰ τὴν περίστασι. Λίγα χρόνια προτῆτερα εἶχε δυνατὸ ἀντίζηλο τὸν λεγόμενο χονδρὸ Σερέτη. Γυναικωτὸς κι' ἐκεῖ- νος, εἶχε τὸ ἴδιο ἐπάγγελμα· ἦταν ἔμωσ ἀξιοπρεπῆς· ρα- διοργάνεις καὶ κουσέγια δὲν ἤξερε καὶ γι' αὐτὸ τὸν εἶχαν τὰ καλλίτερα σπίτια. Καὶ ἐπολεμοῦσαν ὁ μεγάλος καὶ ὁ μικρὸς Σερέτης· αὐτὸς ὁμωσ δὲν τὰ ἐβγαζε πέρα καὶ τὸν ἐκδικούτανε με ῥίμες σατυρικές ποῦ τῆς ἔφτιανε πρόχειρα καὶ τῆς ἐφώναζε στὸ δρόμο μέσα. Εἶναι γνωστοὶ καὶ σή- μερα μερικοὶ στίχοι του εἰς βάρος τοῦ ἐχθροῦ του· τοῦ ἔλεγε :

«Φορεῖ βραχιὰ ὡς Κάζακος, φορεῖ ὑπὲρ σακκία,
«ποῦ κρύφτου» λέρεις χιλίεις δυὸ καὶ περισσὴ κακία,
«Νυμφοστόλος, νεκροστόλος
καὶ κατεργαριὰ καὶ ὄσλος».

Μετὰ τὸν θάνατο ἑμῶς τοῦ μεγάλου, ἡσύχασεν ὁ μικρός, γιατί εἶχε τὸ στάδιο ἐλεύθερο.

Ἦταν φίλος τοῦ παππᾶ Συνέσιου, ὁ ὁποῖος εἶχε τώρα τὴν ἀνάγκη του γιὰ τὸν γάμο ποῦ ἐμελετοῦσε νὰ κάμῃ. Γι' αὐτὸ συχνὰ κατέβαινε στὴ χώρα, ποῦ κατοικοῦσε ὁ Σερέτης καὶ αὐτὸς πάλι συχνὰ ἐρχότανε στὸ Μοναστήρι γιὰ τὴν ἴδια δουλειά. Καὶ τώρα γι' αὐτὸ βρίσκεται ἀπάνω νὰ συνεννοηθῇ μὲ τὸν γούμενο γιὰ ὑστερη φορὰ.

— Ἦσκασα νὰ σὲ περιμένω, τοῦ εἶπεν αὐτός, ἅμα ἐπλησίασε.

— Κ' ἐγὼ ἦσκασα νὰ καταφέρω τὸν Κεριάκο, εἶπεν ὁ Σερέτης. Ἐαρρεῖς πῶς εἶν' εὐκόλα πράγματα, γούμενε; Θέλει νὰ σ' εὐκαριστήσῃ μὰ καὶ φοβάται τὸ γέρω Κοντοπάνη.

— Ἐσὺ νὰ τονε φέρῃς στοῦ Μαρούπα, καθὼς ἐμείναμε σύμφωνοι καὶ τ' ἄλλα εἶν' ἐδική μου δουλειά.

Ἄμὲ ὁ παππᾶς ὁ Κρητικός;

— Σύμφωνος· τὸ δίχτυ ἔννοια σου εἶνε καλὰ βαλμένο. εἶπεν ὁ γούμενος καὶ δὲ μπορεῖ παρὲ νὰ πιαστῇ.

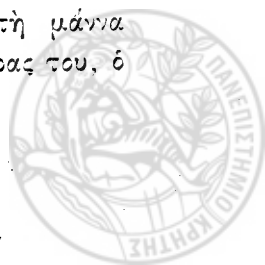
— Καὶ πρέπει νὰ πιαστῇ, εἶπεν ὁ Σερέτης· ἐγὼ θά τονε φέρω ὁ ἴδιος εἰς τοῦ Μαρούπα τὰ χοιροσφάγια καὶ ὑστερα ἄς πάῃ ὁ Κοντοπάνης νὰ τονε κυνηγᾷ.

— Πᾶμε τώρα μέσα, εἶπεν ὁ γούμενος, νὰ βοηθήσῃς τὸν Δημήτρη εἰς τὸ τρίψιμο τῶν καντηλιῶν καὶ ὑστερ' ἀνεβαίνεις καὶ τρώμε.

Ἄπὸ τὴν αὐλὴ τοῦ μπακάλικου ἐβλεπαν τὰ δυὸ ὑποκείμενα οἱ παππάδες μὲ τὸν Γιώργη κα' ἔλεγαν ἀνάμεσὸ τους — πολλὰ.

— Ὑποκείμενο ἀλήθεια! Εἶπεν ὁ παππᾶ Κύριλλος.

— Μὰ τί γυρεύεις ἀπὸ ἄθρεπο ποῦ, μαζῆ μὲ τὴ μάνα του, ἐστάθηκεν αἰτία νὰ χαθῇ ὁ καυμένος ὁ πατέρας του, ὁ καλὸς ἄθρεπος καὶ ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος ναύτης.

— Ἀλήθεια, εἶπεν ὁ παππᾶ Κύριλλος, ἤκουσα κ' ἐγὼ αὐτὴ τὴν ἱστορίαν τοῦ ναυτῆ, μὰ μόνον ἄκρες μέσες.

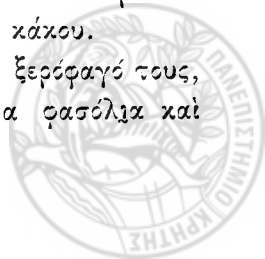
Τῆ στιγμῇ ἐκείνῃ ἡ γυναῖκα τοῦ μπακαλῆ τὸν ἐφώναξε μέσα.

— Ἐγὼ τὴν ξέρω μὲ τὸ νῆ καὶ μὲ τὸ σῖ, εἶπεν ὁ Γιώργης, ἀπὸ τὸν μπάρμπα μου τὸ γέρω Ζέπω· σοῦ τήνε λέω ἄλλη φορὰ.

Κι' ἐμπῆκε στὸ μαγαζὶ του.

Ὁ παππᾶ Συνέσιος, ὡς τόσο, ἀφ' οὗ ἐγευματίσει μὲ τὸν φίλον του τὸν Σερέτη, τοῦ ἔδωκε καὶ ἄλλες ὁδηγίαι, τῆς ὑστερινῆς, γὰρ τῆ δουλιᾶ ποῦ ἐμελετοῦσαν καὶ τοῦ ἐσύστησε αὐστηρὰ νὰ προσέξῃ, τὸ δίχτυ ποῦ ἐπλεκαν νὰ εἶναι καὶ στερεὸ καὶ τεχνικόν, γὰρ νὰ μὴν ἦθελ' εὖρη τὸ ψάρι κανένα μέρος ἀδύνατο ἢ καμμιά τρύπα μεγαλειότερη καὶ τοὺς φύγη. Ἦθελε νὰ νικήσῃ καὶ τὸν Κοντοπάνη καὶ τὸν Δήμαρχο ποῦ τούκανε τὸν ἐχθρό. Ζήτημα, βλέπετε, φιλοτιμίας! Ὑστερ' ἀπ' αὐτὰ, ἀπόλυσε τὸν Σερέτη καὶ ἔμεινε μονάχος. Εἶπε στὸν ὑποταχτικόν του, τὸ μικρὸ Ἀμβρόσιο, ξανθόμαλλο, παχουλὸ καὶ ἀφράτο παιδί, πῶς θὰ κοιμηθῆ καὶ νὰ μὴν τονε ταραξῆ κανέναν καὶ μόνον σὰν ἔλθῃ τὸ Βαγγελάκι, ὁ γυῖος τοῦ Μανάρου τοῦ χωρικοῦ νὰ τὸν ξυπνήσῃ χωρὶς ἄλλο. Ὁ Μανάρης ἦταν ἀπὸ τοῖς πλούσιοι χωρικοί· πολὺ ἐξυπνος καὶ πολὺ ἀξίος ἄνθρωπος, ἐφημηζότανε καὶ γὰρ πολὺ τολμηρὸς λαθρέμπορος. Ὁ παππᾶς Συνέσιος ἐβυθίσθηκε σὲ ὕπνον βαθὺ καὶ μόνον ἀργὰ πλιό, ἀπόσπερνα, ἦλθε τὸ Βαγγελάκι κ' ἐμπῆκε στὴν κάμαρά του, ὅπου ἔμεινε πολλὴ ὥρα. Τί εἶπανε, κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ μάθῃ· γιὰ τὸ χωριανόπαιδο, δασκαλεμμένον ἀπὸ τὸν πατέρα του, ποῦ τὸ εἶχε τὸ δεξιόν του χέρι, δὲν ἔλεγε ποτὲ τίποτα, Ἡ διδασκαλίαι τοῦ πατέρα του καὶ τοῦ παππᾶ Συνεσίου δὲν ἐπήγγαιναν τοῦ κάκου.

Σὰν ἐβράδειατε, ἐπῆραν οἱ καλόγεροι τὸ ξερόφαγό τους, τὸ καρβελάκι τὸ μαῦρον καὶ τὰ νερόβραστα φασόλια καὶ

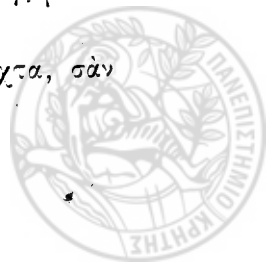

ετραβήχθηκε καθένας 'ς τὴν τρύπα του. Γιατί στ' ἀλήθεια, τὰ κελλιά ἐκεῖνα, σκοτεινά καὶ τὴν ἡμέρα καὶ μόνο μὲ μιὰ χαμηλὴ πορτοῦλα, ἔμοιαζαν μὲ τρύπες, σὰν φυλακὲς κατὰ-δικῶν. Οἱ παππάδες ἐπῆγαν λίγο στοῦ μπακάλη καὶ ἐκεῖ ἔμαθαν πῶς κάτι μελετᾶ τὴ νύχτα ὁ 'γούμενος, γιατί ὁ Γιώργης εἶδε τὸ Βαγγελάκι, ποῦ ἐγνώριζε, καὶ ἀπὸ ἄλλη φορὰ, γιατί ἔρχεται. Δὲν ἐτολμοῦσε ὅμως κανεὶς νὰ πῆ τίποτα.

— "Ἄς κάμῃ καλὰ ὁ ἀλιτήριος, τί μᾶς μέλει; Εἶπαν οἱ παππάδες ἀνάμεσό τους κ' ἐγύρισαν γρήγωρα, σύμφωνα μὲ τὸν κανονισμό κ' ἐζάρωσαν καὶ αὐτοὶ στὰ κελλιά τους, καὶ εἰς τῆς ἐννιά ὥρες ὅλο τὸ Μοναστήρι ἦτανε βυθισμένο σὲ βαθύτατο ὕπνο. Τίποτα δὲν ἄκουες παρὰ τὸ φύσημα τοῦ ἀγέρα, ποῦ εἶχε πάρῃ δυνατὰ λίγο προτῆτερα καὶ τὸν μονότονο καὶ μελαγχολικὸ τριγμὸ τῶν παληῶν παραθυριῶν τοῦ ἡγουμενιοῦ.

Ὁ παππᾶ Συνέσιος ἀγρυπνοῦσε μονάχος. Ἡ μάννα του εἶχε τραβηχτῆ στὴν καμαρὰ της, τὸ δὲ καλογεράκι, ἀφοῦ τὸν ὑπηρετῆσε στὸ τραπέζι, ἐπῆγε κ' αὐτὸ νὰ κοιμηθῆ κατὰ διαταγὴ του. Γιὰ νὰ μὴν τοῦ ἀποφαίνεται ἡ ὥρα ἐπῆρε ἓνα μάτσο κλειδιά κ' ἐκάθησε κοντὰ στὸ παράθυρο γιὰ ν' ἀκούῃ καλλίτερα κάθε ἐξωτερικὸ κρότο. Τὰ κλειδιά ἦτανε διάφορα, μικρὰ καὶ μεγάλα καὶ ἄρχησε νὰ τὰ διαλέγῃ καὶ σὲ καθένα νὰ χαράζῃ, μ' ἓνα σουγιά, κάτι σημάδια δικὰ του. Ἦταν αὐτὰ καθὼς ἐλέγαν, ἀντικλειδιά, γιὰ ν' ἀνοίγῃ τὰ κελλιά καὶ τῆς κασσέλες τῶν καλογήρων ποῦ ὑποπτευότανε. Θὰ ἐργάσθηκε ὡς μιὰ ὥρα, ὅταν ἀπὸ τὴν κάμαρα, ποῦ ἦταν στὸ βάθος, ἀκούσθηκε ἀδύνατο περιπάτημα καὶ σὲ λιγάκι ἀνοίχθηκε ἡ πόρτα καὶ στὸ κατώφλιο ἐφάνηκε ἡ μάννα τοῦ 'γουμενοῦ, κάτασπρη μέσα στὸ μαῦρο της ῥάσο. Ἐθύμωσε ὁ 'γούμενος.

— Ποῖδς σ' ἐπείραζε πάλι κ' ἐσηκώθηκες νύχτα, σὰν κουκουβάγια; εἶπε μὲ θυμὸ!

—Τί μελετᾶς πάλι, ἀλιτήριε; ἀρώτησεν ἐκείνη, χωρὶς ἀποκριθῆ.

—Δὲν εἶνε δουλιὰ σου· μὴ μὲ κολάζῃς.

—Χαμένο κορμί! εἶπεν ἐκείνη· θὰ σὲ διώξουνε πάλι σὰν κατὰδικο!

—"Ἄμε νὰ κοιμηθῆς, γρη῏ὰ στρίγγλα!

—'Αδιόρθωτε, χεῖρο! θὰ φᾶς τὸ κεφάλι σου.

—Φύγε, σοῦ λέω κ' ἐγὼ ξέρω τί κάνω.

—Νὰ ξεραθῆς, ἀνόητε!

—Κακοῦργα!

—Χεῖρο!

Ὁ παππᾶ Συνέσιος ἐσηκώθηκε ἀνυπόβητος καὶ ἡ μάννα του ἐτραβήχθηκε.

Ἐπεριπάτησε παραγμένος στὴν κάμαρα γιὰ κάμποση ὥρα, ἐπειτα κοντὰ τὰ μεσάνυχτα, ἐτυλίχθηκε σ' ἓνα χονδρὸ σάλι, ἀνοίξε τὴν πόρτα τοῦ ἡγουμένου καὶ κατέβηκε κάτω. Ἐκύτταξε γύρω του—σιωπὴ μεγάλη καὶ μόνο ὁ ἄνεμος ἐφυσούσε μὲ μανία καὶ τὸ παλαιὸ σκοινὶ τοῦ μικροῦ καμπαναριοῦ τῆς ἐκκλησιᾶς ἐσφύριζε λυπητερά· φῶς πουθενὰ κανένα καὶ μόνο μυριάδες ἄστρα, διαμαντόπετρες ὑπέρλαμπρες, ἐτρεμόσβυναν στὸ στερέωμα. Ὁ γούμενος, ἀφοῦ πῆρε γύρω τὴν αὐλὴ κ' ἐξέτασε ὅλα τὰ κελλιά ἀπάνω καὶ κάτω, γιὰ νὰ ἰδῆ μὴν ἀγρυπνοῦσε κανέναν, πῆγε κ' ἐκάθησε στὴν πεζούλα τῆς καμάρας, κοντὰ στὴν ὀξώπορτα. Ἐκεῖ ἐπερίμενε, τυλιγμένος σφιχτὰ στὸ σάλι του, γιὰτὶ ὁ ἀγέρας ἦτανε ψυχρὸς. Ἐπερίμεν' ἐπερίμενε καὶ κάτι ἐμουρμουρίζε πότε πότε ἀπὸ ἀνυπομονησία. Τέλος θὰ ἦταν μιά μιση μετὰ τὰ μεσάνυχτα, ὅπου ἀκούστηκαν ἀπ' ἔξω ποδοβολητὰ καὶ ἀπορθουίσματα ζώων, Ὁ παππᾶ Συνέσιος ἐσηκώθηκε κ' ἐπλησίασε τὴν πόρτα. Σὲ λιγάκι ἐχτύπησαν ἐλαφρὰ καὶ ὁ γούμενος εὐγάλε τὸν ξύλινο μοχλὸ τῆς σιδερόφρακτης πόρτας, ἡ ὁποῖα ἐτρίβε δυνατὰ

στά σκουριασμένα μάσκουλά της και ανοίχτηκε διάπλατη. Και ἔσκυψε νάμποσο γιὰ νὰ μπῆ μέσα ἕνας χωρικός, σαραντάρης ἄνδρας, ψηλός, πλατύστηθος, στιβαρός, ὁ γνωστός Μανάρας, λαθρέμπορος, φημισμένος γιὰ τὴν ἀφοβία καὶ γιὰ τὴν τέχνη του νὰ γελαῖ τὴν ἐξουσία. Εἶχε μαζῆ του ἕναν βοθητὸ καὶ τὸ παιδί του, τὸ Βαγγελάκι.

— Πολὺ ἀργήσατε, εἶπεν ὁ γούμενος.

— Δὲ λὲς πῶς ἤρθαμε ! εἶπεν ὁ χωρικός.

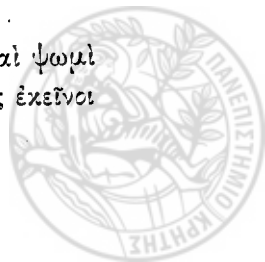
— Πῶς μαθῆς ; ἀρώτησεν ὁ γούμενος.

— Ἐνας στρατιώτης εἶχεν ὑποψίες· θαρρεῖς πῶς δὲν εἶνε καὶ καταδότες ; ὡς ποῦ νὰ τονε πλανέσω, ἐγὼ ξέρω τί τράβηξα !

— Οἱ μασκαράδες ! εἶπεν ὁ γούμενος. Γρήγορα τώρα νὰ ξεφορτώσουμε.

Πέντ' ἔξη μουλάρια φορτωμένα ζάχαρες καὶ πετρέλαιο ἐστέκουνταν ὄξω. Οἱ χωρικοὶ ἄρχησαν τὸ ξεφόρτωμα καὶ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ γουμένου σὲ μισὴ ὥρα ἔβαλαν τὴνπραμμάτεια στὸ μαγαζὶ τῆς Μονῆς, ποῦ ἦταν ἔτοιμο ἀπὸ νωρὸς καί, ἀφοῦ ὁ Μανάρας εἶπεν ὅ,τι εἶχε νὰ πῆ τοῦ γουμένου, ἐκάθησαν στὰ ζῶα κ' ἔφυγαν. Ὁ γούμενος ἐκλείσει τὴν πόρτα τὴν ἐσφάλισε μὲ τὸν ξύλινο μοχλό, ἐπειτ' ἀνέβηκε στὸ γουμενηϊό, ἀναψ' ἕνα φαναράκι κ' ἐπῆγε ἴσια στὸ μαγαζὶ καὶ τὸ ἐκλείδωσε· ἐπειτ' ἀνέβηκε νὰ ἠσυχάσῃ. Ἦταν εὐχαριστημένος, ὕπνος ὁμως δὲν τοῦ πήγαινε καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ ἔπεσε εἰς συλλογισμούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὸν εὐγαλε, μετὰ κάμποση ὥρα, τὸ καμπανάκι ποῦ ἐκαλοῦσε τοὺς καλόγερους στὴν ἐκκλησιὰ νὰ διαβάσουν καὶ νὰ προσευχηθῶνε. Ὁ παππᾶ Συνέσιος ἐπλησίασε στὸ παράθυρο. Τὰ ἄστρα ἐφειγγοβολοῦσαν ἀκόμα καὶ ὁ γούμενος εἶδε τὰ γεροντάκια σὰν σκιές, νὰ πηγαίνουν στὸ ναὸ μέσα.

— Ζῶα τετράποδα, εἶπε μεγαλόφωνα· ἀνίκανα καὶ ψωμί νὰ φᾶνε· μόνο προσευχὲς ξέρουνε. Ἄμὲ οἱ παππάδες ἐκεῖνοι

νά θέλουν νά γενοῦν ἴγουμένοι! Μήτε νά μιλήσουν δὲν ξέ-
ρουν, ὄχι νά διοικήσουν! Ὁ Μαλάκας ὁ Νεκτάριος ποῦ
μόνο ταμπάκο ξέρει νά ρουφᾷ καὶ ὁ χτηιάρης ὁ Φίλιππος
ποῦ καὶ νά μιλήσῃ τοῦ δίνει κόπο. Ὅσο γὰρ τὸν καυμένον
τὸν Κύριλλο, αὐτὸς εἶνε καλὸς καὶ περνῶ τὴν ὥρα μου μαζῆ
του, Δὲ μ' ἀγαπᾷ κανένας, μὰ μὲ φοβοῦνται καὶ ὅσο ἔχω
τὸ Δεσπότη καὶ μερικοὺς φίλους, τὰ ζωντόβολα τὰ περι-
φρονῶ: Καὶ σὲ λιγάκι ἐπρόσθεσε.

— Εἶναι κάμποσος καιρὸς ποῦ μὲ πειραζει καὶ μ' ἐμπο-
δίζει ἢ μάννα μου, θυμώνω, μὰ τί νά κάμω ποῦ τὴ λυ-
ποῦμαι. Φαίνεται, θέλει τώρα νά ἐξαγοράσῃ τὰ παληά.
Ἵστερ' ἀπὸ τῆς σκέψεις αὐτές, ἐκλείσθηκε στὴν κάμαρά
του καὶ ἔπεσε νά κοιμηθῇ τοῦ δικαίου τὸν ὕπνο.

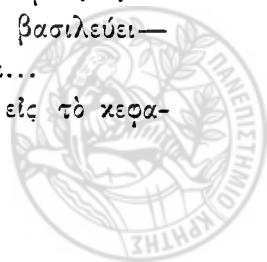
ΚΕΦ Β'.

Ο ΝΑΥΤΗΣ

Πρὶν προχωρήσωμε, ἀνάγκη νά στραφοῦμε κάμποσα χρο-
νια πίσω γιὰ νά περιγράψωμε μιὰ ἱστορία πολὺ σχετικὴ μὲ
τὴ διήγησί μας.

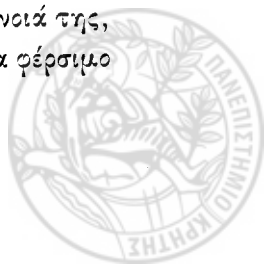
Εἶνε καλοκαῖρι. Ὁ ἥλιος κοντεύει νά βασιλέψῃ, στέλ-
νοντας καὶ στὴ στεριά καὶ στὴ θάλασσα, παντοῦ, ὅπου ἐμ-
ποροῦσε νά ξαπλωθῇ καὶ νά εἰσχωρήσῃ, τὸ γλυκὸ, τὸ θαλ-
περὸ ἀκόμα, τὸ τρισπόθητο ἀποχαιρετιστήριον φῶς του. Ὅλα
δεῖχνουν μιὰν μαγευτικὴν εἰκόνα χαρᾶς καὶ εὐθυμίας ζω-
πάροχης καὶ μόνο σ' ἓνα φτωχικὸ χαμόστιπο βασιλεύει—
τί-φοβερὴ ἀντίθεση—τῆς συμφορᾶς τὸ σκοτάδι...

Τὰ μυαλὰ τοῦ σκοτωμένου, σκορπισμένα εἰς τὸ κερα-

λάρι της πόρτας, έκηλίδωναν άπαίσια όλο έκείνο τὸ μέρος τοῦ τοίχου. Ὁ ναύτης, ξαπλωμένος καὶ μὲ ἀνοιχτὸ τὸ κρανίο, ἔπιανε τὸ μισὸ δωμάτιο μὲ τὸ μεγάλο του ἀνάστημα. Κόσμος πολὺς, ὄξω καὶ μέσα καὶ κλάμματα καὶ ἄγρια ξεφωνητὰ γυναικῶν πότε πότε, ἔκαναν πρὸ φριχτῆ τὴν ἀπαίσια εἰκόνα. Περισσότερο ἀπ' ὄλες ἐφώναζε κ' ἐθρηνοῦσε ἡ ἀδερφή τοῦ σκοτωμένου γιὰ τὸ κίνημα τὸ ἀνόσιο, γιὰ τὸ ἄδικο ποῦ τῆς ἔκαμε. Καὶ στὰ ξεφωνητὰ μέσα ἀκούονταν καὶ μερικὲς κατάρρες γιὰ νῆ νύφη τῆς, ποῦ ἐστάθη αἰτία τοῦ σκοτωμοῦ του, γιὰτὶ ὁ ναύτης εἶχε γυναῖκα καὶ παιδί, ἀγόρι ὀχτῶ ἐνιαῖα χρονῶν. Καί, πρᾶμμα παράξενο, δὲν ἦταν ἐκεῖ, τὴν ὥρα ποῦ ἔγεινε τὸ κακὸ, οὔτε ἡ γυναῖκα του, οὔτε τὸ παιδί του· ξένες γυναῖκες ἐθρηνοῦσαν καὶ ἀπὸ τοὺς δικούς του ἡ ἀδερφή του μονάχη.

Μεγάλο κρότο ἔκαμε στὸ μικρὸ τόπο ὁ ἀσυνείθιστος, ὁ φριχτὸς θάνατος τοῦ ναύτη· νὰ βάλῃ χέρι ἀπάνω του ὁ ἴδιος! τί ποῦ ἦρθε; Μεγάλο ἄδικο ἔκαμε στὸν ἑαυτό του καὶ στοὺς δικούς του. Σὰν ἔμαθαν ὁμοῦ τὴν αἰτία καὶ αὐτοὶ ποῦ τὸν κατηγοροῦσαν, τὸν ἐλυπήθησαν τῶρα κ' ἐμετανοοῦσαν γιὰ τὰ λόγια ποῦ εἶχαν πῆ. Γιατί, ἀλήθεια, πολὺ πικρὰ λόγια εἶχεν ἀκούσῃ ὁ κακόμοιρος ὁ ναύτης ἀπ' ὄλους· δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ τὸν κακολογοῦσαν. Τὸ μεγάλο ὁμοῦ χτύπημα, τὸ ἀποφασιστικὸ, τοῦ το ἔδωκαν ἡ γυναῖκά του καὶ τὸ παιδί του τὸ ἴδιο. Διωγμένος ἀπ' αὐτὴν, θὰ ἔμενε στὸ δρόμο μέσα, ἂν δὲν ἦταν ἡ ἀδερφή του νὰ τονε δεχτῆ στὸ φτωχικὸ τῆς. Σὰν ἀκούστηκε ἡ φριχτὴ εἰδησι, ἐφάνηκε καὶ ἡ γυναῖκά του σὰν μετανοημένη καὶ ἄρχησε τὸ κλάμμα· ἀλλὰ ἡ γυναικαδέλφη τῆς δὲν τὴν πίστευε. Ἦξερε αὐτὴ τὴν τυραννισμένη ζωὴ ποῦ περνοῦσε ὁ ἀδερφός τῆς ἀπὸ τὴν γυναῖκά του καὶ δὲν πίστευε στὴ μετάνοιά τῆς, ποῦ τὴν ἔδειχνε λίγο ἀργά. Τὸ ὑστερινὸ τῆς μάλιστα φέρσιμο

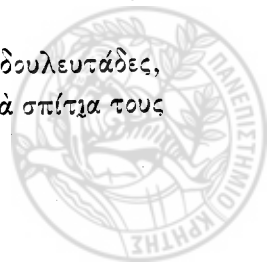
τὸν στενοχώρησε τὸν ἄμισρο καὶ δὲν μπόρεσε περισσότερο νὰ ζήσει.

Ὁ ναύτης ἦταν πολὺ γνωστὸς γιὰ τὴν καλωσύνη καὶ τὴν τιμιότητά του. Ἦταν ὅμως ἄτυχος ἄνθρωπος. Ἡ γυναῖκα του, ποῦ εἶχε πολὺ δύστροπο χαραχτήρα, ποτὲ δὲν τοῦ γλυκομίλησε καὶ συχνὰ τὸν ἐξέβριζε, γιατί, ἐνῶ ἄλλες, ναυτῶνε γυναῖκες, ἦταν πλούσιες· ἐνῶ ὁ ἄνδρας τῆς συντέκνισάς τους ἀγόρασε ἀμπέλι καὶ χωράφι, αὐτοὶ μὲ δυσκολίαν ἐζούσανε. Γιατὶ νὰ μὴν εἶνε κι' αὐτὸς ἄξιος; δὲν ἤβλεπνε πῶς ξέρει καὶ ζῆ ὁ κόσμος; Καὶ τὸν ἐγρίναζε, τὸν ἐμουρμούριζε ἀδιάκοπα! Ἐκεῖνος ὅμως ἐκατάπινε μὲ ὑπομονὴ καὶ χωρὶς νὰ δείχνῃ τὴν δυσἀρέσκεια καὶ τὴν πίκρα ποῦ ἐδοκίμαζε. Ὑπόφερε πολὺ ὁ φτωχὸς καὶ μάλιστα ποῦ δὲν ἐννοοῦσε νὰ μιλήσῃ, νὰ ξεθυμάνῃ. Ἀλλοίμονό του δὲ ἂν ἤθελε καμμιὰ φορὰ βοηθήσῃ τὴν φτωχὴ ἀδερφή του· εὐθύς ποῦ τὸ μάθενε, τοῦ ἐφέλνε, ὅσα σέρν' ἢ σκοῦπα κ' ἐκεῖνος ἔφευγε νὰ μὴν ἀκούῃ· τὰ ἔπαιρνε ὅμως ὅλα μέσα του καὶ ἦταν δυστυχής. Ἡ ἀδερφή τοῦλεγε ν' ἀφήκῃ μιὰ τέτοια στρίγγλα, ἐκεῖνος ὅμως ἐπροτιμοῦσε νὰ ὑποφέρῃ.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ὑπομονὴ ἔχει τὰ ὅριά της καὶ εἶνε πράγμα ὅπου λέγει ὁ ἄνθρωπος ὡς ἐκεῖ καὶ μὴ παρέκει· δὲν βαστῶ πρὸς.» Καὶ ἀλήθεια τὸ κακὸ ἐπαραμεγάλωσε καὶ ἡ πονεμένη καρδιά τοῦ ναύτη δὲν μπόρεσε νὰ τὸ χωρέσῃ.

Ἦταν ἀθῶος σὰν τὸ νεογέννητο παιδί καὶ ὁ κόσμος ὡς τόσο τοῦ ῥίχτηκε καὶ πρώτη πρώτη ἡ γυναῖκα του. «Δὲ σ' ἀφίνει ὁ κακόκοσμος ποτὲ ἡσυχο· ἐσυλλογιζότανε ὁ ναύτης· «θαρρεῖς περιμένει τίποτα στραβό, κανένα σκόνταμα, ἡ ἀδυναμία καμμιὰ γιὰ νὰ σοῦ ῥιχτῆ, νὰ σὲ σπρώξῃ νὰ πέσης ὅλως διόλου ν' ἀφανισθῆς γιὰ νὰ χαρῆ αὐτὸς ἢ καὶ γιὰ νὰ σὲ κλάψῃ ὕστερα.»

Μερικοὶ φίλοι τοῦ ναύτη, ναῦτες κι' αὐτοὶ δουλευτάδες, σὲ μέρη μακρυνὰ τοῦ εἶχανε δώσει νὰ φέρῃ στὰ σπίτια τους

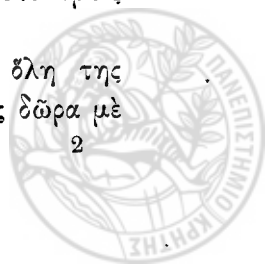

χρήματα, ποῖος δέκα τάλλαρα, ποῖος εἴκοσι· τὸν γινώριζαν κι' ἀπὸ ἄλλη φορὰ καὶ ἦταν ἤσυχοι. Ἦταν ναύτης σὲ κα-
ράβι φράγκικο, καὶ γιὰ τὴν τύχη του, κάπου ἐναυάγησε κ'
ἐγλύτωσε μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα· χρήματα, δικὰ του καὶ
ξένα, ἔμειναν στῆς ἀχόρταγης θάλασσας τὸ βάθος τὸ ἀνήλιο.

Ἡ γυναῖκες, ποῦ περίμεναν τοὺς παράδες, σὰν ἔφτασε ὁ
ναύτης πῆγαν νὰ μάθουν καὶ ἄκουσαν τὴ συφορὰ! Ἐμουρ-
μούρισαν, φυσικά, γιὰτὶ ἡ φτώχεια κάνει σκληρὸ τὸν ἄνθρωπο
καὶ ὑποπτο. Ὁ καυμένος ὁ ναύτης εἶπεν ὅλη τὴν ἀλήθεια,
μὰ δὲν τὸν πίστεψαν. Μιὰ ἐσήκωσε τοὺς ὠμούς της κ'
ἐζάρωσε τὰ χεῖλια μὲ φανερὴ δυσπιστία, ἄλλη κάτι ἐμουρ-
μούρισε καὶ ἄλλη πάλι ἐστεκώτανε μπροστά του μὲ σταυ-
ρωμένα χεῖρια σὰν νὰ λεγε—δὲν τὸ κουνῶ ἀπὸ δῶ, ἂ δὲ
λάβω τὸν παρά μου.» Εἶδε αὐτὰ ὅλα ὁ ναύτης καὶ ὑποσχέ-
θηκε νὰ πουλήσῃ ὅ,τι κι' ἂν εἶχε νὰ τῆς ξεπλερώσῃ, νὰ
ἐλαφρωθῇ ἀπὸ τὸ βάρος. Δὲν εἶχεν ὅμως δικὰ του χτήματα
κ' ἔπεσε στὰ πόδια τῆς γυναίκας του, ποῦ εἶχε μερικά
πράγματα, μὲ παρακάλια νὰ πουλήσῃ κανένα νὰ τονε γλυ-
τώσῃ. Θηρίο ἔγειν' ἐκείνη, σὰν τ' ἄκουσε καὶ ἀφοῦ τὸν
ἐξέβρισε φοβερά, τοῦ εἶπε νὰ φύγῃ, γιὰτὶ δὲν τὸν ἤθελε πλιὸ
σπίτι της.

Τὸ χτύπημα ἦταν πολὺ βαρὺ. Ἐπῆγε νὰ σαλέψῃ ὁ νοῦς
τοῦ ναύτη, γιὰτὶ ἦταν ἕνας χαρακτήρας, ποῦ ὅ,τι εἶχε, τό
κρυβε μέσα του. Ἐπῆρε τοὺς δρόμους δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ.
Μπροστά του θαρρεῖς, δὲν ἔβλεπε· μόνο τὸ αὐτὶ του, ὑπερ-
βολικά εὐαίσθητο, ἔπαιρνε, ἀπὸ τὴν κακογλωσιὰ τοῦ δρό-
μου, μερικά φαρμακόλογα καὶ τὰ ἔχυνε στὴ μαρτυρικὴ
ψυχὴ του μέσα—Ἦφαγε τόσω φτωχῶ τὸν παρά καὶ τώρα
γυρίζει». Ἦταν καὶ ἄλλοι ποῦ τὸν ἐπονοῦσαν, αὐτὸ ὅμως
ὁ ναύτης δὲν τὸ γινώριζε.

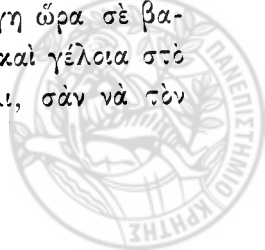
Εὐγῆκε στὴν ἐξοχὴ. Ἡ φύση, στολισμένη μὲ ὅλη της
τὴ λάμψι, ἐσκορποῦσε τριγύρω τὰ μαγευτικὰ της δῶρα μὲ

μεγαλοπρεπή ἀφθονία. Ἐγελοῦσαν ὄλα· καὶ τὰ βουνά καὶ οἱ κάμποι καὶ τὰ περήφανα δέντρα καὶ ἡ ταπεινὴ χλόη καὶ ἡ λίμνη ἡ ἀκίνητη καὶ τὸ νερὸ τὸ τρεχάμενο, ὄλα ἠλιόλουστα, περιλαμπρα, γεμάτα ζωή. Πουλάκια, μικρά, τόσο μικρά, ποῦ νὰ τὰ κλείσῃ ἓνας στὴν παλάμη του, ἔχυναν τὴ χαρμόσυνη, μελωδικὴ φωνοῦλα του, τρέχοντας ἐναέρια ἀπὸ δέντρο σὲ δέντρο καὶ ἀπὸ θάμνο, σὲ πέτρα, μετὰ τὸ κυματιστό, χαριτωμένο πέταμά τους· ἀρνάκια σγουρόμαλλα, σωριασμένα στὸν ἀπότοιχο χωραφιοῦ, ἀναμασσοῦσαν τὴν τροφή τους ἀμέριμνα. Ὅλες αὐτὲς ἡ ἐμορφιές, ὄλ' αὐτὰ τ' ἀγαθὰ σὰν νὰ σὲ προσκαλοῦσαν νὰ ζῆς, σὰν νὰ σοῦ λέγαν νὰ λησμονῆς κάθε βάσανο καὶ κάθε λύπη. Ἀλλὰ ὁ ναύτης μετὰ τὴ μαυρίλα τῆς συμφορᾶς, μετὰ τὸ βαθὺ σκοτάδι στὴν καρδιά του τὴν πληγωμένη, ἦταν ἀναίσθητος στὴν γοητευτικὴν εἰκόνα καὶ ἂν ἐτύχαινε νὰ ἔρθῃ στὸ σκοτισμένο του μυαλὸ καμμιά ἰδέα, ἦταν καὶ αὐτὴ ἀπελπιστικὴ. Ἐστοχαζότανε, τί καλὰ νὰ ἦταν ἓνα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ βοσκήματα, ἓνα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ βουνά, νὰ μὴν αἰσθάνεται . . . καὶ πρώτη φορὰ τοῦ ἦρθεν ἡ ἰδέα τῆς ἀνυπαρξίας . . .

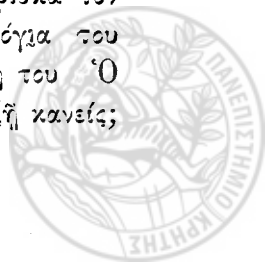
Ἐπῆρε δρόμο πολὺ ἐωτοῦ ἀπόστατε. Ποῦ νὰ πάγῃ! χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ, ἐγύρισε πρὸς τὴ χώρα, ὅπου ἔφτασε πρὶ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος.

Ἐμπῆκε σ' ἓνα καφενεδάκι ἀπόκεντρο, ποῦ τὸ κρατοῦσ' ἓνας γέρος, παλαιὸς γνώριμος, ναύτης κι αὐτός, ἀπέμαχος, κυρτωμένος πλὴν ἀπὸ τοῦ χρόνου τὸ βαρὺ, τὸ πιεστικὸ χέρι καὶ ἀπὸ τὴν κακομοιριά μιᾶς ἄχαρης ζωῆς. Ἐκάπνιζε ὁ γέρος ἀφώνος ἓνα κοντὸ τσιμποῦκι, ζαρωμένος σὲ μιὰ γωνιά. Ὁ ναύτης ἐκάθησε κοντὰ στὸ παράθυρο τοῦ δρόμου κ' ἔρριξε τὸ κεφάλι κάτω. Ὁ καφετζῆς τοῦ εἶπε «καλῶς τον» κ' ἐξακολούθησε τὸ κάπνισμα. Πέρασε λίγη ὥρα σὲ βαθεῖα σιωπῇ, ὅταν ἐξαφνα ἀκούστηκαν φωνές καὶ γέλοια στὸ δρόμο. Ὁ ναύτης ἐσήκωσε ζωηρὰ τὸ κεφάλι, σὰν νὰ τὸν

ἐκέντησε κάτι εὐχάριστο, σὰν νὰ τοῦ ἐγαργάλισε τὴν ἀκοή μίᾳ γνωστῇ, χαρμώσυνη φωνούλα. Κυττάζει ὄξω καὶ βλέπει κάμποσα παιδιὰ νὰ πεζογελοῦν καὶ μαζῆ μ' αὐτὰ τὸ παιδί του . . . τὸ δικό του παιδί, τὸ μόνο ἀγόρι ποῦ εἶχε, ξανθογάλανο παλληκαράκι ὀχτῶ ἐνιαῖα χρονῶν. Τὸ πρόσωπό του ἐφωτίσθηκε, τὰ σβυσμένα του μάτια σὰν νὰ ἐπῆραν νέα ζωή . . . Ἐξέχασε γιὰ μιὰ στιγμή τὸ μυστικό του, τὸ ἀτελείωτο μαρτύριο καὶ μὲ φωνὴ γριμάτη παραχῆ ἀνέκφραστη, μὲ μιὰ τρεμουλα ἀνεξήγητη ἐφώναξε τὸ παιδί νὰ μπῆ μέσα . . . Ἐκεῖνο, χωρὶς καθόλου νὰ παραχτῆ, τὸν κύταξε μιὰ στιγμή ἀδιάφορο, ψυχρό, σὰν νὰ τὸν ἐβλεπε πρώτη φορά, ἔπειτα ἐτήκωσε τὰ δύο του χέρια μὲ ἀνοιχτὲς τῆς παλάμες, τὸν ἐμούντζωσε καὶ τὸ βάλ' εὐθύς στὰ πόδια . . . Ὁ ναύτης ἀποσβολώθηκε, τὰ ἔχασε σὰν νὰ ἔλαβε δυνατὸ χτύπημα κατακέφαλα, ἐσυμμαζεύθη, ἐζάρωσε καὶ δὲν τολμοῦσε νὰ σηκώσῃ τὸ κεφάλι του· λὲς ἐφοβότανε νὰ κυττάξῃ γύρω του. Ἄξαφνα, μέσα στὴ φριχτὴ κατάστασι τοῦ παραγμένου μυαλοῦ του μίᾳ ἰδέᾳ μαύρῃ τοῦ ἐπέρασε, μίᾳ ἰδέᾳ σκοτεινῇ, ἡ ὁποῖα ὅμως—πρᾶμμα παράξενο— τοῦ ἔφερε ἀταραξία . . .

Καὶ τοῦ ἤρθανε κάτι συλλογισμοὶ ποῦ δὲ μπορούσε νὰ τοὺς διώξῃ·— χωρὶς νὰ κάμω κακό, χωρὶς νὰ θέλω νὰ βλάψω, νὰ πειράξω κανεὶ, μὲ κυνηγοῦνε σὰν σκυλι ψωριάρικο, εἶπε μὲ πικρία. Οὐλὴ μου τὴ ζωὴ ἐπέρασα τίμια, χωρὶς ν' ἀδικήσω καὶ νὰ ποῦ ἐκατάντησα. Ἄπο τί; Ἄπο κάτι κακὸ ποῦ τόφερε ἡ Τύχη. Δὲ νοιώθω τί εἶν' αὐτά, μὰ εἶνε πολὺ παράξενα. Οὐλὴ μου τὴ ζωὴ τίμιος καὶ γιὰ μιὰ στιγμή πᾶν ἔλα. Μὲ βλέπουνε πῶς γάνομαι, βυθίζομαι καὶ κανένα χέρι δὲν ἀπλώνει νὰ μὲ πιάσῃ. Προχτὲς ἀκόμα τὸν Πρίσκα τὸν εἶχανε κυκλωμένο πέντ' ἔξη καὶ χάσκανε στὰ λόγια του καὶ οὔλοι ὅμως ξέρουνε πῶς ἐτύναξε τὰ πλοῦτη του Ὁ κόσμος θέλει χρυσάφι γιὰ προσκύνημα. Ἄξίζει νὰ ζῆ κανεὶς;

Και ήθελε νά διώξη από τὸ νούτου ὄλ' αὐτὰ καὶ τοῦ ἦταν ἀδύνατο . . .

— Ἐσηκώθηκε καὶ μὲ βήμα στερεὸ καὶ γρήγορο ἐπῆγε στῆς ἀδερφῆς του. Ἐκείνη ἔτυχε νά λείπη· ὁ ναύτης ἐξεκρέμασε ἀπὸ τὸν τοῖχο ἓνα τουφέκι τοῦ κυνηγιῶ γιομάτο — παλαιὸ τουφέκι τοῦ σπιτιοῦ των — ἐξυπολήθηκε γρήγορα, ἐστάθη στὸ κατώφλι τῆς πόρτας, ἐστήριξε τὸ ὄπλο κατὰ γῆς, ἐπέρασε τὸ μεγάλο δάχτυλο τοῦ δεξιοῦ ποδαριοῦ στὸ σκανδάλι, ἔβαλε τὸ στόμα τῆς κάννας στὸ στόμα του — δυὸ στόματα, τὸ ἓνα κρῦο, παγωμένο, τὸ ἄλλο φωτιά — . κ' ἐπυροβόλησε . . .

Καὶ τώρα ὀμπρὸς στὸ ἄτυχο τὸ θῦμα τοῦ σκληρόκοσμου ἢ κακογλωσσιὰ ἐπαψε· ἄκουες μόνο λόγια, παρατήρησες ἄλλες. — Γιατὶ νά σκοτωθῆ; τί τὴν ἐμελλε; δὲν ἔφυγε; « Ὁ κόσμος δὲ σ' ἀφίνει ἤσυχο σὲ καμμιά περίστασι, ἔλεγ' ἓνας ποῦ ἀγαποῦσε νά φιλοσοφῆ· σὲ φορτώνεται χωρὶς νά ἐξετάζη πολὺ πολὺ σὲ ποιά ψυχικὴ κατάστασι νά βρέθηκε ὁ ἄνθρωπος· γιὰ μιὰ στιγμή μπορεῖ νά αἰσθάνθηκε μέσα του τὸ κενό, τὸ χάος, μπορεῖ νά τούλειψε ὁ νοῦς καὶ σὲ στιγμή λειποψυχίας, ἔδωκε τῆ βουτιά του στὴν ἀχόρταγῃ τῆς ἀνυπαρξίας θάλασσα. Ἄφῃστε τὸν ἤσυχο, Χριστιανοί μου!

Στὴν ἔρημη, τῆ φτωχῇ τοῦ κακότυχου ναύτη κηδεῖα οὔτε παππᾶς, οὔτε ψαλμωδία καμμιά . . . μόνο μερικὰ δάκρυα μερικῶν πονόψυχων τὸν ἐσυνώδευσαν καὶ τὴν ὕστερη στιγμή ἢ ἀδερφή του — γιὰ τῆ γυναῖκα του δὲ μιλω — ἔρράντισε τὸ βασανισμένο κουφάρι του μὲ δάκρυα θερμά.

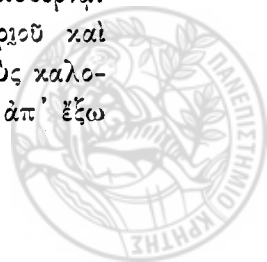
Ἡ ὕστερῃ τοῦ ἡλίου ἀχρῖνα ἐφώτισε τὸ ἔρημο, τὸ καταφρονεμένο μνήμα . . .

ΚΕΦ. Γ'.

Ο ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ

Λίγο ὑπερ' ἀπὸ τὸ δράμα, τὸ παιδὶ τοῦ ναύτη ἔγεινε ἄφαντο. Κάποιος τὸ εἶχε πάρη στὴν ξηνητιά, ὅπου, ὑστερ' ἀπὸ χρόνια, μιὰ μέρα ἐγύρισε στὸν τόπο του παππᾶς! Μὲ ποῖδ τρόπο καὶ μὲ τί μέσα τὸ ἐκατώρθωσε αὐτό, κανεὶς δὲν ἤξερε· ἡ οὐσία εἶνε πῶς ἦταν παππᾶς καὶ τί παππᾶς; παχύς, ὁμορφος, ὁμιλητικός, ἀστεῖος, ὄλα του ἔδειχναν ἓνα λαμπρὸ ἱερομόναχο· ὡς καὶ καλόφωνος ἦταν. Ἔκαν' εὐχαρίστησι μὲ τὸ ἐξωτερικό του καὶ ὄλα τὰ σπίτια ἀνοίχτηκαν ἔς τὸν παππᾶ Συνέσιον. Ἡ μάνα του, ἂν καὶ ἀποσυρμένη σὲ γυναικεῖο Μοναστήρι, εὐθύς ποῦ ἤρθε ὁ γυιὸς της, ἐγύρισε στὴ χώρα κ' ἐκατοίκησε μαζή του. Εἰς τὸν νέο παππᾶ ἐδόθηκ' εὐθύς καλὴ ἐνορία, σὲ λίγο καιρὸ ὁμοῦς ἔδειξε σημεῖα στενοχώριας· σὰν νὰ μὴν τοῦ ἤρесе νὰ εἶνε ἀπλὸς ἐφημέριος καὶ ἄρχησε νὰ ἐνεργῆ νὰ γείνη ἠγούμενος στὸ Μοναστήρι τοῦ τόπου. Ἡ πολλὴ ταραχὴ, λέγει, δὲν τοῦ ἄρεσε καὶ ἤθελε νὰ ζῆ πρὸ ἤσυχια. Ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς, σὰν ἔξυπνος ποῦ ἦταν, ἐκατάλαβε πῶς στὸ Μοναστήρι θὰ ζοῦσε πολὺ καλλίτερα παρὰ στὴ χώρα. Κόμμα εἶχε δικό του, τὰ καλλίτερα σπίτια, εἶχε καὶ τὸν Δεσπότη τῆς ἐπαρχίας φίλο του καὶ δὲν δυσκολεύθηκε νὰ πιτύχη τὸ σκοπὸ του. Ἐγεινε ἠγούμενος καὶ αὐτὸ τὸν εὐχαρίστησε ὑπερβολικά. Ἐπῆρε τὴ διοίκησι ἀπὸ τὰ τίμια, μὰ ἀδύνατα χέρια τοῦ παππᾶ Νεκτάρου καὶ ἔδειξε πῶς ξέρει νὰ κυβερνᾷ. Καὶ ἄρεσε πολὺ καὶ στὸ προσωπικὸ τοῦ Μοναστηριοῦ καὶ ἔξω. Ἐφρόντιζε νὰ τρῶν καλὰ οἱ καλογέροι, τοὺς καλομιλοῦσε κ' ἔδεχότανε μὲ τρόπο εὐγενικό τὸν ἀπ' ἔξω

κόσμο Ἡ μάνα του τὸν βοηθοῦσε στὴν ἐσωτερικὴ διοίκηση καὶ ὄλα πῆγαιναν καλά. Αὐτὰ στὰς ἀρχάς, τὸν πρῶτο καιρὸ· μετὰ ἓνα ὅμως χρόνο τὰ πράμματα ἄλλαξαν. Ἄλλαξε δηλαδὴ ὁ παππᾶ Συνέσιος τρόπους εἰς ὄλα καὶ ἄρχισε ἡ μουρμούρα, ἡ ὁποία σιγὰ σιγὰ ἠῤῥεξε ἕως τοῦ ἐγείνει ἀληθινὴ βοή, σὰν τὴ βοή τοῦ φέρνει μεγάλη θαλασσοταραχή. Τοῦ ῥίχτηκαν ὄλοι τοῦ παππᾶ Συνέσιου, μικροὶ μεγάλοι, καλογέροι καὶ κοσμικοί. Τὸν ἔλεγαν φανερά ἤρωα σὲ κάτι σκάνδαλ' ἀκατονόμαστα.

— Καλὲ εἶδες πράμματα ;

— Ὁ ἀλιτήριος, ὁ κακοῦργος !

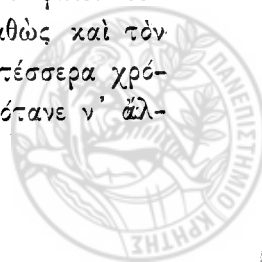
— Νὰ παππᾶς μιὰ φορά ! Νὰ κλειδώνεται... φτοῦ !

Θεὲ μου σχώρεσέ μου.

— Μὰ πᾶς ἀφίνει τίποτα στὸ κελλόρι ;

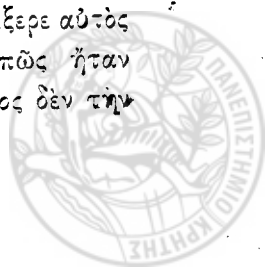
— Νὰ φύγη, νὰ φύγη !

Καὶ ἡ ταραχὴ ἠῤῥεξε ὁλοένα. Ὁ παππᾶ Συνέσιος ἐφοβήθηκε κ' ἐζήτηξε μὲ τρόπο νὰ φέρη διόρθωσι, νὰ βουλώσῃ τὰ στόματα μὰ ἦταν ἀδύνατο καὶ μιὰ νυχτιὰ ἐπῆρε τὴ μάνα του κ' ἔφυγε γιὰ τὸ ἐξωτερικόν, δὲν ἤπαυσε ὅμως νὰ ἐνεργῆ ἀπὸ ἐκεῖ, μὲ τὸ μέσο ἐκεινῶν τοῦ τὸν ἀγαποῦσαν, γιὰ νὰ γυρίσῃ πίσω καὶ ἀληθινά, ὥστερ' ἀπὸ καιρὸ τὸ ἐκατέρωθωσε. Τὰ σκάνδαλα εἶχανε ξεχασθῆ, γιὰτὶ ὁ κόσμος λησμονεῖ εὐκόλα καὶ οἱ ἴδιοι οἱ διώχτες του τὸν ἐδέχτηκαν πάλι. Ἴσως εἶχαν ἐλπίδα πῶς θὰ ἐδιωρθώθηκε. Μὰ δὲ βαριέσαι, μετὰ καιρὸ, τὰ ἴδια καὶ πάλι φωνές, ταραχὴ, καυγάδες, βρωμολογα καὶ στὸ τέλος διώξιμο νύχτα ! Ἡ κωμῶδια ὅμως αὐτὴ ἐφαινότανε νὰ μὴν ἔχη τέλος· τὸν ἐδιώχτησαν καὶ τὸν ἔφερναν· τὸν ἤθελαν καὶ δὲν τὸν ἤθελαν, οἱ διαδόχοι του δὲν εὐχαριστοῦσαν τὸν κόσμον καὶ οἱ φίλοι τοῦ ἐξόριστου ἐνεργοῦσαν καὶ τὸν ξανάφερναν. Καθὼς καὶ τὸν ξανάφεραν καὶ αὐτὴ τὴ φορά, ὥστερ' ἀπὸ τρία τέσσερα χρόνια. Τώρα ὅμως καὶ ὁ παππᾶ Συνέσιος ἐφαινότανε ν' ἄλ-

λαξε. Σκάνδαλα δὲν ἄκουες νὰ γίνονται. Μόνο κάτι ἀστεῖα ἔκανε ποῦ ἔκαναν τοὺς περισσότερους νὰ γελοῦν. Μὰ σοῦ ἔκανε κάτι χώρατα ὁ ἀθεόφοβος! Καὶ ἀπ' ὅλους περισσότερο ἐπεύραζε τὸν παππᾶ Κύριλλο· τὸν εὔρισκε, πολὺ ἡμερο, πολὺ παλαβὸ καὶ τοῦ ἔκανε ἕ, τ' ἤθελε καταιβῆ εἰς τὴν πρόστυχη φαντασία του. Ἀφοῦ μιὰ φορά στὴν ἐκκλησία, στὴν πρὶ ἱερῆ στιγμή ποῦ βγαίνουν τὰ ἅγια, εἶχε σκαλώση, μὲ μιὰ καρφίτζα, τὸ φελόνι του ἀπὸ πίσω καὶ ὁ καυμένος ὁ παππᾶ Κύριλλος, ἀνίδεος, εὐγῆκε στὴ μέση τοῦ ναοῦ μὲ τὸ φελόνι ἀνασηκωμένο καὶ ὁ παππᾶ Συνέσιος ἐσπεκότανε στὴ θύρα καὶ τὸν ἐκαμάρωνε, γνέφοντας δεξιᾶ καὶ ἀριστερὰ γιὰ νὰ τὸν δοῦνε! Ἡ ἄξαφνα, στὸ δρόμο, ἐκεῖ ποῦ μιλοῦσε μὲ εὐγένεια μπροστά σου, μὲ κανένα ξένο, θταν ὁ ξένος αὐτὸς ἐγύριζε νὰ φύγη, τὸν ἐμούντζωνε καὶ μὲ τὰ δύο του χέρια! Αὐτὴ τὴ φορά ὁμως ἦταν πρὶ φρόνιμος καὶ οἱ καλογέροι δὲν ἐγογγύζανε φανερά. Μόνο ἓνας καλόγερος, ὁ ἀδελφὸς Ἀνθιμος δὲν ὑπόφερε ὄχι νὰ τονε βλέπη, οὔτε νὰ τὸν ἀκούη πλὴθ.

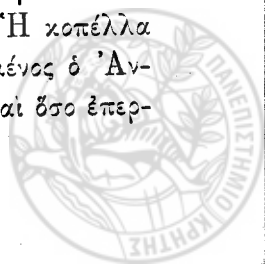
Ἐξηντάρης, μικρόσωμος, λιγνός, λίγο σκυφτός. μὲ τὰ μάτια πάντα πονεμένα ὁ ἀδελφὸς Ἀνθιμος ἦτανε τύπος τίμιου, ἴσιου ἀνθρώπου. Τὸ μῖσος καὶ τὴν περιφρόνησί του στὸν παππᾶ Συνέσιο τὴν ἔδειχνε φανερά, γιὰτὶ μόλις ἄκουε πῶς ἔρχεται, ἐσύναζε τὰ ροῦχα του κ' ἔφευγε γρήγορα γρήγορα γι' ἄλλο Μοναστήρι, σὲ ξένο τόπο· δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἀντικρύσῃ· πόσα δὲν εἶχε κάμη ὁ παππᾶ Συνέσιος νὰ τονε δελεάσῃ, νὰ τὸν γυρίσῃ στὸ μέρος του. Γλυκόλογα, δῶρα, ξεχωριστὲς περιποιήσεις δὲν ἔκαναν τίποτα. Ὁ Ἀνθιμος ἦταν ἀνθρώπος μὲ θέληση, μὲ χαρακτήρα, καὶ σὰν εἶχε μιὰ ἰδέα σταθερή, δὲν τοῦ ἐγύριζε κανεὶς τὸ κεφάλι. Στὸ γούμενο δὲν εἶχε καμμιά ὑπόληψι· ἐτελείωσε. Ἦξερε αὐτὸς τί ἔκρυβε μέσα του ὁ πονηρόπαππας, ἀδιάφορο πῶς ἦταν γλυκὸς καὶ ζαχαρέμιος. Τὴ διπροσωπία ὁ κολόγερος δὲν τὴν

ὑπόφερε σὰν τοὺς ἄλλους καὶ καλλίτερα νὰ λείπη, παρὰ νὰ κάθεται νὰ βλέπη ἀδιάφορος τὰ ντροπιασμένα του καμώματα. Ὑψωμὶ μαῦρο καὶ ὄσπρια νερόβραστα βρῖσκει καὶ ἄλλου καὶ τὸν Ἄνθιμο παντοῦ τὸν παρακαλοῦνε, γιατί ξέρει καὶ τέχνη, εἶνε παπουτζῆς, δὲν εἶνε κηφήνας νὰ κάθεται ἀργός· εἶναι ἄνθρωπος χρήσιμος. Δὲν τοῦ χρειάζονται καὶ πολλὰ νὰ ζήση καὶ ἡ ὑπόσχεσες τοῦ ἴγουμένου δὲν τονε δελεάζουν, ὁ θεομπαίχτης αὐτὸς ἄς τρώγη κι' ἄς παχαίνει μονάχος του. Βέβαια, ὁ Θεὸς δὲ θέλει νὰ μισοῦμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, μὰ πάλι πῶς νὰ κάθεται νὰ βλέπη τὰ καμώματα τοῦ ἄθιου; δὲν θὰ ἦταν σὰν νὰ ἔσυμφωνοῦσε μαζὶ του;

Ὁ Ἄνθιμος εἶχε γείνη καλόγερος γιὰ νὰ ἡσυχάσῃ, γιὰ ν' ἀποφύγῃ κάθε πειρασμὸ τοῦ κόσμου καὶ τώρα νὰ βλέπη, ἀσχημίες στὸ Κοινόβιο μέσα καὶ ἀπὸ ποιόν; ἀπὸ τὸν πρῶτο, ἀπὸ τὴν κεφαλή! Δὲ θὰ τὸ ὑποφέρῃ αὐτὸ ἄνθρωπος ποῦ ἐπέταξε τ' ἀγαθὰ τοῦ κόσμου, γιὰ τὴ θεϊκὴ γαλήνη. τὴν ἡσυχία τοῦ ἀκύμαντου λιμανιοῦ.

Καὶ ἀλήθεια εἶχε τὴ μικρὴ του ἱστορία ὁ Ἄνθιμος. Στὸν κόσμον τὸν ἔλεγαν Ἀντώνη. Ἦταν ἀπὸ μικρὸς πεντάρφανος, καλὸ ὁμῶς παιδί καὶ φιλόπονο, ἐπῆγε κοντὰ σ' ἓνα παπουτζῆ καὶ τόσο καλὰ ἐφέρθηκε, ὅπου σὲ λίγα χρόνια ἔγεινε λαμπρὸς μάστορης. Γ' ἀφεντικὸ τοῦ τὸν ἀγάπησε πολὺ καὶ γιὰ τὴ δουλειὰ καὶ γιὰ τὸ χαραχτήρα του τὸν τίμιο. Ἦταν πολὺ συμπαθητικὸ παλληκάρι, τόσο, ποῦ καὶ ἡ μοναχοκόρη τοῦ μάστορη, μιὰ πολὺ ὁμορφὴ κοπέλλα τὸν ἐσυμπάθησε πολὺ, τοῦλάχιστο ἐδιχνε πῶς τὸν συμπαθοῦσε. Αὐτὸ πολὺ ἐσυγκίνησε τὸν Ἀντώνη καὶ καθὼς ἦταν εὐαίσθητος, μιὰ μέρα ποῦ τὴν ἤυρε μονάχη, τῆς εἶπε πῶς τὴν ἀγαπᾷ τόσο. ποῦ δὲ ξέρει, ἂν γίνεταὶ ἀγάπη μεγαλείτερη. Ἡ κοπέλλα τοῦ ἀποκρίθηκε μὲ τὸ ἴδιο αἶσθημα καὶ ὁ καυμένος ὁ Ἀντώνης εὐρέθηκε μιὰ στιγμὴ στοὺς οὐρανοὺς. Καὶ ὅσο ἐπερ-

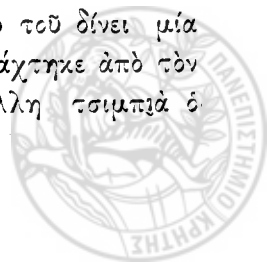
νοῦσαν ἡ μέρες, ἐμεγάλωνε ἡ ἀγάπη. . . Μὰ πῶς νὰ κάμῃ ;
Νὰ μιλήσῃ τοῦ μαστόρου του ὁ ἴδιος, ἢ νὰ βάλῃ κανένα
ἄλλον ; Εἶχε αὐτὰ στὸ νοῦ του, ὅταν τ' ἀφεντικό του τὸν
ἔστειλε ν' ἀγοράσῃ πετζιά καὶ ἄλλα χρήσιμα τοῦ μαγαζιοῦ.
Ἔμεινε ὁ Ἀντώνης στὴν ξενιτεῖά ἕνα μῆνα καὶ σὰν ἐγύ-
ρισε, εὐρῆκε τὸ λατρευτὴ του πανδρεμμένη . . . Εἶχε στεφα-
νωθῆ, μιὰ βδομάδα πρὶν, ἕνα θαλασσινό. Δὲν εἶπε τίποτα ὁ
φτωχὸς σὲ κανένα. Σὲ μιὰ βραδεῖά ἔχυσε ὅλα του τὰ δά-
κρυα . . . Ἐκεῖνη δὲ θέλησε νὰ τὴν δῆ, μόνο ἔγινε πολὺ
μελαγχολικὸς καὶ ἀκοινώνητος. . . Ἀξαφνα μιὰ πρωινὴ ἀπο-
χαιρέτισε τὸ μαστορὴ του κ' ἐπῆγε στὸ μοναστήρι. Τὴν
ἀπλῆ αὐτὴ ἱστορία λίγοι τὴν ἤξευραν.

Ὁ ἀδελφὸς Ἀνθιμὸς ἐσχετίσθηκε εὐθὺς μὲ τὸν παππᾶ
Συνέσιο. Εἶχαν μακρινὴ συγγένεια καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀπλός, ὁ
ἀπονήρεφτος Ἀνθιμὸς δὲν τὸν ἐγνώριζε, ἐφιλιώθηκε μαζί
του. Αὐτὸ στὴν ἀρχή, ὅπου ὁ παππᾶ Συνέσιος φοροῦσε προ-
σωπίδα καὶ δὲν ἐφαινότανε ποιὸς εἶνε στ' ἀλήθεια, ὅπου
ἐμποροῦσε νὰ γελᾷσῃ ἕκατὸ σὰν τὸν Ἀνθιμο, τὸν ἀπλὸ καὶ
ἀπονήρεφτο. Σὲ λίγο καιρὸ, κάποιος κάτι εἶδε καὶ κάτι εἶπε
σιγὰ σιγὰ, σκεπαστὰ ἀκόμα, ὅπου ὁ Ἀνθιμὸς εἶδῃσι δὲν
εἶχε. Ἦταν καὶ ἄνθρωπος ποῦ ἤθελε νὰ ἰδῆ μόνος του, νὰ
ψηλαφήσῃ Ἀπάνω σ' αὐτὸ ἦταν ἄπιστος Θωμᾶς· εὐκόλα
δὲν πίστευε. Ἀμα ὅμως ἐψηλαφοῦσε καὶ ἐγνώριζε καὶ ἐν-
νοοῦσε ὁ ἴδιος, ἐτελειώσε· ἐσχημάτιζε τὴν ἰδέα του, ἡ ὁποῖα
ἀποκρυσταλλώνετο, ἔμενε ἀσάλευτη μέσα του γιὰ πάντα.
Ὁ πονηρόπαπας εἶχε καταλάβῃ τὸν χαραχτῆρα τοῦ καλογέ-
ρου καὶ τὸν παρατηροῦσε καὶ τὸν ἐπρόσεχε πολὺ στὴν ἀρχή,
ἔπειτα κάπως ἄρχησε ν' ἀνοίγεται ἀπὸ λιγάκι κοντὰ του,
γιὰ νὰ ἰδῆ πῶς θὰ τοῦ ἐφαινότανε ὁ τρόπος του. Ὁ Ἀνθιμὸς
ὅμως δὲν ἔπαιρνε εἶδῃσι ἀπὸ βελόνας κεντήματα· ἤθελε χτύ-
πημα δυνατὸ γιὰ νὰ ξυπνήσῃ. Καὶ τὸ χτύπημα δὲν ἄργησε
νὰ τοῦ δοθῆ.

Μία βραδειά, τὸ Μαρῖὸ ἢ Μυλωνοῦ εἶχε τηγανίτες γιὰ τὴν ἑορτὴ τοῦ ἀγοριοῦ τῆς καὶ εἶχε προσκαλεσμένο τὸ 'γούμμενο καὶ τὸν "Ανθιμο. Ὁ καλόγερος δὲν εἶχε πολλὴ ὄρεξι, ἐπῆγε ὁμως γιὰ νὰ μὴν κακοφανῆ τῆς γυναίκας.

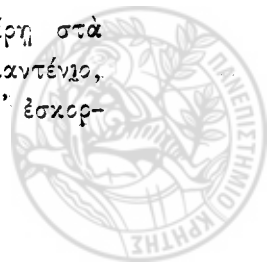
Καλεσμένοι πολλοί, χωριανοί, χωριανές, γέροι, νέοι καὶ παιδιὰ, ἕκαμαν ἓνα γλέντι τρικούβεργο. Τηγανίτες σωρὸς σὲ βρενιγάδια μέσα καὶ σὲ σκουτέλες, ἐκοκκινεβολοῦσαν κ' ἐτραβοῦσαν τὴν ὄρεξι τόσο, ποῦ σὲ λιγάκι σχεδὸν ἀδείασαν ἢ σκουτέλες καὶ τὰ τσανάκια. Τὸ ρετσιναῖτο καὶ αὐτὸ ἔτρεχε ρέμμα καὶ ἡ πολλὴ φλυαρία καὶ τὰ τραγουδάκια ἔδειχναν. μετὰ κάμπαση ὥρα, πῶς οἱ χωρικοί, ἄντρες καὶ γυναῖκες ἐτίμησαν καλὰ τὸ συμπόσιο τῆς κερὰ Μαρῖως. Ὁ 'γούμμενος ἔτρωγε κ' ἔπινε εἰς τὴν πρώτη γραμμὴ κ' ἐπαρακινούσε νὰ τρώγῃ καὶ τὸν "Ανθιμο ὅπου ἦταν ἀτολμος καὶ δειλὸς σ' αὐτὰ τὰ πράγματα. — Τρώγε, παλαβέ, τοῦ ἔλεγε κάθε λίγο καὶ τὸν ἔκανε νὰ κοκκινίξῃ μὲ τὸ ὕφος του, ὅπου κάθε στιγμὴ ἐγινότανε πρὸ ἀδιάντροπο. Εἶχε κορώση πρὸ τὸ ζεῦκι, ὅταν ἀξαφνα ὁ παππᾶ Συνέσιος σηκώνεται, ἀρπάζει ἀπὸ τὸ χέρι τὸν "Ανθιμο, τὸν τραβᾶ κατόπι του καὶ παγαίνει καὶ καθίζει δίπλα σὲ μιὰ χωριανή, νέα χήρα, ὁροσερὴ καὶ ἀφράτη· τὸν καλόγερο τὸν κάθισε δίπλα του· αὐτὸς ἦταν στενοχωρημένος, μὰ δὲν ἤθελε νὰ τὸ δείξῃ. Ὁ 'γούμμενος ἀρχησε τὴν ὁμιλία μὲ τὴ χήρα καὶ στὸν ἴδιο καιρὸ ἐκερνοῦσε καὶ αὐτὴν καὶ τὸν "Ανθιμο, χωρὶς νὰ λησμονᾷ τὸν ἑαυτοῦ. Οἱ χωριανοὶ ἐτρωγόπιναν ἀνάμεσόν τοις κ' ἐτραγουδοῦσαν χωρὶς νὰ δίνουν προσοχὴ στὸ 'γούμμενο μὲ τὴν παρέα του. Ὁ παππᾶ Συνέσιος ὅσο περνοῦσε ἡ ὥρα ἐγινότανε πρὸ εὐθυμος καὶ μιὰ φορὰ ὅπου ὁ "Ανθιμος δὲν τὸν ἀκουσε καὶ δὲν ἤθελε νὰ πιῇ, ὁ 'γούμμενος τοῦ λέγει— Πιὲ παλαβέ, πιέ, ἀνότητο πρᾶμμα· καὶ στὸν ἴδιο καιρὸ τοῦ δίνει μιὰ τσιμπιὰ ἀπὸ πίσω ὅπου ὁ καλόγερος ἐτινάχτηκε ἀπὸ τὸν πόνο καὶ πρὶν καλοῖλθῃ στὸν ἑαυτό του, ἀλλῇ τσιμπιὰ ὁ

γούμενος τῆς χήρας, ἡ ὁποῖα ἐπετάχθη μὲ γέλοια ἐνώπιον ἐπροσπαθοῦσε νὰ μὴν τοὺς καταλάβῃ κανεὶς. Ὁ Καλόγερος τὰ ἔχασε — «Μεθυσμένος εἶνε,» ἐμουρμούρισε. Κ' ἐγύρευε εὐκαιρία νὰ τραβηχτῆ σιγὰ σιγὰ, χωρὶς νὰ τονε καταλάβουε. Σὲ λιγάκι ὁ γούμενος ἄρχησε κουβέντα τρυφερῆ μὲ τὴν γειτόνισσά του καὶ ἀρκετὰ δυνατὰ γιὰ ν' ἀκούσῃ ὁ Ἄνθιμος· εἶχε πολὺ ζεσταθῆ φαίνεται, εἶχε πάρῃ πολὺ θάρρος καὶ δὲν τὸν ἔμελε. Αὐτὴ τῆ φορὰ ὁ καλόγερος ἀγρίεψε. Εἶδε μὲ τὰ μάτια του, ἤκουσε μὲ τ' αὐτιά του, ἐψήλαφῆσε, σὰν τὸ Θωμὰ «ἔβαλε τὸν δάκτυλον εἰς τὸν τύπον τῶν ἤλων». Τίποτε ἄλλο δὲν τοῦ ἐχρειαζότανε γιὰ νὰ σχηματίσῃ γνώμη· ὁ ψευτόπαππας τοῦ ἐφανερώθηκε τώρα γυμνός, μὲ ὄλες τῆς ἀσχημίας του. Στὸ μεθύσι του μέσα, τοῦ ἔδειξε τώρα ὀλοφάνερα, χωρὶς στενοχώρια, ὄλες τῆς ψυχῆς του τῆς ἀηδέστατες κηλίδες. Κάτω ἡ προσωπίδα τώρα· ὀλοφάνερος, ὀλόγυμνος ὁ παππᾶ Συνέσιος.

Καὶ ὁ καλόγερος, ὁ ἀπλός, ὁ ἄδολος, ὁ ἀπονήρεφτος ἐθύμωσε τώρα· ἐθύμωσε στὰ γερά, ἐκοκκίνησε, ὁ ἀθῶος αὐτός, γιὰ τοῦ χαμένου ἀνθρώπου, γιὰ τοῦ ἀνιέρου παππᾶ τῆ διαγωγῆ! Ἐτραβήχτηκε σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὴν συντροφιά καὶ μέσα στῆς νύχτας τὸ σκοτάδι ἐγίνει ἄφαντος.

Τὸ πρῶτ' ὁ καλόγερος δὲν ἦτανε στὸ Μοναστήρι· ἐπῆρε τὸ φτωχικὸ του δέμα κ' ἐφυγε· ἐφυγε γρήγορα, γρήγορα, νὰ μὴν τὸν ἴδου, σὰν νὰ τὸν ἐδιωχταν! Δὲν ἤθελε ν' ἀντικρύσῃ πλὴν τὸ μασκαρένιο πρόσωπο τοῦ ὑποκριτῆ. Ἐλειψε κάμποσο καιρὸ κ' ἐφανερώθηκε μόνο, ὅταν ἐδιώξαν τὸν παππᾶ Συνέσιο, γιὰ νὰ ξαναφύγῃ, σὰν ἐγύρισε πάλι ὁ ψευτόπαππας, σταλμένος ἀπὸ τὸν Δεσπότη. Τὸ παιχνίδι αὐτὸ ἐγίνει δυὸ τρεῖς φορές· ἤρχετο ὁ ἕνας, ἐφευγε ὁ ἄλλος. Ἐκαμε κάθε τρόπο ὁ γούμενος νὰ τὸν ξαναφέρῃ στὰ νερά του, εἶχε ὅμως νὰ κάμῃ μὲ χαραχτήρα διαμαντένιο, ἀλύγιστο καὶ ἡ πονηριές τοῦ σὰν νερό. ἔσπαναν κ' ἐσκορ-

πιόνταν ανίσχυρες άπάνω στον άκλόνητο βράχο τής άρε-
της του καλόγερου.

Και τώρα ο καλόγερος δέ βρίσκεται στο Μοναστήρι και
δλοι θυμούνται τον χαρακτήρα και τὰ λόγια του, χωρίς
κανέναν νά έχη τὸ θάρρος νά τονε μιμηθῆ. "Όλοι θυμούνται
τὴν άρετή του καλόγερου, ποῦ δέν ὑπόφερε τὴ παραμικρὴ
διπροσωπία.

Τώρα ετοιμάζεται νέο δράμα ἀπὸ τὸν παππᾶ Συνέσιο!
Θέλει νά χαλάσῃ καμωμένο άρρεβώνα και νά παντρέψῃ τὴν
κουμπάρα του. Ἐβάλληκε μὲ τὰ δλα του, και βοηθοί του
εἶνε ο παππᾶ Κρητικός και ο Γιάννης ο Σερέτης, οὐδ' ἄξια
ὑποκείμενα.

Και ο πατέρας ὅμως τής άρρεβωνιασμένης κοπέλλας εἶνε
άνθρωπος μὲ χαρακτήρα, μὲ δύναμι, μὲ θέλησι· ἔχει φίλο
και τὸν Δήμαρχο και εἶνε άγνωστο τί θαγενῆ.

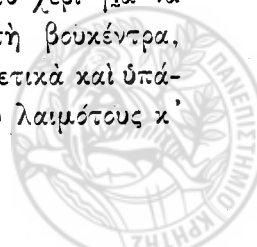
~~~~~

ΚΕΦ. Δ'.

Τ Α Χ Ο Ι Ρ Ο Σ Φ Α Γ Ι Α

—

Δύο μεγαλόσωμα, μελιτόχρωμα, ὡμορφοκαμωμένα βώ-
δια, ἦταν ζεμμένα στο ἄλעτρι του γέρω Μή-τρου. Βροχούλα
φιλή εἶχε πέση τὴ νύχτα και ο γέρος άποφάσισε νά ὀργώσῃ.
Μικρόσωμος, κυρτωμένος λίγο, μὰ στιβαρός σὰ στομωμένο
σίδερο, μὲ ανοιχτὰ τὰ δασύτριχα, πλατειά του στήθια,
ἀκούμπουσε στο ἄλעτρι άπάνω τὸ ζερβό του τὸ χέρι για νά
διευθύνῃ τὸ ὕννι και μὲ τὸ δεξι κρατῶντας τὴ βουκέντρα,
έκεντούσε τὰ ζᾶ τὰ πολυδύναμα, ὁποῦ ὑπεμονετικά και ὑπά-
κοα, ἐτέντωναν τὸν σκληρόσαρκο, πλατύτατο λαιμότους κ'

ἐπροχωροῦσαν μὲ τὸ βαρὺ τους πάτημα. Τὸ σίδηρο ἐσκιζε μὲ κόπο τὸ λεπτόγαιο χωράφι, ποῦ ἀντιστέκετο ὅσο μποροῦσε, λὲς καὶ δὲν ἤθελε ν' ἀνοιξῆ τὰ σπλάγγνα του στὸ κρῦο, τὸ σκληρό, τὸ ἄπονο σίδηρο. Καὶ ὁ γέρω Μῆτρος ὀλοένα ἐκεντοῦσε, ὀμιλῶντας πότε πότε μὲ τὰ χτηνά του στὴ γλῶσσα ποῦ τὰ συνείθισε ν' ἀκοῦνε καὶ τὸ αὐλάκι σιγὰ σιγὰ ἐμάκραινε καὶ ὁ ἥλιος ἀνέβαινε κ' ἐφλογοβολοῦσε κ' ἔψηγε τὸ χῶμα, ἐνῶ μικροπούλια τοῦ κάμπου ποικιλόχρωμα, χαριτωμένα, καθισμένα στοὺς θάμνους καὶ στὰ χαμόκλαδα ἦ καὶ στὸ νωποανασκαμένο χῶμα, πίσω ἀπὸ τὸ ἀλέτρι, εὐθυμα, ἄφοβα, ὠρμοῦσαν πότε πότε, σὰν σαίτες, ψηλά σ' ἓνα διάστημα, ἀφίνοντας καὶ καμμιὰ χαροπὴ φωνοῦλα, ἀρπαζαν σ' τὸν ἀέρα κανένα ἔντομο καὶ κατέβαιναν πάλι στὰ χαμόκλαδά τους, ἦ καὶ ἐκυνηγοῦσε τὸ ἓνα τ' ἄλλο, χωρὶς καθελου νὰ φοβοῦνται τὰ βρόδια καὶ τὸ γέρω Μῆτρο, συντρόφους τους συνειθισμένους.

Μιὰ στιγμή ἐστάθηκε ὁ γέρω Μῆτρος ν' ἀνασάνη, ὅπου βλέπει κάποιον νὰ ἔρχεται. Ἦταν ὁ Κεριάκος ὁ ἀραβωνιαστικὸς τῆς κόρης τοῦ Κοντοπάνη καὶ μικρανεψιὸς τοῦ γέρου Μῆτρο.

— Ὡρα καλὴ, μπάριμπα, εἶπεν ὁ Κεριάκος, σὰν ἦρθε κοντὰ στὸ γέρο.

— Καλὸ στὸν Κεριάκο!

— Καλῶς τὰ κάνετε!

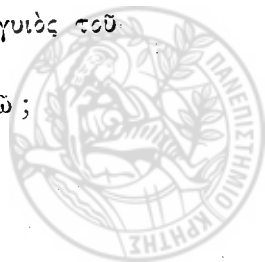
— Νᾶσαι καλὰ!

— Δὲν εἶνε πρῶϊμα γιὰ ζευγάρι, μπάριμπα;

— Ἐζήλεψα τὴν ψυχάλα τὴν ψεσινὴ κ' ἐστοχάστηκα σήμερα νὰ βάλω χέρι, γιὰτὶ ἐτοῦτος ὁ πάσπαρος ἔχει νὰ μὲ χαλάσῃ, βρὲ παιδί· μοναχὴ πέτρα τὸ ἀθεόφοβο!

— Καὶ ὁ Γιάννης ποῦ εἶνε; (ὁ Γιάννης ἦτανε γυιὸς τοῦ γέρου Μῆτρο).

— Ἐπῆε μὲ ἀγῶϊ στὴ γῶρα. Καὶ κάτι ὡς ἐδῶ;

— Δέν εἰξέρω κ' ἐγὼ ἦντα κάνω, μπάρμπα. Εἶμαι ζαλισμένος κ' ἐπῆρα δρόμο.

— Πῶς μαθές;

— Γιά τῆ δουλειά ποῦ ξέρεις. Ὁ 'γούμενος δὲ μ' ἀφίν' ἤσυχο· ὁ Κοντοπάνης πάλι τὰ δικά του καὶ μὴν ἀρωτᾶς.

— Ἐσὺ φταίς, Κεριακό· κανένας ἄλλος,

— Μὰ σὰ δὲ σ' ἀφίνουε ἤσυχο.

— Ὁ φρόνιμος ἄθρωπος κάνει μιὰν ἀπόφασι, τὴν καλύτερη καὶ ἤσυχάζει· σοῦ τό πα κι' ἄλλη φορά! Ἦδῶκες τὸ λόγο σου; βάσταξέτονε· εὐτὰ ξέρω γώ.

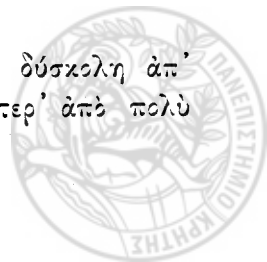
Καὶ ἐσήκωσε τὴ βουκέντρα καὶ ἔβαλε τὸ ζερβό του χέρι στὸ ἀλέτρι ἀπάνω.

— Καλὸ βράδυ, μπάρμπα, εἶπεν ὁ Κεριακός καὶ ἀργοπατώντας, ἀπομακρύνθηκε.

— Ἀνεμόμυλε! τοῦ ἐτίναξεν ἀπὸ πίσω ὁ γέρος καὶ ἐξακολούθησε τ' ὄργωμα.

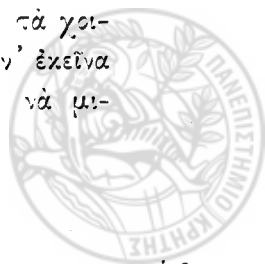
Σὲ μεγάλη συλλογὴ καὶ σὲ φοβερὴ στενοχώρια βρισκεται ὁ νέος Κεριακός, ὁ γαμπρός, ὁποῦ τὸν θέλουνε, ὁ παππᾶ Συνέσιος γιὰ τὴν κουμπάρα του καὶ ὁ χωριανὸς Κοντοπάνης· εἶναι βαρὺς γαμπρός καὶ καλὸς δουλευτής, τὰ καλὰ ὅμως αὐτὰ τοῦ βγαίνουν ἀπὸ τὴ μύτη, γιὰτὶ δὲν τὸν ἀφίνουε ἤσυχο. Γιά νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, ὅλα τὰ φταίει ὁ χαραχτήρας του ὁ ἀδύνατος, ὁ νερουλιατμένος ποῦ τονε κάνει νὰ παραδέρνη ἐδῶ κ' ἐκεῖ, πότε δεξιᾶ, πότε ζερβά, σὰν ἀτιμόνευτο καράβι, σὰν ἀνεμόμυλος, ποῦ εἶπεν ὁ γέρω—Μῆτρος χωρὶς νὰ ξέρη τί πρέπει νὰ κάμη. Σήμερα τοῦτο, αὔριο ἐκεῖνο, σὲ ὅλες του τῆς δουλειές ἦτανε τέτοιος, ἀναποφάσιστος καὶ τὰ καλὰ ποῦ εἶχε ἐπήγαιναν σχεδὸν χαμένα, γιὰτὶ τὰ ἐσκέπαζε τὸ μεγάλο αὐτὸ ἐλάττωμα,

Καὶ εἰς τὴν τωρινὴ περίστασι, τὴν πρὸ δύσκολη ἀπ' ὅλες, τὰ ἔχει χαμένα. Ὁ Κοντοπάνης, ὕστερ' ἀπὸ πολὺ

κόπο, ἔφτασε καὶ τὸν ἀρρεβώνησε μὲ τὴν κόρη του· ἀπὸ τὸ ἄλλο ὅμως μέρος τοῦ ἐρρίχτηκε ὁ παππᾶ Συνέσιος γιὰ τὴν κουμπαροῦλα του, τὴν κόρη τοῦ Μαρούπα· τοῦ ἐμπῆκε μὲ τὰ ὄλα του καὶ τὸν ἔχει στὰ δυὸ στενά νά τονε παντρέψη. Θέλει αὐτὴ τὴ δουλιὰ νά τηνε κερδῆσῃ χωρὶς ἄλλο καὶ γιὰ τὴ φιλοτιμία του—καθὼς λέει—καὶ γιὰ νά μπῆ στὴ μύτη τοῦ ἐχθροῦ του τοῦ Κοντοπάνη, ὅπου τὸν ἐκατάτρεξε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλονε. Μὲ ὄλη του ὅμως τὴν τέχνη, βλέπει τὸν γαμπρὸ νά παραδέρνη σὰν τὸ νερό, στὰ ἐνάντια ρεύματα, καὶ ἀποφασίζει νά βάλῃ εἰς ἐνέργεια τὰ μεγάλα μεσα, ὅ,τι τέχνασμα καὶ κατεργαριά τοῦ ἔλθῃ στὸ νοῦ. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ γέρω Κοντοπάνης τὰ μυρίσθη καὶ ἀγρίεψε. Τὴν κόρη του τὴν ἔχει ἀρρεβωνιασμένη καὶ πῆρε τὰ μέτρα του γιὰ νά μὴ ῥεζιλευτῇ. Ἐγνώριζε πῶς ὁ παππᾶ Συνέσιος ὠμιλοῦσε συχνά μὲ τὸν παππᾶ Κρητικὸ, ἕναν κατεργαρόπαππα τῆς χώρας, ποῦ ἔχωνε τὴ μύτη του, σὰν τὴν ὄρθινα, εἰς πολλῶ λογιῶνε σκύβαλα καὶ ποῦ ἐδιάβαζε τὴ Σολωμονικὴ στῆς ἀνόητες γυναῖκες καὶ ἦταν πολὺ ἀνήσυχος, τόσο περισσότερο, ὅπου ὁ γαμπρὸς ὁ εὐκολολύγιστος, ὄλο ἀνάβαλλε τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου. Ἡ ἀρρεβωνιστικὴ του ἢ Ἀννέζα εἶχε καὶ αὐτὴ μεγάλο πείσμα καὶ πολλὰς φορές τὸν ἐξέβρισε, χωρατὰ κι' ἀλήθεια, ὀνομάζοντάς τονε ἄστατο ἀνεμόμυλο, ἐνῶ ἐκεῖνος ἐγελοῦσε, λέγοντάς της νά μένῃ ἡσυχῇ.

Ὡς τόσο ἐγίνηκε γνωστὸ πῶς εἰς τοῦ γέρω Μαρούπα τὸ χωριό, θὰ εἶνε χοιροσφάγια, το βράδυ τῆς Κεριακῆς ποῦ ἐρχότανε. Τὰ χοιροσφάγια εἶνε μεγάλο πανηγύρι στοὺς χωριανούς· ἐκεῖ συνάζονται γειτόνοι καὶ φίλοι καὶ γίνεται ἀτελειώτω φαγοπότι. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὁ Κοντοπάνης εἶχε ἀφορμὴ μεγάλη νά εἶνε ἀνήσυχος· ἐφοβοῦτανε πῶς τὰ χοιροσφάγια' αὐτὰ γίνοντ' ἐπίτηδες γιὰ νά σκεπαστοῦν' ἐκεῖνα ποῦ ὁ γέρω Μαρούπας δὲ θέλει νά φανοῦνε καὶ γιὰ νά μι-

λήσωμε πιδ καθαρά, υποψιάστηκε πώς τή βραδεία εκείνη μπορεί νά ἔχανε τὸ γαμπρό.

Καί ἐτοιμάστηκε γιὰ τή μεγάλη μάχη. Ἐπῆρε τὰ μέτρα του ὅλα, γιὰ νά ματαιώσῃ, μὲ κάθε τρόπο, τὴν κακὴν, τὴν ἀνομὴν πράξιν ποῦ ὑποπτευότανε.

Καί γιὰ νά βεβαιωθῇ καλλίτερα πῶς ἡ ὑποψίαις του εἶνε βásiμες, ἐπαραμόνευε στὸ δρόμο ὁποῦ φέρνει στὸ σπίτι τοῦ Μαρούπα, καί σὰν ἄρχισε νά σκοτεινιάζῃ, εἶδε, σ' ἓνα μούλαρι ἀπάνω, τὸν παππᾶ Κρητικό, μ' ἓνα παιδί στὰ καπούλια, νά τραβᾷ κατὰ τὸ χωριό.

Συγχισμένος καί μὲ ἀπόφαση δμως, ἤτρεξε στὸ σπίτι του ποῦ τὸν περίμεναν οἱ φίλοι του. Τὸ γαμπρὸ τὸν εἶχε χαμένο κάμποσες ἡμέρες τώρα καί ἦταν πολὺ θυμωμένος.

Ὅστοςο ἐξω ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ γέρω Μαρούπα ἦτανε πανηγύρι. Καμμιὰ εἰκοσαριά χωριανοί, ἄντρες καί γυναῖκες, ἐωρτάζανε τὰ περίφημα χοιροσφάγια, ὁποῦ τὰ περιμένουνε μὲ πολλὴ ἀνυπομονησία οἱ φαγάδες. Τὸ ἀληθινὸ αὐτὸ τῆς κοιλιάς πανηγύρι, τὸ θρίαμβο αὐτὸ τῶν θεοκοιλῆδων τὲ ἔχουνε οἱ χωριανοί ὅλο τὸ φθινόπωρο, πότε στὸ ἓνα σπίτι, πότε στὸ ἄλλο ἕως τὸ τέλος. Κακοστομαχιά δὲ ξέρουν τί θὰ πῆ οἱ σιδερένοι ἄνθρωποι αὐτοὶ καί στὸ τέλος τοῦ γλεντιοῦ, σὰν νά εἶνε στὴν ἀρχή του.

Ὁ γέρω Μαρούπας ἐφρόντισε νά γλεντίσουν καλὰ οἱ φίλοι του. Αὐτοὶ κάθονται ἄλλοι κατάχαμα, ἄλλοι σὲ πέτρες ἢ σὲ χοντρόσκαμνα, συντροφίαις συντροφίαις, τριγύρω σὲ χαμηλοὺς ταβλάδες ἔτοιμοι νά τιμήσουνε τὸ πλουσιοπάροχο δεῖπνο. Στὰ πρόχειρα τραπέζια πάνω ἤβλεπες μαχαιροπήρουνα γερὰ καί σπασμένα, μικρὰ καί μεγάλα, καί φλιτζάνια καθένα μὲ τὸ χρώμα του καί πιάτα βαθειὰ καί ἀπλωτὰ, καλὰ καί πρόστυχα καί μερικά μισοσπασμένα, ὅλ' ἀνάκατα βαλμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ μὲ ἀμέλεια, χωρὶς καμμιὰ τάξιν, γιὰτι ἐκεῖνο ποῦ δουλεύει στοὺς χωριανούς, εἶνε ἡ παλάμη καί τὰ

δάχτυλα. Τὸ χεῖρο, ζῶο σιτευτὸ καὶ μεγάλο, μετὰ τὸ σταύρωμα, τὸ σφάξιμο δηλαδὴ, τὸν καψάλισαν, τὸν ἐπλυναν, τὸν ἔξυσαν καὶ τὸν κρέμασαν σ' ἓνα πρόχειρο ξύλινο τρίποδο μὲ τὸ κεφάλι κάτω. Τὸν εἶχαν κάμη ἄσπρο σὰν αὐγὸ καὶ μόνο ἡ μύτη του ἐμαύριζε, μ' ἓνα κορδόνι στὴν ἄκρη ἀπὸ αἷμα πηχτό, σὰν σκωλαρῆκι, τὸ ὑστερνό του αἷμα.

Ἵστερα δ' οὐλεψε τὸ μαχαῖρι μέσα κι' ὄξω καὶ τὰ κομμάτια τὰ δωκαν στὴς γυναῖκες. Αὐτὲς ἀνάφανε φωτιά μὲ κληματόβεργες καὶ φρύγανα, ἔστησαν τρία τέσσερα τηγάνια κι' ἄρχησαν νὰ τηγανίζουν τὰ σύσερα, τὰ δρεχτικά τοῦ χοίρου, κομματάκια ἀπὸ τὰ ἐντόσθια, παραγεμισμένα μὲ λίπος καὶ σηρότια καὶ μικρὰ κομμάτια λαοδί· τὸ μαχαῖρι ἔκοπτε, ἡ φωτιά ἐδούλευε καὶ τὰ πεινασμένα καὶ ἀνυπόμονα στομάχια ἦσαν ἔτοιμα. Καὶ πολὺ σωστά· τὸ ἐρεθιστικὸ τσιτσιρίσιμα τῶν τηγανιῶν ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἡ μυρωδιὰ ποῦ ἔχυνότανε γύρω, δυνατὴ καὶ γαργαλιστικὴ καθὼς καὶ τὰ πολλὰ μπουκάλια τοῦ ρετσίνατου, ἔδιναν μεγάλη εὐθυμία στοὺς χωριανούς, ὅποῦ καθισμένοι, ἀπὸ τρεῖς τέσσερες, δὲν ἐβλέπανε τὴν ὥρα νὰ ριχτοῦνε στὸ θησαυρὸ αὐτὸ καὶ νὰ τοῦ δώσουν νὰ καταλάβῃ.

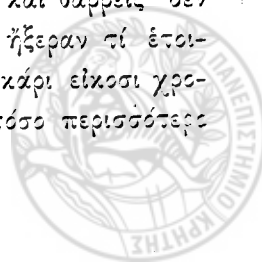
Ὅλ' αὐτὰ ἐπαρουσίαζαν μίαν εἰκόνα ἀρκετὰ φανταστικὴ. Ἡ χλωμὴ λάμψι ποῦ ἀνάδιναν τὰ κληματοφρύγανα, μὲ τὸ λυπητερό τους, σὰν παράπονο, τριζοκόπημα στὴ φλογισμένη ἀγκαλιὰ τοῦ φοβεροῦ στοιχείου, ἦταν σὲ μίαν ἄκρη ἀντίθεσι, μὲ τὸν βαθυγάλαζο, τὸν ἀτελείωτο οὐράνιο θόλο μὲ τ' ἀμέτρητα, τὰ διαμαντένια του ἄστρα, ποῦ μὲ τὸ ἐξάισιο, τρεμουλιαστὸ λαμποκόπημά τους, ἔχυναν τὴν ἄσβεστὴ φεγγοβολή τους στὸ χωρικὸ δεῖπνο. Ἐλαμπύριζαν οἱ αἰώνιοι φανοί, σὰν νὰ περιγελοῦσαν τὴν ἄρρωστη, τὴ θαμπερὴ ἀνθρώπινη φωτίτσα, ὅποῦ, γιὰ μιὰ στιγμή, ἔριχνε μὲ ὀρμὴ τὴ ρλόγα τῆς πολὺγλωσση, γιὰ νὰ γενῆ, σὲ λίγη ὥρα, στάχτη καὶ καπνός.

Ὁ νοικοκύρης, ἀσπρομάλης μὰ γερὸς ἀκόμα, μὲ τὴ γιορτερὴ του φορεσιά, σαλβάρια, μάλλινη καινούρια ζώνη, ἀσπρες κάλτζες, παπούτσια πρωτόβαλτα καὶ κόκκινο σκούφο, ἐπάραστεκε στὸ δείπνο γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν κόσμον του. Ἐφαινότανε γελαστὸς καὶ χαρούμενος, ἀν' ὅμως κανένας ἐπρόσεχε θὰ ἐδιάκρινε κάποια ἀνησυχία στὰ κινήματα καὶ περισσότερο στὰ μάτια του τὰ κατὰμαυρα ποῦ, κάτω ἀπὸ τὰ πυκνά του φρύδια, ἐβυθιζόντανε, πότε πότε, στὴ σκοτεινιά μέσα, σὰν νὰ τὴνε διαπεράσουν.

Οἱ χωρικοὶ ἐπέσανε στὰ φαγιά μὲ λύσσα, χωρὶς ὅμως ν' ἀφήκουν καὶ τὴν κουβέντα. Μερικοὶ μιλοῦσαν γιὰ τῆς δουλιές τους μεγαλόφωνα, ἄλλοι σιγα σιγα ἐλέγανε τί ἐτοιμαζότανε στὸ σπίτι μέσα.

Καὶ ἀληθινὰ κάτι τι πολὺ πολμηρὸ ἐτοιμαζότανε στὸ σπίτι. Αὐτὸ, ἀνοιχτὸ στὴν ἀρχή, ἔπειτα ἐκλείσθη καὶ σὰν νὰ μὴν ἔδινε σημεῖο πῶς ἦταν μέσα του ζωὴ. Κλειστά τὰ πορτοπαράθυρα, καὶ μόνο ἀπὸ τῆς χαραιμάδες ἐφαινότανε φῶς. Ὁ γέρω Μαρούπας, ζωηρὸς ἐπήγγαινε ἀπὸ τὴν μιὰν ἄκρη τῆς συντροφιάς στὴν ἄλλη κ' ἔκανε παραχὴ γιὰ δέκα· ἐμιλοῦσ' ἐγελοῦσ' ἐφώναζε, θαρρεῖς τὸ ἔκαν' ἐπίτηδες· καὶ ἡ συντροφιά ὅμως δὲν ἐπήγγαινε παρακάτω καὶ ἦταν ἓνα πανδαιμόνιο ἀπὸ φωνές, γέλοια, τραγούδια καὶ σφυριματιές. Ἐκανε παραχὴ ὁ γέρω νοικοκύρης, μὰ εἶχε καὶ τὸ νοῦτου· πότε πότε ἔστηνε τὸ γυμνασμένο αὐτί του ν' ἀκούσῃ κανένα μακρινὸ κρότο ἢ ἐβύθιζε τὸ βλέμμα του στὸ σκότος μέσα γιὰ νὰ διακρίνῃ. Καὶ γιὰ κάμποση ὥρα ἦταν ἡσυχος. Ἡσυχία μεγάλῃ ἐκρατοῦσε στὸν κάμφο, ὅσο μπορούσε ν' ἀκούσῃ τ' αὐτί. Οἱ χωριανοὶ ὅλοι εἶχαν τὸ νοῦ τους στὸ φαγοπότι καὶ στὸ ζεῦκι τους καὶ θαρρεῖς δὲν τοὺς ἔμελε γιὰ τίποτ' ἄλλο· σὰν νὰ μὴν ἤξεραν τί ἐτοιμαζότανε στὸ σπίτι. Ἐνας μονάχα, παλληκάρι εἴκοσι χρονῶ δὲν ἤθελε νὰ ἡσυχάσῃ καὶ ὅσο ἔπινε τόσο περισσότερε

ἀγριευσε. Εἶχε μυριστῆ τὰ πράγματα κ' ἔδειχνε μεγαλόφωνα τῆ δυσαρέσκειά του καὶ τὸ θυμὸ του. Οἱ συντρόφοι του μὲ κολακίες καὶ γλυκόλογα ζητούσανε νὰ τὸν κρατοῦν ἤσυχο.

— Τὰ σκοτεινὰ πράγματα δὲ μ' ἀρέσουν ἐμένα· ἂν εἶνε γάμος θέλω κ' ἐγὼ νὰ ξέρω· ἐφώναζε δυνατά.

Καὶ ἐζήτηξε νὰ σηκωθῆ, μὰ οὐδὲ συντρόφοι, ὁ ἕνας δεξιᾶ κ' ὁ ἄλλος ζερβά, τὸν βαστάζανε.

— Μὴν κάνης σὰν παιδί, καυμένη Στέφανε· ἦντα σὲ κόφτει ; ἄς κάμουν ὅ,τι θένε μέσα· βάλε νὰ πιούμεε.

Καὶ τοῦ ἐγέμισε τὸ ποτήρι του.

— Ὅχι, ἐφώναξε μὲ μανία ὁ Στέφανος. Τὰ σκοτεινὰ δὲ μ' ἀρέσουνε· τὸ σπίτι πρέπει ν' ἀνοιξῆ.

Καὶ μὲ ὄλη του τῆ δύναμι πέφτει ἀπάνω στὸν ἕνα σύντροφος, τὸν βίχτει κάτω, ἀναποδογυρίζει τὸ σοφρὰ μὲ τὰ φαγιὰ καὶ τὰ κρασιὰ καὶ κινᾶ, τρικλιζοντας, κατὰ τὸ μέρος ποῦ ἦταν οἱ γυναῖκες. Ὁ γέρω Μαρούπας τρέχει τότε καὶ τὸν ἀρπάζει ἀπὸ τῆ μέση καὶ μὲ πολλὰ παρακάλια καὶ μάτια μου καὶ φῶς μου, τὸν ἠτυχάζει λίγο.

— Καλὰ, γέρω Μαρούπα, γιὰ τὸ χατήρι σου, μὰ σὰ γίνεται γάμος, θέλω ν' ἀκούσω τραοῦδι.

Ὁ Μαρούπας εἶπε στῆς γυναῖκες νὰ τραγουδήσουνε, ἐκάθισε κοντὰ τους τὸν ἀνήσυχο Στέφανο καὶ σὲ λίγο, στῆ σιωπῆ τῆς νυχτιᾶς ἀντήχησε ἕνα ὀξύ καὶ μακρότατο μονόφωνο.

«Ἐνα τραοῦδι θενὰ πῶ ἀπάνω στὸ λεμόνι.

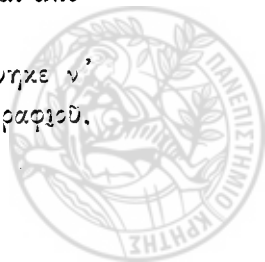
«Νὰ ζήσ' ἡ νύφη κ' ὁ γαμπρὸς κ' ἡ συντροφιά μας ὄλη.

«Ἐνα τραοῦδι θενὰ πῶ ἀπάνω στὸ κεράσι.

«Νὰ ζήσ' ἡ νύφη κ' ὁ γαμπρὸς καὶ νὰ καλογεράση.

Ὁ Στέφανος, μεθυσμένος, ξαπλώθηκε κατὰ γῆς καὶ ἀπολάμβανε.

Ἄξαφνα ὁ γέρω Μαρούπας ἀνησύχουσε· τοῦ ἐφάνηκε ν' ἀκούτε κάτι σὰν πάτημα· ἔτρεξε στὴν ἀκρῆ τοῦ χωραφιοῦ.

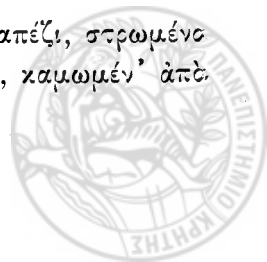
ἔστησε τ' αὐτί του κ' ἐδιάκρινε τώρα ποδοβολητὰ νὰ πλησιάζανε ὀλοένα· καὶ σὰν νὰ ἦταν κάμποσα. Ἄνησύχησε φοβερά ἔτρεξε στὸ σπίτι, ἐβρόντησε κ' εὐθύς ἡ πόρτα ἀνοίχτηκε, ἐμπήκε μέσα καὶ τὴν ἐκλείδωσε.

Ἄς δοῦμε ὡς τόσο τί ἐγινότανε μέσα.

Τὸ σπίτι ἦταν χωρισμένο σὲ δύο μεγάλες κάμαρες, μὲ νωποασβεστωμένο τὸ χωματένιο τους πάτωμα. Εἰς τὴν κάμαρα τοῦ βάρους, σὲ καθήκτες παλαιές, ψηλές, ἀπὸ μαῦρο σκαλιστὸ ξύλο, ἀγορασμένες ἀπὸ κανένα ξεπεσμένο ὄρχοντόσπιτο, κάθονται ἡ κόρη τοῦ Μαρούπα μὲ τὰ νυφικά της, πράσινο μεταξωτὸ φαυστάνι, βραχιόλια παλαιὰ μαλαματένια, σκουλαρίκια κουκουναριῆς ἀπὸ μαργαριτάρια καὶ στὰ χέρια δύο τρία δαχτυλίδια μονόπετρα· ἡ μάννα της, γρηῃά μικροκάμωτη καὶ στεγνή, μὲ μάλλινο καινούριο φουστάνι, μὲ μαντήλι κλαδωτὸ στὸ λαιμὸ καὶ ὅμοιο μαῦρο μεταξωτὸ στὸ κεφάλι. Ὁ Γιάννης ὁ Σερέτης φρεσκοξυρισμένος, χτενισμένος, μὲ τὴ φορεσιά του τὴν καινούρια, ποῦ τὴν ἔβανε μόνο στῆς ἐπίσημες ἡμέρες, μὲ μαῦρο μεταξωτὸ μαντήλι στὸ λαιμὸ, ναυτικὰ δεμένο καὶ μὲ τὸ καλὸ του φέσι μὲ τὸ ἀνοιχτόχρωμο, μπιμπιλωμένο μαντήλι περίγυρα καὶ ἡ γνωστὴ μας χήρα, ἡ παχουλὴ καὶ ἀφράτη, ἡ σιδέκνισσα τοῦ παππᾶ Συνέσιου μὲ τὴν πιόκαλή της φορεσιά.

Στὴν νοτιεὶνῃ γωνιά τῆς κάμαρας εἶνε τὸ νυφικό, ἀπλὸ ξύλινο κρεβάτι, νωποστρωμένο, κάτασπρο, καθαρῶτατο, μὲ πολύχρωμο μεταξωτὸ γαλάζιο πάπλωμα, δύο μεγάλα μαξιλάρια χιονάτα μὲ πλατιῆς δαντέλες στῆς ἄκρες, καὶ μὲ κουρτίνες καὶ τουρναλέτο, ἀπλὰ ὄλα μὰ κάτασπρα. Τὸ ἔστρωσε, λίγο προτῆτερα, ὁ Σερέτης καὶ τώρα κάθεσαι ἀντίκρου του καὶ τὸ καμαρώνει.

Εἰς τὴ μέση τῆς κάμαρας, ἀπάνω σὲ τραπέζι, στρωμένο μὲ ἄσπρο τραπεζομάντηλο, εἶνε τὰ στέφανα, καμωμέν' ἀπὸ

κληματόβεργες και τυλιγμένα με άσπρογάλαζες κορδέλες, δύο λαμπάδες και τὸ εὐαγγέλιο.

Τὰ πρόσωπ' αὐτὰ μιλοῦσαν ἀνάμεσὸ τους, μὰ με φωνὴ χαμηλὴ, ἴσως γιὰ νὰ μὴ συγχίζουν' ἐκείνους ποῦ εἶνε στὴν πρώτη κάμαρα.

Ἐδῶ κάθονται ὁ παππᾶ Συνέσιος, ὁ παππᾶ Κρητικὸς και ὁ Κεριάκος, ὁ ὑποψήφιος γαμπρός. Κάθονται σ' ἓνα τραπέζι γύρω, φορτωμένο ἀπὸ φαγιὰ και πιοτά. Ἡ ὁμιλία τους εἶνε πολὺ σοβαρὴ.

— Ἐκεῖνα ποῦ σοῦ λέου, Κεριάκο, εἶνε τὰ καλὰ και τ' ἅγια· στὴν ὑγειά σου.

— Γιὰ νὰ ἦς, γούμενε,

— Τὸ λόγο σου τὸν ἔχω τόσο καιρὸ τώρα και δὲν ἀκούω πλιὸ πρόφασες.

— Ναί, μὰ τὸ λόγο μου τὸν ἤδωκα πρῶτα τοῦ Κουτοπάνη.

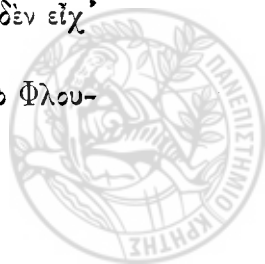
— Δὲ βαριέσαι, εἶπεν ὁ γούμενος και στὸγ ἴδιο καιρὸ ἐγέμισε τὸ ποτήρι τοῦ γαμπροῦ, ὅποῦ τὸ ἐκατεβάσε με μιᾶς. — Ἐγὼ σὲ λυῶ ἀπὸ τὸ λόγο σου· πᾶς και τοὺς ἡφαιες τίποτα ;

— Δὲ σοῦ λέου, εἶπεν ὁ Κεριάκος με τραυλὴ φωνὴ ἀπὸ τὸ πιοτό, μὰ...

— Δὲν ἔχει μὰ και ξεμά· ὄλα εἶν' ἔτοιμα, θὰ πᾶμε μέσα νὰ ξεμπερδεύουμε, νὰ ἡτυχάσης και σύ. Τὸ Φλουρῶ ἔχει καλλίτερα πράματ' ἀπὸ τὴν Ἀνέζα κ' ἐγὼ πάλι ὅ,τι καλὸ μπορῶ θὰ σοῦ κάμω.

Και τὸν ἐκέρασε πάλι· στὸ κέρασμα ἔλαβε μέρος και ὁ παππᾶ Κρητικὸς, ὁ ὅποιος και εἶπε πολλὰ τοῦ Κεριάκου, κερνῶντας τον λίγο λίγο. Αὐτὸς ὁ καῦμένος εἶχε δὲν εἶχ' ἐμέθυσε και μιὰ στιγμή ἤδωκε τὸ λόγο του.

— Δὲ θέλω νὰ ξέρω τίποτε πλιὰ· ἐξεμπερδεψε· τὸ Φλουρῶ θὰ πάρω και δὲ δουλειῶ κανεῖ. . .

Σάν ἤκουσαν αὐτὸ ὁ ἑγγύμενος καὶ ὁ παππᾶ Κρητικὸς, ἐπῆραν καὶ οἱ δυὸ τὸν Κεριάκο ἀπὸ τῆς μασχάλαις καὶ τὸν πῆγαν στὴν ἄλλη κάμαρα. Ὁ ἑγγύμενος ἤγγνεψε τοῦ Σερέτη κι' αὐτὸς ἐσηκώθη, ἐπῆρε τὸν γαμπρό, ποῦ ἐτρίκλιζε, καὶ τὸν ἔβαλε στὴ μέση. Ἡ νύφη ἐτοιμη ἐστάθηκε δίπλα του· ὁ Κεριάκος σάν τὴν εἶδε, τῆς ἔπιασε τὸ χέρι καὶ τῆς εἶπε μὲ φωνὴ μεθυσμένου καὶ μ' ἓνα κουτοχამόγελο.

— Ὅποιος θέλει τώρα, ἄς ἔρθῃ νὰ σὲ παρ' ἀπ' τὸ χέρι μου.

Ὡς τὸς ὁ παππᾶ Κρητικὸς ἐντύθηκε γρήγορα γρήγορα, ἔκαμε νόημα τοῦ Σερέτη νὰ βαστᾶ τὸν γαμπρό ἀπὸ πίσω, ἐπλησίασε τὸ τραπέζι ποῦ ἦταν τὸ βαγγέλιο, ἀναψε τῆς λαμπάδες κ' ἔδωκε μιὰ τοῦ παππᾶ Συνέσιου καὶ μιὰ τοῦ Σερέτη καὶ ἄρχισε τὸ διάβασμα. Ἡ νοικοκυρὰ ἐστεκότανε δίπλα στὴν κόρη τῆς κ' ἐσταυροκοπιότανε ἀδιάκοπα.

Μόλις ὁ παππᾶς ἐδιάβασε τῆς πρῶταις εὐχῆς, ὁποῦ ἐχτύπησαν δυνατὰ τὴν πόρτα. Ἡ γρηὰ ἔτρεξε, ἀνοῖξε κ' ἐμπῆκε μέσα ὁ ἄνδρας τῆς, ὁποῦ ἀφοῦ ἐκλειδώσε, τοὺς εἶπε νὰ κάμουν γρήγορα, γιατί ἐφοβότανε πῶς κάποιος ἐρχότανε, ὄχι μὲ καλὸ σκοπὸ. Τὸν εἶχε κυριευμέν' ὁ φόβος. . .

Ὅξω ἐξακολουθοῦσε τὸ ζεῦκι καὶ μέσα ὁ παππᾶς ἐπροχωροῦσε στὸ διάβασμα. Εἶχε κοντοτελειώσει τῆς εὐχῆς τοῦ ἀραβῶνα ὅταν ἀκούσθηκε χτύπημα στὴν πόρτα σάν βροντὴ καὶ κατόπι ἄλλο καὶ ἄλλο καὶ μιὰ φωνὴ « ἐν ὀνόματι τοῦ νόμου. »

Μὲ φόβο καὶ τρόμο ἐκύτταξε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, ὅταν ὁ παππᾶς Συνέσιος ἐπλησίασε τὴν πόρτα καὶ τὴν ἀνοῖξε.

Εὐθὺς ἐμπῆκαν μὲ ὀρμὴ πρῶτος ὁ δήμαρχος τῆς χώρας, ὁ εἰρηνοδίκης δεύτερος, ὕστερα ὁ γέρω Κοντοπάνης καὶ δύο ἄλλοι χωραῖτες, ἐμπῆκαν ἴσια στὴν κάμαρα μέσα.

Ἡ ἀνέλπιστη, καὶ ὀρμητικὴ εἰσβολὴ αὕτη ἔκαμαν τοὺς

ανθρώπους τοῦ σπιτιοῦ νὰ τὰ χάσουν· ὁ ἔνοχος εἶνε φοβι-
σμένος πάντα. Ἡ νύφη ἐζάρωσε στὴ γωνιά, ὁ γαμπρός,
σὰν εἶδε τὸν Κοντοπάνη, ἔπεσε ἀπάνω σὲ μιὰ καρέγκλα κ' ἔρ-
ριξε τὸ κεφάλι κάτω. Ὁ παππᾶ Συνέσιος ἐπροχώρησε γιὰ
νὰ μιλήσῃ, μὰ τὸν ἀποπῆρε ὁ δήμαρχος μὲ δυνατὴ φωνή.

— Τί τέχνες εἶν' αὐτές ποῦ κάνετε ;

— Δὲν εἶνε τέχνες, εἶπεν ὁ γούμενος· εἶνε γάμος !

— Θὰ τὸ ἰδοῦμε τώρα.

Ὁ παππᾶ Κρητικὸς ἐζήτηξε νὰ γλυστρήσῃ νὰ φύγῃ, μὰ
τοῦ ἔφραξε τὸ δρόμο ὁ εἰρηνοδίκης — Στάσου, παππᾶ, νὰ
μάθωμε τὴν ἀλήθεια, εἶπε.

Τότε ἐπροχώρησε ὁ γέρω Μουρούπας.

— Κύριε δήμαρχε, εἶπε, δὲν καταλαβαίνω τί θέτε νὰ
κάμετε ; πῶς μαθές, ληστὰδες εἴμεστα, ἢ φονιάδες ; Δὲν
ἔχω μαθές δικαίωμα νὰ παντρέψω τὴ θυατέρα μου ; Στὰ
τίμια πράματα δὲν ἔχω κανεὶ ἀνάγκη !

Καὶ τὰ λεγε αὐτὰ θυμωμένος, μὲ πολλὴ ἀγανάχτησι.

— Ἰσια ἴσια γέρω Μαρούπα, ποῦ δὲν εἶνε τὰ πράματα
τίμια ! Εἶπεν ὁ δήμαρχος· ὁ Κεριακὸς εἶν' ἀρρεβωνιασμέ-
νος καιρὸ τώρα, μὲ τὴν κόρη τοῦ Κοντοπάνη κ' ἐσεῖς τὸν
ἐπήρατε, τὸν ἐμεθύσετε γιὰ νὰ τονε παντρέψετε μὲ τὸ ζόρι !

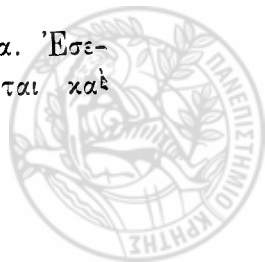
— Ψῶματα ! ἐφώναξε ὁ Μαρούπας.

— Πιὸ ἤσυχα, γέρω, εἶπε τότε ὁ εἰρηνοδίκης· ἡ ἀλήθεια
θὰ φανῆ εὐθύς καὶ καθένας θὰ βρῆ τὸ δίκιο του.

Καὶ ἐπλησίασε τὸν γαμπρό.

— Σήκω ἀπάνω, Κεριακό ! τοῦ εἶπε, ὁ γαμπρὸς ἐση-
κώθη μὲ δυσκολία· ἦταν ἐλεεινὸς ἀπὸ τὸ μεθύσι· πρὶν ὅμως
προφτάσῃ νὰ τὸν ῥωτήξῃ ἡ ἀρχή, τὸν ἐπλησίασεν ὁ Κον-
τοπάνης.

— Μπρὲ Κεριακό, τοῦ λέει δυνατὰ καὶ θυμωμένα. Ἐσε-
δὰ κάνουνε οἱ τίμιοι ἀνθρώποι ; Ἀρρεβωνιάζονται καὶ
ὕστερα πέρνουνε ἄλλες ;

— Μὰ τὸ θεό, ἐτραύλισεν ὁ Κεριακός· δὲν ἤξέρω τίβοτα. Μ' ἐμεθύσανε . . . τάχασα . . . ξέρω γὼ ἴντα κάνουνε ; Νὰ ὁ 'γούμενος, μὰ τὸ θεὸ ἐγὼ δὲν εἰξέρω, δὲ φταίω, ἐγὼ δὲν ἤθελα . . . ἐγὼ . . .

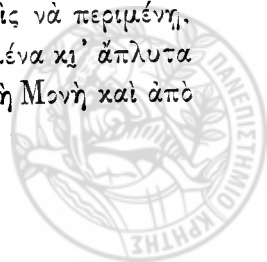
Καὶ κάμνοντας γιὰ νὰ φύγη, ξαπλώνεται μακρὸς πλατύς στὸ πάτωμα.

Ὁ Δήμαρχος ἐστράφηκε τότε στὸ 'γούμενο καὶ τοῦ ἔκαμε παρατήρησες καὶ παράπονα. Αὐτὸς τὰ ἤκουσε μὲ μεγάλη ἀπάθεια, εἶπε πῶς δὲ φταίει καθόλου κ' ἐπρόσθεσε δείχνοντας τὸν γαμπρὸ ποῦ τὸν εἶχανε σηκώσῃ.—“Ὅποιος ἀνακατεύεται μὲ τὰ πίτερα, τὸν τρῶνε ἢ θρνιθες. Ὁ Μαρούπας ἐφώναζε κι' αὐτὸς πῶς δὲν εἶνε πράματ' αὐτὰ νὰ μπένουνε μὲ τὸ ζόρι στὰ σπίτια καὶ νὰ μποδίζουνε τοὶ γάμοι. Τότε ἡ Ἀρχὴ ἐθύμωσε κ' ἐμάλωσε δυνατὰ τὸ γέρο Μαρούπα πῶς ἐζήτηξε μὲ τὸ ζόρι νὰ στεφανώσῃ τὸν Κεριακό, καθὼς καὶ ὁ ἴδιος τ' ὠμολόγησε, ἔκαμαν ἓνα πραχτικὸ ποῦ τὸ ὑπόγραψαν καὶ μάρτυρες κ' ἔφυγαν μαζῆ μὲ τὸν παππᾶ Κρητικὸ ὁποῦ σ' ὄλο τὸ δρόμο ἐδιαμαρτυρότανε πῶς δὲ φταίει καθόλου.

Μόν' ὁ Γιάννης ὁ Σερέτης στὴν ἀρχὴ τῆς παραχτῆς ἐγίνηκε ἄφαντος, καθὼς ἐγίνηκαν ἄφαντοι καὶ ὄλοι οἱ χωριανοὶ ἀπ' ὄξω, ἀπὸ φόβο μὴ βροῦν τὸν μελάτους.

Ἐκαμε πολὺ κρότο τὸ ἀσυνείθιστο σκάνδαλο καὶ ὄλα τὰ ρίξαν ἀπάνω στὸν παππᾶ Συνέσιο, γιὰτὶ ὁ Κεριακὸς τὴν ἄλλη μέρα, ξεμέθυστος, τὰ ἐφάνέρωσαν ὄλα στὸ σπίτι τοῦ Κοντοπάνη, ποῦ δὲν τὸν ἄφηκε πλὴν νὰ εὐγῆ ἀπὸ μέσα.

Μὲ τὴν ἀφορμὴ αὐτῆς τῆς ἱστορίας, καθὼς καὶ τῆς ἄλλης τοῦ λαθρεμπορίου, ποῦ τὴν ἐφάνέρωσεν ὁ στρατιώτης, ποῦ εἶδε τὰ φορτωμένα μουλάρια, οἱ ἐχθροὶ τοῦ παππᾶ Συνέσιου τὸν ἐκατάγγειλαν, αὐτὸς ὅμως, χωρὶς νὰ περιμένῃ, ἐσηκώθη μιὰ νύχτα, ἐπῆρε τὰ ρούχα του πλυμένα κι' ἀπλυτα καὶ μαζῆ μὲ τὴ μάννα του, ἔφυγε καὶ ἀπὸ τὴ Μονὴ καὶ ἀπὸ τὸν τόπο.

Τρεῖς μῆνες ἀργώτερα, μιὰ πρωϊνή, στὸν αὐλόγυρο τῆς Μονῆς, ἐπαρουσιάσθη μὲ τὸ φτωχικό του κομποδεμα, ὁ Ἄνθιμος, ὁ καλόγερος.

— Καλὸ στὸ χελιδόνι ποῦ μᾶς ἤφερε πάλι τὴν ἀνοιξη· τὸν ἐχαιρέτισε ὁ παππᾶ Κύριλλος.

— Ἄμην! εἶπεν ὁ Ἄνθιμος.

Ὁ δὲ παππᾶ Φίλιππος, ὅπου ἐγνώριζε καλὰ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράματα καὶ πῶς γίνονται μεγάλες ἐνέργειες γιὰ νὰ γυρίση πίσω ὁ παππᾶ Συνέσιος, παρῶν στὴν ὁμιλί' αὐτή, ἐκίνησε μελαγχολικὰ τὸ κεφάλι του.

K I P K H

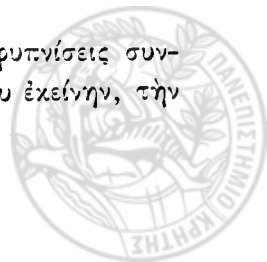
ΕΙΧΕΝ ἤδη ἀποναρκωθῆ ἀπὸ μέθην, ὄχι ἀπὸ τὴν βραχεῖαν μέθην τὴν ἐκ τοῦ οἴνου, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἄλλην τὴν διαρκῆ, τὴν πολὺ φοβερωτέραν, ἀπὸ τὴν μέθην τὴν ἐκνευρίζουσαν, τὴν παραλύουσαν, τὴν ἐξουθενούσαν. Εἶχε φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, καθ' ὃ ἑσωτερικὸς τοῦ ἀνθρώπου κόσμος ἀρχίζει ν' ἀποσυντίθεται, νὰ καταρρέῃ εἰς συντρίμματα, ὅπου μία ἀγλὺς σκεπάζει τὴν διάνοιαν καὶ τὴν σκοτίζει, δεσμεύει τὰς ψυχικὰς δυνάμεις ὅλας καὶ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον δοῦλον τοῦ περιβάλλοντος, ἀνίκανον νὰ συλλάβῃ μίαν ἰδέαν ἐκτὸς αὐτοῦ, αὐτόματον τὸ ὅποιον κινεῖ κατὰ βούλησιν μία δύναμις, εἰς ἣν δὲν ἰσχύει ν' ἀντιστῆ καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ὑπακούει μὲ τὴν τυφλὴν ἀπάθειαν μηχανῆς, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ μὲ τὴν ἀνέκφραστον χαρὰν διψασμένου μεθύσου, εἰς τὸν ὅποιον δεικνύουν ποτήριον χρυσιζόντος οἴνου . . .

Ἦτο μία δύναμις μαγικῆ, δύναμις Κίρκης γοητευτικῶς ὀλεθρίας . . . εἰς ἣν ὑπήκουε μὲ φρικιᾶσεις χαρὰς δαιμονιώδους, ὑπερανθρώπου . . .

Κλοιὸς μαγικὸς, ὁ κλοιὸς τῆς ἀγάπης . . .

Ἀγάπης σατανικῆς . . .

Εἶχεν ἐνίοτε καὶ φωτεινὰ διαλείμματα, ἀφυπνίσεις συντόμους, ὅποτε ἀνεπὸλει μὲ πόνον τὴν θέσιν του ἐκεῖνην, τὴν πρὸ τῆς ἠθικῆς του ἐξουδενώσεως . . .

Ὅποια διαφορά! χάσμα μέγα, ὀλόκληρος ἄβυσσος τὸν χωρίζει ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀπὸ τῆς καταστάσεως τῆς ρωστικῆς, τῆς ζωογόνου, τῆς ἡρέμου, τῆς ἀνευ ψυχοφθόρων διερίων....

Δὲν ἐγνώριζεν ἀκόμη καὶ ἦτο εὐτυχῆς. Νεανίας ἄδολος, πλήρης σωματικῆς ὑγείας καὶ ρώμης ἠθικῆς, μόνην εὐτυχίαν του εἶχε τὴν ἐργασίαν, τὴν εἰς τὸ καθήκον προσήλωσιν. Καὶ ἦτο ὑπόδειγμα τιμῆς, δραστηριότητος, τάξεως. Εἰς τοὺς συναδέλφους καὶ συνεργάτας ἐνέπνεεν ἐκτίμησιν, θαυμασμὸν ἢ φθόνον.... Εἰς φιλικοὺς κύκλους ἐπρώτευσεν. Τὴν φιλίαν του ἐζήτηει ἕκαστος· καὶ τὸν ἐθώπευον καὶ τὸν ἐτίμων.

Καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἔρωτα ἐφαίνετο ἀδιάφορος, ὅτε, αἴφνης, συνητήθη μ' ἐκείνην . . . τὴν Κίρκην . . .

Οἱ περιπατηταὶ τὴν ἐνθυμοῦνται, ἀλλὰ δὲν ἐγνώσθη τίς τὴν ὠνόμασεν οὕτω.

Ἦτο ἀνοιξέως ἡμέρα ὅτε τὸ πρῶτον τὴν εἶδε.

Ὅλα τριγύρω ἐμειδίωσαν, ἐψιθύριζον, ἔψαλλον. Ἦστραπτον ἐδῶ κι' ἐκεῖ τῶν λιμνῶν τὰ νερά· ἐν αἴσθημα γαλήνιον, φωτεινόν, συνήραζε τὴν ψυχὴν . . .

Τότε τὴν εἶδε πρώτη φοράν.

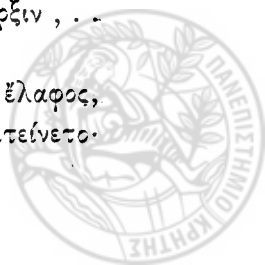
Ἀνάστημα θεᾶς, κόμη εἰς ἐβενώδεις βοστρύχους, ὀφθαλμοὶ μαγίσσης μελανόφαιοι, μὲ πρασινοπὰς ἀποχρώσεις, μακροὶ δὲ ὡς ὁ ἰτῶν Αἰγυπτιακῶν θεοτήτων, δειλοὶ ἐνίστε κι' ἐξακοντίζοντες ἀστραπὰς ἔστιν ὅτε.

Ἐκεῖνος ἐπλησίασεν, ἐμαγεύθη . . .

Ἡ Κίρκη ἀνέγνωσεν εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του καὶ τοῦ ἐξηκόντισεν ἐν βλέμμα . . . ἐκ τῶν βλεμμάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια συγκλονίζουν, τὰ ὅποι' ἀνατρέπουν μίαν ὑπαρξιν , . .

Καὶ ἡ ὑποδούλωσις ἐγένετο τελεία.

Ἐβλέποντο καθ' ἑκάστην. Ἐκεῖνος, ὡς διψῶσα ἔλαφος, τὴν ἠκολούθει καὶ ἡ δίψα, ἀντὶ νὰ κατευνάζεται, ἐπετεινέτο·

Τὴν ὑπέθαλπον οἱ τρόποι καὶ τῆς μαγίσσης τὸ βλέμμα...

Καὶ ἡ τάξις ἡ παραδειγματικὴ ἐχαλαροῦτο· ἐλησμονοῦντο αἱ ἔξεις σὶ πολυχρόνιοι, ἐξερριζώνοντο, ἐποδοπατοῦντο...

Ὁ ἄνθρωπος μεταβάλλετο ἄρδην!

Τὸ μαρτύριον παρετείνεται, ὅτε — ἰδιοτροπία Κίρκης — ὡσάν νὰ ἐκάμφθη ἐκεῖνη αἴφνης, ὡσάν νὰ συνεπόνεσε . . . καὶ τότε, ἐξαλλος αὐτός, τῇ ἐξωμολογήθη μὲ γλῶσσαν πυρρινῆν! Ἐξερριζώσε τὰ σπλάγχνα του καὶ τῇ τὰ παρουσίασεν ἀσπαιρόντα, πληγωμένα, εἰς τὴν τρέμουσαν παλάμην του . . . .

Καὶ εἰς μίαν στιγμὴν φρενίτιδος, ἐξάψεως ὑπερτάτης, ἠνώθησαν.

*
*
*

Τὸ ἐπίβουλον χάσμα ἠπλώθη περὶ αὐτόν, ἡ μαγικὴ ἄλυσσις συνεσφίγγθη. Ἐκεῖνη, ἡ Κίρκη, μεγαλοπρεπῆς ὡς θεά, τὸν ἔχει διαρκῶς ὑπὸ τὸ βλέμμα τῆς· καὶ τὸ ὑφίστατ' ἐκεῖνος μὲ τὴν ἀγαλλίασιν παράφρονος . . . .

Εἶν' εὐτυχῆς, πλέων εἰς ὠκεανὸν ἐξουδενώσεως...

— Θέλω! λέγει ἡ Κίρκη.

— Ὅ,τι θέλεις, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος.

Ἡ Κίρκη ἔχει δρέξεις καταστρεπτικὰς, δρέξεις λυκαίνης! ἔχει δίψαν διαρκῆ, ἀκόρεστον...

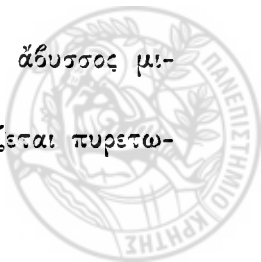
Καὶ ὑπὸ τὴν μαγγανείαν τῶν σατανικῶν τῆς βλεμμμάτων σύρετ' ἐκεῖνος ἀνευ θελήσεως ἰδίας, ράκος ἐλεεινόν, ἀνεμώλιον...

Καὶ τρέχει τὸν κατήφορον μὲ χαρὰν ἐξαλλον...

Εὐλαβῶς ἐκτελοῦνται αἱ τερατώδεις ἰδιοτροπίαι τῆς Κίρκης.

Καὶ τὸ καθήκον ὄλονέν λησμονεῖται καὶ ἡ ἄβυσσος μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐγγίζει.

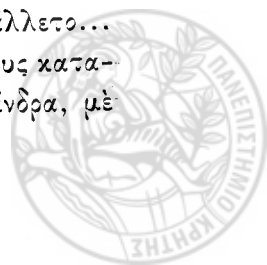
Εἰς τὰ σπάνια φωτεινὰ διαλείμματα, ἐργάζεται πυρετω-

δῶς. Εἰς τὸν κατήφορον, ὡς ἐξ ἐνστίκτου, κρατεῖται ἀπὸ προστυγχάνοντας θάμνους, ἀπὸ ἀσθενῆ ξηρόχορτα... Ἐργάζεται μετὰ τινά μανίαν καὶ οἱ συναδελφοὶ ἀναγνωρίζουν τότε τὸτε τὸν σονεργάτην τῶν παλαιῶν ἡμερῶν, τὸν ἀκάματον, τὸν τίμιον. Ἀλλὰ τὰ φωτεινὰ διαλείμματα εἶνε σπάνια καὶ σύντομα, ὁ δὲ φθόνος αἰσθανόμενος τὴν προσεχῆ πτώσιν τοῦ δούλου, προβάλλει τὸ ὄχρον πρόσωπόν του, ἐτοιμαζόμενος ν' ἀνακαγχάσῃ. Αἱ χεῖρες τοῦ θύματος ἐξασθενεῦν ὀστημέραι. Οἱ θάμνοι καὶ τὰ ξηρόχορτα — ἐλπίδες φροῦδαί — δὲν τὸν κρατοῦσι πλέον...

*
**

Δὲν ἔπαυσε μόνον ἠθικὴν, ἀλλὰ καὶ σωματικὴν κάρωσιν, ὡς κατόπιν κοπώσεως ὑπερτάτης. Καὶ ἦσαν σχεδὸν ἡδονικαὶ αἱ στιγμαὶ αὐταί. Μίαν πρωίαν ἦτο μόνος καὶ ἐν στιγμῇ διανοητικῆς προσηλώσεως εἰς τ' ἀντικείμενα ἐκεῖνα, ὅπου ἦσαν ἡ ἀφορμὴ εὐδαιμονίας συγχρόνως καὶ μαρτυρίου, ὡσάν ν' ἀπεκοιμήθη καὶ ὡσάν νὰ ἠνοιχθῆσαν πρὸ τῶν ἐκπλήκτων ὁμμάτων του ὀρίζοντες νέοι, μαγικοί, εἰς αὐτὸν ἄγνωστοι ἕως τότε. Καὶ παρήλασε πρὸ αὐτοῦ, ὡς ἐν καλειδοσκοπίῳ, κόσμος ὀλόκληρος, φανταστικός... Θάλασσα μαγικὴ, κατάλευκος, ἀσάλευτος, ὡσάν ἀπὸ μάρμαρον, ἠπλοῦτο εἰς ἀπεραντον διάστημα καὶ αὐτός, ἐπιβαίνων μικροῦ μονοξύλου, ἔτρεχε, μετὰ ταχύτητα πτηνοῦ, ἐπὶ τῆς ἀκυμάντου ἐπιφανείας, ὡσάν δύναμις ὑπερφυσικὴ νὰ ὤθει τὸ ἀκάτιον... Αἶφνης ἤλεια ἐπιφάνεια ἐρρυτιδοῦτο... μία στιγμὴ ἀκόμη καὶ μετεβάλλετο εἰς κύματ' ἀφρισμένα, ὀργίλα, ὀρμητικά, ὑπερύψηλα καὶ τὸ ἀκάτιον ἀνετρέπετο, ἐσφενδονίζετ' ὡς πτερόν εἰς ἄξενον παραλίαν, αὐτὸς δέ, ναυαγὸς οἰκτρός, ἐκυλίετο ἐπὶ τῆς ἄμμου ἐξησθηνημένος, ἐνῶ ἡ σκηνὴ μετεβάλλετο... Καὶ τοῦ ἐφαίνετο τώρα ὡς νὰ εἰσῆρχετο ἐντὸς δάσους καταπύκνου, ζοφεροῦ, μυστηριώδους, μετὰ γιγάντεια δένδρα, μετὰ

καμμίαν, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην, ἀκτίνα φωτός... Καὶ ἐνῶ ἐβάδιζε μὲ ἀγωνίαν, ζητῶν διέξοδον, ὁ λαβύρινθος δὲν μετεβάλλετο, εἰς τὸν αὐτὸν δὲ κύκλον συστρεφόμενος ἀπελπὶς καὶ πίπτων ἀπὸ κόπωσης, ἐπειράτο νὰ κραυγᾶσῃ καὶ ἀφυπνίζετο ἔντρομος καὶ περιρρυτός ἀπὸ ἰδρώτα...

*
*

Εἶχε φθάσῃ εἰς τὸ ἀπροχώρητον.

Τὰ πάντα εἶχον παραδοθῆ, θυσιασθῆ, εἰς τὴν ἀπληστίαν τῆς Κίρκης, τῆς ὁποίας ἡ δίψα ἦτο ἀναλλοιώτως ἀκμαία!

— Θέλω! ἔλεγεν ἡ Κίρκη.

— Οἶκτον! ἐψιθύριζε το θῦμα· τίποτε δὲν ἀπέμεινε πλέον...

— Μένω ἐγώ!

Καὶ τὸ ἄτονον βλέμμα τοῦ θύματος ἐξωρογόνθη.

— Ναί, ἐψιθύρισε· πρόσταξε!

Ἐκείνη διετύπωσε τὴν θέλησίν της, θέλησιν Ἄρπυϊας!

— Μόνον ἡ τιμὴ μένει ἀκόμη· εἶπεν ἐκεῖνος.

— Τὴν θέλω, ἂν μ' ἀγαπᾶς...

Καὶ τὸν περιεπτύχθη παράφορος, μὲ σκιρτήματα πάθους ἀγρίου!

Πρὸς στιγμὴν, ὡς νὰ ἤθελε ν' ἀποτινάξῃ τὴν νάρκην, ἥτις τοῦ ἐδέσμευε τὴν ἀσθενῆ διάνοιαν, ὡσὰν πρὸς στιγμὴν, ν' ἀνένηψεν ἐκ τῆς μέθης, ὡσὰν νὰ διέκρινε τὴν ἀνταύγειαν φωτὸς σωτηρίου...

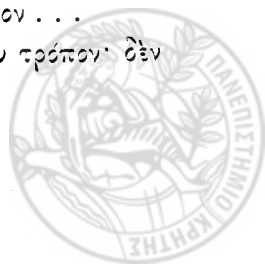
— Τὴν τιμὴν, ἄφησέ μου τὴν τιμὴν, εἶπεν ἰκετεύων.

Ψυχρά, παγετώδης τὸν ἠτένισε.

Ἐκεῖνος ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν ἀνίσχυρος.

Ἡ Κίρκη ἔκυψε καὶ τοῦ ἐθήρμανε τὸ πρόσωπον μὲ τὴν πνοήν της τὴν ἀποπνέουσαν μῦρα καὶ δηλητήριον...

— Ἀλλὰ τότε φροντίζω ἐγὼ μόνη· ἔχω τὸν τρόπον· δὲν τὸν γνωρίζεις; Εἰς ἓν νεῦμά μου μόνον...

Τοῦ ἐψιθύρισε μὲ τὴν μαγευτικῶς γλυκεῖαν φωνήν της.
Ἐκεῖνος ἔπεσεν ἐξουθενημένος, ἐνῶ ἐκείνη ἀπεσύρτετο βε-
βαία περὶ τῆς νίκης της.

* *

Δὲν ἐσκέπτετο πλέον· ἐφέρετο πρὸς τὸ χάος μὲ κλειστοὺς
ὀφθαλμούς. Ἐποδοπάτησε τὴν τιμὴν ἐπανειλημμένως. Θρα-
συνόμενος βαθμηδόν, ἀπέφυγε πᾶσαν προσύλαξιν. Καὶ ἡ
ὀλεθρία στιγμή δὲν ἐβράδυνε νὰ φθάσῃ . . . Στιγμὴ, καθ' ἣν
ἡ Ἀρχὴ ἐγνώρισε φανερά καὶ τὴν πράξιν καὶ τὸν ἔνοχον...

Τὸ σκάνδαλον ἦτο μέγα, ἀνήκουστον. Ὁ Α... κατηγορεῖτο
ἐπὶ ὑπεξαιρέσει χρημάτων τοῦ Δημοσίου!

Καὶ ἡ κατηγορία ἀπεδείχθη!

Οἱ φίλοι ἐφρίξαν· οἱ ἐχθροὶ ἐσκίρτησαν ἐξ ἀγαλλιάσεως.

— Ἐκεῖ καὶ αὐτός! ὁ τίμιος! ὁ ἀνεπίληπτος!

Ὁ δράστης ἐκρύπτετο καὶ ἡ ἐξουσία, ἀμείλικτος, ἀπαθὴς,
ἐξεβίασε τὸ ἄσυλόν του. Τῇ ἐγκραΐζετο ὁ ἔνοχος πρὸς ἰκα-
νοποίησιν τῆς ὑβρισθείσης δικαιοσύνης.

Καὶ τὸν εὖρε τὸν ἔνοχον εἰς τὸν κοιτῶνα του . . . ἐπὶ τῆς
κλίνης του . . . μὲ μίαν σφαῖραν εἰς τὸ κρανίον καὶ μὲ κάτι
ὡσάν μειδιάμα ἐπὶ τῶν ὠχρῶν του χειλέων.

* *

Ἡ δὲ Κίρκη;

Τίς δὲν τὴν εἶδε; τίς δὲν τὴν βλέπει; Μὲ ἀνάστημα
θεᾶς, μὲ τοὺς ἐβενώδεις βροστρούχους, γαλακτώδης ἐντὸς τῶν
μαύρων της πέπλων, μὲ τὸ βλέμμα δειλὸν ἐνίοτε, ἀλλ'
ἐξακοντίζον ἀστραπάς ἔστιν ὅτε, ἀπαθὴς περιέρογεται . . .

Ὡσάν νὰ ζητῇ κάποιον...

ΑΝΤΩΝΕΛΛΟΣ

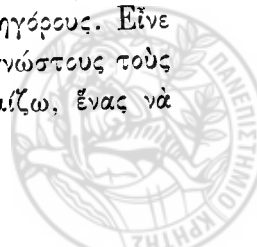

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἦτο ἡ σειρὰ τοῦ ἱατροῦ νὰ μᾶς διηγηθῆ τὴν ἱστορίαν, τὴν ὁποίαν τοσάκις μᾶς εἶχεν ὑποσχεθῆ καὶ τὴν ὁποίαν ἀνυπομόνως ἀνεμέναμεν. Καὶ ἤρχισεν ὡς ἑξῆς.

«Μία, καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὰς ἐντυπώσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας μου· μία ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις, ὅπου ἀποτυπώνονται βαθειὰ εἰς τὸ μνημονικὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅπου δὲν ἐξλείφονται καὶ χίλια χρόνια ἂν ἤθελε ζήσῃ ἕνας. Ὅλοι τῆς πολυκυμάντου ζωῆς αἱ περιπέτειαι, πίκρες καὶ βάσανα, εἶτε χαρὰ καὶ ὀδύνη, φωτιὰ καὶ λαύρα, εἶτε ὄροσιὰ οὐρανόσταλτη, κανέν' ἀπ' αὐτά, οὔτε ὅλα μαζὶ δὲν ἔμποροῦν νὰ σβύσουν ἀπὸ τὴν μνήμην σου, ὅσα ἢ θεϊκὴ σμίλη μιὰ φορὰ ἐνεχάραξε.

Καὶ μὲ πόσῃν χαρὰν, μὲ τί λαχτάρα ἐπιστρέφει ἕνας εἰς τὰ παιδικὰ ἐκεῖνα ἐνθυμήματα, ὅπου θαρρεῖς ὅτι χύνουν νέαν ζωὴν εἰς τὰς φλέβας σου, μὲ ποῖον ἅγιον πόθον ἀναδιφεῖ νοερώς τὰς σελίδας τοῦ ἀφθάρτου βιβλίου, ὅπου λέγεται μνήμη...

Ὁ γέρω Ἀντωνέλλος εἶνε μία ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις αὐτὰς τὰς πλέον γλυκείας, τὰς πλέον παρηγόρους. Εἶνε ἀπὸ ἐκείνους τοὺς μικροὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἀγνώστους τοὺς ἀφανεῖς· τὸν ὅποιον ὁμως δὲν θὰ ἐδίσταζε, νομιζῶ, ἕνας νὰ

στερεότυπον φράσιν του. — «γύρευε τή δουλειά σου» τήν
ὁποίαν τῆς ἔρριπτε, θαρρεῖς, θυμωμένα, ἐνῶ τὰ μάτια του
ἐγελοῦσαν· ἦτο μία εἰρηνική λογομαχία, ἡ ὁποία ἐγαργά-
λιζε θωπευτικά τήν ἀκοήν, ἀντί νά τήν ἐνοχλήῃ.

— Φθάνει σε, πλὴς· ἔλα νά καθήσης, νά ξεκουραστῆς,
(ἐκεῖνη).

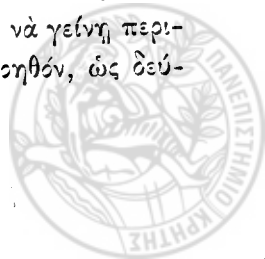
— Γύρευε, τή δουλειά σου, (ἐκεῖνος) κ' ἐπροσπαθοῦσε νά
κάμῃ τήν φωνήν του ὅσον τὸ δυνατὸν βαρυτέραν. Τὸ
«καυγαδάκι» αὐτὸ τόσον τὸ εἶχα συνειθίσει, ὅπου τὸ ἐπερί-
μενα, διότι, ὅσον μικρὸς καὶ ἂν ἦμην, ἤσθανόμην ὅτι αἱ
ἐπιπληκτικαὶ λέξεις ἐκεῖναι, ἦταν κάθε ἄλλο, παρά λέξεις
θυμοῦ.

Καὶ πράγματι, ὅταν κατόπιν ἔμαθα τήν ἱστορίαν του,
εἶδα τί ἄνθρωπος ἦτο ὁ γέρω Ἀντωνέλλος, τὸ ἀεικίνητον
αὐτὸ μυρμηκι καὶ τὸν ἐζήλευσα.

*
*

Ἦτο δεκαπέντε ἐτῶν ὁ Ἀντωνέλλος ὅταν ἐγεννήθη ἡ
Μπέλλα ἡ ἀδελφή του, ὅταν δὲ ὀλίγον κατόπιν ἀπέθαναν
οἱ γονεῖς των, αὐτὸς ἦτο διὰ τήν μικράν καὶ πατέρας καὶ
μητέρα καὶ ἀδελφός, τόσον ὅπου ἡ χαδεμένη ἡ μικροῦλα
δὲν ἐνόησε καμμίαν στέρησιν. Ἡ ἀγκάλη τοῦ Ἀντωνέλ-
λου ἦτο τὸ πᾶν δι' αὐτήν· καταφύγιον πολύτιμον, λιμὴν
κλειστὸς ἀπ' ὅλα τὰ μέρη, ἀπρόσιτος εἰς τοὺς ἀνέμους,
ἀσφάλεια τελεία! Ὁ κόσμος ἂν ἐχαλοῦσε, ἡ Μπέλλα ἐκοι-
μάτο εἰς τήν ἀδελφικὴν ἀγκάλην ἀτάραχος· μέσα εἰς αὐ-
τήν ἀνετράφη.

Ἀπὸ τὰ παιδικὰ του ὁ Ἀντωνέλλος ἦτο δακτυλοδεικτού-
μενος διὰ τὰς πολλὰς του χάριτας. Ἀγαθός, ἤσυχος, ἐνερ-
γητικώτατος, ἐβοηθοῦσε τὸν πατέρα του, κατόπιν τοὺς πλοι-
άρχους του εἰς τήν θάλασσαν καὶ δὲν ἄργησε νά γείνη περι-
ζήτητος, ὀνομαστός. Ὅλοι τὸν ἤθελαν ὡς βοηθόν, ὡς δεύ-

τερον πλοίαρχον, αὐτὸς ἑμῶς κατέληξεν εἰς τὸ πλεῖστον τοῦ Καραγιάννη, νέου πλοίαρχου, μὲ τὸν ὅποιον συνεδέθη, μὲ τοὺς ἀρρήκτους δεσμοὺς φιλίας πραγματικῆς. Ὁ Ἄντωνέλλος ἦτο ἡ ψυχὴ τοῦ πλοίου. Ἀκαταπόνητος, αὐστηρός, ἀλλὰ δίκαιος, μόνον τοὺς ὀκνηροὺς ἀπεστρέφετο.

Νεότητα ὁ Ἄντωνέλλος δὲν εἶχε γνωρίσει· παρῆλθε δι' αὐτὸν χωρὶς σχεδὸν νὰ τὸ καταλάβῃ. Ἡ μόνη ἀγάπη, τὸ πάθος μᾶλλον τὸ ὅποιον ἐφαίνετο νὰ τὸν κατέχη ὀλόκληρον, ἦτο ἡ πρὸς τὴν ἀδελφὴν του ἀφ' ἑνός, καὶ ἡ πρὸς τὸ καράβι του ἀφ' ἑτέρου, θερμὴ, ὀλόψυχος προσκόλλησις του. Εἶχαν νὰ κάμουν ὅλοι μὲ τὸν μοναδικὸν αὐτὸν χαρακτῆρα. — Τί διάβολο! ἔλεγαν· μάρμαρο εἶν' αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος! Διότι δὲν τὸν εἶδαν ποτὲ νὰ γλεντίσῃ καὶ αὐτὸς, σὰν νέος, δὲν ἐνθυμεῖτο νὰ τὸν εἶδε κανεὶς ποτὲ νὰ γελάσῃ! Ἡ Μπέλλα ἡ ἀδελφὴ του καὶ τὸ καράβι ἦσαν τὰ μόνια του ἰδανικά, ἡ μόνη τοῦ χαρά, ὁ κόσμος ὅλος! Καὶ ἡ ἀδελφὴ του ἑμῶς δὲν τὸν ἀγαποῦσε ὀλιγώτερον καὶ σήμερον ἐνθυμοῦνται τὴν μικρὰν Μπέλλαν, ὅταν ὁ ἀδελφὸς ἔλειπε στὰ ξένα, νὰ καταβαίνῃ εἰς τὸ παράλιον μὲ καμμὴν φιληνάδα τῆς καὶ εἰς τὴν ἄμμον ἐπάνω, ἢ ἐπὶ βράχου, νὰ τραγουδῇ, ὅταν ἔβλεπε καράβι νὰ διαβαίνῃ.

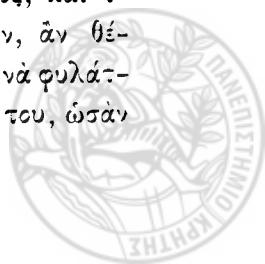
«Καράβι, καραβάκι, ποῦ πᾶς γιὰ τὸ γιὰ τὸ,

«τὸν ἀδελφὸ μου φέρε, φέρτον μὲ τὸ καλὸ.

«Καράβι, καραβάκι, ποῦ σκίζεις τὰ νερά,

«τὸν ἀδερφὸ μου φέρε, τὴ μόνη μου χαρά!

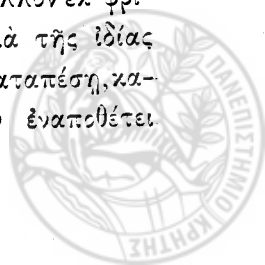
Τὸν ἔλεγαν ἀγέλαστον, παράξενον, κακὸν μάλιστα, ἐνῶ ἦτο ὁ καλλίτερος τῶν ἀνθρώπων. Ποσάκις τὸ ἐξωτερικὸν δὲν ἀπατᾷ! Καὶ συχνὰ συμβαίνει, εὐχαρῖς, λεία, γελαστὴ ἐπιφάνεια, νὰ κρύπτῃ θυέλλας παθῶν εἰς τὸ βάθος, καὶ τ' ἀνάπαλιν, ἐξωτερικὸν αὐστηρόν, στρυφνόν, σκαιόν, ἂν θέλετε, νὰ καλύπτῃ ἀρετὰς πολυτίμους, τὰς ὁποίας νὰ φυλάττῃ ζηλοτύπως, ὡς ὁ φιλόργυρος τοὺς θησαυροὺς του, ὡσὰν

ἀπὸ φόβον μὴν ἀποκαλυφθῶν καὶ τὰς ἰδῆ ὁ κόσμος, ὅστις συνήθως κρίνει ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν, ἐπιπολαίως, στεφανῶνων ἢ στιγματίζων ἀδιακρίτως καὶ μὲ σκληρότητα ἐνίοτε, ἦς δὲν φαίνεται ἔχων συνειδήσιν. Καί...

Ὁ ἰατρός εἶχεν ὄρεξιν νὰ συνεχίσῃ τὰς φιλοσοφικὰς του σκέψεις, ἀλλὰ τὸν ἐπανεφέραμεν εἰς τὴν τάξιν διὰ βοῆς γενικῆς καὶ ἐξηκολούθησε τὴν διήγησιν, ὡς ἐν παρενθέσει, καλλύνας αὐτὴν, μὲ τὸ ἐξῆς συγκινητικὸν ἐπεισόδιον.

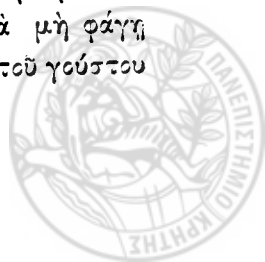
«Τὸν ἔλεγον βαρὺν καὶ σχεδὸν ἀναίσθητον καὶ ὅμως πολλοὶ εἶνε μάρτυρες τοῦ ἡρωϊσμοῦ καὶ τῆς αὐταπαρνήσεώς του. Ἐνθουμῶνται, εἶχε πιάσῃ φωτιὰ τὸ καμαρὶ ἐνὸς σπιτιοῦ στὰ Ματογιάνια. Κόσμος πολὺς εἶχε συναχθῆ ἀπὸ κάτω, μεταξὺ δὲ καὶ μερικοὶ ἄνδρες, καὶ ὄλοι ἔβλεπον μὲ ἀγωνίαν τὰς προσόδους τῆς πυρκαϊᾶς χωρὶς νὰ κινῶνται. Γλῶσσαι πυρὸς ἀπειλητικαὶ ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸ μόνον παράθυρον τοῦ καιομένου δωματίου καὶ ἀφοῦ κατέφαγαν τοὺς παραστάτας, ὅπου ἐτριζοκοποῦσαν ἀπαίσια, ἐγλυστροῦταν ἐπάνω εἰς τὸ ἀσβεστόχρισμα τῶν τοίχων, ζητοῦσαι νέαν τροφήν. Φωναὶ φρίκης δξύταται, σπαρακτικαὶ ἐπάγωναν τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέβας τῶν θεατῶν, ἀδυνατούντων νὰ δώσουν χεῖρα βοηθείας οἰασδῆποτε. Αἱ ἀπελπιστικαὶ φωναὶ ἦσαν τῆς οἰκοκυρᾶς, νέας ὄρφανῆς, ἥτις ἔβλεπε τὴν ζωὴν τῆς ἀπειλούμενης ἀπὸ τὸν φρικτώτερον τῶν θανάτων. Ἐβλεπε ὁ κόσμος καὶ ἡγωνία, ὅτε ἀπὸ τὸ πλῆθος ἀποσπάται ῥωμαλέος ἄνδρας, ὄρμᾳ ἐπὶ τῆς πετρίνης κλίμακος, τὴν διασκελίξει, εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν καὶ διὰ τῆς ξυλίνης κλίμακος, ἥτις ἔφερεν εἰς τὸ ἄνω πάτωμα, ἀναβαίνει ταχύς, μέσα εἰς τὰς φλόγας καὶ χωρὶς διολοῦ ν' ἀναμετρήσῃ, τὸν κίνδυνον, ἐμβαίνει εἰς τὸ δωμάτιον, ἀρπάζει τὴν νέαν ἐξαλλοὺν ἐκ φρίκης, εἰς τοὺς σιβαροὺς του βραχίονας καὶ διὰ τῆς ἰδίας κλίμακος, καιομένης ἤδη καὶ ἀπειλοῦσης νὰ καταπέσῃ, κατέρχεται τρέγων μὲ τὸ φορτίον του, τὸ ὅποιον ἐναποθέτει

ἡμιλιπόθυμον εἰς τὰς ἀγκάλας ὀμίλου γυναικῶν ἐν τῷ μέσῳ θρήνων καὶ κραυγῆ καὶ φεύγει τρέχων. Ἦτο ὁ Ἀντωνέλλος ὁ ἀμίλητος, ὁ ἀγέλαστος. Τὰ χέρια του, τὰ μαλλιά του καὶ τὰ φρύδια του εἶχαν ὑποφέρειν ἄρκετά. Ἡ νέα ἐκείνη διηγείτο συχνὰ τὸ ἀνδραγάθημα τοῦ Ἀντωνέλλου, τὸν ὅποιον ἐθεωροῦσε σωτῆρα της. Μὲ πραγματικὰς λοιπὸν προικισμένους ἀρετὰς καὶ χωρὶς ἐλαττώματα, ἦτο περιζήτητος γαμβρός. Αὐτὴν τὴν ἰδέαν εἶχαν πολλαὶ μετῆρες καὶ περισσότεραι ὑποψήφιοι νύμφαι, φρόνῳ ὅμως ὅτι, ἂν καμμία προξενήτρια ἤθελε τολμήσῃ νὰ τοῦ προτείνῃ ἀποκατάστασιν, θὰ ἦτο ἱκανὸς νὰ τὴν δείρῃ. Ὁ Ἀντωνέλλος νὰ νυμφευθῆ! Νὰ βάλῃ εἰς τὸ σπῆτι τοῦ γυναικῆ ἄλλην, ἐκεῖ που βασιλεύει ἡ ἀδελφή του! Νὰ σκεφθῆ αὐτός, νὰ διανοηθῆ, ἔστω καὶ πρὸς στιγμὴν, νὰ πανδρευθῆ, πρὶν ὑπανδρεύσῃ τὴν ἀδελφὴν του! Καὶ δὲν ἐτολμοῦσε κανεὶς νὰ τοῦ προτείνῃ, ἕνα τοιοῦτον τερατώδες σχέδιον! Ἀλλοίμονόν του, οἰοσθήποτε καὶ ἂν ἦτο . . .

Ἐχαιρε μὲ τὴν χαρὰν τῆς ἀδελφῆς, ἐγελοῦσε (καθ' ἑαυτὸν, ἐννοεῖται) μὲ τὸ γέλιο της, ἐτρέφετο μὲ τὰ δνειρά της... Καὶ τί δνειρα! Τὴν ἐφαντάζετο ἀποκαταστημένην, εὐτυχῆ ὅσον καμμίαν ἄλλην. Ὅσον τὴν ἐβλεπε ν' ἀναπτύσσεται, ὠραία, λυγερὴ μαυρομμάτα, ηῤῥεανε καὶ ἡ ἀγάπη του πρὸς αὐτὴν ἦτο ὑπερήφανος καὶ ηῤῥαίνετο μὲ τὰ δνειρα τὰ ὅποια ἐφαντάζετο πραγματικὰ, τότε δέ, ὡσάν νὰ ἐτελεῖτο εἰς τὴν καρδίαν του μέσα μία μυστικὴ πανήγυρις.

Ἦτο ὅμως καὶ πολὺ δύσκολος ἐπάνω σ' αὐτό. Ἐννοοῦτε νὰ δώσῃ τῆς ἀδελφῆς του τὸν καλλίτερον ἄνδρα καὶ μίαν φορὰν, ὅπου ἕνας τῶν λατρευτῶν της ἐτόλμησε νὰ τῆς κάμῃ πατινάδα, ὁ Ἀντωνέλλος εὐγῆκε στὸ παράθυρο μὲ τὰ νυχτικά του καὶ τοῦ εἶπε νὰ τραβηχθῆ, γιὰ νὰ μὴ φάγῃ καμιά τρομπονιά· ὁ νέος αὐτὸς ἐραστῆς δὲν ἦτο τοῦ γούστου του.

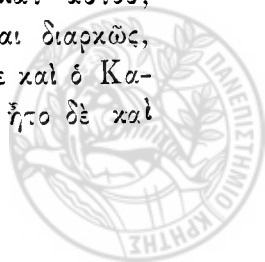

Ἦτο ἐντελῶς ἀφιλοχρήματος, ὅσον ἀπέβλεπε τὸν ἑαυτὸν καὶ μόνον ἐκυνήγει τὸ χρήμα χάριν τῆς ἀδελφῆς, τὴν ὅποιαν ἤθελε πρώτην μεταξὺ τῶν ὁμοίων τῆς. Ἐκείνη ἐθύμωνε μαζὶ του μὲ τὰ σωστά τῆς, βλέπουσα ν' ἀμελήῃ ἑαυτὸν πρὸς χάριν τῆς· δὲν ἤθελε, αὐτὸς, τὸ καλλίτερο παλληκάρι νὰ εἶνε παρηγκωνισμένος καὶ ἄλλοι νέοι, ὅπου δὲν ἔφθαναν εἰς τὰ μισὰ του, νὰ τὸν ὑποσκελίζου, μόνον καὶ μόνον διότι ἐφρόντιζε νὰ κρύπτεται. Καὶ ἤρχοντο συχνὰ εἰς λόγους δι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἄντωνέλλος, εἰς τὰ ἐπιχειρήματα τῆς ἀδελφῆς ἀπεκρίνετο θυμωμένος. — Γύρευε τὴ δουλειά σου.»

Καὶ συνέβαινε τὸ ἐξῆς περιέργων.

Ἐνῶ ὁ Ἄντωνέλλος ἄλλην φροντίδα δὲν εἶχε ἢ πῶς νὰ κατορθώσῃ νὰ εὕρῃ διὰ τὴν ἀδελφὴν κανένα νέον τῆς ἀρεσκείας του, ἡ Μπέλλα ἐπίσης τὴν ἰδίαν εἶχε φροντίδα διὰ τὸν ἀδελφόν, κρυφὰ ὅμως, πολὺ κρυφὰ καὶ μὲ πολλὴν προσοχὴν, διότι τὸν ἐφοβεῖτο. Καὶ ἐνθυμοῦμαι μίαν κωμικοπάτην σκηρῆν, καθ' ἣν, γνωστὴν προξενήτριαν, τολμήσασαν νὰ τοῦ εἶπῃ ὅτι δὲν ἐπέιραζε δὰ ἂν ὑπανδρεύετο πρὸ τῆς ἀδελφῆς, ὁ Ἄντωνέλλος τὴν ἐκυνήγησε μὲ τὸ βραδὶ, στ' ἀστεία, ἐννοεῖται, διότι δὲν ἦτο ἱκανὸς νὰ κτυπήσῃ· ἐκείνη δέ, ἀπὸ φόβον, ὅταν τὸν ἐβλεπε ἔπαιρνε ἄλλον ὁρμον.

Καὶ ὁ Καραγιάννης, ὁ πλοίαρχος καὶ φίλος του, ἦτο γαμβρὸς περιζήτητος διότι, πρὸς τοὺς ἄλλοις, ἦτο καὶ πλούσιος. Ἦσαν οἱ δύο φίλοι στενοὶ καὶ μόνον ὁ Καραγιάννης εἶχεν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ Ἄντωνέλλου, τὸν ὅποιον κατώρθω-
νεν ἐνίοτε, νὰ παρασύρῃ εἰς καμμίαν συναναστροφὴν. Ἦτο ὁ Καραγιάννης κατὰ δέκα ἔτη νεώτερος τοῦ Ἄντωνέλλου, ὑψηλό, μελαγχροινὸ, εὐμορφο παλληκάρι καὶ κατ' αὐτοῦ, πολλὰι γυναικεῖαι κανονοστοιχίαι ἦσαν στημέναι διαρκῶς, ἐπὶ πολὺν καιρὸν ὅμως χωρὶς ἀποτέλεσμα. Εἶχε καὶ ὁ Καραγιάννης ἀδελφὴν ἐλευθέραν, πολὺ θελκτικὴν, ἦτο δὲ καὶ

νεώτερος τοῦ Ἀντωνέλλου καὶ δὲν ἐβιάζετο· θαρρεῖς ἔκα-
μάρωνε καὶ ἐπερίμενε.

Μυστικά μεταξύ των οἱ δύο φίλοι δὲν εἶχαν, μόνον ἦλθε
μία ἐποχὴ διὰ τὸν Ἀντωνέλλον πολὺ σπουδαία, κρίσιμος
ἐποχὴ, καθ' ἣν καὶ τὰ ὀλίγα του λόγια καὶ ἐκεῖνα τὰ ἔκοψε.
πρὸς μεγάλον θαυμασμὸν καὶ θυμὸν τοῦ Καραγιάννη, ἀδυνα-
τοῦντος νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ ἰδιόρρυθμον μυαλὸ τοῦ φίλου του.

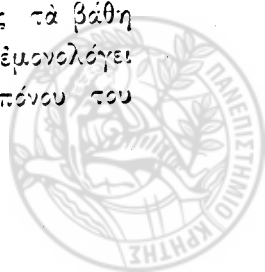
Ὁ καυμένος ὁ Ἀντωνέλλος, ὁ ἄγριος, ὁ ἀκοινώνητος,
ἦτο πεπρωμένον νὰ λάβῃ μίαν ἀπὸ ἐκεῖνας τὰς πληγὰς,
ὅπου μόνον ὁ θάνατος θεραπεύει Ἦτο ἥσυχος, μόνον εἶ-
δωλὸν του εἰς τὴν καρδίαν του ἔχων τὴν ἀδελφὴν, ὅταν
ἔξαφνα . . .

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς διαμονῆς των εἰς τὸ νησάκι των,
ἐβλέποντο πολὺ συχνὰ εἰς τὸ σπῖτι ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου.

Ἐνὰ πρωτὶ ὁ Ἀντωνέλλος ὑπῆγε εἰς τοῦ πλοιοάρχου του
νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ διὰ μίαν ὑπόθεσιν, ἀφορῶσαν τὸ πλεῖον.
Ἐκεῖνος ἔλειπε καὶ τὸν ὑποδέχθη ἡ ἀδελφὴ. Αἶ, τώρα τί
θὰ πῆτε; Δὲν τὴν εἶχαν ἰδοῖ ἄλλοτε; Καὶ ὅμως αὐτὴν τὴν
φορὰν τοῦ ἐφάνη ἐντελῶς ἄλλη· τοῦ ἐφάνη ὅτι ἀνοίχθη ὁ
οὐρανὸς καὶ ὅτι πρώτην φορὰν ἐβλεπε τὸ ἀληθινὸν φῶς . . .
Ἴσως ἐπειδὴ τὸν ὑπεδέχθη πολὺ θερμά, πολὺ ἐγκάρδια . . .
ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι τὸν Ἀντωνέλλον ἐνώπιόν της τὸν κατέ-
λαβε γλυκὺς, ἀγνωστος τρόμος, ἐνῶ ἐκεῖνη ἦτο ὀλοπόρ-
φυρος . . . Ἐσιώπων καὶ οἱ δύο· πόσα ὅμως δὲν ἔλεγεν ἡ σι-
ωπὴ αὐτῆ! Εὐρίσκοντο εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν, ὅταν ἐμ-
βήκεν Ὁ Καραγιάννης . . . — Ἐρχομαι ἀπὸ τὸ σπῖτι σου,
εἶπε εἰς τὸν Ἀντωνέλλον.

*
*

Τὸ αἶσθημ' αὐτὸ ὁ Ἀντωνέλλος τὸ ἔκρυψεν εἰς τὰ βάθη
τῆς καρδίας του· δὲν ὠμιλοῦσε ποτὲ δι' αὐτο, ἐμολολογεῖ
μόνον συχνὰ πυκνά, εὐρίσκων ἀνακούφισιν τοῦ πόνου του
εἰς τὸ κρυφὸν αὐτὸ παραλήρημα . . .

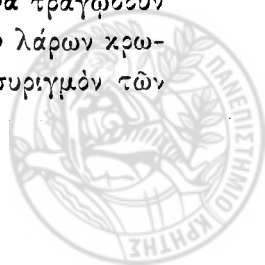
Δὲν συνέβη ὅμως τὸ ἴδιον καὶ μὲ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Καραγιάννη· αὐτὴ ἐνεπιστεύθη τὸ μυστικόν της εἰς μίαν στενὴν φίλην της, ἣ ὅποια εὔρε τὸν τρόπον νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀντωνέλλον. Καὶ τώρα τοῦ ἐφάνη ὅτι ἀνοίχθη ἐνώπιόν του ὁ οὐρανός, γεμάτος ἄστρα καὶ ὅμως δὲν ἐμποροῦσε νὰ εἰπῇ πῶς εἶν' εὐτυχής, διότι, ἤσθάνετο ὅτι ἐχθρὸς μεγάλος, ἰσχυρὸς, ἐπιβουλεύεται τὴν ψυχικὴν του γαλήνην, ὅτι φυσιογνωμία νέα ἐνεθρονίσθη ἐν τῇ καρδίᾳ του, ἣν ἐπλήρου ἕως τότε μόνῃ ἢ τῆς ἀδελφῆς λατρευτῇ μορφῇ...

— Ποτέ, ποτέ, ἐμολόγει ὁ Ἀντωνέλλος, ἐπανερχόμενος ὅμως πάντοτε εἰς τὰς αὐτὰς σκέψεις αἰτινες τὸν ἐβασάνιζαν τρομερά.

Τὸ ταξεῖδι τῶν δύο φίλων, τὴν φορὰν ἐκείνην διήρκεσεν ὀλόκληρον ἔτος—ἔτος μοιραῖον διὰ τὸν Ἀντωνέλλον.

Ἦξευρεν αὐτὸς πρὸ πολλοῦ ὅτι ὁ Καραγιάννης ἐζήτηει ν' ἀποκατασταθῇ, καὶ ὅτι δὲν εἶχε παρὰ νὰ ἐκλέξῃ. Ἦξευρεν ἐπίσης ὅτι δὲν ἐννοοῦσε νὰ κάμῃ γάμον ἐκ συμφέροντος, διότι πολλάκις εἶχαν συζητήσῃ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου Ἐσχάτως ὅμως ὁ Καραγιάννης ἐδείκνυε ἀνυπομονησίας σημεῖα, ἐνόησε δὲ ἀπὸ μερικὰς φράσεις του, ὅτι τὸν ἐβάρυνε πλέον αὐτὴ του ἡ θέσις—Τί εὐχή! ἕως πότε θὰ περιμένῃ ἓνας; ὅσο γιὰ τὴν ἀδελφήν, εἶμαι εἰς θέσει νὰ φροντίσω.

Ἦτο ἡ ἀρχὴ φθινοπόρου, ἐπέστρεφον δὲ ἐκ τοῦ ταξειδίου τῶν εἰς τὴν πατρίδα ἀφ' ἧς ὀλίγας ὥρας ἀπέιχον. Ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρὸς καὶ τὸ πλοῖον, κλίνον μὲ χάριν εἰς τὴν μίαν τῶν πλευρῶν ἐχώρει πλησίστιον πρὸς τὸ τέρμα, τὸν ποθητὸν δι' ὄλους λιμένα. Οἱ ναῦται μετὰ τὸ πρόγευμά των, συνήθησαν εἰς τὴν πρῶραν ὄλοι καὶ ἄρχησαν νὰ τραγωδοῦν χαμηλόφωνα, συνοδευόμενοι ἀπὸ τοὺς ὀξεῖς τῶν λάρων κρωγμοὺς καὶ ἀπὸ τὸν μονότονον καὶ θρηνώδη συριγμὸν τῶν σχοινίων.

Εἰς τὸν θάλαμον τῆς πρύμνης, παρὰ μικρὰν τετράγωνον τράπεζαν, ἐκάθηντο οἱ δύο φίλοι, ὁ πλοίαρχος με τὸν βοηθόν του. Οὗτος ἠτοιμάζετο ν' ἀνέλθῃ εἰς τὸ κατάστρωμα, ὅταν ὁ Καραγιάννης τὸν ἐκράτησεν εἰς τὸ πρόγευμα εἶχε πιῆ ἓνα ποτήρι περισσότερον καὶ ἦτο εὐθυμος.

Ἔχω νὰ σοῦ μιλήσω, Ἄντωνέλλο, τοῦ εἶπε. Ὁ Ἄντωνέλλος ἐπανεκάθησε. Κάτι προεμάντευε, κάτι προησθάνετο καὶ ἡ καρδιά του ἐπαλλε.

— Βρὲ ἀδελφέ, Ἄντωνέλλο, ἐγὼ βρίσκω πῶς εἶνε καιρὸς πλὴν νὰ ἰδοῦμε καὶ μεῖς τί θὰ κάμωμε.

Ὁ Ἄντωνέλλος δὲν ἀπήντησε.

— Ὡς πότε θὰ μαστε λεύτεροι; ἐξηκολούθησεν ὁ Καραγιάννης.

Ὁ Ἄντωνέλλος ἐσιώπη.

— Αὐτὴ τῆ φορά δὲ θέλω νὰ μοῦ κάνῃς τὸ βουβό, παρὰξενε.

— Τί θὲς νὰ σοῦ πῶ; εἶπε σιγὰ ὁ Ἄντωνέλλος.

— Νὰ μοῦ πῆς τὴ γνώμη σου· ἐγὼ δὲ θέλω πλὴν νάμαι λεύτερος· μόνο βρίσκω σωστὸ νὰ κάμῃς ἐσὺ τὴν ἀρχή, σὰν πλὴν μεγάλος.

Οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας τοῦ Ἄντωνέλλου ἐδιπλασιάσθησαν.

— Ἔχω τὴν ἀδερφή μου, καπτὰ Γιάννη

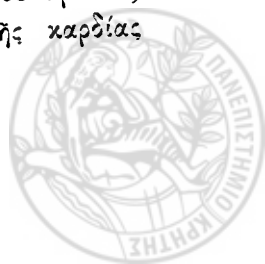
— Καὶ ἐγὼ ἔχω τὴ δική μου· τί πειράζει; θὰ φροντίσωμε καὶ κατόπι.

Ὁ Ἄντωνέλλος ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ.

— Ἄκουσε, Ἄντωνέλλο, εἶπεν ὁ Καραγιάννης ἂν ἡ Μπέλλα πανδρευότανε, δὲ θ' ἀρχότανε καὶ ἡ δική σου ἀράδα;

Ὁ Ἄντωνέλλος ἤκουε τώρα τοὺς παλμούς τῆς καρδίας του: τόσοσιν ἦσαν σφοδροί!

— Τί θὲς νὰ πῆς; ἠρώτησε σιγανά.

— Θέλω νά πῶ, Ἄντωνέλλο, πῶς γιά τήν ἀδερφή σου εἶνε γαμπρός καί . . . καλός, μοῦ φαίνεται ἑμένα, εἶπεν ὁ καπετάν Γιάννης τονίζων μίαν μίαν τὰς λέξεις.

Νά καλοῦπανδρεύσῃ τήν ἀδελφήν του ὁ Ἄντωνέλλος δὲν ἤθελε εὐτυχίαν μεγαλειότεραν ἢτο τὸ προσφιλέστερόν του ὄνειρον· τοῦτο δὲ ἐπὶ πλέον, θά ἔλυε καί τὰ ἰδικά του δεσμά . . .

Τοῦ ἤλθε ὡσάν ἐλαφρά σκοτοδίνη μία ἀλόκοτος φοικιάσις . . . ἔφερε τήν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον, ὡς νά ἤθελε νά συγκεντρώσῃ τὰς σκέψεις του, αἵτινες ἔφευγον ἀνυπόστατοι.

Ἐρριψε τὰ βλέμματά του ἐπὶ τοῦ πλοιάρχου καί φίλου του, ὅστις τὸν παρετήρει μειδιῶν ἐλαφρῶς.

— Καπετάν Γιάννη, ἐψιθύρισε, δὲ μοῦ μιλεῖς πρὸ καθαρά;

— Εἶνε πολὺς καιρὸς ποῦ συλλογοῦμε νά σου κάμω μιὰ πρότασι.

— Ὅσάν σφυρὶ ἐκτυποῦσε ἡ καρδιά τοῦ Ἄντωνέλλου. Ἐκινεῖτο ἐπὶ τοῦ καθίσματός του, δεξιᾶ καί ἀριστερᾶ· δὲν ἤξευρε τί νά πῇ καί μὲ προθυμίαν θά ἐτρέπετο εἰς φυγὴν, ἂν ἐμπεροῦσε.

Ὁ Καραγιάννης ἐξηκολούθησε.

— Ἐμεῖς εἴμαστε σάν ἀδέρφια· γιὰτί νά βάνωμε ξένους στὰ μυστικά μας;

Ὁ Ἄντωνέλλος ἠσθάνετο ὅτι ἴδρωνε.

— Τοὺς προξενητάδες καί τῆς προξενήτρεις ἄς τοὺς στέλνουν ἄλλοι· ἐμεῖς καλλίτερα ἐξηγοῦμαστε μεταξύ μας, ἀλήθεια;

— Μὴ μὲ παιδεύης, καπτάν Γιάννη, εἶπεν ὁ Ἄντωνέλλος μὲ φωνὴν τρέμουσαν ἐλαφρῶς· ξέρεις πόσο σὲ σέβωμαι καί σ' ἀγαπῶ . . .

Ὁ Καραγιάννης ἔβαλε τήν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ Ἄντωνέλλου.

— Ἀδελφε Ἄντωνέλλο, εἶπε μὲ φωνὴν συγκεκινημέ-

νην, τοῦ ζητῶ γιὰ γυναῖκα μου τὴν Μπέλλα· μοῦ τὴν δίνεις ;

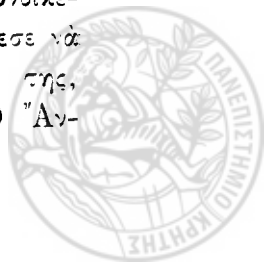
Ἄντωνέλλος ὠχρίασε φρικωδῶς· τὸ μαρτύριον τοῦ ὑπέφερε ἀπὸ τριῶν στιγμῶν, τὰ ἀλλεπάλληλα κτυπήματα τὸν ἐξάλισαν... ἐκλονίσθη... Ὁ Καραγιάννης τὸν παρετήρει ἀνήσυχος... ἡ σιωπὴ του, ἀκατάληπτος δι' αὐτόν, ὡσάν νὰ τὸν δυσηρέσκει...

— Ἄντωνέλλο ! εἶπε.

Ἐκεῖνος, ὡσάν τώρα νὰ συνήλθε, ἔσφιξε δυνατὰ τὸ χέρι τοῦ φίλου του, ἐνῶ ἤσθάνετο ὅτι ἡ συγκίνησις τὸν ἐπνιγε, καὶ ἀνῆλθε τρέχων εἰς τὸ κατὰστρομα.

..

Μεγάλον κρότον ἔκαμε, ἐνθουμοῦνται πολλοί, ὁ γάμος τοῦ καπετάν Γιάννη μὲ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἄντωνέλλου· ὀλόκληρον ἐβδομάδα διεσκέδαζαν καὶ πράγμα παράξενο, ὁ Ἄντωνέλλος ἔκαμνε τὸν μεγαλείτερον θορυβον. Τὰ σχολια ὅμως τοῦ κόσμου δὲν εἶχαν τελειωμόν. Ὁ Καραγιάννης ἦτο πρῶτος γαμβρός καὶ θὰ ἐμποροῦσε νὰ πάρῃ πολὺ καλλιτέραν τῆς Μπέλλας· κανεὶς, τόσον καιρὸν δὲν εἶχε καταλάβῃ τίποτε· πῶς ἔξαφνα ἐγείνει τὸ συνοικέσιον αὐτό ; Φαίνεται θὰ τὴν ἀγαποῦσε κρυφὰ ὁ Καραγιάννης τὴν κοπέλλα· ἀλλέως δὲν ἐξηγεῖται αὐτό, διεδόθη ὅμως καὶ κάτι ἄλλο· ὅτι ἡ ἀδελφὴ τοῦ καπετάν Γιάννη ἀγαποῦσε δῆθεν τὸν Ἄντωνέλλο καὶ τὰ λόγια αὐτὰ δὲν ἄργησαν νὰ πᾶν στ' αὐτὰ τοῦ τελευταίου, ὁ ὅποτος καὶ ἐθύμωσε φοβερὰ καὶ ἔλαβε μέτρα νὰ μὴν μάθῃ τίποτε ἡ Μπέλλα. Ὁ παληόκοσμος ὅμως δὲν κρατεῖται· ἡ Μπέλλα τὰ ἔμαθε ὅλα καὶ ἡ εὐτυχία, τὴν ὁποίαν τῆς εἶχε φέρῃ τὸ λαμπρὸν συνοικέσιον, ὡσάν νὰ ἐσκιασθῇ κατὰ τι... Καὶ οὔτε ἠμπόρεσε νὰ κρατηθῇ· ἕνα πρωί, τοῦ ἔτυχε μόνῃ μὲ τὸν ἀδελφόν τῆς, τοῦ τὰ εἶπε ὅλα καὶ τὸν ἐμάλωσε μὲ παράπονο.. Ὁ Ἄν-

τωνέλλος κατεκοκκίνησε, και τῆς εἶπε ὅσον ἐμποροῦσε πρὸ θυμωμένα.

— Δὲν εἶνε δουλειά σου ν' ἀνακατώνεσαι! λένε φέμματα· ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ, δὲν ἀγάπησα κανένα. Ἡ Μπέλλα ἐδάκρυσε και ὁ Ἀντωνέλλος ἐτράπη εἰς φυγήν.

Ὁ Ἀντωνέλλος ἐδόθη μὲ πλειότερον ζῆλον εἰς τὴν ἐργασίαν, ἦτο δὲ ἡ ψυχὴ τοῦ πλοίου, τὸ ὁποῖον, μετὰ τὸ συνοικέσιον, μετωνομάσθη «Μπέλλα» πρὸς τιμὴν τῆς ἀδελφῆς. Μόνον ὁ χαρακτήρ του ἠλλοιώθη ἐπὶ τὸ χεῖρον. Ἐκτὸς τῆς ἀδελφῆς και τοῦ πλοίου, κόσμος δι' αὐτὸν δὲν ὑπῆρχε. Καὶ αὐτὸς ὁ Καραγιάννης δὲν εἶχε πλέον καμμίαν δύναμιν ἐπάνω του· ἀφοῦ και εἰς τὸν γάμον τῆς ἀδελφῆς του, τελεσθέντα ὀλίγον καιρὸν κατόπιν, δὲν κατώρθωσε νὰ τὸν σύρῃ. Εἶχε προσποιηθῆ τὸν ἄρρωστον και αἱ παρακινήσεις τῶν οἰκείων ἀπέβησαν εἰς μάτην. — Διασκεδάσετε σεῖς, ἐγὼ δὲν εἶμαι γὰ γάμους και χαραῖς· τοὺς εἶπε και τοὺς ἀπέπεμψε.

Εἶχε γηράσῃ κατὰ εἴκοσιν ἔτη, τὸν ἔλεγαν δὲ γέρο — παράξενο. Ἡ πρὸς τὴν ἀδελφὴν του ὁμῶς ἀγάπη δὲν ἦτο ἀγάπη συνήθης, ἦτο λατρεία! Καὶ εἶνε γνωστὴ ἡ κωμικὴ σκηνὴ ἣτις ἔλαβε χώραν μετὰξὺ τῶν τριῶν προσώπων, μίαν πρῶταν Κυριακῆς, κατόπιν μακροῦ και προσοδοφόρου ταξειδίου.

Ἐπιναν, και οἱ τρεῖς μαζῆ, τὸν πρῶτὸν καφέν, ὅταν ἐξαφνα ὁ Ἀντωνέλλος ἀποτείνεται πρὸς τὸν γαμβρόν του.

— Γιὰ νὰ σοῦ πῶ, καπτὰ Γιάννη, πόσα χρήματα ἔχω νὰ πάρω;

Ὁ Καραγιάννης ἐγέλασε.

— Τί τὰ θές; τὸν ἐρωτᾷ.

— Τὰ θέλω!

— Πιάς' τὸ τεφτέρι και κύταξε.

— Δός μου τὸ κλειδὶ τοῦ συρταριοῦ σου.

Ὁ Καραγιάννης τοῦ τὸ ἔδωσε, μὲ τὸ γέλοιο πάντοτε.

Ὁ Ἄντωνέλλος ἐσηκώθη, ἐπῆρε τὸ βιβλίον καὶ εἶδε τὸν λογαριασμόν του, ἔπειτα ἤνοιξε τὸ συρτάρι τοῦ γραφείου τοῦ γαμβροῦ του, ἤνοιξε μίαν σακοῦλαν, ἐμέτρησε μ' ἐπιμέλειαν κάμποσα τάλληρα καὶ ἀφοῦ ἔκλεισε τὸ συρτάρι, ἔβαλλε τὰ τάλληρα εἰς τὸ μανδῆλι του καὶ σταθεὶς ἐμπρὸς εἰς τὴν ἀδελφήν, ἤτις ὑπεμειδία, διότι ἐμάντευε τὸν σκοπὸν του·

— Ἄνοιξε τὴν ποδιά σου, Μπέλλα, τῆς εἶπε.

Ἐκείνη ἤνοιξε τὴν ποδιάν της καὶ ὁ Ἄντωνέλλος ἔχυσε μέσα ὄλα τὰ τάλληρα τοῦ μανδῆλιού του.

— Νὰ τὰ κάμης ὅ,τι θές· ἐπρόσθεσε. Ὁ γαμβρὸς του ἐδόθη εἰς γέλωτα θορυβώδη.

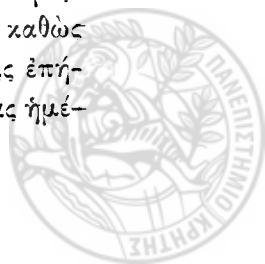
— Γέλα ὅσο θές, εἶπεν ὁ Ἄντωνέλλος· ἔχεις ἀκόμα νὰ μού δίνης ἑκατὸ τόσα τάλληρα, ἐκείνη τὴ παλαιὰ διαφορά!

— Καλά, καλά, εἶπεν ὁ καπετὰν Γιάννης, μὴ παυῶν νὰ γελᾷ.

— Δὲν ἔχει καλὰ καὶ καλὰ, εἶπε σοβαρὰ ὁ Ἄντωνέλλος· αὐτὴ τὴ διαφορά θὰ σοῦ τῆνε ζητῶ ὅλη μου τὴ ζωὴ!

Πάντοτε ὁ Ἄντωνέλλος εἶδεν τὰ χρήματά του εἰς τὴν ἀδελφήν του, ἐκρατοῦσε ὁμως καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν του ἕνα ποσό. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην οὐδὲ ὀβολὸν ἐκρατοῦσε πλέον καὶ διὰ τὰς μικρὰς του ἀνάγκας ἐζήτηι ἀπὸ τὴν ἀδελφήν.

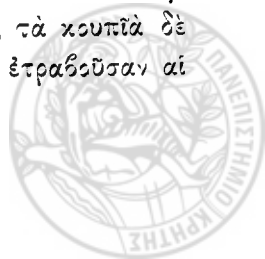
Μετὰ κάμποσα ἔτη ἀκαταπονήτου ἐργασίας ὁ Ἄντωνέλλος κατεβλήθη καὶ ἠναγκάσθη ν' ἀφήσῃ τὸ πλοῖον. Μὲ πολλὸν κόπον ἀπεχωρίσθη, ἀπὸ τὸ «ἀγαπητὸ του πλεσούμενο» καθὼς τ' ὠνόμαζε, ἀπὸ τὴν θαλασσίνην του Μπέλλαν διὰ ν' ἀφοσιωθῇ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν ἀδελφήν, τὴν Μπέλλαν του τῆς ξηρᾶς. Διὰ νὰ μὴν κáθηται δέ, ἔγεινε κηπουρὸς. Αὐτὸς ἦτο ἡ φυγὴ τοῦ περιβολιοῦ τῆς ἀδελφῆς του, καθὼς ἦτο ἡ φυγὴ τοῦ караβιού ἄλλοτε. Μόνον τὰς Κυριακὰς ἐπήγαινε εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἐνορίας των, τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέ-

ρας τὰς ἐξώδευε εἰς τὸ σπῆτι καὶ εἰς τὸ περιβόλι, τὸ ὁποῖον μετέβαλεν εἰς καράβι, διότι τὸ μὲν ἓνα μέρος, τὸ βορεινόν, ὠνόμαζε «πλώρη» τὸ δὲ ἄλλο, τὸ πρὸς τὸ σπῆτι, «πρύμνη» καὶ τὴν μέσσην, ὅπου ἦτο καὶ ἡ στέρνα τὴν ἐβάπτισεν «ἀμπάρι»· καὶ ἤκουες μὲ τὸ πλεόν σοβαρὸν ὕφος νὰ σοῦ λέγῃ, ὅτι κολοκυθάκια ἔχει ἡ πλώρη, ἀγγουράκια ἡ πρύμνη καὶ μελιτζάνες τὸ ἀμπάρι. Ἄλλὰ καὶ δὲν ἔλειπε, κάθε φορά τοῦ ἤρχετο ἡ «Μπέλλα», νὰ ζητῆ ἀπὸ τὸν γαμβρόν του ὅσα τοῦ ὄφειλε, τὴν διαφορὰν τοῦ λογαριασμοῦ των καὶ μάλιστα μὲ θυμόν, ἐνῶ ὁ γαμβρός του ἐγελοῦσε.

Ἄλλὰ ὁ καιρὸς ἔφευγε καὶ μαζῆ μ' αὐτὸν ἔφευγε καὶ ὁ Ἄντωνέλλος. Κ' ἔβλεπες ἓνα γεροντάκι κατάλευκο, κυρτωμένο, δραστήριο ὅμως πάντοτε. Ἦτο εὐτυχισμένος νὰ ἐργάζεται εἰς τὸ περιβόλι καὶ νὰ βλέπῃ τὴν ἀδελφήν του· χωρὶς ὅμως τὰ τὸ δείχνῃ, ἐξωγονεῖτο ὁσάκις ἤρχετο ἀπὸ ταξίδι ὁ γαμβρός του καὶ διότι τὸν ἀγαποῦσε πολὺ, ἀλλὰ προπάντων διότι ἡ ἀδελφή του ἦτο πλεόν εὐχαριστημένη τότε. τοῦ ἔκαμνε ὅμως πάντα τὸν θυμωμένον, τὸν δυταρεστημένον καὶ μὲ πείσμα παιδιοῦ τοῦ ἐζητοῦσε τὰ ἐκαστὸν τόσα τάλληρα, τὴν παλαιάν των διαφορὰν.

Ἦτο μιὰ πρωϊνὴ τοῦ Ἰουλίου· ἀφ' ἑσπέρας εἶχαν λάβῃ γράμμα ἀπὸ τὸν Καραγιάννην ὅτι ἡ «Μπέλλα», φθάσασα εἰς Μασσαλίαν μὲ φορτίον, θὰ ἤρχετο εἰς τὴν πατρίδα μετὰ τὴν ἐκφόρτωσιν. Καὶ ἦσαν καταχαρούμενοι ὁ Ἄντωνέλλος καὶ ἡ ἀδελφή του· αὐτὴ μάλιστα εἶχε διοργανώσῃ μιάν ἐκδρομὴν εἰς τὸ νησάκι τοῦ Μπάου, τὸ ὁποῖον ἀπέειχε μόλις ἓνα μῆλι ἀπὸ τὸ μεγάλο νησί. Καὶ εἶχαν συναχθῆ τὸ πρωῖ ἐκεῖνο ἐξ-ἑπτὰ κοράσια καὶ γυναῖκες, φίλαι τῆς Μπέλλας καὶ ὅλαι μαζῆ, σὲ μιὰ βάρκα μέσα, ἐκίνησαν κατὰ τὸ νησάκι. Εἰς τὸ τιμόνι ἐκάθητο ὁ Ἄντωνέλλος, τὰ κουπιὰ δὲ σιγά-σιγά, μὲ φωνές, γέλοια καὶ τραγούδια ἐτραβοῦσαν αἱ γυναῖκες ἀλληλοδιαδόχως.

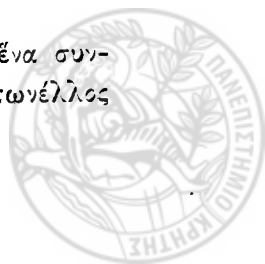
Ἦτο γαλήνη ἐντελής· ἡ θάλασσα μάρμαρο, λάδι, ὅπως λέγουν οἱ θαλασσινοί· ἐμάγευεν ἡ θεά τοῦ ὀμαλοῦ ἐκείνου καθρέπτου, ὅπου ἐδείκνυεν ὄλους τοὺς θησαυροὺς τοῦ πυθμένος του, σὰν νὰ σοῦ ἔλεγε· « Ἐμπιστεύσου εἰς ἐμὲ ἀμέριμος. » Καὶ τὰ κοχλίδια τ' ἀσπρογάλαζα εἰς τὸ βάθος καὶ τὰ ψαράκια τὰ πολυειδή καὶ πολύχρωμα, ὅπου ἔτρεχαν ἐδῶ κ' ἐκεῖ μὲ χάρι, σγίζοντα τὰ διαμαντένια νερά, καὶ τὰ φύκη καὶ τὰ βρύα καὶ τὰ ζωόφυτα καὶ τὰ ὄστρακα, ὅλα ἦσαν μία χαρά, τὴν ὁποίαν οἱ ἐπιβάται τῆς βάρκας ἐξεδείλουν θορυβωδέστατα. Καὶ αὐτὸς ὁ Ἄντωνέλλος εἶχε γείνη, θαρρεῖς, νεώτερος.

Ἐφθασεν εἰς τὸ νησάκι, προσωρμίσθησαν εἰς μίαν ἀμμουδιάν καὶ ὠρμησαν ὄλαι, ὡσὰν ἄτακτα παιδιὰ καὶ ἀνυπότακτα, ἀνὰ δύο, ἀνὰ τρεῖς, εἰς τοὺς βράχους. Ὁ Ἄντωνέλλος, ἀφοῦ ἐτοποθέτησε καταλλήλως τὰ κουπιά καὶ ἔσυρε ὀλίγον ἔξω τὴν βάρκαν, ἀπομακρύνθη τελευταῖος.

Τί εὐμορφιά ἦτο ἐκείνη τριγύρω! Μέσα εἰς τὴν ἀσάλευτον γαλήνην, ὅλα ζωη καὶ λάμψις καὶ ἄρωμα. Θάλασσα καὶ οὐρανός, καθρέπτῃς διαφανῆς, ἀτελεύτητος· βαρκοῦλες ψαράδων ἐδῶ κ' ἐκεῖ, καὶ φωναὶ καὶ γέλωτες ἡχηροὶ πότε, πότε, οὕς ἐπανελάμβανεν ἡ ἡχώ τῶν ἀπέναντι βράχων.

Ἐμειναν πολλὰς ὥρας εἰς τὸ νησάκι. Καὶ τί δὲν ἔκαμαν; Αἱ νεώτεραι, πηδῶσαι μὲ εὐτροφίαν κατσίκας, τὰ γλυστερὰ βράχια, εὐγαζαν πεταλίδες, ἀχινούς, καθούρους· ὁ Ἄντωνέλλος, ὅπου εἶχε τὸ καμάκι του, ἔπιασε δυὸ τρία χταποδάκια καὶ μὲ φωνές, μὲ γέλοια, μὲ τραγούδια, μὲ ἀδιάπτωτον εὐθυμίαν, ἐδιάλεξαν ἓνα ὠραῖο μέρος, μίαν γελαστὴν ἀμμουδιάν, ἄπλωσαν ἐκεῖ τὰ πολυποικίλλα ὀρεκτικά τους καὶ ἐρρίφθησαν ἐπ' αὐτῶν μὲ ὄρεξιν, μόνον εἰς τὰ νέα γρόνια γνωστῆν.

Θὰ ἦσαν τρεῖς μετὰ μεσημβρίαν, ὅταν ἐφάνη ἓνα συννεφάκι ἐπάνω εἰς τὴν ἄκραν τῆς Τήνου· ὁ Ἄντωνέλλος

συνωφρυσθή και χωρίς νά χάνη καιρόν, παρώτρυνε τās γυναίκας νά φύγουν—Θά χωμε φουρτούνα γλήγορα, ταις εἶπε· ἡ Τῆγο ἄρχισε νά καπελλώνη...

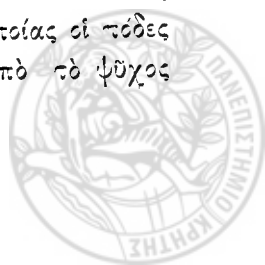
Και πράγματι μετὰ ἕνα τέταρτον τῆς ὥρας ἡ Τῆνος ἐσκεπάσθη ἀπὸ γιγάντεια μεγαλοπρεπῆ λευκόφαια σύννεφα φαινόμενα ἀκίνητα εἰς τὸν ὀφθαλμόν, σάν ἀπολιθωμένο, ἔγκοι στρογγυλόςχημοι.

Συγχρόνως δέ, ἀεράκι, ἀδύνατο στās ἀρχάς, ἀνά πᾶσαν δὲ στιγμὴν ἰσχυρότερα πνέον, συνετάραξε τὸ κοιμώμενον σοιχεῖον, τὸν πρὸ δλίγων μόλις λεπτῶν ἐμαλώτατον και λείον καθρέπτην...

— Γρήγορα στή βάρκα· ἐβροντοφώνησεν ὁ Ἄντωνέλλος· Καὶ αὐτοστιγμὴ αἱ γυναῖκες ὄλαι, ὡς φοβισμένα πτηνά, ἐσωρεύθησαν εἰς τὴν ἀμμουδιάν και ἐρρίφθησαν εἰς τὴν βάρκαν μέσα.

Ἄπεμακρύνθησαν· ὁ Ἄντωνέλλος ἐκάθησε εἰς τὸ τιμόνι, δύο δὲ ἀπὸ τās ρωμαλεότερας γυναίκας, (γυναίκας ναυτῶν) ἐδραζαν τὰ κουπιὰ ;

Ἄλλ' ὁ βορρᾶς ἀπελύθη ἀκάθεκτος ἐπὶ τοῦ ὕγρου πεδίου και τὸ συνεχλόμισε· τὰ κύματα, μετὰ τās κορυφὰς ἀφρισμένες, συνωθούντο ἀκατάσχετα και μετὰ φοβεράν βοήν. Δὲν ἐθώπευον τώρα τὸ εὐπιστον ἐλαφροξύλον μετὰ τὸ δειλόν του φορτίον, ἀλλὰ τοῦ ἐπληττον τās πλευρὰς μετὰ ἀγριότητα θηρίου και τὸ ἐκύλιον ἀνηλεῶς και τὸ ἐτίνασσον ὡσάν περὸν ἐδῶ κ' ἐκεῖ, προσπαθοῦντα νά τ' ἀνατρέψωσι. Καὶ ἦτο φόβος μὴ βυθισθῆ ἢ καυμένη ἢ βαρκοῦλα· τὰ νερά τὴν κατέκλυζον ἐπὶ μᾶλλον και μᾶλλον και τόσον, ὅπου στεγνὸν μέρος ἐν αὐτῇ δὲν ὑπῆρχε· Αἱ γυναῖκες, φοβισμέναι, ἐκρατοῦντο ἀπὸ τās χεῖρας και συνεσφίγγοντο. Ὁ Ἄντωνέλλος εἶχε πλησίον του τὴν ἀδελφὴν του, τῆς ὁποίας αἱ πόδες ἦσαν διαρκῶς εἰς τὸ νερόν και ἤτις ἔτρεμεν ἀπὸ τὸ ψῦχος και ἀπὸ τὸν φόβον.

Ἄλλὰ ὁ Ἀντωνέλλος, τιμονεύων δεξιῶς, κατώρθωσε νὰ πλησιάσῃ τὴν ἀμμώδη παραλίαν, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ἡ βαρκοῦλα ἐρρίφθη μὲ τὴν μίαν τῶν πλευρῶν. Μὲ τὴν βοήθειαν παρατυχόντων διαβατῶν αἱ γυναῖκες ἀπεβιβάσθησαν, ὁ δὲ Ἀντωνέλλος, περιβάλλων καὶ ὑποβαστάζων τὴν ἀδελφήν, τὴν ᾠδήγησεν εἰς τὰ ἴδια.

Ἡ καθυμένη ἡ Μπέλλα ἀρρώστησε δυνατά. Τὸ ψῦχος τὴν εἶχε διαπεράσῃ καὶ ὁ ἰατρὸς εἶπεν, ὅτι χρειάζεται πολλὴ προσοχὴ καὶ πολλαὶ φροντίδες διὰ ν' ἀναλάβῃ τὴν κατέκαιεν ὁ πυρετός... Νοσοκόμος τῆς, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀσθενείας ἦτο ὁ Ἀντωνέλλος, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ τὴν περιποιηθῇ κανεὶς ἄλλος. Οὔτε ἔτρωγε, οὔτε ἐκοιμάτο ὅπως ἔπρεπε, μεθ' ὅλας τὰς ἐνστάσεις τῆς Μπέλλας ἦτις, μετὰ εἴκοσιν, ἡμέρας ἀνέρρωσε.

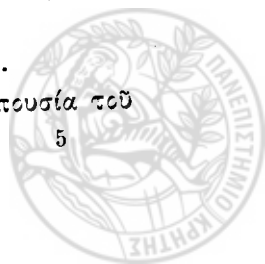
Ὅταν ὅμως ἐστράφη νὰ ἰδῇ τὸν Ἀντωνέλλον, κατετρόμαξε! Δὲν ἦτο πλέον αὐτός· ἦτο ἡ σκιά του. Κατέρρευσεν ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας· αἱ τυγκινήσεις, οἱ κόποι καὶ αἱ ἀγρυπνίαι εἶχον τελείως καταβάλλῃ τὸ, καὶ ἄλλως, ἀσθενὲς σαρκίον τοῦ γέροντος. — Γρήγορα στὸ κρεβάτι, ἐφώναξεν ἡ Μπέλλα καὶ ὁ Ἀντωνέλλος δὲν ἀντέστη. Κατεκλίθη, καὶ ὁ ἰατρὸς, ἀφοῦ τὸν εἶδε, εἶπε κρυφά εἰς τὴν Μπέλλαν τὴν ἀλήθειαν. ὁ Ἀντωνέλλος ἦτο εἰς τὰ τελευταῖα του... Ἡ Μπέλλα ἔκλαυσε, ἀλλ' ἔκρυψε τὰ δάκρυά τῆς καὶ ἐκάθησε κοντὰ στὸ προσκέφαλό του.

Ὁ Ἀντωνέλλος ἔσβυνε χωρὶς ἀγωνίαν· μία γαλήνη ἦτο χυμένη εἰς τὸ πρόσωπόν του, γαλήνη ὕπνου, ὅστις ἐμελλε νὰ εἶνε αἰώνιος. Ἦνοιγε ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὰ μάτια, ἠσθάνετο ὅτι εἶνε πλησίον του ἡ ἀδελφή.

— Μπέλλα, ἐπιθύρῃσε μίαν φορὰν, δὲ θέλω ν' ἀγρυπνᾷς καὶ νὰ κουράζεσαι· ἄμε...

Καὶ ἔδιδε εἰς τὴν φωνὴν του τόνον θυμωμένου.

Ἐκεῖνο ὅμως ποῦ τὸν ἐπείραζε πολὺ ἦτο ἡ ἀπουσία τοῦ

γαμβρού του. Ἦσθάνετο τὸ τέλος ἐγγίζον καὶ συχνὰ ἐψιθύριζε, ἐρωτῶν ἂν ἦλθεν ὁ Καραγιάννης.

— Ἦθελα νὰ τὸν ἤβλεπα. Μπέλλα, πότε θάρθῃ ;

Καὶ τὰ μάτια τῆς Μπέλλας ἐγέμιζαν δάκρυα. Καὶ ὁ ἀσθενὴς ἐπρόσθετε.

Μὴν κλαίς· θάρθῃ χωρὶς ἄλλο.

Δυὸ τρεῖς ἡμέρας κατόπιν, τὸν ἐμετάλαβαν καὶ μία γαλήνη ὑπερκόσμιος ἐξωράετο πρὸ κάτισχνον πρόσωπόν του. Περιέφερε τὸ βλέμμα ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ἐκινούσε τὰ χεῖλη, ὡσάν κάτι νὰ ἤθελε νὰ εἰπῇ, ὅταν ἐξαφνα διεδόθη ὅτι ἓνα καράβι εἶχεν ἀράξῃ στὸν Τοῦρλο.

Ἦτο ἡ «Μπέλλα» καὶ δὲν παρήλθεν ὥρα, ὅπου ὁ Καραγιάννης εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἀσθενοῦς. Δὲν ἐγνώριζε περὶ τῆς ἀσθενείας του καὶ ἔμεινε κατάπληκτος ! εἶχεν ἐνώπιόν του ἓν πτώμα...

Τὸ πρόσωπον τοῦ θνήσκοντος ἐφωτίσθη.

Ἦτένισε τὸν γαμβρόν του καὶ διὰ τοῦ βλέμματος τοῦ ἔνευσε νὰ πλησιάσῃ. Ἐκεῖνος ἐπλησίασε καὶ ἔκυψεν ἐπ' αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θνήσκοντος ἐξῆλθε ψιθυρισμός...

— Νὰ τὴν ἀγαπᾶς...

Δάκρυα ἀνέβλυσαν ἐπὶ τῶν βλεφάρων τοῦ Καραγιάννη.

Τοῦ ἔνευσεν ἀκόμη. Ἐκεῖνος ἔκλινε· σχεδὸν ἤγγισε μετὰ τὸ πρόσωπον τὰ χεῖλη του καὶ ἠκροάσθη.

Τὰ χεῖλη τοῦ θνήσκοντος διεστάλησαν ἐλαφρά, ὡς ὅταν θέλει τις νὰ μειδιάσῃ.

— Καὶ νὰ τῆς δώσῃς ἐκεῖνα τὰ τάλλαρα...

Ἦτο ἡ τελευταία πνοή...

Τὸ πρῶτον καὶ τελευταῖον του χαμόγελο...

ΕΙΣ ΤΟ ΧΕΙΛΟΣ ΚΡΗΜΝΟΥ

 φύγε φύγε, οὔτε νὰ σ' ἀκούσω θέλω... τί φρίκη!
— Ποτέ, ποτέ δὲν θὰ φύγω, ἂν δὲν λάβω μίαν ἀπάντησιν, μίαν ὑπόσχεσιν.

— Καμμίαν ἄλλην ἀπάντησιν δὲν ἔχεις ν' ἀκούσῃς, παρὰ ὅτι μοῦ προξενεῖς φρίκην! τ' ἀκούεις; φρίκην!

Καὶ πεσοῦσα ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ἀνελύθη εἰς δάκρυα.

Ἐκεῖνος ἐκυλίετο εἰς τοὺς πόδας τῆς ἀσθμαίνων, ἔξαλλος...

Ἐκείνη τὸν ἀπώθησε καὶ ἠγέρθη.

— Φεύγω, ἐπειδὴ τὸ θέλεις, εἶπε μετ' ὀλίγον ἐκεῖνος ἐγερθεῖς, ἀλλὰ δὲν θ' ἀπομακρυνθῶ, δὲν ἔμπορῶ ν' ἀπομακρυνθῶ. Καὶ ἐπρόσθεσε, συμπλέκων τὰς χεῖρας καὶ μὲ φωνὴν ἐκφράζουσαν ὑπέρτατον πόνον:

— Μήπως τὸ θέλω; σὲ ἀγαπῶ τόσον...

Τῷ ἔδειξεν ἐπιτακτικῶς τὴν θύραν! Ἐκεῖνος τότε, βραδέως ὀπισθοχωρῶν, ἀφῆκε τὴν αἰθουσαν καὶ ἀπῆλθε τῆς οἰκίας περιλυπος.

Ἡ νεαρὰ γυνὴ ἐστάθη ἐπ' ὀλίγον σύννους, μετὰ τινα δὲ λεπτὰ μετέβη εἰς τὸν κοιτῶνά τῆς καὶ κατεκλίθη. Ἡ κεφαλή τῆς ἔκαιε...

Μετὰ ἓν τέταρτον ὥρας ἠκούσθησαν τὰ βήματα τοῦ συζύγου, ὅστις εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα.

— Τί ἔχεις, Ἀρσινόη; ἠρώτησεν ἀνήσυχος.

— Αἰφνίδιος κεφαλόπονος, Ἄγγελε. Δὲν εἶνε τίποτε.

Ὁ σύζυγος ἔφασκε τὸ μετωπὸν τῆς.

— Τὸ κεφάλι σου καίει, εἶπε. Ἀναπαύσου, θὰ σοῦ κάμω συντροφιάν.

— Τί καλὸς ποῦ εἶσαι ! εἶπεν ἐκεῖνη.

Ἐκεῖνος ἐπῆρε βιβλίον καὶ ἐκάθησεν ἀπέναντί τῆς.

Βυθισμένος εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, δὲν παρετήρησεν ὅτι ἡ σύζυγος εἶχεν ἀποκοιμηθῆ. Αἰφνης ἤκουσε ψιθυρισμόν:—
«Φύγε, φύγε.»

Παρετήρησε τὴν σύζυγον, ἥς τὰ χεῖλη ἐκινουῦντο ἤρέμα. Ἄνησυχησε καὶ ἀπέθεσε τὸ βιβλίον. Ἄλλ' ὁ ὕπνος τῆς νεαρᾶς γυναικὸς μετ' ὀλίγον ἐγένετο ἡσυχώτερος. Ἡ ἀναπνοὴ ἐξήρχετο ἤρεμος ἐκ τῶν ἡμιανοίκτων κοραλλίνων χειλέων, καὶ εἰς τὸ πάλλευκον πρόσωπον, ὅπερ ἔβαφεν ἐλαφρὰ ροδίνῃ χροιά, ἐπεκάθητο γαλήνη. Ὁ σύζυγος ἐπανελάβε τὴν ἀνάγνωσιν.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἡ νεαρὰ γυνὴ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς.

— Τί καλὰ ποῦ κοιμήθηκα ! εἶπε.

— Καὶ ὁμως ἤσου εἰς τὴν ἀρχὴν πολὺ ἀνήσυχος· ἐπαρμιλοῦσες μάλιστα.

— Ἄ ! καὶ τί εἶπα ;

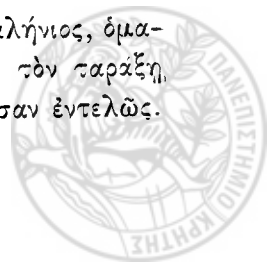
— Ἐλεγεσ «φύγε, φύγε.» Ἐμένα ἐδιωχες βέβαια, εἶπε μειδιῶν ἐκεῖνος.

Ἐκεῖνη ἐγέλασε.

— Ἕνενα νὰ διώξω, Ἄγγελε ; Τὸν φύλακα τὸν ἄγγελόν μου ;

II

Ἀπὸ δύο ἐτῶν ὁ βίος τῆς Ἀρσινόης ἦτο γαλήμιος, ὁμαλός, ὡς ἐπιφάνεια λίμνης. Αἰφνης ἤλθε νὰ τὸν παραῖξη τρικυμία, ἣν εἶχε νομίση ἐκλιποῦσαν, κοπάσασαν ἐντελῶς.

Ἦτο συνέχεια θυέλλης, ἤτι εἶχεν ἄλλοτε συγκλονίσῃ τὰ σπλάγχνα τῆς τὰ παρθενικά.

Ὅταν ὁ πατήρ τῆς Ἀρσινόης—δύο ἔτη πρότερον—τῆς ἐπρότεινε διὰ σύζυγον τὸν Ἄγγελον, ἡ νέα κόρη ἐσκυθρόπασε· διότι ὁ Ἄγγελος, παρὰ τὴν φυσικὴν ἀγάθότητά του, δὲν εἶχε τὰ προσόντα ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἐλκύουν ἐκ πρώτης ὄψεως. Σοβαρός, σχεδὸν ψυχρός, δὲν ἀπεκάλυπτεν εὐκολα τὰ ψυχικά του χαρίσματα. Ἡ καρδία του ὠμοίαζε μὲ κιβώτιον, ἐγκλειεῖτο μὲν θησαυροὺς ἰσως, ἀλλὰ στεγανῶς κλειστόν. Ἦτο χρυσός. χωρὶς ὁμῶς νὰ στίλβῃ· παρουσίαζε δηλαδὴ ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον τοῦ πασιγνώστου φαινομένου, καὶ ἡ Ἀρσινόη, νέα ἐνθουσιώδης, οὐδὲν ἠθάνετο πλησίον του, δὲν ἠθάνετο τουτέστι ὅ,τι ἐλκύει, ὅ,τι συναρπάζει μίαν καρδίαν. Τὸ ἐναντίον ἀκριβῶς συνέβαινε μὲ τὸν ἐπίσης οἰκογενειακὸν φίλον Φωκίωνα, Ὡραῖος αὐτός, εὐφυής, ζωηρότατος, εἶχεν ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν καὶ κατόπιν τὴν καρδίαν τῆς Ἀρσινόης, ἣτις εἶχε τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, καθ' ἣν δὲν σκέπτεται τις διόλου, ἀλλὰ μόνον αἰσθάνεται. Οἱ δύο νέοι, ὁ Ἄγγελος καὶ ὁ Φωκίων, ἂν καὶ ἀνόμοιοι τὸν χαρακτήρα, ἦσαν φίλοι, συνηντῶντο δὲ συχνὰ καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Ἀρσινόης, καλῆς, ὠραίας, νοήμονος κόρης καὶ νύμφης ἐπιζήλου. Συχνὰ ἦσαν αἱ συναναστροφαὶ μεταξὺ πατρός, θυγατρὸς καὶ τῶν δύο νέων, ἐνῶ δὲ ὁ Φωκίων δὲν ἔπαυε χαριεντιζόμενος καὶ σπείρων τὴν εὐθυμίαν. ὁ Ἄγγελος ὠμίλει ὀλίγα καὶ σχεδὸν σοβαρὰ πάντοτε. Τοῦτο ἐπεισμώνε τὴν νέαν κόρην, ἐλκυομένην καθεκάστην πλειότερον πρὸς τὸν Φωκίωνα. Συνέβη, δις ἢ τρίς, στραφεῖσα ἀποτόμως πρὸς τὸν Ἄγγελον, νὰ συλλάβῃ τὸ βλέμμα του προσηλωμένον ἐπιμόνως ἐπ' αὐτῆς· τίποτε ἄλλο δὲν ἠδύνατο ν' ἀναγνώσῃ ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Ἡ μεταξὺ τῶν δύο νέων διαφορὰ, τουλάχιστον ἡ ἐξωτερικὴ, ἦτο μεγάλη καὶ ἡ νέα κόρη ὠρισμένως ἔκλινε πρὸς τὸν Φωκίωνα. Τοῦ

πατρός της όμως ή γνώμη, πατρός όσον φιλοστόργου, τόσον και νουνεχοϋς, ήτο εκ διαμέτρου αντίθετος. Σπουδάσας κατά βάθος τόν χαρακτηήρα τών δύο νέων, οϋδ' επί στιγμήν εδίστασε μεταξύ αυτών. Τόν Άγγελον ήθελε σύντροφον τοϋ μόνου του τέκνου, τοϋ όρφανοϋ μητρός, της μόνης του χαράς. Αϋτόν της προώρισε σύζυγον, πεποισώς ότι μαζή του θα ηϋτύχει.

Άλλ' ή κόρη έσκυθρώπασε. Τόν πατέρα και τόν έσέβετο και τόν ελάτρευε, άλλ' ή καρδιά της είχεν όμιλήση και ή Άρσινόη ήτο δυστυχής. . . .

Δέν επάλαισεν όμως ένώπιον της επιμόνου θελήσεως τοϋ καλοϋ της πατρός, εδέησε να ύποκύψη.

Συνέπλεξε μετ' άπελπισίας τας χείρας, έχυσε κρυφά πολλά δάκρυα, άλλ' ύπέκυψε . . .

Ό Φωκίωv, μαθών τά αποφασισθέντα τή εξηκόντισεν επιστολήν πλήρη πυρός, δακρύων, λύσσης και άπογνώσεως, ήν ή Άρσινόη, άφοϋ κατέβρεξε με δάκρυα, έσχε τó θάρρος να παραδώση εις τó πϋρ, τó αϋτό εκείνο πϋρ, τó όποιον την κατέκαιε τήν στιγμήν εκείνην.

Μετá τόν γάμον, ό Φωκίωv άπεδήμησεν εις τήν ξένην.

III

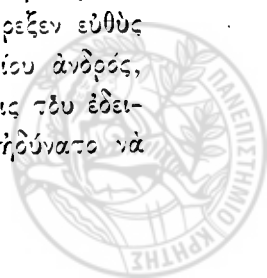
Ό Άγγελος περιέβαλε τήν σύζυγον με πολλήν στοργήν, άν και δέν ήγγόει τήν ψυχικήν της κατάστασιν. Συχνά τήν έβλεπεν έταστικώς, ώσαν να ήθελε κάτι ν' αναγνώση επί τοϋ προσώπου της, κάτι να μαντεύση: οϋτε παρατήρησιν όμως τή άπηθύθυε ποτέ, οϋτε τίποτε. Έκείνη έβλεπε ταϋτα και ήδημόνει. Θα έπροτίμα θόρυβον μάλλον παρά τήν ήσυχίαν αϋτήν. Άντι της άπαθείας του, θα έπροτίμα παρατηρήσεις, ανακρίσεις φανεράς, ελέγχους. Ταϋτα θα εδείκνυον ένδιαφέρον, πάθος τι, έν αισθημα. Η άπάθεια εκείνη τοϋ συζϋγου τήν παρώργιζε. Άλλ' ήτο αγαθός και τόν έτίμα,

ἀν καὶ ἐπάλαμι διηρηκῶς μεταξύ προσφάτου ἀκόμη, καυστικῆς ἀναμνήσεως καὶ καθήκοντος ἱεροῦ.

Ἐβίαζεν ἑαυτήν, προσπαθοῦσα νὰ συνδέεται στενωτέρου ὀσημέραι πρὸς τὸν σύζυγον, συχνὰ δέ, ὁσάκις καμμία ἀνάμνησις τὴν ἠνώγει ἐπίμονος, τὸν ἐκράτει πλησίον της, ὡς δεινόν τι προαιθανομένη, ὡσὰν νὰ τὴν ἠπειλεῖ συμφορὰ. Ἐκεῖνος τὴν ἐβλεπεν ἀπορῶν καὶ τὴν καθησύχαζε μὲ λόγους μειλιχίους.

Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ ψυχικὴ τρικυμία κατηρνώζετο. Οἱ παροξυσμοὶ ἐγίνοντο σπανιώτεροι. Τὸ ἀόρατον ἄστρον, εἰς ὃ ἀνεφέροντο ἐνίοτε οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς, ἐθαμβοῦτο ὀλονέν, ὠχρία, ἀποβάλλον βαθμηδὸν τὴν προτέραν λάμψιν, τότε δὲ μία γαλήνη εὐεργετικὴ, σωτηρία, ἐγάμιζε τὴν καρδίαν της. Οἱ καπνοὶ τοῦ τὴν ἐσκοτίζον πρὶν, διελύοντο καὶ τώρα ἐβλεπε καθαρὰ ἐνώπιόν της. Πολὺ δίκαιον εἶχεν ὁ πατήρ της, ὅστις, ἀφοῦ τὴν ἐχειραγώγησε καὶ τὴν ἐνίσχυσεν, ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, βέβαιος περὶ τοῦ ἔργου του. Ἡ ἀσθένεια τῆς Ἀρσινόης βαθμηδὸν ὑπεχώρει, δὲν θὰ παρήρχετο δὲ πολὺς καιρὸς καὶ ἡ ἰασις θὰ ἦτο ἐντελής. Εἶχε καὶ ἡ Ἀρσινόη τὸ ὄνειρόν της τὸ νεανικόν, τὸ ὁποῖον πρὸ πολλοῦ ἐσβέσθη ἐντελῶς καὶ δὲν ὑπάρχει ἐξ αὐτοῦ παρὰ τέσσαρα ψυχρά, τὴν ὁποίαν δὲν φοβεῖται. Τώρα, ἀντὶ τοῦ ὄνειρου ἐκείνου, ἀπλοῦται ἐνώπιον αὐτῆς ἡ πραγματικότης ἢ ἀνευ ὀνείρων, ἢ ὀμαλή, ἢ ἀτάραχος. Ἡ ἐστία, ὃ καλὸς σύζυγος! Ἐν ἄχ! εἰς στεναγμὸς ἀνακουφίσεως καὶ τώρα ἡ λήθη, ἡ τόσον εὐεργετικὴ.

Ἦτο εὐτυχῆς ἡ Ἀρσινόη, ἦτο δηλαδὴ ἡσυχος, ὅτε πρωτὰν τινα εὐρέθη ἐνώπιον της ὁ Φωκίων . . . Ἦτο μόνη . . . Αὐτὸς, πρὸ μικροῦ ἐπανελθὼν ἐκ ταξειδίου, ἔτρεξεν εὐθὺς παρὰ τῆ φιλῆ οἰκογενεῖα . . . Ἦτο τύπος ὠραίου ἀνδρός, καθ' ὄλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Ἡ στάσις τοῦ ἐδεικνυε κάποιαν συστολήν. Ἡ Ἀρσινόη δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ

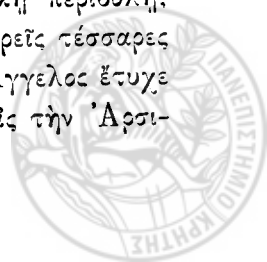

ἐκφράση τί ἠσθάνθη τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα ὡς παλαιὰ φίλη, ἐκεῖνος δέ, ἀτάραχος, διηγήθη τὰ κατ' αὐτόν, εὐπράπελα, μ' εὐγλωττίαν. Περὶ τοῦ παρελθόντος οὔτε λέξεις καὶ ὅτε ὁ νέος ἀπήρχετο, ἡ Ἀρσινόη τοῦ ἔθλιψεν ἐκ νέου τὴν χεῖρα.

Μετὰ χαρᾶς εἶδεν ὁ Ἄγγελος τὸν Φωκίωνα. Οἱ δύο ἄνδρες ἀνενέωσαν τὰς προτέρας τῶν σχέσεις. Ὁ οἶκος τοῦ Ἄγγελου ἦτο πάντοτε ἀνοικτὸς διὰ τὸν παλαιὸν φίλον. ὅστις, τῆς σχολῆς του τὰς ὥρας διήρχετο ἐκεῖ, ὁμολογῶν ἀπροκαλύπτως ὅτι οὐδαμοῦ ἄλλου ἠσθάνετο τόσῃν εὐτυχίαν. Οἱ δύο ἄνδρες συνεδέθησαν στενωῶς πάλιν καὶ ἡ Ἀρσινόη δὲν εἶχεν ἀφορμὴν ν' ἀνησυχῆσῃ. Ὁ Φωκίων βέβαια ἐλησμόνησεν ἐντελῶς τὸ παλαιὸν του αἰσθήμα, ὡς ἐλησμόνησεν αὐτὸ καὶ ἡ Ἀρσινόη. — Καὶ τόσῳ τὸ καλλίτερον, διεισηθήεν ἐν τέλει ἡ νέα γυνή.

Ἡ μεταξὺ τῶν τριῶν προσώπων σχέσις ἔλαβε τὸν χαρακτῆρα οἰκειότητος, χωρὶς ἢ πρὸς τὴν Ἀρσινόην εὐλάβεια τοῦ Φωκίωνος ν' ἀλλοιωθῆ τὸ παράπαν. Συχνὰ συνέτρωγον ἢ συνδιεσκέδαζον εἰς τὴν πόλιν καὶ τὰ περίχωρα. Συνέβη πολλάκις νὰ μείνωσι μόνοι, ἡ Ἀρσινόη καὶ ὁ Φωκίων· καὶ τότε ὅμως περὶ παντὸς ἄλλου ἐγένετο λόγος, οὐδέποτε δὲ περὶ πράγματος δυναμένου νὰ δώσῃ ἔστω καὶ πόρρωθεν νύξιν περὶ τοῦ παλαιοῦ αἰσθήματος, τοῦ νεκρωθέντος πρὸ πολλοῦ ἤδη ... Διότι, σπάνιαί τινες χεῖρὸς θλίψεις θερμότεραι, παρατεταμέναι, ἢ ἑξακοντίσεις βλεμμάτων τολμηρότεραι, δὲν ἠδύναντο ν' ἀνησυχῆσωσι τὴν νέαν γυναῖκα.

Ἡμέραν τινά, περιεργαζόμενοι τὰς αἰθούσας τοῦ Πολυτεχνείου, εἰς τὸ διαμέρισμα τῆς ζωγραφικῆς, ἐσταμάτησαν πρὸ εἰκόνος παριστανούσης ἄνδρα ἐν κυνηγετικῇ περιβολῇ, ἀπάγοντα νέαν κόρην. Μακρὰν διεκρίνοντο τρεῖς τέσσαρες ἄνδρες, οἱ διώκται πιθανῶς τοῦ ζεύγους. Ὁ Ἄγγελος ἔτυχε νὰ εἶναι ὀλίγον μακρὰν καὶ ὁ Φωκίων εἶπεν εἰς τὴν Ἀρσι-

νόην, δεικνύων τὴν εἰκόνα — «Διὰ τὴν θέσιν τοῦ ἀνδρός αὐτοῦ θὰ εἶδῃς τὴν ζωὴν μου» καὶ ἀνεστέναξε βαθέως. Ἡ Ἀρσινόη, μολοντί παραχθεῖσα, ἐκρατήθη ὅμως καὶ ἀπήντησε μὲ ἀπάθειαν :

— Καὶ τίς ἡ ἀνάγκη ἀπαγωγῆς ; Εἰμπορεῖτε νὰ ἐκλέξετε καὶ νὰ εὐτυχήσετε.

— Ἀ ! ναι, εἶπεν ὁ Φωκίων μὲ πικρίαν καταφανῆ. Μίαν φεραν ἐκλέγουν καὶ ἐγὼ τὴν τύχην μου τὴν εἶδα. Ἡ Ἀρσινόη ἤρρυθρίασε κ' ἔσπευσε ν' ἀπομακρυνθῆ, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ οἱ τρεῖς ἀπήρχοντο τοῦ Πολυτεχνείου.

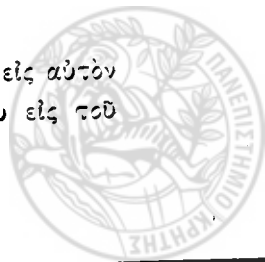
Ὁ Φωκίων ἔκτοτε ἔλλαξε τρόπον. Ἀπὸ τῆς ἄκρας εὐθυμίας, παρεδίδοτο αἴφνης εἰς μελαγχολίαν μεγάλην. Ἡ Ἀρσινόη ἦτο ἀπαθής. ἡ ἐπροσποιεῖτο καὶ ὁ Φωκίων ἠρεθίζετο. Συχνὰ τῇ ἔρριπτεν ἐπίμονα ἢ παρακλητικὰ βλέμματα εἰς τὰ ὅποια ἐκείνη δὲν ἀπήντα καὶ ὁ Φωκίων ἐγίνετο ἐκτὸς ἑατοῦ. Ἐβασανίζετο ὑπὸ ἐπιμόνου σκέψεως, ἦτο δὲ διαρκῶς ἐν νευρικῇ παραγῇ καὶ ἤρχοντο στιγμαὶ καθ' ἃς ἐπεθύμει νὰ τὸν ἐδίωκον τῆς οἰκίας μᾶλλον παρὰ νὰ τὸν δέχωνται μὲ τόσῃν προθυμίᾳ. Ἐκαμνεν ἐκ διαλειμμάτων συντόμους ἀπουσίας, χωρὶς ἢ κατατρώγουσα αὐτὸν ὀδύνη νὰ κατευνάζεται.

Μίαν πρωίαν τέλος, ἐν στιγμῇ ἀκροτάτου ἐρεθισμοῦ, ἐπῆσεν εἰς τοὺς πόδας τῆς Ἀρσινόης, ἐξομολογούμενος με γλῶσσαν πυρίνην, τὸ κατατρώγον αὐτὸν πάθος . . .

Ἐκείνη, ἦτις πρὸ πολλοῦ τὸν ἐμάντευε, ἀπέκρουσεν, ὡς εἶδαμεν, ὑπερήφανα, ἐν ἀγανακτῆσει, τὴν αὐθάδη ἐξομολόγησιν, ὅτε δ' ἐκεῖνος ἀπηλπισμένος ἀπήρχετο, ἐκείνη ἀνελύετο εἰς δάκρυα . . .

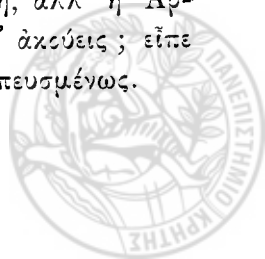
IV

Μεγάλη μεταβολὴ ἐπῆλθεν εἰς τὰς ἕξεις καὶ εἰς αὐτὸν τὸν χαρακτήρα τοῦ Φωκίωτος. Αἱ ἐπισκέψεις του εἰς τοῦ

Ἄγγελοῦ εἶνε σπάνια καὶ νομίζει κανεὶς ὅτι εἶνε ἄλλος ἄνθρωπος. Δὲν εἶνε πλέον ζωηρός, ὅπως ἦτο, καὶ ὀμιλητικός. Ἡ σοβαρότης αὐτῆ ἐκπλήττει τὸν φίλον του ὅστις, ἀποδίδων αὐτὴν εἰς ἄλλας ἀφορμάς, συχνὰ τὸν πειράζει, δὲν ἐκπλήττει ὁμως τὴν Ἀρσινόην, ἀλλὰ τὴν ἀνησυχεῖ, φοβουμένην μὴ ἡ ἀσυνήθης αὐτῆ μετατροπὴ κρύπτη καμμίαν παγίδα . . . Ὁ καιρὸς ὁμως παρέρχεται καὶ ἡ Ἀρσινόη δὲν ἔχει λόγους νὰ φοβῆται· ἀπ' ἐναντίας τώρα λυπεῖται . . . Ὁ Φωκίων εἶνε σκυθρωπὸς καὶ ἡ μελαγχολία του, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, μετεδοθῆ καὶ εἰς τὴν Ἀρσινόην, ἥτις μόνον ἐνώπιον τοῦ συζύγου προσποιεῖται τὴν εὐθυμον. Τὴν μεταβολὴν ταύτην ὁ Φωκίων τὴν ἀντελήφθη ἀμέσως καὶ δὲν δυσηρέστηθη· προφανῶς ἐν τῇ ψυχῇ τῆς Ἀρσινόης ἐτελεῖτο πάλῃ. Ἦτο πάντοτε ἡ αὐτὴ γαλήνιος καὶ ἀξιοπρεπῆς γυνή, ἀλλὰ πολὺ τὴν δυσηρέσκει τώρα ἡ δυσθυμία τοῦ Φωκίωνος, ὅστις ἐξηκολούθει ἐπιμόνως τὴν αὐτὴν τακτικὴν, προβαίνων μέχρι τοῦ μέτρου ν' ἀποφεύγῃ ὅσον ἠδύνατο νὰ τὴν βλέπῃ μόνην . . .

Ἡμέραν τινὰ ἐν τούτοις ὁ Φωκίων δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν ἀποφύγῃ. Ἦτο μελαγχολικώτερος τοῦ συνήθους καὶ εἰς τὴν ἐρώτησιν τῆς Ἀρσινόης διατὶ ἡ τόση του δυσθυμία, ἐκεῖνος ἀπήντησεν ὅτι ἦτο πολὺ σκληρὸς ὁ περίγελως, ἀφοῦ κάλλιστα γνωρίζει τὴν ἀφορμὴν . . . Καὶ ἐπρόσθεσε μὲ φωνὴν ὁμοιάζουσαν μᾶλλον ψιθυρισμόν: — Καὶ νὰ μὴν ἠμπορῶ ν' ἀπεμακρυνθῶ . . . — Ἄλλ' ἡ φιλία τότε; εἶπεν ἐκεῖνη. — Δὲν ὑπάρχει καμμία, ἀπήντησεν ἐκεῖνος μὲ πικρίαν. — Οὔτε ἡ ἰδική μου; εἶπεν ἐκεῖνη ταπεινοφώνως, χωρὶς νὰ τὸν ἀτενίσῃ. . . Εἰς τὸν τόνον τῆς φωνῆς ὁ νέος διέκρινε τρυφερότητα . . . ἡ καρδία του ὑπερεπληρώθη, ἀλλ' ἡ Ἀρσινόη ἠγέρθη. — Θέλω νὰ εἶσαι εὐθυμος, τ' ἀκούεις; εἶπε τεταραγμένη· τὸ θέλω. Καὶ ἀπεμακρύνθη ἐσπευσμένως.

V

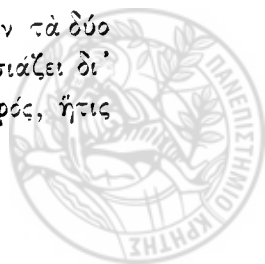
Ἀντηλλάγησαν ἐπιστολαὶ τινες. Αἱ τοῦ Φωκίωνος ἐδείκνυον τὸ πῦρ τοῦ τὸν ἔτρωγε, αἱ τῆς Ἀρσινόης, αἰσθημα ἀναγεννώμενον Φεῦ! ἦτο τὸ πρῶτον τῆς Ἀρσινόης ἐλισθημα . . . Ἡσθάνετο ὅτι παρεσύρετο, ὅτι ἐλιποψύχει καὶ ἤρχοντο στιγμαὶ καθ' ἃς ἔκλαιεν ἀπὸ ἐντροπῆν. Ὡς ἐξ ἐνστίχτου, ἐζήτει περὶ αὐτὴν ἔρεισμα τι, κάποιαν ἐνίσχυσιν, ἐζήτει ἐν φάρμακον κατὰ τῆς ἀδυναμίας τῆς τῆς ἐνόχου, τῆς ὀλεθρίας . . . Πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμει νὰ ταξειδεύσῃ καὶ ὁ σύζυγος ἀνέμενε τὰς διαταγὰς τῆς, χωρὶς αὐταὶ νὰ δίδωνται.

— Ὅταν θελήσῃς, εἴμ' ἔτοιμος, Ἀρσινόη, τῆς εἶπεν ἡμέραν τινά· τίποτε δὲν θὰ μ' ἐμποδίσῃ.

— Ναί, ναί, Ἀγγελε, εὐχαριστῶ· ἀργότερα. Καὶ ἐνώπιον τῆς συζυγικῆς καλωσύνης, ἡσθάνετο τὰς παρειὰς τῆς φλεγομένης!

Ἡ κρίσις ἐφθασεν εἰς σημεῖον ὀξύτατον. Ὁ Φωκίων εἶνε ἐπιτακτικός, ἐνῶ συγχρόνως ἰκετεύει. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ ἐκφράζουσι ὅλην τὴν δόξιν ἀνθρώπου ἐμμανῶς ἀγαπῶντος· εἶνε ἐπιστολαὶ ἡμιπαράφρονος, ἡ τελευταία τοῦ δὲ εἶνε ἀληθινὴ λάβα ἡφαιστείου. — « Ἄν δὲν ἔλθῃς — ἔγραφεν — αὐτὴν τὴν φορὰν, δὲν θὰ ἠμπορέσω ν' ἀνθέξω περισσότερον . . . »

Ἡ ἡμέρα ἐκείνη εἶνε ἡμέρα τρικυμίας ψυχικῆς ἀπεριγράπτου διὰ τὴν Ἀρσινόην· αἱ ὥραι, αἱ στιγμαὶ, εἶνε ὥραι καὶ στιγμαὶ ἀλλοφροσύνης. Καθῆται, ἐγείρεται, κρατεῖ βιβλίον χωρὶς ν' ἀναγινώσκῃ, πηγαινοέρχεται, γελᾷ καὶ κλαίει. Εἶχεν ἀποφασίσει τὴν ὑπερτάτην θυσίαν καὶ εἶνε ἐκτὸς ἑαυτῆς. Διότι τὸ βῆμα τὸ ὁποῖον ἀπεφάσισε, δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ εἴπῃ ἂν τῇ προξενῇ ἀγαλλίασιν ἢ φρίκην! τόσον τὰ δύο ταῦτα αἰσθήματα συγχέονται. Ὁ σύζυγος ἀπουσιάζει δι' ὑποθέσεις τοῦ καὶ εἶνε ἐντελῶς ἐλευθέρω. Ἡ τροφός, ἦτις

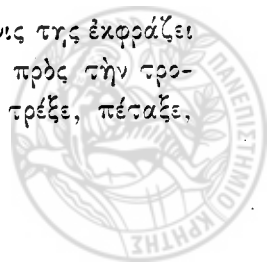
τὴν ἀνέθρεψε καὶ δὲν τολμᾷ νὰ τὴν κρίνῃ, διότι τῇ εἶνε ὀλοφύχως ἀφωσιωμένη, θὰ τὴν συνοδεύσῃ εἰς τὴν νυκτερινὴν ἐκδρομὴν τῆς. Θὰ ἐπανέλθουν πρὶν ἢ ἐπιστρέψῃ ὁ σύζυγος, ὅστις ἄλλως ἔχει πλήρη εἰς αὐτὴν πεποιθήσιν. Ὁ σύζυγος, ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, ὁ ἀγγελὸς τῆς . . . Καὶ τὰ ἐπίθετα ταῦτα, τὰ ὅποια ἔρχονται εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀδιάκοπα, ὡσὰν καμμία δύναμις νὰ τὰ στέλλῃ, εἶνε τόσα κτυπήματα μαχαίρας εἰς τὴν πληγωμένην ψυχὴν τῆς . . .

Ἄλλ' ἡ ὥρα ἐγγίζει καὶ πρέπει ν' ἀπέλθῃ. Ἡ πιστὴ τροφὸς τὴν ἀναμένει σιωπηλῆ. Ἐγείρεται καὶ προχωρεῖ ὀλίγα βήματα, ἀλλ' ἐνθυμεῖται αἰφνης καὶ διευθύνεται πρὸς τὸν κοιτῶνα τῆς. Θέλει δι' ἐσχάτην φοράν νὰ προσευχηθῇ, νὰ ζητήσῃ ἐξ ὕψους ἐνίσχυσιν εἰς τὴν ἀναμενομένην πάλην.

Ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἄνω τῆς συζυγικῆς παστάδος εἶνε ἀνηρητημένη μεγάλη εἰκὼν τοῦ συζύγου, τοῦ Ἀγγέλου τῆς, ὀλίγον δ' ἀπωτέρω, μία εἰκὼν τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ μὲ γυμνὴν ῥομφαίαν. Ἡ Ἀρσινόη ἐγονυπέτησε. Θέλει νὰ προσευχηθῇ ἀλλὰ δὲν τὸ κατορθώνει· ἡ μνήμη τῆς τὴν προδίδει, δὲν ἐνθυμεῖται πλέον . . . αἱ παρεαὶ τῆς φλογίζονται, εἶνε εἰς ἄκρον ἐξημμένη καὶ ἐν τῇ συγχύσει τῆς, τῇ φαίνεται ὅτι ὁ ἀρχάγγελος τὴν ἀπειλεῖ διὰ τοῦ ξίφους, ἐνῶ ὁ Ἄγγελος, ὁ σύζυγός τῆς, τῇ μειδιᾷ προσηνῶς . . . Μετ' ὀλίγον αἱ δύο εἰκόνες συγχέονται εἰς μίαν . . . Καὶ τὸ μειδιάμα τὸ προσηνὲς καὶ ἡ ῥομφαία ἡ ἀπειλοῦσα ἀνήκουν εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον . . .

Παρήλθε πολλὴ ὥρα καὶ ἡ Ἀρσινόη εἶνε εἰς τὰ γόνατα. Ἄδυνατεῖ νὰ ἐγερθῇ . . . Εἶνε καθηλωμένη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Αἰφνης αἰσθάνεται ὅτι τῆς ἐγγίζου τὸν ὦμον. Εἶνε ἡ τροφός, ἡ ὅποια τῆς ἐνθυμίζει τὴν ὥραν . . .

Ἡ Ἀρσινόη ἐγείρεται ὀρμητικῆ καὶ ἡ ὄψις τῆς ἐκφράζει ἀπόφασιν αἰφνιδίως ληφθεῖσαν. — Νίνα λέγει πρὸς τὴν τροφόν· ἂν μ' ἀγαπᾷς, ἂν ποτὲ μὲ ἠγάπησες, τρέξε, πέταξε.

φέρει τὸν Ἄγγελόν μου εἰς τὴν στιγμὴν. Τὸ θέλω, ἀκούεις;

Εἰς τὰ λάμποντα βλέμματα, εἰς τὰς ἐξημμένους παρειάς
τῆς κυρίας τῆς ἡ καλῆ τροφῆς ἀνέγνωσεν ὁλόκληρον δράμα...

Ἔφυγε δραμαία.

Ἡ Ἀρσινόη ἀνέμενε τὸν σύζυγον ὑπερήφανος, φρίσσουσα,
μὲ πόθους νεονύμφου, πόθους ὅμως ἀγίους... Ἡσθάνετο
καὶ τώρα ἀγωνίαν, ἀλλ' ἦτο αὕτη ἀγωνία εὐεργετική, ἀγω-
νία σώζουσα...

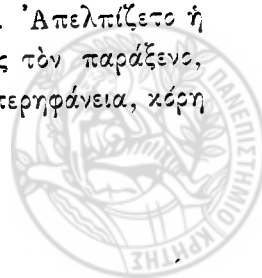

Η ΔΕΚΟΧΤΟΥΡΑ

I

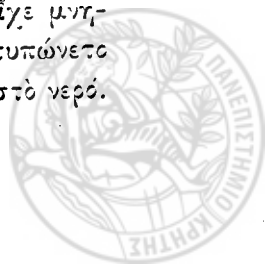
ΥΠΙΝΟ δὲν εἶχεν, κάμποσες νύχτες τώρα, ἡ Σμαραγδοῦλα. Ἄπο κάτω ἀπὸ τὰ ὠραῖα της μάτια εἶνε μιὰ σειρὰ μελανή, τῆς ἀγρύπνιας σημάδι. Θυμώνει μὲ τὴν ἀδιακρισία, τὴν αὐθάδεια τῶν παλληκαριῶν ποῦ δὲν τὴν ἀφίνουν νὰ κοιμηθῆ. Ἡ δυσaréσκεία της φαίνεται σ' ὅλα της τὰ κινήματα.

— Ἄκουε ἐκεῖ! Νὰ μὴν μπορῆ ἕνας νὰ ἡσυχάσῃ, νὰ μὴν εἶν' ἐλεύθερος ν' ἀναπαυθῆ γιατί ἐκατέβη στὸ κεφάλι μερικῶν νὰ ἔρχονται τὴν νύχτα νὰ τραγουδοῦν, χωρὶς κανεὶς νὰ τοὺς παρακαλῆ. Αὐτοὶ εὐχαριστοῦνται, ῥώτηξαν ἔμως καὶ μένα, ἂν θέλω ν' ἀκούω; Νὰ ταν ἐδῶ ὁ Μάρκος ὁ ξάδελφός μου, δὲν θὰ μὲ πείραζε κανένας. Αὐτὰ ἐσυλλογιόταν ἡ Σμαραγδοῦλα, ἐνῶ ἡ καυμένη ἢ γρη῏α θεία της εἶνε νὰ χάσῃ τὸ νοῦ της μὲ τὸ φυσικὸ τῆς ἀνεψιάς. Νὰ τὴν ἀγαποῦνε τόσοι, νὰ τὴν κυνηγοῦνε, νὰ εἶνε ἔτοιμοι νὰ φαγωθοῦν, κι' αὐτὴ νὰ θυμῶνῃ, νὰ τοὺς βρίζῃ, νὰ μὴ θέλῃ νὰ τοὺς ξέρῃ. Ἡ πατινάδες καὶ τὰ τραγούδια, ἐκεῖνο ποῦ γιὰ τῆς ἄλλες κοπέλλες ἦταν χαρὰ καὶ πανηγύρι καὶ καύχημα, γιὰ τὴν Σμαραγδοῦλα ἦταν ἀφορμὴ θυμοῦ. Ἀπελπίζετο ἡ καυμένη ἢ θεία της μὲ τὸν χαρακτήρα της τὸν παράξενο, τὸν ἀλλόκοτο! Ποῦ εὗρηκε αὐτὴ τὴν ὑπερφάνεια, κέρη

ναυτικού, καθώς ήταν ή περισσότερες συνομιλήτριες και φιληνάδες της; Έκείνη πάλι ή άκαταδεξία, ή ψυχρότητα της; Μάρμαρο ή εύλογημένη, ενώ είχε τόσο έμμορφη τόσο ελκυστική, όπου δεν έμεινε παλληγκάρι να μή την ποθήσει, να μή την κυνηγήσει. Και ένθυμήθη με πείσμα ή γρηά τη νύφη της. — Από εκείνη την ξένη, από τη μάνα της, τόχει, από το έλάττωμα από κείνη το κληρονόμησε χωρίς άλλο· γιατί όσο για τ' άλλα, είχε λαμπρό παιδί, και μόνο αυτή την ψυχρότη δείχνει πως έχει, για να μήν την διώ έγω άποκαταστημένη. Και ή άδύμνια αυτή την έτρωγε χρόνια τώρα.

Τόν αδερφό της, τον πατέρα της Σμαραγδούλας, τον αγαπούσε πολύ, μα δε μπόρεσε να του συχωρέσει πως πήρε μια ξένη, μιá περίφανε, μιá πεισματάρα, που ό,τι έλεγε, έπρεπε να γίνεται. Μα είχε δελεάσει τον αδερφό της με την ξεχωριστή έμμορφή της. Τώρα τα χρόνια πέρασαν, οι γονείς δεν ζουνε πλιό και ή γρηά θεία άφωσιώθηκε στην άνεψιά της : ήταν το καμάρι της, το ειδώλο της. Και τί χαρά που την είχε, όπου όσο μεγάλωνε, τόσο αύξαναν οι αγαπητικοί, τα τραγούδια, ή πατινάδες, τα παινέματα στην έμμορφή την άσύγκριτη, στα μάτια που έλεγαν τόσα και τόσα χωρίς να μιλούνε, στο λυγρό κορμί, το κυπαρισίνιο, στο περήφανο περπάτημα και στα μαλλιά τα μαύρα σαν του κόρακα το φτερό. Και ύστερ' απ' αυτά τα χαρίσματα της Μοίρας, ύστερ' απ' αυτά τα θεϊκά δώρα, μιá άκατανόητη ψυχρότητα, μιá άδιαφορία, μιá άπάθεια, μιá αναισθησία μαρμάρου . . . Τα μάτια της είχαν τόση έκφραση, τόση ζωή μέσα τους, όπου έφθαναν να ζωογονήσουν εκατό νεκρές καρδιές γύρου τους ! Θα έλεγες πως με τα μάτια εκείνα μιλεί, ή ψυχή της, και όμως, σαν να μην είχε μημονικό ή ψυχή αυτή και ό,τι έβλεπε, σαν να μην έτυπώνετο μέσα της, παρά εξαλείφετο σαν το σημάδι επάνω στο νερό.

Ήταν στ' ἀλήθεια τέτοια, ἢ τα φερσῆματα τῆς ἦταν προσποιημένα, γιατί δὲν ἔβρισκε τὸ ταῖρι τῆς ;

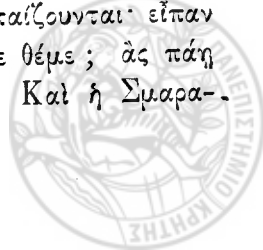
Κανείς δὲν ἤξευρε νὰ πῆ. Τοῦτο μονο ἦταν γνωστό, πὼς ἔπαιζε κ' ἐγελοῦσε μὲ τὰ αἰσθήματα τῶν ἀγαπητικῶν τῆς, μάλιστα ὅταν τὰ αἰσθήματα αὐτὰ ἐξεχειλιζαν ἢ ἐξεσποῦσαν σὲ πατινάδες καὶ σὲ τραγούδια. ἡ Σμαραγδοῦλα ἐγίνετο κακιά, ἐθύμωνε μὲ τὰ σωστά τῆς ἢ ἐμποροῦσε καὶ νὰ προσβάλῃ.

*
*

Δὲν τὰ θελε τὰ πράγματα· αὐτὰ τὰ πρόστυχα· τέλειωσε. Ἔτσι ἦταν καμωμένη ἡ Σμαραγδοῦλα· δὲν ἔμοιαζε μὲ καμμιὰ ἀπὸ τῆς φιλενάδες τῆς· ἐκεῖνα τὰ χωρατά, ἐκεῖνα τὰ κρυφομιλήματα, ἢ ν' ἀνταμώνεται σὲ κανένα σπίτι μὲ κανένα κοπελλιάρη γιὰ νὰ τὰ ποῦνε, καθὼς ἔκαναν ἄλλες, ἢ περισσότερες, δὲν τῆς ἄρεσαν, δὲν τὰθελε· θαρρεῖς πὼς ἦταν γυναῖκα ἄλλου κύκλου καὶ δὲν ἔννοοῦσε νὰ τὴν πειράζουνε, νὰ τὴν ἐσχλοῦνε μ' ἐρωτοτροπιές πρόστυχες καὶ χωρὶς τὴν ἀδεία τῆς. Μεγάλῃ ιδέα ἔχουνε γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους— ἤλεγε ἡ Σμαραγδοῦλα. — «Τοὺς φαίνεται πὼς φτάνει νὰ καταδεχτοῦνε νὰ σὲ κυτᾶζουνε, ἐσὺ ἐτρελλάθηρες ἀπ' τὴ χαρὰ σου· ἂν ἔρθουνε δὲ καὶ μὲ τὰ βιολιά, τόχουνε γι' ἀμαρτία νὰ μὴν ἀνοιξῆς τὴν πόρτα σου. Ἐγὼ δὲν τ' ἀγαπῶ αὐτὰ καὶ ὅσο θένε, ἄς τρέχουνε· δὲ μὲ πιάνουνε.

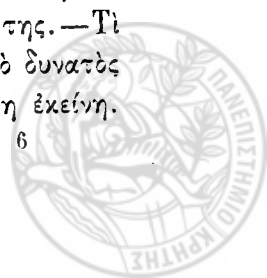
*
*

Κάθε πρᾶγμα ὅμως στὸν κόσμο ἔχει τὰ ὄριά του. ἔχει ἓνα σημεῖο ποῦ σταματᾶ, γιὰ αὐτὸ ἔφθασε μιὰ μέρα ὅπου καὶ οἱ ἀγαπητικοὶ τῆς Σμαραγδοῦλας, ἐτραβήχτηκαν. Ἐβαρεθῆκαν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐλπίζουν καὶ νὰ παίζονται· εἶπαν μεταξύ τους — οὐχ ἀδελφέ, νὰ παρακαλοῦμε θέμε ; ἄς πάη στὸ καλὸ τέτοια γυναῖκα, δίχως καρδιά ! Καὶ ἡ Σμαρα-

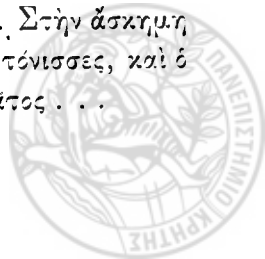

γροῦλα ἀνάσανε, ἠσύχασε, ὄχι ὅμως ὄλως διόλου, γιατί δὲν ἄργησε νὰ φανερωθῆ πῶς δὲν εἶχαν τραβηχτῆ ὄλοι καὶ πῶς ἔμειναν δυὸ, οἱ καλλίτεροι, δηλαδὴ οἱ χειρότεροι, οἱ πρὸ πεισματάρηδες καὶ οἱ πρὸ ἐπικίνδυνοι, ἀπὸ κείνους ποῦ δὲν ὑποχωροῦνε γρήγορα, ποῦ δὲν ξεγνοῦν, ἀπὸ κείνους, ποῦ συνήθισαν νὰ νικοῦνε τὰ ἐμπόδια καὶ ἡ Σμαραγδοῦλα εἶδε μὲ θυμὸ καὶ μὲ πείσμα, πῶς ὁ πόλεμος δὲν ἐτελείωσε. Σὰν νὰ ἦταν ὅμως τῶρα προσποιητὸς ὁ θυμὸς τῆς καὶ σὰν νὰ τῆς ἄρρεσε πῶς εἶχε νὰ κάμῃ μὲ χαρακτήρας ἀνδρικοὺς καὶ ἐφαινότανε σὰν περήφανη, γιατί ἡ νίκη τῆς θὰ εἶχε περισσὴ ἀξία.

Ἦταν καπετανόπουλα οἱ δυὸ φίλοι τῆς Σμαραγδοῦλας καὶ ἐχθροὶ μεταξύ τους μεγάλοι, ὁ Γιώργης ὁ Μόρφος καὶ ὁ Ζώης ὁ Περήφανος. Ὁ Μόρφος μάλιστα ἐμισοῦσε τὸ Ζώη μὲ ὄλη τὴ δύναμι τῆς ψυχῆς του, γιατί κάπου στὴν ξενιτεῖα μιὰ φορὰ ἐφιλονείκησαν γιὰ τὴν κοπέλλα κα' ἐπιάστηκαν καὶ ὁ δυνατώτερος Ζώης ἔδειρε τὸν Μόρφο. Τώρα ἀπόφευγε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον γιὰ νὰ μὴν ἔρθουν στὰ χέρια καὶ ἡ κοπέλλα ἦταν ἐλεύθερη νὰ διαλέξῃ ἀπὸ τοὺς δυὸ. Καὶ ἡ πατινάδες καὶ τὰ τραγοῦδια δὲν εἶχαν τελειωμὸ. Ὁ Μόρφος ἦταν πρὸ φρόνιμος ἀπὸ τὸν Ζώη καὶ ὁ Ζώης πρὸ ὀρμητικὸς ἀπὸ τὸν Μόρφο καὶ πρὸ ἀνυπόμονος. Μαζῆ μὲ τὸν ἔρωτά του ἔδειχνε καὶ τὸ πείσμα του τὸ μεγάλο γιὰ τὴν ἀντίστασι τὴν ἀδικαιολόγητη τῆς Σμαραγδοῦλας. Ἡ φιλοτιμία του ἦταν πολὺ πληγωμένη γιατί δὲν ἦταν μόνο καλὸς γαμπρός, μὰ καὶ ὠραῖο παλληκάρι. Μὰ τοῦ κακοῦ ὄλα.. πατηνάδες, περίπατοι, ματιές, παινέματα, θυμοὶ, ξενύχτια στὴν πόρτα δυμπρός, τίποτα δὲν ὠφελοῦσαν· καὶ μόνο ὁ Ζώης ἐρεθιζότανε. Μιὰ πρωινὴ ὁ Ζώης ἐπαραφύλαξε τὴν κοπέλλα, σὰν εὐγαινε ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ, σ' ἕνα ὁρόμο κοντὰ στὸ σπίτι τῆς. — Τὶ διάβολο, ἀπὸ πάγο εἶσαι; τῆς εἶπε. — Καὶ ὁ πρὸ δυνατὸς πάγος λυώνει, σὰν εὕρη ἀνάλογη ζέστη, ἀποκριθῆ ἐκείνη.

— Πού θὰ πῆ, ἔμεῖς δὲν τὴν ἔχομε, εἶπεν ἐκεῖνος μὲ πείσμα καὶ ἐστράφη νὰ φύγη γρήγορα, χωρὶς νὰ περιμένῃ, ν' ἀκούσῃ τὴν ἀπόκρισι τῆς Σμαραγδοῦλας, ἣ ὅποια σὰν νὰ εἶχεν ἀρχίσῃ νὰ λυγίζεται. Στὰ ἐρωτικά δὲν ἦταν τεχνίτης ὁ Ζώης καὶ ἄκουε περισσότερο τὸ πείσμα του, κ' αὐτὸ τὸν ἔφαγε. Ἐτραβήχτηκε μὲ ὑπερβολικὸ πείσμα αὐτὴ τῇ φορᾷ, μὲ ἀγανάκτησι, βέβαιος πῶς ἔχει νὰ κάμῃ μὲ μάρμαρο, καὶ γιὰ νὰ λάβῃ κάποια ἐκδίκησι, ἐσυλλογίσθη νὰ τὴν πειράξῃ· ἐσκέφθη νὰ τὴν περιφρονήσῃ καὶ ἐνῶ ἡ Σμαραγδοῦλα ἐγύρευε ἀφορμὴ τῶρα νὰ δεῖξῃ πῶς ἄλλαξε καὶ νὰ φανερώσῃ τὴν κλίσιν τῆς στὸ Ζῶη, αὐτός, ποῦ ἦταν ζηλευτὸς γαμπρός καὶ τὸν ἤθελαν πολλές, ἐστράφηκε σὲ μιὰν ἄλλη πολὺ ζωηρὴ καὶ φανερά, ὀλοφάνερα, κάθε μέρα, ἦταν μαζὴ τῆς κ' ἐπερνοῦσε συχνὰ μ' αὐτὴν ἀπὸ τὸ σπήτι τῆς Σμαραγδοῦλας γιὰ νὰ τὴν κἀνῃ νὰ σκυλιάζῃ. Καὶ τὸ ἐκατώρθωσε. Στὴν ἀρχὴ ἡ Σμαραγδοῦλα θέλησε νὰ κάμῃ τὴν περήφανη, τὴ δυνατὴ, μὰ ἔτυχε μιὰ περίστασι κ' ἐπροδοθῆκε πολὺ ἄσκημα. Ἐνα ἀπὸ 'κεῖνα τὰ κακὰ, τ' ἀπύλωτα στόματα, ποῦ τίποτα δὲν τὰ κρατεῖ, ποῦ θέλουν νὰ μιλοῦνε καὶ ἄς γίνῃ ὅ,τι γίνῃ, εἶπε τῆς Σμαραγδοῦλας πῶς ὁ Ζώης εἶπε, τάχατες φανερά, πῶς δὲ θέλει νὰ τήνε ξέρῃ, πῶς τὴν περιφρονεῖ καὶ πῶς ἂν περνᾷ, περνᾷ μόνον γιὰ νὰ τὴν προσβάλλῃ μὲ τὸν τρόπο του, γιὰτὶ αὐτὸ καὶ τῆς πρέπει. Ἐπίστεψε ἡ Σμαραγδοῦλα τὸ κακὸ στόμα τὸ ἀπύλωτο, τὸ φαρμακερό του σάλιο τῆς ἐδάγκασε τὴν καρδιά εἰς βαθμὸν, ὅπου αἰσθάνθηκε βαθεῖα τὸν πόνο καὶ μιὰ βραδιά, ὅπου ὁ Ζώης πέρασε πάλι ἀπὸ μπροστά τῆς πεζογελῶντας, πρῶτα μὲ τὴν κοπέλλα του, καὶ εὐτὺς κατόπι μοναχός του, ἡ Σμαραγδοῦλα δὲ βαστάχτηκε καὶ τοῦ φώναξε μὲ θυμὸν, πῶς δὲν τὴν πειράζουνε τέτοια καμώματα, ποῦ τὰ κάνουνε μόνον γουρου . . . Στὴν ἄσκημη λέξι ἐσταμάτησε, τὴν ἄκουσαν ὁμως οὐδὲ γειτόνισσες, καὶ ὁ Ζώης, ὑπερβολικὰ συγχυσμένος, ἔφυγε τρεχάτος . . .

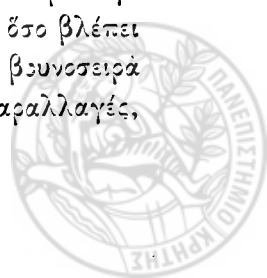

Ἡ Σμαραγδοῦλα, εὐτὺς ὕστερ' ἀπ' αὐτὸ ἐκλείσει τὸ παράθυρο καὶ τὴν πόρτα τῆς κ' ἐπλάγιασε νὰ κοιμηθῆ. Ἐμετανόησ' εὐτὺς γιὰ τὴ λέξι καὶ εἶδε κακὰ ὄνειρα τὴ νύχτα κείνη, τὴν αὐγὴ δέ, εὐτὺς ποῦ σηκώθηκε, ἀκουσε θόρυβο στὴν πόρτα τῆς καὶ ὀμιλίες καὶ ξεφωνητά. Ἐτρεξε καὶ τί νὰ ἰδῆ; Ἀπὸ ἓνα χαλκᾶ τῆς δξώπορτας τοῦ κάτω σπιτιοῦ ἐκρεμόστανε ἓνα γουρουνάκι σφαγμένο!

Δὲν μπορούσε νὰ γείνη μεγαλειότερη προσβολὴ ἀπ' αὐτὴν καὶ γιὰ νὰ τὴν κάμῃ, ὁ Ζώης, θὰ πῆ πὼς εἶχε θυμώσῃ ὑπερβολικά. Μπροστὰ σὲ κόσμο τὸν ὠνόμασε χεῖρο! Καὶ ἂν γιὰ μιὰ στιγμή ὑποθέσωμε πὼς τὸ αἶσθημα τοῦ Ζώη γιὰ τὴν ἄλλη κοπέλλα, ἦταν προσποιητό, φτιασμένο ἐπὶ γιὰ νὰ ἐρεθίσῃ τὴ Σμαραγδοῦλα, τὴν ὁμοίως ἡ καρδιά του εἶνε γεμάτη θυμὸς, θυμὸ δίκαιο, καὶ κανένα ἄλλο αἶσθημα δὲ χωρεῖ μέσα τῆς. Καλλίτερα τὴν ξεριζώνῃ τὴν καρδιά του, παρά νὰ τὴν ἀκούσῃ νὰ τοῦ μιλήσῃ πλὴν γιὰ τὴν Σμαραγδοῦλα γιὰ τὴν πιὸ ἀσπλαχνίᾳ, τὴν πιὸ σκληρῆ γυναῖκα ποῦ ἐγνώρισε στὴ ζωὴ του. Καὶ ποῖός; ὁ Ζώης ὁ Περὶφρανος, τὸ ζηλευτὸ παλληκάρι, ποῦ θὰ τὸ εἶχε τιμὴ καὶ εὐτυχία τῆς νὰ τὸν πάρῃ ἄλλη κοπέλλα. . . «Χεῖρος εἰμ' ἐγώ; Νά, λοιπὸς, νὰ σοῦ κρεμάσω τὸ ζῶο στὴν πόρτα σου, νὰ μοῦ θυμᾶσαι! μιὰ γιὰ πάντα· εἴτ' ἐσὺ κακὴ, νὰ γενῶ καὶ ἐγὼ πρὸ κακὸς ἀπὸ σένα. . .

Εἶνε λίγα χρόνια τώρα, μιὰ πρωτῆ, μὲ ὀδηγὸ τὸν παντοειὸς μου ἀγωγιάτη, τὸν Βασίλη τὸν Ἀρβανίτη, ἐπήγαίνα ἀπὸ τὴ χώρα στὴν ἐξοχή, μιὰ μιστὴ ὥρα μακριά. Ὁ δρόμος δὲν εἶνε ἀττημος, τὰ περίχωρα μόνο σοῦ φέρνουν μελαγχολία. Δεξιᾶ καὶ ζερβά, ὀμπρὸς καὶ πίσω καὶ ὅσο βλέπει τὸ μάτι ἐκτείνεται, θαρρεῖς ἀτελειώτῃ, μιὰ βουνοσειρὰ ἀπόκρημνη, μὲ συχνές, ἀπότομες, πολὺσχημες παραλλαγές,

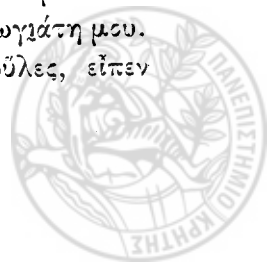
γυμνή δὲ καὶ σὰν γλυμμένη ἀπὸ τῆς βροχῆς, μὲ σπάνια, ποῦ καὶ ποῦ ἀγριόχορτα, τὰ μόνα σημάδια τῆς ζωῆς, μέσα εἰς ἐκείνην τὴν νέκρα, στὴν ἀκίνησίᾳ τὴν αἰωνία, μέσα στὸν ἀσάλευτο ἐκείνον κόσμο, τὸν ἄγριο, ὅπου θαρρεῖς πῶς κάτι θέλει νὰ σοῦ πῆ, μὰ ποῦ κρατεῖ τὰ λόγια του κρυμμένα, βιβλίῳ μυστικῷ, γραμμένο σὲ ἄγνωστη, ὄχι ἀνθρώπινη γλῶσσα.

Τὸ μουλάρι μου, ζῶο στιβαρό, συνειθισμένο στουὺς δρόμους αὐτούς, ἐπροχωροῦσε μὲ πάτημ' ἀργὸ στὰ κακόβολα μέρη. Νέκρα καὶ σιωπὴ τριγύρω· μόνο, ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ, κανένα γεράκι ἔσχιζε τὸν ἀέρα κ' ἔχυνότανε σὰν σαῖτα ἐπ' αὐτὸ σὲ κανένα μικροπούλι ἀμέριμνο, θῦμα παντοτεινὸ τοῦ σαρκωδύρου, τοῦ ἀχόρταγου ὄρνειου.

Δὲν ἦταν ὁ δρόμος εὐθυμῶς· εὐτυχῶς γιὰ μένα, ὁ ἀγωγιάτης μου ἦταν ἀπ' ἐκείνους ποῦ δὲν ἀφίνουν τὸν ἄλλο νὰ στενοχωρηθῆ. Ἀγαποῦσε νὰ λέγη, νὰ διηγᾶται καὶ μὲ τῆς ιστορίες του σχεδὸν δὲν μοῦ ἀποφάνηκε ὁ δρόμος. Τὸν ἐζήλευα καὶ γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ του. Πενητάρης, στιβαρὸς ὅμως σὰ νέος, σὰν ἄνθρωπος τοῦ βουνοῦ, μὲ ἡλιοκαμμένο καὶ λιπόσαρκο πρόσωπο, μὰ μὲ κάτι δόντια ποῦ θὰ λεγεσ πῶς τοῦ τὰ φύτεψαν τῆ στιγμῇ ἐκείνη, τόσο ἦταν στερεά, ἄσπρα καὶ δλόιστα. Εὐθυμῶς καὶ γελαστὸς πάντα, ἐμετάδινε τὴν εὐθυμία του καὶ σὲ μένα.

Ἀπῆχαμε ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, τὸ σκοπὸ τοῦ ταξειδιοῦ μας, ὡς ἓνα τέταρτο, ὅταν ἐκατὸ βήματ' ἀπὸ τὸ δρόμο, σ' ἓνα χωράφι μέσα, εὐγῆκε στὴν δξόπορτα μικροῦ σπιτιοῦ, ποῦ ἐλαμποκοποῦσε ἀπὸ νωπὸ ἀσβεστόχρισμα μιὰ γυναῖκα ψηλῆ, λυγερῆ, μὲ ἄσπρο καθαρῶτατο φόρεμα καὶ μὲ κάτασπρο, παχουλὸ πρόσωπο, ἀπ' ὅσες μπορούσαμε νὰ διακρίνωμε. Μοῦ φάνηκε ἀνώτερη ἀπὸ χωρική καὶ ρώτησα τὸν ἀγωγιάτη μου.

— Νὰ ἰστορία μιὰ φορὰ· ἢ καλλίτερη ἀπ' οὐλές, εἶπεν ἐκείνος.

Μου ἐκεντήθηκε ἡ περιέργεια καὶ τὸν ἐπαρακάλεσα νὰ μου πῆ ὅσα ἤξερε.

— Δὲν ἔτυχε ν' ἀκούσης γιὰ τὴ Δεκοχτοῦρ', ἀφεντικό ; Δεκοχτώ, μαθές, τὴν ἀγαπήσανε καὶ κανένα δὲν ἐπήρνε. Καὶ σιγὰ σιγὰ, μὲ δικὰ του λόγια καὶ μὲ δικές του παρατήρησεις, μου ἐδιηγήθηκε τὴ γνωστὴ ἱστορία τῆς Σμαραγδοῦλας. Καὶ ἀφοῦ ἐστάθηκε λίγο, εἶπεν ἀκόμα.

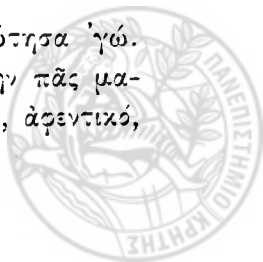
— Μεγάλῃ παραχῆ καὶ ἀνησυχία ἤφερε στὸν τόπο ἡ ἱστορί' αὐτῆ· τὸ φέρσιμο μαθές τοῦ Ζώη καὶ τὸ φέρσιμο τῆς Σμαραγδοῦλας· γιατί ὁ ἕνας ἐκατάκρινεν τὸν ἕνανε κι' ἄλλος τὸν ἄλλονε. Ἀκολουθήσανε λόγια καὶ καυγάδες. Ὁ Μόρφος το πῆρ' ἀπάνω του κ' ἐφώναζενε πῶς θὰ κάμῃ καὶ θὰ δεῖξῃ, μὰ ἔλα ποῦ ἐδοῦλιανε ν' ἀνταμωθῇ μὲ τὸ Ζώη ! Ἐφώναζεν ἀπὸ μακρυά. Ὁ Ζώης σὲ λίγο καιρὸ, ἐξεπιτεύθηκε, ἤφνε κι' ὁ Μόρφος καὶ ἡ ἱστορία ἐξεχάστηκε.

Καὶ ὁ φιλόσοφος ἀγωγιάτης μου, σὲ λιγάκι ἐπρόσθεσε.

— Εὐτὰ τὰ πράματ' ἀφεντικό, ἡ ἱστορίες, μαθές, εὐτές, ἦτανε συνειθισμένες τὸν καιρὸ ἐκεῖνο. Μοῦλιεεν ὁ γέρος μου, πῶς ἐτότες ἡ κοπέλλες καὶ οἱ κοπελλιάρηδες ἀγαπούσανε στ' ἀλήθεια, ἀγαπούσανε, μαθές, τὸν ἄθρεπο καὶ πόσα δὲν ἐκάνανε γιὰ τὴν ἀγάπη ! Οἱ θαλασσινοὶ περσότερο, μὰ καὶ σὲ μᾶς κοὶ χωριανοὶ ἐγενόντανε πολλὰ. Τραγοῦδιχα τσοὶ ὀρόμοι, μαντουνάδες ἀπὸ κάτ' ἀπ' τὰ παραθύρια οὔλη νύχτα, καὶ ζήλιες καὶ πεισματικὰ καὶ καυγάδες καὶ κλεψιές καμμιὰ φορὰ, μόνα δὲν ἐθέλανε οἱ γονοί. — Μαθές, — μου ἐζήγησε πρὸ καθαρὰ ὁ Βασίλης — σὰ δὲν ἤθελεν κανένας γονιὸς νὰ δώκῃ τὸ παιδί του, ἐκλεβόντανε οἱ δυὸ κ' ἐπερινόντανε, γιατί ἐτότες ἐγαπούσανε τίμια καὶ δὲν ἐβλέπανε μόνι τὸν παρά, σὰν καὶ τώρα.

— Θές νὰ πῆς πῶς τώρα δὲν ἀγαποῦνε ; ρώτησα ἰγώ.

— Δὲ βαριέσαι ! εἶπεν ὁ Βασίλης. Μὰ νά, μὴν πᾶς μακρυά· ἐμένα, τὴ μεγάλη μου κόρη — τὴν εἶδες, ἀφεντικό,

μαθές, ὅχι πῶς εἶνε θυατέρα μου, μά νε ὁμορφουλα — τὴν ἐγάπησενε ὁ Σωτήρης ὁ Σκουλάζινος, καλὸ νοικοκυροῦ-παιδο, καὶ τὰ χαμε σκεδὸ τελειωμένα καὶ σὰν ἤρθεν ὁ κόμπος στὸ χτένι, πῶς ἐγὼ εἶπα νὰ κρατήξω τ' ἀμπέλι τῆ Φτελιᾶς γιὰ τὴ δευτέρῃ μου τὴν Ἀννέζα, ἐχόλιασενε κ' ἐτραβήχτηνε· ἀκούς, ἀφεντικό, πράματα! Ἐθύμωσα κ' ἐγὼ, ἐγάλασενε, μαθές, ἡ καρδιά μου κ' ἐγάλασενε καὶ ἡ δουλιὰ. Νὰ ἀγάπες! Μὰ καὶ τοῦ Νικόλα τοῦ Κολάκα δὲν τοῦ κάμαν τὰ ἴδια γιὰ τὴ θυατέρα του; Μόνι τὸν παρὰ ἀγαποῦνε τῶρ' ἀφεντικό, καὶ στὸ μεγάλο κόσμο καὶ στὸ μικρό· δὲ λογαριάζουνε, μαθέ, τὸν ἄθρεπο, παρὲ μόνι τὴ ζέπη του βλέπουνε· ἡ ἀγάπες τώρα εἶνε μόνι στὰ χεῖλια, καὶ τὰ τραούδια τοῦ ἔρωτα εἶνε μόνι στὰ χαρτιά γραμμένα, ὅχι στὴν καρδιά μέσα. Καὶ ἐτελείωσε τὰ γνωμικά του μ' ἓνα — Ὁξ, ντέ! ποῦ ἐφώναξε τοῦ μουλαριοῦ, ἀφοῦ τοῦ ἐτίναξε ἀπὸ πίσω μιὰ μὲ τὴ δρόφη του.

Ἐσιώπησεν ὁ Βασίλης, ἐγὼ ὅμως, ὁποῦ ἤθελα τὸ τέλος τῆς ἱστορίας, τὸν ἀρώτησα.

— Καὶ ὕστερα τί ἀκολούθησε μὲ τὴν Σμαραγδοῦλα;

— Ἡ Δεκοχτοῦρα (γιατὶ αὐτὸ τ' ὄνομα τῆς ἐδῶκανε) ἐκλειδώθηκε καὶ δὲν ἤθελε νὰ διῆ κανεῖ. Καὶ ἄλλαξε πολὺ ἀπὸ τότες· μηδὲ γέλοια, μηδὲ χωρατά, μηδὲ τίποτα. Ἐγίνηκε ἄλλη γυναῖκα, ὡς καὶ δακρυσμένη ἤτυχε νὰ τὴ δι-οῦνε. Δὲν μποροῦσε νὰ ξεχάσῃ ὅ,τι ἐγίνηκε, καὶ ἄλλοι ἐλέ-ανε πῶς ἤκλαιε γιὰ τὴν προσβολή, ἄλλοι πῶς ἐλυπότανε πῶς ἤχασεν τὸ Ζώη. Γιατὶ ὁ Ζώης ἔφυε ἀπὸ τὸ νησί εὐτὺς καὶ γιὰ πολὺν καιρὸ, δὲν ἤξερεν κανεὶς τί ἐγίνηκε. Ἐμάθανε, ὕστερ' ἀπὸ καιρὸ πῶς ἐναξείδευενε μὲ Ἰγγλέζικα καὶ Ἀμε-ρικάνικα καράβια. Ὑστερα πάλι ἀκούστηκε πῶς σὲ κάποια πολιτεία ἐσιμίζανε, σὲ μιὰ ταβέρνα, ὁ Ζώης, ὁ Μόρφος κ' ἓνας ἀξάδερφος τῆς Δεκοχτοῦρας, πῶς ἐλοσφέρανε γιὰ τὴν προσβολή ποῦ ἤκαμεν ὁ Ζώης στὴ Δεκοχτοῦρα καὶ πῶς σὲ

δὺς μαζί, ὁ ξάδερφος καὶ ὁ Μόρφος, ἐμαχαιρώσανε τὸ Ζώη ἄτηγμα. Ὁ Μόρφος δὲν εἶπενε ποτές του τίβοτα· τὸ βέβαιο εἶνε πῶς ὁ Ζώης δὲν ἐφάνηκε πλιό. Ὁ Μόρφος, σὰν ἤτυχάσανε τὰ πράματα, εἰζήτηξεν τὴ Δεκοχτοῦρα, μὰ ἐκεῖνη μὴδὲ νὰ τὸν ἀκούση δὲν ἤθελενε. Μάλιστα σὲ λίο καιρὸ ἐτραβήχτηνε στὸ βουνὸ ἐδῶ, στὸ χτήμα της καὶ ζῆ, χρόνια τώρα, κατὰμονη. Μόνο στὴν ἐκκλησοῦλα ποῦ βλέπεις ἐδῶ κάτω, πηραίνει καὶ ἴσια μὲ τὴ θάλασσα γιὰ περίπατο. Ἡ θεία της ἀπέθανε, χρόνια τώρα, καὶ ζῆ μοναχὴ της. Τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἐστείλανε κάμποσες προξενιές, μὰ δὲ θέλησε ν' ἀκούση καὶ τὴν ἐβγάλανε Δεκοχτοῦρα. Παράξενη γυναῖκ' ἀφεντικό, μὰ καὶ δύστυχη, ἐπρόσθεσεν ὁ χωριανὸς κ' ἐσιώπησε.

Τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη, εὐγῆκε ἀπὸ τὸ σπιτάκι τῆς Δεκοχτούρας ἓνα παιδάκι ὡς δέκα χρονῶ, παστρικοντυμένο μ' ἓνα σταμνάκι στὸν ὤμο κ' ἓν' ἀνεσερτήρι στὸ χέρι. Ἀπέρασε ἀπὸ κοντά μας, καὶ τὸ ρώτησε ὁ Βασίλης.

— Ποῦ πᾶς, μικρέ ;

— Γιὰ νερὸ ἐδῶ κοντά !

— Κάθεσε μὲ τὴν Δεκοχτοῦρα ,

— Ναί ; εἶνε κερά μου.

— Εἶσαι πολὺ καιρὸ μαζί της ;

— Ἐνα χρόνο. Κ' ἔκαμε νὰ φύγη.

— Μὰ σὰ νὰ τὸ γνωρίζω, εἶπεν ὁ Βασίλης.

— Καὶ πῶς σὲ λένε, μικρέ, τὸ ρώτησε.

— Ζώη ! εἶπεν ὁ μικρὸς καὶ ἀπομακρύνθη.

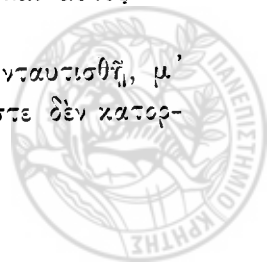

ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΠΛΑΣΧΑ

ΤΟ πολὺ μελαγχολικὸς ὁ Κλέων τὴν νύκτα ἐκεῖνην. Αἱ μαῦραι, αἱ καταθλιπτικαὶ σκέψεις τοῦ ἔλαβον ἔντασιν μεγαλειτέραν ἀκριβῶς τὴν νύκτα ἐκεῖνην, τὴν παραμονὴν τόσον λαμπρᾶς ἡμέρας. Ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη, καθ' ἣν ὑπερεκχειλίζει ἡ ἀγάπη, ζητοῦσα μυριοτρόπως νὰ ἐκδηλωθῆ, καθ' ἣν γνωστὰ καὶ ἄγνωστα χειλῆ ἐνοῦνται εἰς ἀδελφικὸν ἀτπασμόν, ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη μόνον διὰ τὸν Κλέωνα ἔμελλε νὰ εἶνε μαύρη, νὰ εἶνε πένθους ἡμέρα. Πολὺ τὸν πιέζει, πολὺ τὸν στενοχωρεῖ ἡ μόνωσις τοῦ. Τόσον, ὅπου ἡ φιλοσοφία ἦς ἐπικαλεῖται τὴν ἀρωγὴν, ὑποχωρεῖ ἀνίσχυρος πρὸ τοῦ μαύρου φάσματος πραγματικῆς συμφορᾶς.

Εἶχε νομίσῃ ὅτι ὁ χρόνος θὰ ἐπούλωνε τὸ τραῦμα τοῦ, τὸ τραῦμα ἐκεῖνο τὸ ὅποιον, μὲ σκληρότητα θηρίου, τῷ κατέφεραν χεῖρες φιλικαί, ἀδελφικαὶ χεῖρες . . . Διότι παρῆλθε πολὺς καιρὸς ἀπὸ τῆς ἀπαισίας ἐκεῖνης ἡμέρας . . . Παρῆλθε τόσος καιρὸς καὶ ἡ πληγὴ τοῦ αἱμάσσει ἔτι, ὡς νὰ τῷ κατεφέρθη τὸ τραῦμα τώρα, πρὸ μιᾶς στιγμῆς. Δὲν θὰ λησμονήσῃ λοιπὸν ποτέ : Πότε ἐπὶ τέλους θὰ τὸν ἀφήσῃ ἡ ἀδυναμία ἡ ταπεινωτικὴ, αὐτὴ ἡ λιποψυχία ; Πότε καὶ αὐτὸς θὰ μισήσῃ ;

Εἶνε, διότι εἶχε τόσον συνδεθῆ, τόσον συνταυτισθῆ, μ' ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἐθεώρει ἰδικούς τοῦ, ὥστε δὲν κατορ-

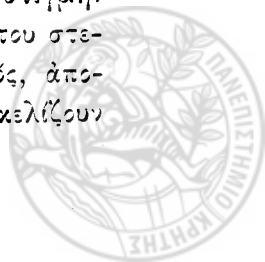

θώνει νὰ πεισθῆ, ὅτι οἱ πλήξαντες αὐτὸν εἶνε αὐτοὶ ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους τόσον εἶχεν ἀγαπήσῃ καὶ ὅτινες τόσα τοῦ ὠφειλον . . . . ' Ἀλλ' εἶνε λοιπὸν τόσον μικρόψυχος, τόσον οὐτιδανός, νὰ φέρῃ εἰς τὴν μνήμην του ἀκόμη τὰ ὄντα ἐκεῖνα ; Περιφρόνησιν ἐσχάτην καὶ μόνην αὐτὴν πρέπει νὰ αἰσθάνεται πρὸς ἐκείνους, πρὸς ἐκείνην πρὸ πάντων, ἤτις, τὸ οἰκοδόμημα τῆς εὐτυχίας του, τὸ ὅποιον μὲ ὑπομονὴν ἀνένδοτον, ἀκατάβλητον, μὲ ὑπομονὴν μύρμηκος φιλέργου κατώρθωτε νὰ ἐγείρῃ, κατέρριψεν ἕως ἐδάφους, ἐσκόρπισεν εἰς τοὺς πέσσaras ἀνέμους ! Καὶ αἱ μαῦραι σκέψεις του δὲν τὸν ἀφίνου. Ἔρχονται, φεύγουν πρὸς στιγμὴν καὶ ἐπανερχονται ἀνηλεεῖς καὶ ἐπίμονοι, ὡς οἱ μαῦροι κόκκοι κομβολογίου εἰς τὰς χεῖρας νευρασθενούς.

Εἶνε ἡ παραμονὴ τοῦ Πάσχα καὶ ἔξω ἀκούεται θόρυβος πηγαινοερχομένων ἀμερίμων, εὐθύμων, εὐτυχῶν βεβαίως ἀνθρώπων. Ἡ ταραχὴ ὅμως τῆς ψυχῆς τοῦ Κλέωνος δὲν τὸν ἀφίνει ν' ἀκούσῃ. Βάσκανος δαίμων τοῦ ἐπανεφέρειν εἰς τὴν ἀπαίσιαν ἐκείνην ἡμέραν ἵνα τοῦ δηλητηριάσῃ τὰς γλυκειάς στιγμάς, ἃς ἤθελε καὶ αὐτὸς διέλθει τὴν παγκόσμιον ἐκείνην χριστιανικὴν παραμονὴν, τὴν παραμονὴν τοῦ Πάσχα.

*
* *

Καλῆς, ἀλλὰ καταστραφεῖσθς οἰκογενείας υἱός, ὁ Κλέων εἶχε διέλθει πολὺ πικρὰ παιδικὰ χρόνια. Ἄνετραφῆ ἐν τῇ δυστυχίᾳ καὶ ταῖς στερήσεσι. Ἄλλ' ἦτο ἐκλεκτὴ φύσις καὶ τῆς τύχης αἱ προσβολαὶ δὲν τὸν κατέβαλον. Προικισμένος μὲ ἰσχυρὰν θέλησιν, ἀπληστος δὲ εἰς μαθήσεις, μετὰ πάλιν ἀνένδοτον, καθ' ἣν τὸ θάρρος οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν τὸν ἐγκατέλιπεν, κατώρθωτε νὰ ἰδῇ τοὺς ἀγῶνας του στεφομένους ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας. Ἐργεινεν ἰατρός, ἀποφεύγων δὲ τὰς πόλεις, ὅπου τοὺς ταπεινοὺς ὑποσκελίζου

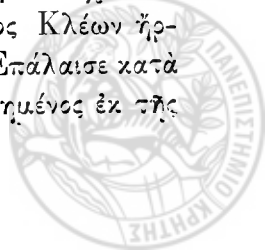

δυνάμεις, περιουσίαι καὶ ὀνόματα, κατέφυγεν εἰς κωμόπολιν, ἐκεῖ δὲ ἐξεδηλώθησαν, ἐν ὄλῃ αὐτῶν τῇ λαμπρότητι, τῆς ψυχῆς του οἱ θησαυροί. Νὰ παρηγορῆ, νὰ ὑποστηρίξη, νὰ θεραπεύῃ ἦτο ἡ μόνη καὶ ἀναλλοίωτος μέριμνά του. Ἡ ἀγάπη, δι' ἧς ὁ μικρόκοσμος του τὸν περιέβαλλε, ἦτο δι' αὐτὸν ἀμοιβῆ ἀνωτέρα οἰασθῆποτε ἄλλης.

Εἶχε καὶ μίαν γλυκεῖαν ἀνάμνησιν. Εἰς τὰ μικρά, τὰ σχολικά του ἔτη, εἶχε συνδεθῆ μετ' ἐφίλιαν στενὴν μ' ἓνα του συμμαθητὴν, μικρότερον τὴν ἡλικίαν, πολὺ δὲ ἀνόμιόν του τὸν χαρακτήρα. Ὁ Ἰσίδωρος ἦτο ἐλαφρόνους, ἀκατάστατος, ἀτακτος, σκανδαλοποιός, καθ' ὄλην τὴν ἑκτασιν mauvais sujet. Ἦτο ὅμως ζωηρότατος, εὐθυμος, γλυκύς. Καὶ τὸν Ἰσίδωρον αὐτὸν ἠγάπησε πολὺ ὁ Κλέων. Καὶ τὸν ἐβοήθει εἰς τὰ μαθήματα καὶ εἰς ὅ,τι ἄλλο ἠδύνατο. Αὐτὸς ὁ ἔχων πόσῃ ἀνάγκῃν βοήθειας. Ἠγάπα καὶ ὁ Ἰσίδωρος τὸν Κλέωνα, δὲν ἐννοοῦσε ὅμως καὶ νὰ ἐνοχληθῆ πρὸς χάριν του, ἐνῶ ὁ Κλέων πολλὰ ὑπέφερεν ἐξ αἰτίας του. Ἦτο πτωχὸ παιδί ὁ Ἰσίδωρος, ὁσάκις δέ, σπανιώτατα, ἔλεγεν εἰς τὸν Κλέωνα, μετ' ἐκείνην σοβαρότητα, ὅτι δὲν ἤξευρε τί θ' ἀπεγίνετο, ὁ Κλέων ἐμελαγχολεῖ. Καὶ ἐδοκίμασεν ἀληθῆ δόνην, ὅταν μίαν ἡμέραν ἔλαβε δύο λέξεις του, δι' ὧν τὸν ἐπληροσφύρει ὅτι φεύγει μακράν, εἰς ἀναζήτησιν τύχης. Ἐκτοτε τὸν ἔχασε καὶ παρέμεινεν εἰς τὴν μνήμην του τὸ σχολικὸν τοῦτο ἐπεισόδιον ὡς γλυκύπικρος ἀνάμνησις.

*
**

Ὁ καιρὸς παρήργετο ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀσχολιῶν του τῶν ἐπιστημονικῶν, τῶν κόπων του τῶν ἀνευδότων. Δὲν ἐβράδυνεν ἐν τούτοις νὰ ἐννοήσῃ, νὰ πεισθῆ, ὅτι ἡ φύσις ἔχει τὰς ἀπαιτήσεις της, τὰ δικαιώματά της. Ὁ θετικὸς Κλέων ἤρχισεν ἀπὸ τινος ν' ἀλλοφρονῆ, ν' ἀφαιρῆται. Ἐπάλασε κατὰ τῶν νέων τούτων σκέψεων, ἀλλ' ἐξῆλθεν ἠττημένος ἐκ τῆς

πάλης και ήναγκάσθη νά όμολογήση ότι υπάρχει έν σημείον καθ' ό και τό σοβαρότερον έργον δέν άρκει νά πληρώση έξ ολοκλήρου τόν βίον ενός ανθρώπου. Τό κενόν, όπερ ήσθά- νετο έν έαυτῷ τόν έστενωχώρει. 'Από τινος ήρχισε νά όνειροπολή νά μειδιά πρὸς άγνωστον θεότητα, πρὸς ήν ή φαν- τασία του έχάριζε μορφήν άγγέλου, ή όποία κάθε στιγμήν ήτο εμπρός του, άλλ' ή όποία ήτο ασύλληπτος, ως κάθε ιδανικόν. Καί τόν ήκολούθουν άνένδοτοι αί όνειροπολήσεις αὔται, οί στοχασμοί εὔτοι οί τερπνῶς ένοχλητικοί. Τόν ήκο- λούθουν εις όλα και εις τήν έργασίαν του αὔτην, τῷ συνέβη δέ πολλάκις νά κύπτη επί ὤραν πρὸ συνταγῆς άφηρημένος, χωρίς νά δύναται νά φέρη αὔτην εις πέρας, πρὸς μεγάλην άπορίαν τῆς γραίας ύπηρετρίας του, άγνωσῆς ποῦ ν' άπο- δώση τήν άλλοφροσύνην του αὔτην.

Χριστέ και Παναγιά! Τί έπαθε τ' άφεντικό μου; έλεγε πότε πότε. 'Αλλ' ή άπορία τῆς γραίας ηὔξησε, μετατρα- πεύσα τώρα εις άνησυχίαν, όταν δλίγον κατόπιν και μετά τήν επάνοδον τοῦ Ιατροῦ εκ συντόμου ταξειδίου, τόν συνέλαβε νά χειρονομή και νά μονολογή ως νά συνεχίσει με κάποιον περι σπουδαίου ζητήματος· τήν έβαλε μάλιστα εις πλεί- ονα άνησυχίαν ή εὔθυμία του.— Δέν μ' άρέσουν καθόλου τά πράγματα— έλεγε σταυροκοπούμένη. Αί άπορίαί τῆς όμως δέν έβράδυναν νά λυθοῦν πρὸς μεγάλην χαράν τῆς. Ταχέως έγνώσθη ότι τό άφεντικό εὔρε σύντροφον. Πράγματι ή εὔτυ- χία εύρέθη, εις πλησιόχωρον πόλιν, υπό τήν μορφήν νέας κόρης· θυγάτηρ συναδέλφου, θελκτικωτάτη, ζωηροτάτη δε- καεπταετις μελαγχροινή, έδέχθη τήν χείρα τοῦ Κλέωνος, προσφερθεύσαν με τήν καρδίαν του ὄλην. Μετ' δλίγον ή ένωσις δύο ψυχῶν συνετελέσθη και τό ψυχρόν, τό άχαρι, τό σιωπηλόν οίκημα τοῦ Κλέωνος μετέβαλεν έντελῶς εὔφιν. Τό κενόν έπληρώθη... 'Η έπιστήμη άφ' ενός, άφ' έτέρου

ὁ ἔρωσ δὲν ἐφαίνετο συμμεριζομένη ἢ νεαρὰ σύζυγος, οὗς ἀγαθὰ ἀναφαίρετα...

Τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ Κλέωνος διεδέχθη μετ' οὐ πολὺ μεγάλη χαρὰ καὶ ταύτην ἄλλη, μικροτέρα μὲν, χαρὰ ὅμως πάντοτε, ἀληθινή ἄλυσσος εὐτυχιῶν. Δὲν ἐβράδυνε νὰ βεβαιωθῆ ὅτι θὰ ἐγένετο πατήρ· αὐτὴ ἦτο ἡ πρώτη, ἡ μεγάλη χαρὰ, ἣτις τὸν ἔκαμε ν' ἄλλοφρονήσῃ, νὰ παραληρῆ, ὡς εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ γάμου του· ἡ δευτέρα ἢ μικροτέρα μὲν, ζωηρὰ ὅμως πάντοτε ἢ ἄλλη καὶ ἀπροσδόκητος, ἦτο ἡ αἰφνιδια ἀφίξις τοῦ Ἰσιδώρου, τοῦ φίλου τῆς παιδικῆς του ἡλικίας· καὶ ἤρχετο ἐγκαίρως ὁ Ἰσιδωρος διὰ νὰ γεινῆ κοινωνὸς τῆς εὐτυχίας τοῦ φίλου του. Καὶ ναὶ μὲν τὰ πρῶτα ἐκεῖνα αἰσθήματα ἠλλοίωσε βεβαίως ὁ χρόνος οὐχ ἥττον ἢ φιλία ὑφίσταται πάντοτε, τοῦλάχιστον ὁ Κλέων αἰσθάνεται ὅτι ἀγαπᾷ πολὺ τὸ Ἰσιδωρον καὶ τώρα ἀκόμη, θὰ εἶνε δὲ εὐτυχῆς ἂν δυνηθῆ νὰ τῷ χρησιμεύσῃ. Διότι, ἂν ἠθέλαμεν κρίνῃ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ του, τὰ πράγματα τοῦ Ἰσιδώρου δὲν ἦσαν βεβαίως πολὺ ρόδινα. Ἐκ τῆς μακρᾶς του περιπλανήτεως δὲν ἔφερον, ὡς ἐφαίνετο, τίποτε ἄλλο, παρὰ τὴν ἀναλοίωτον εὐθυμίαν του. Ἡ φύσις του δὲν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ βαρυθυμῆσῃ πρὸς τί; ἡ μελαγχολία φθείρει τὴν ὑγίαν καὶ ὁ Ἰσιδωρος διὰ κανένα λόγον δὲν θὰ συγκατένευε ν' ἀσθενήσῃ.

Ὁ Ἰσιδωρος εὗρεν εἰς τὸν φίλον του ἀληθῆ προστάτην καὶ εἰς τὸν οἶκόν του ἀσφαλὲς ἄσυλον· καὶ εἶχε πολλὴν ἀνάγκην τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν. Πλανηθεὶς ἐπὶ πολὺ δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, ἀπέτυχεν εἰς ὄλας του τὰς ἐπιχειρήσεις, εἶδε ναυαγοῦντα ὄλα του τὰ σχέδια καὶ ἐν τῇ ἀμνηχανία του ἐνθυμῆθη τὸν φίλον, οὗ εἶχε μάθη τὴν ἀποκατάστασιν καὶ ἔσπευσε νὰ ἔλθῃ πλησίον του, ὄχι διὰ νὰ τὸν βαρύνῃ, Θεὸς φυλάξοι, ἀλλ' ἵνα διὰ τῶν συμβουλῶν των τῶν πολυτίμων, ἀρυσθῆ νέον θάρρος πρὸς νέους ἀγῶνας. Ὁ Κλέων ἐνεθάρρυνε τὸν

φίλον του διά γλώσσης θερμῆς. — Θὰ μείνης πλησίον μου ὅσον θέλεις, τοῦ εἶπε, χωρὶς νὰ στενοχωρῆσαι καὶ μὲ τὸν καιρὸν κάτι θὰ εὔρεθῇ καὶ διά σέ. Ἄλλὰ καὶ ἡ νεαρά σύζυγος τοῦ ἱατροῦ πολὺ συνεπάθησε τὸν Ἰσιδωρον, τῇ ὑπερήρεσε δὲ ἡ ζωηρότης καὶ τὸ εὐθυμον τοῦ χαρακτήρος του, προσόντα τὰ ὁποῖα δὲν εὔρισκεν εἰς τὸν σύζυγον, βυθισμένον πάντοτε εἰς τὰ βιβλία καὶ τὰς συνταγὰς του. Ὅλα τὰ κατεῖχε τώρα ὁ ἱατρὸς· ἐπιστήμην, ἔρωτα, φιλίαν. . .

Δύο ἔτη παρήλθον οὕτω. Ἐν τῷ μεταξύ τὸ θυγάτριον τοῦ ἱατροῦ εἶχεν ἀποθάνῃ. Δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸ σώσουν οὔτε ἡ ἐπιστήμη, οὔτε τὸ πατρικὸν φίλτρον. Ἐπὶ νύκτας ἐλοκλήρους ἠγγρύπησε παρὰ τὴν μικρὰν του κοιτίδα, παλαιῶν ἀνευδότης, μὲ πείσμα, μὲ ὄλον του τὸν νοῦν καὶ μὲ ὄλα του τὰ σπάγγα, τὰ γεμᾶτα ἀπὸ ἀγάπην, κατὰ τῆς νόσου τῆς φοβεραῆς! Εἰς μάτην ὄλα... Ἐσβέσθη τὸ θυγάτριον εἰς τὰς ἀγκάλας του, συμπαρασύραν μεθ' ἑαυτοῦ τόσα πατρικὰ ὄνειρα, τόσας ἐλπίδας...

Ἦτο ἡ πρώτη ὁδύνη τοῦ Κλέωνος μετὰ τὸν γάμον του, ἡ πρώτη ἀληθινή του ὁδύνη, ἣτις τὸν ἔκαμε νὰ κλονισθῇ εἰς τὰ βήματά του τὰ στερεά, τὰ ἀποφασιστικά. Τὸν κατέλαβον ἀμφιβολίαι, δισταγμοὶ περὶ πάντων... Ἐμονολόγει μεγαλοφώνως, ὀργίλως ἐνίοτε, ὡς νὰ συνεζήτει μὲ ἀόρατόν τινα συνομιλητήν... Κατόπιν τὸν κατέλαβεν ἡρεμὸς μελαγχολία...

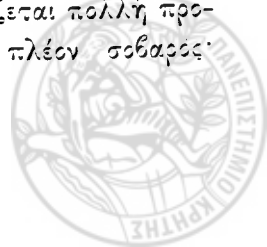
Τὸ θυγάτριον ἐτάφη εἰς τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ τοῦ νεκροταφείου, ὅπου συχνὰ μετέβαινεν ὁ δυστυχῆς πατέρας νὰ στολίσῃ μὲ ἄνθη τὸ μικρὸν μνήμα.

Ὁ φύλαξ τοῦ κοιμητηρίου, γέρων γνωστὸς εἰς τὸν ἱατρὸν καὶ εὐεργετηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, πρώτην φορὰν ἔβλεπε λύπην τόσον τρυφερά ἐκδηλουμένην, ὅ,τι δὲ τοῦ ἔκαμνε μεγάλην ἐντύπωσιν ἦτο, ὅτι ὁ ἱατρὸς ἐπεσκέπτετο τὸ μνήμιον μόνος... Ἡ σύζυγος του δις ἢ τρις τὸ ἐπεσκεφθῆ εἰς τὰς

ἀρχάς. Ἐκεῖνος ἐθλίβετο, χωρὶς ὅμως νὰ κατηγορῆ τὴν σύζυγον—Εἶνε τοῦ χαρακτῆρός της ἔλεγε. Τὸν ἐστενοχώρει ὅμως ἡ εὐθυμία της ἢ θορυβώδης, ἢ σχεδὸν ἀδιάκοπος. Οὐχ' ἤττον τὴν ἐδικαιολόγει καὶ πάλιν, ἀποδίδων τὴν ζωηρότητά της, τὴν ἐκτροπον καὶ ἀπρεπῆ, πολλάκις, εἰς τὴν ἡλικίαν της.—Εἶνε τὸσον νέα! ἔλεγε. Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι δὲν ἔπταιε καὶ τὸσον. Ὁ σύζυγος, ὅλως βυθισμένος εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἦτο σοβαρὸς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐνῶ ὁ Ἰσίδωρος ὁ φίλος του, ἦτο ἡ εὐθυμία προσωποποιημένη, εἰς δὲ τὰς ἀστείότητας καὶ τὰς εὐφυολογίας του τὰς ἀνεξαντλήτους, τὰς γαργαλιστικὰς, δύσκολα θὰ ἠδύνατό τις νὰ φυλάξῃ σοβαρὸν ὕψος. Πῶς ν' ἀντιστῆ εἰς αὐτὰς ἡ νεαρά σύζυγος τοῦ Κλέωνος; Οἱ δύο νέοι ἠμιλλῶντο τίς νὰ φανῆ τοῦ ἄλλου εὐθυμότερος.

Ὅλως παραδεδομένος εἰς τὰς ἀσχολίας του ὁ Κλέων εἰς τίποτε ἄλλο δὲν ἐφαίνετο προσέχων, τίποτε ἄλλο δὲν ἐβλεπε. Καὶ εἶχε πολλὰ νὰ ἰδῆ, πολλὰ ν' ἀντιληφθῆ, ἂν ἐπρόσεχε. Ἡ σύζυγός του καὶ ὁ φίλος του ἦσαν ὑπὲρ τὸ δέον εὐθυμοί, ὑπὲρ τὸ δέον θορυβώδεις καὶ μόνον ἐπὶ παρουσίᾳ του προσεπάθουν νὰ κρατῶνται, χωρὶς νὰ τὸ κατορθώνουν. Ὁ Ἰσίδωρος οὔτε λόγον κάμνει περὶ ἐργασίας καὶ ὁ Κλέων σιωπᾷ μόνον ἀπὸ λεπτότητα, διότι εἶνε τώρα ὀλίγος καιρὸς ὅπου, ἐξετάζων τὴν καρδίαν του, εὐρίσκει ὅτι ὁ Ἰσίδωρος δὲν ἔχει πλέον ἐν αὐτῇ τὴν θέσιν ἐκείνην, ἣν κάτειχε πρότερον. Τὸν στενοχωροῦν τώρα πολὺ οἱ τρόποι του, χωρὶς νὰ δύναται νὰ εἰπῆ ὠρισμένως διατί. Κάτι ἐπίεζε τὸ στῆθος του ἀπὸ τινος, κάτι τι βαρὺ, ὀδυνηρὸν, ὡσὰν προαίσθημα συμφορᾶς... Καὶ τὸ αἶσθημα τοῦτο ἐπετάθη ὅτε, μίαν ἑσπέραν, εἰσελθὼν αἶφνης εἰς τὸν προθάλαμον, ἤκουσε τὸν φίλον του νὰ λέγῃ, ἀποτεινόμενος εἰς τὴν σύζυγόν του, «χρειάζεται πολλὴ προσοχή.» Ἐγενεῖν ἔκτοτε σιωπηλότερος, πλέον σοβαρός.

εσκέπτετο ἐπὶ τῆς φράσεως ἐκείνης, ἥτις πολλὰ ἠδύνατο νὰ σημαίνει...

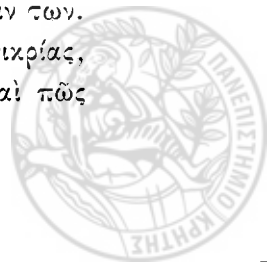
Παρήλθον ἡμέραι τινες, ὅτε ἐν ἀπόγευμα ἀπεσταλμένος ἐκ τῆς πλησιοχώρου κώμης, ἦλθε νὰ καλέσῃ τὸν ἰατρὸν παρὰ τινι ἐπικινδύνως ἀθηνῆ. Ὁ ἰατρὸς διενυκτέρευσε εἰς τὸ χωρίον, ὅτε δὲ τὴν ἐπομένην πρωΐαν ἐπέστρεψε, εὔρε τὸν οἶκόν του κενόν . . . Ἡ σύζυγος μετὰ τοῦ φίλου εἶχον γεῖνη ἄφαντοι . . .

*
**

Τὸ κτύπημα ἦτο πολὺ βαρὺ καὶ ὁ ἰατρὸς ἐνόμιζεν ὅτι θ' ἀπέθνησκε. Ἐζήτησε ὅμως, ἂν καὶ ἐπὶ πολὺ δὲν διέφερεν ἀπὸ νεκρόν ! Ἦτο τόσῳ ἀπροσδόκητον ! Νὰ φθάσουν ἕως ἐκεῖ ; Καὶ δὲν ἐσυλλογίσθησαν λοιπὸν διόλου τὸ κτύπημα, τὸν σπαραγμὸν ὁποῦ θὰ ὑφίστατο ἢ τόσον εὐγενῆς, ἢ τόσον ἀγαπῶσα ἐκείνη καρδιά ; Τὸ χωρίον ἐξηγέρθη πρὸ τοῦ σκανδάλου, διότι ἐλάτρευε τὸν ἰατρὸν, παραδόξως ὅμως κατεδίκαζε πλέον τὸν ἄπιστον φίλον ἢ τὴν σύζυγον, ἣν ἐθεώρει μᾶλλον κούφονουν. Καὶ ὁ ἰατρὸς ὅμως τὰ αὐτὰ ἐφρόνει, ἂν καὶ ἐνίστε τὸν κατελάμβανε λύσσα καὶ δὲν ἤξευρε πῶς θὰ ἐφέρετο, ἂν παρεδίδετο αἰφνης εἰς χεῖρας του ἢ ἄπιστος . . .

Ἐμεινεν εἰς αὐτὸν ὡς παρηγορία ἢ ἐπιστήμη μόνη. Κατ' οἶκον ὑποφέρει μαρτύρια, διότι ἀδυνατεῖ νὰ λησμονήσῃ ὑπῆρχον δὲ στιγμαὶ καθ' ἃς ἐπόθει νὰ ἐξαφανίσῃ, νὰ πετάξῃ μακρὰν πᾶν ἀντικείμενον, κάθε πρᾶγμα ἐνθυμίζον εἰς αὐτὸν τὴν γυναῖκα ἐκείνην, τὴν ὁποίαν εἶχε συνειθίσῃ νὰ θεωρῆ ἀπαραίτητον εἰς τὴν εὐδαιμονίαν του, εἰς αὐτὴν του τὴν ὑπαρξίν. Ἐκάστοτε ὅμως ἀναγκαιτίζετο καὶ τὰ μισητὰ καὶ προσφιλῆ συγχρόνως ἀντικείμενα ἔμεναν εἰς τὴν θέσιν των.

Πίντοτε μόνος, ἔρημος, μὲ τὴν ψυχὴν γεμάτην πικρίας, διέρχεται ὥρας μαρτυρικὰς. Πόσον εἶχεν ἀγαπήσῃ καὶ πῶς

τὸν ἀντήμειψαν ! Ἄξιζαι τις μετὰ ταῦτα νὰ ζῆ ; δὲν εἶνε περιττὸν νὰ ὑπάρχη ;

Ἐν τῇ συμφορᾷ του ἔχει παρηγορίαν τινα, ἥτις εἶνε συγχρόνως καὶ πηγὴ θλίψεως. Συχνότερα τώρα προσεύχεται εἰς τὸν μικρὸν τάφον τοῦ προσφιλοῦς θυγατρίου του καὶ ὁ γνωστὸς γέρον φύλαξ συγκινεῖται βλέπων τὴν ἀπέραντον θλίψιν ἐκείνην.

..

Παρήλθον οὕτω τρία ἔτη· τρία δολόκληρα ἔτη ἐρημίας, μονώσεως βασιανιστικῆς.

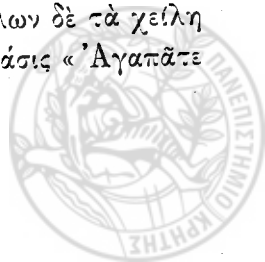
Ἡ λύπη τοῦ Κλέωνος δὲν κατηνύσθη· φαίνεται ὅμως ἥρεμος. Ἐκτελεῖ θρησκευτικῶς τὰ καθήκοντά του, ἀλλ' εἶνε καρδία νεκρὰ πλέον, εἶνε σῶμα, νομίζεις, ἄψυχον.

Πρὸ τινος καιροῦ εἶχε μάθη ὅτι ἡ σύζυγός του, ἐγκαταλειφθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀπίστου φίλου, ἔζη ἄγνωστον πῶς καὶ ποῦ . . . ἡ εἰδήσις δὲ αὐτῆ, ἥτις ἤδύνατο νὰ εἶνε καὶ ἀδέσποτος ἐπέτεινε τὴν πικρίαν του.

Τὴν νύκτα ἐκείνην, τὴν παραμονὴν τοῦ Πάσχα, εἶνε μελαγχολικώτερος τοῦ συνήθους. Ζητεῖ ν' ἀποδιώξῃ τὰς μαύρας του σκέψεις καὶ δὲν τὸ κατορθώνει. Πῶς ἤθελε νὰ ἐλθσμένει...

Ἐξω ἀκούεται θόρυβος βημάτων καὶ φωνῶν, διὰ δὲ τοῦ παραθύρου βλέπει ἀραιὰ φῶτα νὰ πηγαινοέρχωνται διασταυρούμενα καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἐνῶ ἄλλοι φανοὶ ἀχειροποίητοι, σελαχιζοῦσιν ὑπέρλαμπροι ἐπὶ τοῦ στερεώματος.

Πλησιάζει ἡ ὥρα τῆς Ἀναστάσεως, ἐγγίζει ἡ ὥρα τῆς γενεϊκῆς χαρμονῆς καὶ ὅλοι σπεύδουσι πρὸς τὴν ἐκκλησίαν. Μὲ ὀλίγον θὰ περιπτυχθῶσιν ἀλλήλους γνωστοὶ καὶ ἄγνωστοι, θὰ ἐνωθῶσιν εἰς ἓνα κοινὸν ἀσπασμὸν. Μακρὰν τὴν ἡμέραν ἐκείνην αἱ ἐχθραὶ καὶ τὰ μίσση, εἰς ὅλων δὲ τὰ χεῖλη πρέπει ν' ἀνθῆ ἡ θεία καὶ κοσμοσώτειρα φράσις « Ἀγαπάτε ἀλλήλους . . . »

Βαρύς στεναγμός παραπονου ἐξῆλθεν ἀπὸ τὰ πονεμένα στήθη τοῦ Κλέωνος καὶ ἐγερθεὶς ἡσυχώτερος, ἔρριψε τὸ βλέμμα του διὰ τοῦ παραθύρου εἰς τὴν ὁδόν.

Δὲν θὰ ἤξευρε νὰ εἶπη ἐπὶ πόσῃν ὥρᾳ ἦτο βυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του τὰς μελαγχολικὰς, ὅταν τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠνοιχθῆ, μετ' ἑλαφροῦ κρότου, ἡ θύρα τοῦ δωματίου.

Ὁ Κλέων ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν.

Μὲ βῆμα δειλόν, ὡσὰν σκιά, εἰσῆλθε μία γυνή . . .

Ἐστάθη, στηριχθεῖσα ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως θυροφύλλου, τοῦ κλειστοῦ, μὲ τὴν κεφαλὴν κάτω νέουσαν . . .

Τὴν ἐξέλαβεν ὡς ἐπαίτιδα καὶ ἐπροχώρησε πρὸς αὐτήν.

Ἐκείνη ὕψωσε δειλὰ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ βλέμμα . . .

Ὁ Κλέων ἔρρηξε κραυγὴν ἄλγους . . .

Ἐνώπιόν του ἴστατο ἡ σύζυγός του, ἡ μᾶλλον ἕνας σκελετὸς ρακένδυτος, ἐμπνέων οἶκτον . . .

Ἐκαμιν ἐν βῆμα ἐμπρὸς ἀκόμη, ἀλλοφρονῶν καὶ τεινῶν τὰς χεῖρας, ὡς ἐνώπιον φάσματος . . .

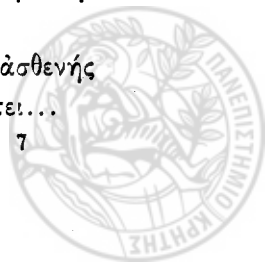
Παρῆλθον ὀλίγα δευτερόλεπτα, στιγμαὶ ἀγωνίας, καθ' ἃς ὁ Κλέων ἐζήτηε νὰ συγκρατήσῃ τὰς σκέψεις του . . .

Καὶ ἐν ἀκαρεῖ, ἀναμνήσεις ψυχοφθόροι, ὀδυνηραί, τοῦ κατέκλυσαν τὸν ἐγκέφαλον . . .

Ἐνώπιόν του ἐξετυλίχθη ἡ ἱστορία του ἡ ὕβριστική, τὸ ἐπαίσχυντον δράμα, τοῦ ὁποῦ θῦμα ἦτο ὁ μόνος αὐτός . . . Τοῦ ἐξετυλίχθη μὲ ὄλας τὰς ἀποτροπαίους λεπτομερείας του . . .

Καὶ ὁ οἶκτος, ὅστις θὰ τὸν ἐκλόνιζεν ἴσως τὴν στιγμὴν ἐκείνην, εἰς τὴν θέαν τοῦ γυναικείου ἐκείνου συντρίμματος, τὸ ὁποῖον ἀπετέλει ἄλλοτε μέρος τῆς ὑπάρξεώς του ἀναπόσπαστον, ὑπεχώρησεν εἰς μίαν ὀργὴν ὑπόκωφον, ἥτις ἠπέιλει νὰ ἐκραγῆ ἀκράτητος, θουελλώδης . . .

Ἀδύνατον νὰ φαντασθῆ τις τί θὰ συνέβαινε, ἂν ἀσθενῆς τις ἀκτίς, ἂν λείψανόν τι λογικοῦ δὲν τὸν συνεχράτει . . .

Μὲ τὰς χεῖρας, πρὸς τὰ ἔμπρὸς τεταμένας, ὡσάν νὰ ἤθελε ν' ἀποκρούσῃ ἀράστον ἐχθρόν, ὤρμησε πρὸς τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδόν.

Οἱ φανοὶ διεδέχοντο ἀλλήλους ἀνά πᾶν βῆμα. Κάθε γέρι ἐκρατοῦσε τὸ φῶς του, φῶτα παντοῦ καὶ μόνον ὁ Κλέων εὐρίσκετο εἰς τὸ σκότος... Ἐβάδιζε μηχανικῶς, ἀδυνατῶν νὰ συγκρατήσῃ τὰ διανοήματά του. Ἡ ἀπροσδόκητος ἐμφάνισις τῆς συζύγου τὸν ἐσύγχιζε φοβερά.

Ἐποία πόλμη! Ἐβημάτιζε, ἀριστερᾶ, ἔμπρὸς, ὀπίσω, ἀσκοπῶς ὀλιῶς. Μετὰ πολλὰς περιστροφάς, ἐπελθούσης σχετικῆς ἡρεμίας, ἠκολούθησε τὸ πλῆθος, διευθυνόμενον πρὸς τὸν ναὸν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ περίβολόν του. Ἐνθουμήθη, καὶ διευθυνθεὶς πρὸς τὸν μικρὸν τάφον τοῦ θυγατρίου του ἐγονυπέτησεν ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἀνελύθη εἰς δάκρυα... Ἐκλαυσεν ἐπὶ πολὺ καὶ τὰ δάκρυα ἐκεῖνα τὸν ἀνεκούφισαν... ὡσάν νὰ τὸν περιέβαλλον μὲ μίαν γαλήνην, τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ καιροῦ δὲν εἶχεν αἰσθανθῆ.

Ὅταν ἠγγέρθη, εἶδεν ἐνώπιόν του τὸν γέροντα φύλακα.

— Σήμερα τὸ βρήκατε, γιατρέ, νὰ κλαῖτε; εἶπεν ὁ γέρον.

Ἔτσι καὶ μιὰ γυναῖκα, εἶνε περισσότερ' ἀπὸ μιὰ ὥρα — ἤρθε καὶ ἐγονάτισε στὸ μνήμα· θάκαμε ὡς φαίνεται, λάθος.

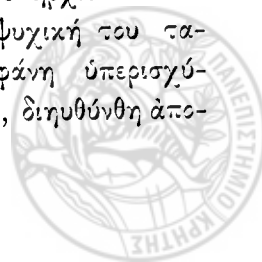
— Ποιὰ γυναῖκα; εἶπεν ὁ Κλέων.

— Τὴν εἶδα ἀπὸ κεῖ κάτω, ἀπὸ τῆ γωνιά μου, μὰ ὅσο νὰ ἔρθω νὰ ἰδῶ ἔφυγε... Μιὰ πολὺ ἀδύνατη, μετ' ἐφάνηκε.

— Ἄ! εἶπεν ὁ ἰατρός.

Καὶ ἀπεμακρύνθη βραδυπορῶν.

Ἐβάδισεν ἐπὶ πολὺ ἐν ταραχῇ. Δεκάκις ἐπλησίασε τὸ οἶκημά του καὶ δεκάκις ἀπεμακρύνθη, ἕωσ' ἤρchiσε νὰ τὸν καταλαμβάνῃ ἡ κόπωση. Βαθμηδὸν καὶ ἡ ψυχικὴ του ταραχὴ κατηνάζετο. Ἡ ἀγαθὴ του φύσις ἐφάνη ὑπερισχύουσα καί, καταβαλὼν ὑστάτην προσπάθειαν, διηυθύνθη ἀπο-

φασιστικῶς πρὸς τὸ οἶκημά του καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον, τὸ ὁποῖον πρὸ πολλῆς ὥρας εἶχεν ἀφήσει ἡρεθισμένος, ἐκτὸς ἑαυτοῦ.

Εἰς τὴν ἀριστερὰν γωνίαν, ἐπὶ τραπέζης, λυχνία μικρὰ πρὸ τοῦ Σωτῆρος, ἐφώτιζε ἀμυδρῶς τὰ ἀντικείμενα.

Ἦτο ἐκεῖ, ἀπεναντί του, μὲ τὰς χεῖρας τεταμένας ὁ Ἐσταυρωμένος, ἡ προσωποποίησις τῆς αἰωνίου ἀγάπης!

Δεξιᾷ, ἐπὶ ἀνακλίντρον, ὁ Κλέων διέκρινε κάτι, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἐμφάνισίν του ἐκινήθη. Ἦτο ἡ σύζυγος. Ἠγέρθη μετὰ κόπου καὶ τρέμουσα ἐστάθη πρὸ τοῦ ἱατροῦ μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ στήθος Ἐκεῖνος ἐπροχώρησε, εἶτα ἐστράφη πρὸς τὸν Ἐσταυρωμένον, ὡς ἐὰν ἐζήτηι ἐνίσχυσιν...

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤκούσθησαν οἱ κῶδωνες τοῦ Ναοῦ πανηγυρίζοντος τὴν Ἀνάστασιν...

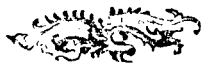
Αἱ ἐπίσημοι, αἱ πανηγυρικαὶ δονήσεις συνεχλόμισαν τὸν Κλέωνα...

Ὁ τρόμος τῆς γυναικὸς ἠῤῥῆξε... καὶ προχωρήσασα, ἐγονυπέτησε πρὸ τοῦ συζύγου τῆς.

Ἐκεῖνος, ὑπὸ τὸ κράτος σφοδρᾶς συγκινήσεως, τὴν ἀνήγειρε καὶ τείνας τὴν χεῖρα ἐψιθύρισε — «Χριστὸς ἀνέστη!»

Καὶ τὴν ἠσπᾶσθη εἰς τὸ μέτωπον.

Ἐκεῖνη ἐπανεπέσεν εἰς τοὺς πόδας του ὀλολύζουσα...

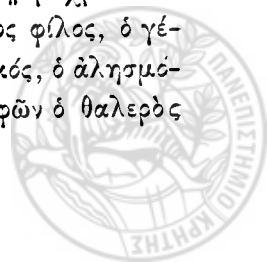
ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΕΞΗΓΗΤΩΝ

ΕΪΧΑΝ αναφθῆ πρὸς ὀλίγου τὰ φῶτα. Ἐξ ἑπτὰ φίλοι, ὄλοι νέοι καὶ ἄγαμοι, πλὴν ἑνός, εἶχαν συναχθῆ παρ' ἐμοὶ διὰ τὸ ἔσπερινὸν τσαῖ. κυρίως ὁμως διὰ νὰ μ' ἀποχαιρετίσουν, μέλλοντα ν' ἀναχωρήσω τὴν ἐπιούσαν λίαν πρωΐ. Αἱ ἐργασίαι τοῦ φθινοπώρου εἶχαν τελειώσῃ πρὸς μὴνός, ἡ Ἀζοφικὴ εἶχεν ἀποκρυσταλλωθῆ ὅλη καὶ τὰ ἄσπιλα, τὰ κατάλευκα χιόνια ἐκάλυπτον καὶ κοιλάδας καὶ βουρὰ καὶ χαράδρας. Οἱ ἄνθρωποι ζαρωμένοι παρὰ τὴν ἐστίαν, ἀπελάμβανον τοῦ θάλπου ἐκείνου τοῦ ζωογόνου, τοῦ ἀνεκτιμήτου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐκτὸς τῶν οἰκιῶν παγωμένην.

Εἶχα ἤδη ἐτοιμάσῃ τὴν βαρεῖαν τοῦ δρόμου μηλωτὴν, τὴν λυκόγουνάν μου, τὴν ἀπαραίτητον ζώνην καὶ τὰ μαλλωτὰ ὑποδήματα, ἐφόδια, ἄνευ τῶν ὁποίων τὸ ἀνὰ τὰς ρωσικὰς στέπας ταξεῖδιον ἀποβαίνει ἐπικίνδυνον.

Ἐπρόκειτο νὰ μεταβῶ εἰς Μαριούπολιν, μετὰ διετὴ ἀπουσίαν, παρὰ οἰκογενεῖα φίλη, σχεδὸν συγγενῆ καὶ ἡσθασμένην τὴν συγκίνησιν ἐκείνην τὴν γλυκεῖαν μὲν, ἀλλὰ τὴν ὁποίαν καθιστᾷ σχεδὸν ὀδυνηρὰν ἡ ἀνυπομονησία.

Εἰς τὴν ὁδοιπορίαν ἐμελλε νὰ μὲ συνοδεύσῃ μέχρι Ταϊγανίου, ὅπου ἔμενεν ἡ οἰκογενεῖα του, ὁ κοινὸς φίλος, ὁ γέρον μὲν, ἀλλὰ ζωηρότατος καὶ λίαν ὀμιλητικὸς, ὁ ἀληθινὸς νητὸς μας Φ. Ἦτο ἡ ψυχὴ τῶν συναναστροφῶν ὁ θαλερὸς

γέρων. Ἄνθρωπος μὲ γνώσεις ποικίλας καὶ μνημονικὸν ἀπέραντον, ἤξευρε πλείστας ὄσας μικρὰς ἱστορίας καὶ ἀνέκδοτα, διηγείτο δὲ μὲ πολλὴν χάριν. Μᾶς ἦτο πολὺ ἀγαπητὸς ὁ γέρων καὶ οἱ φίλοι συνήχθησαν καὶ χάριν ἐκείνου, μέλλοντος νὰ διανυκτερεύσῃ παρ' ἐμοί.

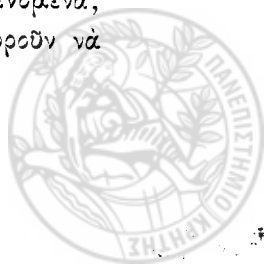
Ἐφλουαροῦμεν λοιπὸν καθήμενοι περὶ στρογγύλην τράπεζαν καὶ παρὰ τὸ κοχλάζον σαμαθᾶρι, ροφῶντες τὸ τερπνὸν καὶ ἀρωματικὸν ποτόν, τὸ ὁποῖον καθιστᾶ ἔτι μᾶλλον τερπνότερον ἡ ὥρα τοῦ ἔτους.

Εἶνε ἐπάνω κάτω γνωστὸν περὶ τινα ἀντικείμενα στρέφεται συνήθως ἡ ὀμιλία νέων ζωηρῶν, εὐπόρων καὶ σχεδὸν ἀμερίμων, Ἄφοῦ εἴπαμεν ὀλίγα περὶ ἐμπορίου, ζήτημα ὁποῦ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ παρίδωμεν, δὲν ἀφήκαμεν οὔτε κοινωνικόν, οὔτε πολιτικὸν ζήτημα ἄθικτον. Ἐκόπταμεν, ἐρράπαταμεν, ἐδέναμεν, ἐλύναμεν μὲ τὴν εὐκολίαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν χορηγεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ ἀνεύθυνον.

Αἰφνης κάποιος ἔφερε τὸν λόγον ἐπὶ τῶν προλήψεων ἐν γένει, καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἠγέρθη ζωηρὰ καὶ εὐρεῖα συζήτησις, ὡς δὲ συνήθως συμβαίνει, αἱ γνώμαι ἐδιχάσθησαν, τῶν μὲν διατεινομένων, ὅτι φαινόμενά τινα δὲν πρέπει νὰ τ' ἀποκρούωμεν μόνον διότι εἶνε ἀνεξήγητα, ἐνὸς δὲ πρὸ πάντων ὑποστηρίζοντος, ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶνε μπόσικα, τὰ ὑποθάλλει δὲ ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ δυσειδαιμονία καὶ ὅτι ἄνθρωποι ἀνεπτυγμένοι δὲν πρέπει νὰ τὰ παραδέχωνται.

Ὁ φίλος μας αὐτὸς ἦτο ὁ μόνος σκεπτικὸς μεταξὺ μας, ὁ μόνος ὅστις ἠγάπα νὰ φιλοσοφῇ, ἐπιτηδεύων στωικότητα καὶ ἀπάθειαν καὶ ὁ μόνος ὅστις οὐδὲν σκοτεινὸν ἢ ἀνεξήγητον παρεδέχετο.

— Καὶ ὅμως, εἶπεν ὁ γέρων Φ. εἶνε μερικὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα, ἐπαναληφθέντα πλέον ἢ ἅπαξ, δὲν ἠμποροῦν νὰ ὀνομασθοῦν ἀπλᾶ συμπτώσεις.

Ὁ σκεπτικός μας ὕψωσε τοὺς ὤμους. Ὁ γέρον ἔπα-
νέλαβε.

— Τί θὰ εἰπῆτε, π. χ. ἢ πῶς θὰ ἐξηγήσετε ὅ,τι παρε-
τηρήθη πολλάκις εἰς τὸ ζῶφιον τῆς ἀράχνης ;

— Τί παρετηρήθη ; ἠρωτήσαμεν ὄλοι μὲ περιέργειαν.

— Ὅτι ἂν συμβῆ νὰ καθήσῃ τὸ ἔντομον ἐπὶ ἀνθρώπου
ἢ ἐπὶ πράγματος τοῦ ἰδίου, τοῦτο προμηνύει προσεχῆ γά-
μον ! Τὸ ἤκουσα ἀπὸ ἄλλους, ἀλλ' ἔτυχε καὶ εἰς ἐμὲ αὐ-
τόν, εἰς τὴν οἰκογένειάν μου.

Ὅλοι ἐστράφημεν πρὸς τὸν γέροντα, οὐδὲ τοῦ σκεπτικοῦ
φιλοσόφου μας ἐξαιρουμένου, ὑπὸ τῆς αὐτῆς διακαιόμενοι
ὄλοι περιεργείας, ἦν ὁ γέρον, παρακληθεῖς, ἔσπευσε νὰ
ικανοποιήσῃ, ἀφηγηθεὶς ἡμῖν τὰ ἐξῆς.

« Ἴδου ἡ ἱστορία ἐν ὀλίγοις. Ἡ μεγάλη μου κόρη ἦτο
εἰς ὦραν γάμου καί, ὡς συμπεραίνετε, δὲν ἐβλέπαμεν τὴν
ὦραν νὰ τὴν καλοαποκαταστήσωμεν. Γαμβρός ὑποψήφιος
ἦτο κάποιος νέος, λαμπρὸς ὕφ' ὄλας τὰς ἐπόψεις, φίλος δὲ
οἰκογενειακὸς μας παρεκλήθη νὰ ἐνεργήσῃ ὑπὲρ ἡμῶν.
Ἄλλὰ καὶ ἄλλα σπίτια τὸν ἐζητοῦσαν καὶ ὅσον ὁ καιρὸς
παρήρχετο τόσον ἡ ἀγωνία μας ἠῦξανε, διότι ἐφοβούμεθα μὴν
ἀποτύχωμεν. Ἐνα πρωί, μετὰ τὸ τσάϊ καὶ ἐνῶ ἀκόμη ἐκα-
θήμεθα περὶ τὴν τράπεζαν, ἐγώ, ἡ σύζυγος καὶ ἡ κόρη μου,
μία ἀράχνη, ἀφεθείσα ἐκ τῆς ὀροφῆς καὶ κρατουμένη ἀπὸ
τὸ σχεδὸν ἀράτατον νημά της ὡς αὐτοδίδακτος σχοινοβά-
της, κατέβη καὶ ἐκάθησεν, ἐλαφρὰ ἐλαφρὰ, ἐπὶ τῆς κόμης
τῆς θυγατρὸς μου ! Ἐγὼ μόνος ἀντελήφθην τὸ πρᾶγμα,
ἐκλαβὼν δὲ ὡς αἴσιον τὸν οἰωνόν, εἶπα τῆς κόρης μου νὰ
μὴ κινηθῆ. Τὸ ἔντομον, ἀφοῦ ἔμεινε ὀλίγον ἐπὶ τῆς κεφα-
λῆς της, ἀνέβη, διὰ τοῦ αὐτοῦ ἑναερίου δρόμου, εἰς τὴν
ὀροφήν. Ἐξήγησα εὐθὺς τὸ φαινόμενον εἰς τὴν οἰκογένειαν,
ἥτις πολὺ συνεκινήθη. Τὴν αὐτὴν ἐκείνην βραδειάν, ὁ φί-
λος μας ὁ προξενητῆς ἦλθεν εἰς τὸ σπίτι μὲ τὸν γαμβρόν

καὶ τὴν ἐπιούσαν ἐγένοντο ἐπισήμως οἱ ἀρραβῶνες τῆς κόρης μου, μ' αὐτόν, τὸν καὶ σήμερον συζυγόν της.»

Ἡ διήγησις ἔκαμεν ἐντύπωσιν εἰς ὄλους μας καὶ ἠτένισεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον ἐπὶ τινὰς στιγμάς ἐν σιωπῇ. Κατοπιν ἤρχισεν ἐκ νέου ἡ συζήτησις, αἱ παρατηρήσεις καὶ τὰ σχόλια, ἀφοῦ δὲ τὸ θέμα ἐξηγητήθη, ἔμεινε καθένας μὲ τὴν γνώμην του, ὅπως συχνὰ συμβαίνει εἰς τὰς συναθροίσεις, ἢ Βουλὰι καλοῦνται αὗται, εἴτε Σύλλογοι, ἢ ὅπως ἄλλως. Τῶν προληπτικῶν ἢ γνώμη ἐνισχύθη ἔτι μᾶλλον, ἐνῶ ὁ φιλοσοφῶν σκεπτικός μας ἔμεινεν εἰς τὴν πρώτην ἰδέαν του, ἀποκαλῶν τὰ τοιαῦτα συμπτώσεις ἀπλᾶς.

Ἐν τούτοις εἶχε σημάνη ἡ ἐνδεκάτη, τὸ τέτον διεδέχθη πρόχειρον δεῖπνον ἀπὸ διάφορα ὀρεκτικά, ἐκενώθησαν καὶ τινες φιάλαι ξένου καὶ ἐντοπίου οἴνου καὶ οἱ φίλοι μᾶς ἠρύχθησαν κατευόδιον καὶ εὐτυχῇ ἐπάνοδον.

— Νὰ μᾶς ἔλθης διπλός, εἶπέ τις.

— Δὲν βαρύνσαι, ἀντέκρουσεν ἄλλος· δίδεται ζυγὸς ἐπαχθέστερος ἀπὸ τὸν τῆς συζυγίας; Ἐνῶ μόνος του ἕνας... Καὶ παρ' ὀλίγον νὰ τονίσῃ ὕμνον εἰς τὴν ἐλευθερίαν.

Καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου νέαι πάλιν συζητήσεις.

Ἡ περὶ γάμου ἰδέα εἶχεν ἔλθῃ εἰς ἐμὲ πρὸ πολλοῦ, χωρὶς ὅμως νὰ λάβω ἀπόφασιν τινὰ ὠρισμένην. Ἐσκεπτόμην ἀπλῶς περὶ τούτου, θὰ προέβαινα δὲ εἰς ὠρισμένον τι διάβημα, ἂν παρουσιάζετο κατάλληλος εὐκαιρία.

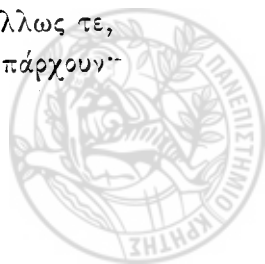
Αἰφνης ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ γέροντος Φ.

— Παιδιά, εἶπε, θέλετε, πρὶν ἀποσυρθῆτε, ν' ἀκούσετε μίαν ἄλλην ἱστορίαν ἀνάλογον μὲ τὴν προηγηθεῖσαν;

— Προθυμότατα, ἐφώνησαν ὄλοι μ' ἕνα στόμα.

— Εἶνε ὅμως ὀλίγον τραγικὴ αὐτή!

— Τόσω καλλίτερα, εἶπεν ὁ φιλόσοφός μας. "Ἄλλως τε, ἐπρόσθεσε, οὔτε τραγικά, οὔτε κωμικά συμβάντα ὑπάρχουν" εἶνε ὅπως τὰ παίρνει καθένας.

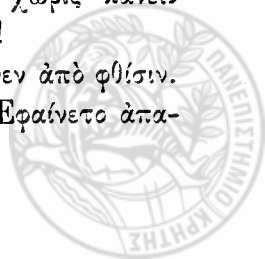
— Τὴν ἱστορίαν, τὴν ἱστορίαν !

Ὁ γέρον ἤρχισε. Καὶ τὸν ἠτενίζαμεν κατὰ πρόσωπον, ἀκούοντες μὲ προσοχὴν, ἐνῶ ὁ πυρρωνιστής μας ἐχασμάτο ἡμικεκλημένος ἐπὶ ἐνὸς σοφᾶ.

«Ὁ φίλος μου Π. μικρὸν ἀνθρωπάριον, ὀλίγον κυρτωμένον, μὲ σῶμα ἰσχνόν, μὲ πρόσωπον ξηρὸν ἀλλὰ γλυκὺ καὶ ἤρεμον, ἦτο ἡ ἀπλουστέρα καὶ πλεον ἀφελῆς φύσις, ἀφ' ὅσας ἐγνώρισα ἕως τώρα. Ἀκέραιος, εὐθύς, ἀλλὰ καὶ εὐπιστος πολὺ καὶ ἀσθενὴς τὸν χαρακτήρα, ἦτο ἔτοιμος νὰ συγκινηθῆ εἰς κάθε ξένην συμφορὰν, εἰς κάθε λύπην ἰδίαν ἢ ξένην, συχνὰ μάλιστα καὶ μὲ χειμάρρους δακρῶν. Τόσον ἀδύνατοι ἦσαν οἱ δακρυοποιοὶ τοῦ ἀδένης, ὅπου καὶ γελῶν, ἔχυνεν ἄφθονα δάκρυα. Εἶχε μητέρα τὴν ὁποίαν ἐλάτρευε καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἔγραφε δις καὶ τρίς τῆς ἐβδομάδος μακρότατα γράμματα, συνέβη δὲ πολλάκις νὰ τοῦ εἰπῆ, δεικνύων τὰ ἀνὰ τὰς ὁδοὺς γραμματοκιβώτια.

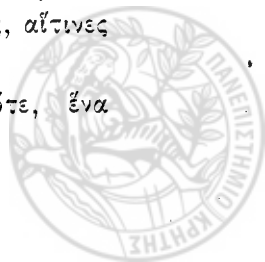
— Τί εὐχάριστον πράγμα αὐτό ! ὅσο τὰ βλέπω, μοῦ ἔρχεται πάντα νὰ ρίψω μέσα κανένα γράμμα . . . Τοιοῦτος ἦτο παιδί ὅταν τὸν ἐγνώρισα καὶ ὁ ἴδιος ἔμεινε ὅταν ἠνδρώθη. Ἰσχυρότερός τοῦ ἐγὼ οἰκονομικῶς, τὸν ἐβοήθησα εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ καὶ μὲ ἡγάπα πολὺ, δὲν θὰ ἀπορήσετε δὲ ὅταν σᾶς εἰπῶ, ὅτι ὁσάκις ὠμίλει περὶ τῶν ἐργασιῶν μου, ἕνα μανδῆλι δὲν τὸν ἔφθανε νὰ σπογγίξῃ τὰ μάτια τοῦ. Ὑπέικων εἰς τὰς προτροπὰς τῆς μητρός τοῦ, ἐνυμφεύθη ἐνωρίς, λαβὼν ὡς σύζυγον νέαν ὠραίαν μὲν, ἀλλ' ἀσθενῆ τὸν ὀργανισμόν, μεθ' ἧς συνέζησε τρία ἔτη. Εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου ἔτους, ἡ γυναῖκα τοῦ ἔκαμ' ἕνα κοριτζάκι καὶ δὲν ἔμπορῶ νὰ τὸ ἐνθυμηθῶ χωρὶς νὰ γελάσω, ὅτι μετὰ τὸν τοκετόν, καλῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων καὶ χωρὶς κανεῖδ νὰ τὸ περιμένῃ, ὁ φίλος μου ἔπεσε λιπόθυμος !

«Μετὰ δύο ἔτη ἀκόμη ἡ ἀτυχῆς νέα ἀπέθανεν ἀπὸ φθίσιν. Φαντάζεσθε πῶς τὴν ἐκλαυσεν ὁ φίλος μου. Ἐφαίνετο ἀπα-

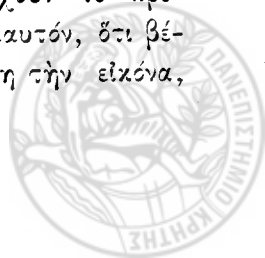
ρηγόρητος. Οὐχ' ἦττον μετὰ δύο ἔτη, ὑπέικων εἰς τὰς προτροπὰς στενοῦ συγγενοῦς του, ἰσχυριζομένου ὅτι ὁ Π. ὤφειλε νὰ δώσῃ εἰς τὸ θυγάτριόν του μητέρα, ἔβαλε κατὰ νοῦν νὰ νυμφευθῇ ἐκ δευτέρου. Τὸν ἀπέτρεψα ἐγώ, ἀλλ' ἡ ἐπιρροή τοῦ συγγενοῦς του ἦτο μεγάλη καὶ ἀναχωρήσας μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν πατρίδα του, ἐπέστρεψε μετὰ τινα καιρὸν νυμφευμένος, κλαυμένος καὶ κατενθουσιασμένος. Ἦτο ὡραία ἡ σύζυγός του καὶ πολὺ νεωτέρα του. Τὴν καλωσύνην καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετὰς τῆς διηγείτο συχνά, ἐννοεῖται μὲ χειμάρρους πάντοτε δακρῶν. Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι τὴν ἠγάπα παραφόρως, μὲ θέρμην ὅλως νεανικὴν καὶ ὡς νὰ ἦτο αὐτὸς ὁ πρῶτος του ἔρως. Ἐκ τοῦ γάμου αὐτοῦ ἐγεννήθησαν δύο τέκνα, μετὰ τριετῆ ὁμῶς συμβίωσιν, ἡ νεαρὰ σύζυγος ἠσθένησε καὶ ἐκρίθη ἀνάγκη νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πατρίδα πρὸς ἀλλαγὴν κλίματος. Τὴν συνώδευσεν ἐκεῖ ὁ πατήρ της, μετὰ ἓν ἔτος δὲ ἐπέστρεφεν ὑγειεστάτῃ καὶ ἀρκετὰ εὐτραφῆς. Μετ' ὀλίγον καιρὸν τὸ πάχος τῆς κυρίας Π. ἠῤῥησε πολὺ. Ὁ φίλος μου ἦτο εὐχαριστημένος, ὅχι ὁμῶς καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ οἰκείοι πρὸς τοὺς ὁποίους τὸ πρόωρον ἐκεῖνο πάχος τοῖς ἐφαίνετο ὑποπτον. Καὶ δὲν ἤργησε νὰ φανῇ ὅτι οἱ τελευταῖοι εἶχον δίκαιον. .... Διότι πέντε μῆνας μετὰ τὸ φθάσιμον τῆς νεαρᾶς γυναικός, δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ μένῃ ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ὄγκου της. Τὸ πρᾶγμα ἦτο σκανδαλώδες. Εἰς θεῖος τοῦ Π. ἦτο μανιώδης καὶ μὲ δυσκολίαν ἐκρατεῖτο. Τὸ πρᾶγμα τῶρα ἐλέγετο φανερὰ καὶ μόνος ὁ ἀτυχῆς μου φίλος εὐρίσκετο εἰς μακαριὰν ἀγνοίαν. Τὸ ἀπροσδόκητον περιστατικὸν μ' ἐλύπησε πολὺ, διότι ἐπρομηνύετο ὄραμα, ἡ λύσις τοῦ ὁποίου δὲν θὰ ἦτο βεβαίως ὁμολή· ὡς ἐκ τῶν στενῶν μου δὲ μετὰ τοῦ Π. σχέσεων, ἐγὼ θὰ ἤμην ἐκ τῶν πρωτευόντων προσώπων εἰς τὰς σκηνάς, αἵτινες ἔμελλον ν' ἀκολουθήσωσιν.

«Τὰ πράγματα ἦσαν εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὅτε, ἕνα

πρωτὶ ἠγγέρθην σκυθρωπός, κατόπιν δὲ συνομιλίας μου μετὴν μαμμηὴν διηυθύνθην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φίλου μου. Ἦθελα νὰ ἴδω τὴν στάσιν του, τὸ ὄφρος του, νὰ μάθω ἐπὶ τέλους, ἂν ὑποπτεύη τι. Ἐπλησίασα· ἡ αὐλόθυρα ἦτο ὀρθάνοικτη. Ἐδῶ σὰς παρακαλῶ νὰ ἐντείνετε ὄλην τὴν προσοχὴν σας, διότι ἀξίζει τὸν κόπον. Ἡ αὐλόθυρα λοιπὸν ἦτο ἀνοικτὴ, ἀκριβῶς δὲ εἰς τὸ μέσον ἐστέκετο ὁ Π. μετὸ γνωστὸν μου, ἀγαθὸν του ἐκεῖνο μεϊδιάμα. Τὸν ἠτένισα κατὰ πρόσωπον, ἐκεῖνος δὲ ἄρχισε νὰ γελᾷ τὴν φορὰν ταύτην μ' ἓνα γέλωτα ἐσωτερικόν, οὕτως εἶπεῖν, ὡς προσπαθῶν νὰ μὴ ἐκραγῆ. Ἐγὼ δὲν ἔβλεπα γύρω μου, μόνον αὐτὸν παρετήρουν, μετὰ κάποιον μάλιστα φόβον, ἂν καὶ τὸ πρόσωπόν του ἦτο αἰθριώτατον, ὡς οὐρανὸς ἀνέφελος. Τοῦ ἔπεινα τὴν χεῖρα μετὰ σοβαρότατα, ἐκεῖνος δέ :

— Κύτταξε δά, μὰ κύτταξε λίγο ἀπὸ πάνω καὶ τριγύρω, μετὰ λέγει μετὸν γέλωτα ἐκεῖνον τὸν ἐσωτερικόν, ὅστις, εἰς τὴν θέσιν ποῦ εὐρισκόμην, μοῦ ἐφαίνετο ἀπαίσιας . . . Παρετήρησα παντοῦ καὶ τί νομίζετε νὰ εἶδα ; Ὑπὲρ τὴν ἀσκεπῆ κεφαλὴν τοῦ φίλου μου ἦσαν κρεμασμένα δύο μεγάλα κέρατα, δεξιᾷ δὲ καὶ ἀριστερᾷ τῶν παραστάδων ἦσαν προσηλωμένα ἀνὰ δύο ἄλλα, ἀκριβῶς ἀπέναντι τῶν κροτάφων του . . . Ἐμμεῖνα κατάπληκτος ! Ἡ θέσις αὐτὴ, ἡ κωμικῶς ἀπαίσια, ἀντὶ νὰ μοῦ κινήσῃ τὸν γέλωτα, μοῦ ἐπροξένησε ρίγος . . . Ἡ αὐλεῖα θύρα μετὰ τὰς παραστάδας της— ἀντὶ πλαισίων—στολισμένας μετὰ ὑπερμεγέθη κέρατα καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἡ ἔλεεινὴ μορφή τοῦ ἀτυχοῦς μου φίλου, ὅστις ἐξακολουθεῖ νὰ γελᾷ, προκαλῶν με νὰ τὸν μιμηθῶ . . . Γνωρίζων τὴν συμβολικὴν ἔννοιαν τῶν κεράτων, καὶ ὅτι μόνον μερικὰ τετράποδα καὶ τινες σύζυγοι ἔχουν τὸ πρόνομιον νὰ στολιζῶνται μ' αὐτά, εἶπα καθ' ἑαυτὸν, ὅτι βέβαια ὁ δαίμων τῆς κολάσεως θὰ ἐφαντάσθῃ τὴν εἰκόνα, διότι σατανικὴ πράγματι ἦτο ἡ ἐπίνοια.

Καὶ τὸν ἐβλεπα καὶ μ' ἐβλεπε μειδιῶν πάντοτε.

— Μὰ δὲ γελαῖς ; μοῦ λέγει.

— Ἐπροσπάθησα νὰ μειδιάσω.

« — Ἐνας χωρικός σήμερα εἶχε τὸ ἀμάξι του γεμάτο καὶ τὰ πῆρα φθηνά, μὲ εἶπεν. Ἄπεράτιστα ν' ἀγοράσω κι' ἄλλα γιατί δίνουν κέρδος. Αὐτὰ τὰ κρέμασα γιὰ σημάδι πῶς ἀγοράζω. Γιὰ συλλογίσου ὅμως ἐμπόρευμα ποῦ μοῦ-
τυχε ; αἶ ;

Κ' ἐγελοῦσε πάντοτε.

Ἐγὼ μόλις τὸν ἤκουα. Ἐσκεπτόμην, ἴσως ἦτο πρόσφορος ἡ στιγμή νὰ δοθῆ ἓνα τέλος. Δὲν ἦτο ἄλλος καταλληλότερός μου καὶ ἀφοῦ θὰ τὰ μάθη μιὰ μέρα, γιατί νὰ μὴν τὰ μάθη τόρα εὐθύς ;

— Πᾶμε μέσα, τοῦ εἶπα ἔξαφνα.

Καὶ διηυθύνθημεν πρὸς τὸ σπιτάκι τοῦ θυρωροῦ, ὅστις ἔλειπεν εὐτυχῶς.

Ἐκεῖ πλησίον εἰς μίαν γωνίαν ὑψοῦτο μέγας σωρὸς κεράτων.

— Ἡπραμάτεια, μὲ εἶπε πάλιν γελῶν.

Ὁμολογῶ, ὅτι ἐκτὸς τῆς βαθείας λύπης, ἠσθάνθην καὶ ἀγανάκτησιν. Ἡ τύφλωσις τοῦ φίλου μου μὲ παρώργιζε. Κ' ἐπροτιμοῦσα νὰ τὸν ἰδῶ νὰ θυμώσῃ, νὰ ξεσπάσῃ, παρὰ νὰ τὸν βλέπω νὰ γελαῖ ὡς ὁ ἔσχατος τῶν βλακῶν. Αἱ σκέψεις αὐταὶ ὑπεδαύλιζαν ὀλονέν τὸν θυμὸν μου.

Καὶ τί κάμν' ἡ γυναῖκα σου ; ἠρώτησα ἀποτόμως.

— Εἶνε πολὺ καλά, μὲ εἶπε. Εἶχε κάτι ἐνοχλήσεις, μὰ πέρασαν.

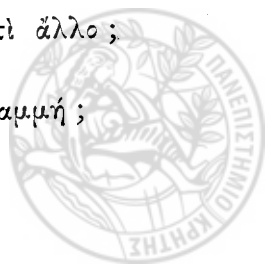
— Τώρα πρέπει νὰ ἐτοιμάζεται.

— Διατί ; ἠρώτησε.

— Αἶ, μὰ πρὸς αὔξησιν τῆς οἰκογενείας, γιατί ἄλλο ;

— Ποῦ ἀκόμα !... μὲ λέγει.

— Πῶς ποῦ ; τοῦ εἶπα θυμωμένος. Εἶδες τὴ μαμμὴ ;

— Τὴν εἶδα χθές, μοῦ εἶπε δειλῶς.

Μὰ τί ἔχεις καὶ μιλεῖς θυμωμένα;

Κατηνύασθην εὐθύς. Τοῦ ἐπῆρα τὸ χέρι καὶ τὸν εἶδα
περίλυπος.

Ἐπαράχθη. Δὲν ἦτο κουτὸς ὁ καυμένος ὁ Π. ἀλλὰ
πολὺ ἀγαθὸς καὶ ἀφελῆς.

— Μὰ τί τρέχει; μοῦ εἶπε χαμηλά.

— Τὴν εἶδα κ' ἐγὼ τὴ μαμμὴ σήμερα καὶ ὅ,τι δὲν
ἐτόλμησε νὰ πῆ σὲ σέ, τὸ ἐξεμυστηρεύθη σὲ μένα, τοῦ
εἶπα σχεδὸν μυστικά, ὡσὰν νὰ ἐφοβούμην μὴ μὲ ἀκούσουν.

Ἐπαράχθη ἀκόμη περισσότερο.

— Τί σοῦ εἶπε; ἠρώτησε σιγανά, ἐνῶ ἡ σιαγὼν του
ἔτρεμε.

Ἡσθάνομην ὅτι μὲ κατελάμβανε δειλία, εἶχα ἔμως πολὺ
προχωρήσει καὶ ἡ ὀπισθοδρόμησις ἦτο ἀδύνατος.

— Ἐξέτασε χθές τὴ γυναῖκα σου καὶ μ' ἐβεβαίωσε ὅτι
μετὰ πέντ' ἐξ ἡμερῶν θὰ γεννήσῃ!...

Μὲ παρετήρει, ὡς νὰ μὴν ἐννοῦσε...

Μετά τινα δευτερόλεπτα μὲ λέγει, καὶ ἡ σιαγὼν του ἔτρε-
με πολὺ τώρα.

— Πῶς δηλαδῆ;...

— Μὰ δὲν ἐννοεῖς, καυμένε ἄνθρωπε;

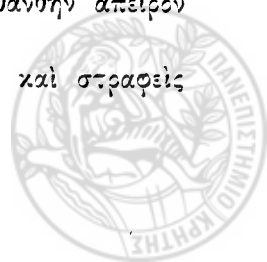
Ἡ γυναῖκα σου εἶνε μόλις ἐξ ἡμερῶν ποῦ ἦλθε καί...!

Ἀπέστρεψατὸ πρόσωπον, διότι κάτι μοῦ ἔσφιγγε τὸν λαι-
μόν. Μετ' ὀλίγον αἰσθάνομαι τὸ χέρι τοῦ φίλου μου νὰ σφίγγ-
γῃ τὸν ἰδικόν μου μὲ δύναμιν ἑκτακτον.

— Τί μοῦ φεύγεις; λέγε, τελειώνε, μὲ εἶπεν ὑποκώφως,
προσπαθῶν νὰ μὲ ἰδῆ κατὰ πρόσωπον.

Ἐμάντευσα ὅτι τὰ ἐνόησεν ὅλα καὶ ἠσθάνθη ἀπειρον
αἰκτον.....

Ἦκουα τὴν διακεκομμένη ἀναπνοήν του καὶ στραφεῖς
τὸν ἠτένισα μὲ τὰ μάτια γεμάτα δάκρυα...

Ἐρριψε τοὺς βραχίονας ἐπάνω μου, ὠχρότης νεκρική ἐγύθη ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Ἐν ἄχ! ἐξήλθε τοῦ στόματος του καὶ ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας μου λιπόθυμος...

Ὁ γέρον ἐπαυσε καὶ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἐπεκράτησε σιωπῆ· τὸ δραματικὸν τέλος τῆς διηγήσεως μᾶς εἶχε παραῤῥη ὅτε κάποιος μᾶς εἶχε εἶπει:

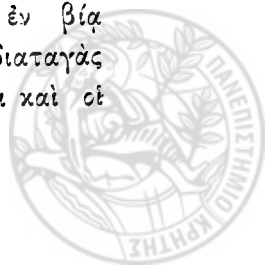
— Τώρα τὸν ἐπίλογον, νὰ τελειώσωμεν. Ἄλλ' ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠκούσθη μέγας θόρυβος εἰς τὸν διάδρομον, ἀμέσως δὲ ἡ θύρα ἠνοιχθῆ με πάταγον καὶ εἰς τὸ δωμάτιον εἰσῆλθε ἢ μᾶλλον εἰσώρμησε ὁ οἰκοδεσπότης μου. Ἄνθρωπος ὅσον καλὸς καὶ μειλίχιος νηστικός, τόσον σκαιὸς καὶ θορυβώδης καὶ ἀνοικονόμητος μεθυσμένος. Καὶ ἦτο σκουπὶ αὐτὴν τὴν φορὰν. Ὄρμησε καὶ μ' ἐνηγκαλίσθη.

— Φεύγεις, ἐφώναξε τραυλιζων. Ἐστύναξες τόσο καλὴ συντροφιά κ' ἐγὼ τίποτα, αἱ;

Καὶ ἀφήσας ἐμέ, ἐστράφη πρὸς τοὺς συντρόφους μου· ἀλλὰ τὸ δωμάτιον ἦτο κενόν. Οἱ φίλοι μου τοῦ τὸν ἐγνώριζαν κάλλιστα, ἐτράπησαν αὐτοστιγμὴ εἰς φυγὴν, ἐκτὸς, ἐννοεῖται τοῦ Φ. Ὁ οἰκοδεσπότης ὤρμησεν εἰς καταδιώξιν των, ἀλλὰ σκοπιάσας εἰς τὸ κατώφλιον τῆς ἐξω θύρας κατέπεσε βλασφημῶν. Αὐτὸ τὸ ἐπάθαινε συχνά. Ἡμεῖς διετάξαμεν νὰ κλείσουν, ἐσθέσαμεν τὸ φῶς καὶ κατεκλίθημεν.

II

Τὴν ἐπιούσαν εἰς τὰς πέντε τὸ πρωὶ ἤμεθα καὶ οἱ δύο ἐνδεδυμένοι. Ἐγὼ ἐτοποθέτησα ἐπιμελῶς ἐντὸς μαρσίππου μερικά ἐνδύματα, πρὸ πάντων ἀσπρόρρουχα, τὰ ἐσκέπασα ἔλα μ' ἓνα σινδόνι καὶ τὸν ἐκλείδωσα. Οἱ ταχυδρομικοὶ ἵπποι εἶχαν ζευχθῆ καὶ τὸ ἔλκηθρον. Ἐροφήσαμεν ἐν βίᾳ ἀνὰ δύο ποτήρια τείου, ἐγὼ ἔδοσα τὰς τελευταίας διαταγὰς εἰς τὸν ὑπρέτην μου, ζωσμένοι δὲ καὶ γαντωμένοι καὶ οἱ

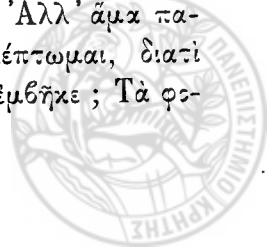
δύο, ἐξήλθομεν καὶ ἐτοποθετήθημεν ἐντὸς τοῦ ἐλκλήθρου, στηρίζοντες τὰ νῶτα ἐπὶ προσκεφαλαίων. Ὁ ἀμαξᾶς μας ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου του, ἐπῆρε τὰ ἤνια καὶ παρώτρυνε τὰ ἄλογα διὰ τοῦ συνήθου «νοῦ, στὸ Θεό.» Αὐτὰ ἔκαμαν μίαν πρὸς τὰ ἐμπρὸς κίνησιν, τὸ ἔλκληθρον ἔτριξε δις, τρίς καὶ ἐκυλίσθη ἐπὶ τῆς ἀπαλῆς χιόνος.

Μετὰ δύο ὥρας ὁ ἥλιος ἦτο ὑψηλά. Εἶνε ἐκτάκτως μαγευτικὴ ἡ θεὰ τοῦ χιονισμένου κάμπου ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας καὶ μόνον ὅτι κουράζει τὴν ὄρασιν ἢ ἀτελεύτητος ἐκείνη λευκότης. Ὅλα κάτασπρα καὶ ὑψώματα καὶ κοιλάδες, ποῦ καὶ ποῦ δὲ μόνον διακρίνεις μελανὰς κηλίδας· εἶνε χαμόδενδρα ἢ χόρτα ξηρὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἔφθασε νὰ θάψῃ τὸ χιόνι καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων εὐχαρίστως ἀναπαύεται τὸ μάτι τοῦ ὁδοιπόρου.

Τὸ ψῦχος ἦτο μέτριον. Ἐταξειδεύταμεν ἄνευ ἐπεισοδίου τινὸς καὶ πρὸς τὸ ἑσπέρας ἐφθάσαμεν εἰς Ταϊγάνι, ἀπέχον ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν βέρστια τῆς Μαρίουπολεως, τοῦ τελικοῦ σκοποῦ ταῦ ταξειδίου μου.

Ἀπεχαιρέτισα τὸν συνταξειδιώτην μου, μεταβάντα παρὰ τῆς οἰκογενείας του, ἐγὼ δὲ κατέλυσα εἰς ξενοδοχεῖον.

Τὴν ἐπιούσαν ἐξύπνησα ἐνωρίς, ἐπειδὴ δὲ ἔπρεπε νὰ ἐξέλθω πρὸς ἐπίσκεψιν μερικῶν φίλων, ἡ πρώτη μου φροντίς ἦτο νὰ ἐνδύθῃ καταλλήλως. Καὶ λοιπὸν ἐγονάτισα ἡμίγυμνος πρὸ τοῦ μαρσίππου μου, τὸν ἐξεκλείδωσα, τὸν ἤνοιξα καὶ τί νομίζετε νὰ εἶδα ; Ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον τῆς σινδόνας, ἦτις ἐσκέπαζε τὰ ἐν τῷ κιβωτίῳ φορέματα, ἐκάθητο ἀκίνητος μία ἀράχνη πρῶτου μεγέθους ! Ἐμμεῖνα κατάπληκτος. Ἡ διήγησις τοῦ γέροντος Φ. ἦτο ζωηρὰ εἰς τὴν μνήμην μου καὶ ἔβλεπα τὴν ἀράχνην, ἀκίνητος, ἐκπεπληγμένος, ἂν θέλετε δέ, καὶ μέ τινα δεισιδαίμονα φόβον ! Ἄλλ' ἅμα παρῆλθεν ἡ πρώτη ἐκπληξις, ἄρχησα νὰ σκέπτωμαι, διατὶ εὐρέθη ἐκεῖ ἡ ἀράχνη καὶ προπάντων, πῶς ἐμβῆκε ; Τὰ φ-

ρέματα είχα τοποθετήση και τυλίξη με τὸ σινδόνι ἐγὼ αὐτὸς και ὁ ἴδιος ἐκλειδῶσα τὸν μάρσιππον. Μήπως ἡ παρουσία τοῦ ἐντόμου ἦτο και δι' ἐμὲ ὀϊωνός ;

Ἦμεθα και οἱ δύο ἀκίνητοι και ἡ ἀράχνη και ἐγὼ ἐπὶ τινα λεπτά. Ἐπὶ τέλους ἐπῆρα τὸ σινδόνι με προσοχὴν ἀπὸ τὰ τέσσαρα ἄκρα, τὸ ἐτίναξα εἰς μίαν γωνίαν τοῦ θαλάμου, ὅπου ἡ ἀράχνη συνεσπειρώθη . . . . .

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἤμην εἰς Μαριούπολιν, μετὰ ἓνα μῆνα δέ, τῇ μεσολαβήσει σεβαστοῦ μου φίλου, ἐτέλουν τοὺς ἀραβῶνας μου, και μετὰ τρεῖς μῆνας ἐνυμφευόμην . . .

Τὴν ἀνοιξιν τοῦ ἰδίου ἔτους μετέβην εἰς Γ . . . διπλός, κατὰ τὴν εὐχὴν τῶν φίλων μου, οἵτινες με συνεχάρησαν ἐγκαρδῶς, εἰς πρώτην δὲ συνάθροισίν μας τοῖς ἀφηγηθῆναι τὸ με τὴν ἀράχνην ἐπεισόδιον.

— Τί λές, φιλόσοφέ μου ; ἠρώτησε τὸν σκεπτικόν μας ὁ γέρων Φ.

— Δὲν ἀλλάζω γνώμας ἐγὼ, εἶπεν ἐκεῖνος . . .

— Καὶ κάμνεις καλά ; μ' αὐτὸν τὸν τρόπον σώζεις τὴν φήμην σου ὡς φιλοσόφου, ἀνταπήντησεν ὁ Φ.

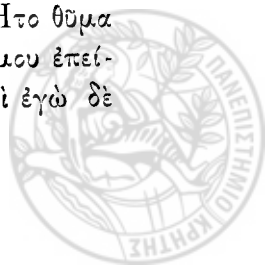
— Μὲ τὴν ἀράχνην ὅμως κύριε Φ. εἶπε κάποιος, δὲν ἐμάθαμεν τὸ τέλος τῆς ἱστορίας τῶν κεράτων.

— Ἄλλὰ μόνον περὶ προλήψεων ἐπρόκειτο, εἶπεν ὁ Φ.

— Ἀδιάφορον, θέλομεν τὸ τέλος.

Ἴδου λοιπὸν με ὀλίγας λέξεις. Ὄταν ὁ Π. ἐβεβαιώθη περὶ τῆς συμφορᾶς του, ἠκολούθησαν σκηναὶ σπαραξικάρδια. Ἡ σύζυγός του πράγματι μετὰ τινὰς ἡμέρας ἔφερεν εἰς φῶς ἐν ἀγοράκι. Ὁ Π. δὲν εἶχε τὸ θάρρος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν κοιτῶνά της.

Ἐκλαίει και ἐκόπτετο, δταν δ' ἐκεῖνη ἀνέλαβε, τὸν προσεκάλεσε και ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του ὀδυρομένη. Ἦτο θυμὰ ἀγρίας ἐπιθέσεως ἐνὸς ἐξαδέλφου της. . . . Ὁ φίλος μου ἐπέισθη, ἀλλὰ και μ' ἐσυμβουλευθῆ τί νὰ κάμῃ, και ἐγὼ δὲ

τοῦ εἶπα ὅτι εἰς αὐτὰ συμβουλαὶ δὲν χωροῦν καὶ τὸν ἠρώ-
τησα ἂν ἔχη τὴν δύναμιν νὰ τιμωρήσῃ; — Μὲ τί πρόπον;
μὲ εἶπε. Μὲ ἀποβολὴν ἀπήντησα.

— Ποτέ! ἀπεκρίθη· δὲ θὰ μπορούσα νὰ ζήσω.

— Τότε, τοῦ εἶπα ἐγώ, πρέπει νὰ συγχωρήσῃς.

Αὐτὸ καὶ ἔκαμε ὁ καυμένος ὁ φίλος μου, δειχθεὶς μεγα-
λόφρων! Καὶ δὲν εἶχε ἄδικον. Οὐδέποτε πλέον τοῦ ἐδόθη
ἡ παραμικρὰ ἀφορμὴ παραπόνου κατὰ τῆς συζύγου του.

Τὰ σχόλια δὲν ἔλειψαν καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.
Τὸ ἐβασάνισαν ποικιλοτρόπως, χωρὶς ἐννοεῖται νὰ τὸ λύσουν.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ γέρον Φ. μὲ λέγει.

— Δὲ ξέρεις δά· σήμερα ὠμίλησα διεξοδικῶς μὲ τὸν σκε-
πτικόν μας περὶ προλήψεων καὶ μοῦ ἐφάνη πῶς ἄρχισε γ'
ἀλλάζῃ γνώμην.

Πῶς; ἠρώτησα.

— Ἐσυζητήσαμεν πολὺ· τοῦ ἐπολέμησα μ' ἐπιμονὴν τὰς
ιδέας καὶ κατώρθωσα νὰ τοῦ ἀποσπάσω τὴν ὁμολογίαν ὅτι
αὐτὰ εἶνε ἐκ τῶν ἀνεξηγήτων. Προφανῶς ἡ ἀράχνη καὶ τὰ
κέρατα τοῦ ἐτάραξαν πολὺ τοὺς φιλοσοφικοὺς κύκλους!
Καλὸ κι' αὐτό.

Ο ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΣ

— Καὶ πῶς τὰ πᾶμε, Σοφοκλῆ;

— Ὁρατὰ, ἐξαίρετα!

— Καὶ σάντι δουλιὰς ἔχομε τώρα στὸ χέρι;

— Πολλὲς καὶ διάφορες. Καὶ πρῶτον, μ' ἐννόησες, ὁ Μικάκος ἐκατάβηκε εἰς τῆς 270 χιλιάδες, τὸν ὄρον τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ μεθαύριο θά-πάω τὰ χαρτιά. Ἐπειτα τὸ σπίτι ἐκεῖνο τῆς ὁδοῦ Αἰόλου, μ' ἐννόησες, παίρνει κι' αὐτὸ τέλος σημεραῦριο. Ἔχω ἓνα μικρὸ δάνειο ποῦ ὑπογράφεται τῇ Δευτέρᾳ, ἓνα συναικίσιον σχεδὸν τελειωμένον καὶ ἄλλο στὴν ἀρχὴ μὲ πολλὰς ἐλπίδες καὶ . . . ἄκουσε τώρα, μ' ἐννόησες, τὰ σχέδια μου. Μόλις ποῦ τελειώσω τὴ μεγάλη δουλιὰ τοῦ Μικάκη, θά . . .

Προβλέπων τὴν συνήθη βραγδαίαν φλυαρίαν τοῦ φίλου μου, τὸν διέκοψα.

— Μὰ δὲ' μοῦ λές, τὸ ἀνθρακωρρυχεῖο ἐκεῖνο . . .

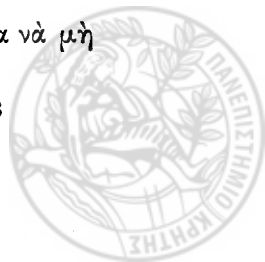
— Μπερμπαντιές, φίλε μου· μὰ εὐρῆκα τώρα ἄλλον ἀγοραστή, σωστὸ ἄνθρωπο καὶ . . .

— Δὲν τὸν ἀφῆκα νὰ τελειώσῃ.

— Θυμᾶσαι; τὸ εἶχες τελειωμένον . . .

— Μὰ τί νὰ κάμῃς μὲ τοὺς ψεύτες; Τώρα δμως, μ' ἐννόησες, δὲν μοῦ φεύγει, γιὰτὶ ἔλαβα μέτρα.

— Τουλάχιστον κῦτταξε αὐτὰ ποῦ κρατεῖς τώρα νὰ μὴ σοῦ φύγουν.

— Αυτό οὔτε νὰ λέγεται· τὰ χρήματα' αὐτὰ τάχω στὸ χέρι. Καὶ ξέρεις τὸ σχέδιό μου;

— Θὰ εἶν' ἐκεῖνο τὸ περυσινό.

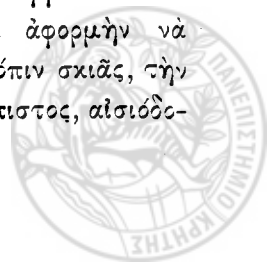
— Ναί, μὰ τώρα τέλειωσαν τὰ ψέμματα· εὐθύς ποῦ πάρω τὸν παρά, μὲ ἐννόησες . . .

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφάνη ἐρχόμενος ὁ πολιτευτῆς Σ. .
Ὁ φίλος μου μὲ ἀφῆκεν εὐθύς.

— Προχώρει, μοῦ εἶπε καὶ σὲ φθάνω. Καὶ ἔτρεξεν εἰς συνάντησιν τοῦ πολιτευτοῦ.

*
* *

Γνωρίζομεθα πρὸ ἐτῶν μὲ τὸν Σοφοκλῆ. Εἶνε πεντηκοντούτης περίπου, ὑψηλός, λιπόσαρκος, μακροσκελής, δλίγον ὠχρός, μ' ἓνα κεφαλάκι μικρό, μὲ κρανίον ἀποψιλωμένον καὶ στίλβον, ἐλαφρῶς ταλαντευόμενον εἰς κάθετου βῆμα. Εὐθυτενής, βαδίζει μὲ τὰ χέρια συνήθως ἐντὸς τῶν θυλακίων τοῦ τριμμένου, τοῦ πολλὰ καὶ διάφορα ἰδόντος καὶ δοκιμάσαντος πανταλονίου του. Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι καὶ τὸ σακκάκι του δὲν ἔχει μὲ τί νὰ καυχηθῆ, θὰ εἶχε δὲ τὸναντίον πολλὰ τὰ δραματικά νὰ ἱστορήσῃ, ἂν εἶχε στόμα. Μόνον ὁ κολλάρος καὶ ὁ λαιμοδέτης του εἶνε νωπὰ πάντοτε καὶ ἀνεπιλήπτου λευκότητος. Ἄγαμος, ἔχει μόνον συγγενεῖς πλαγίους καὶ φίλους ἀπειραριθμούς καὶ συμβαίνει, ποτὲ μὲν νὰ γευματίζει εἰς τῆς ἐξαδέλφης, ἄλλοτε νὰ δειπνῆ εἰς τοῦ ἀνεψιοῦ καὶ νὰ ξενυκτίζει εἰς τῆς κουμπάρας του, οὐδέποτε δέ, οὐδὲ οἱ στενωτέροί του, ἔμαθον τὸ οἶκημα του. Τίμιος, ἀγαθός, εὐπροσήγορος, ἀστεῖος, πολυλογᾶς, ἐπαγγέλλεται . . . ὅχι ὠρισμένον τι, ἀλλὰ πᾶν ὅ,τι τοῦ δίδει ἀφορμὴν νὰ ὀμιλῆ καὶ νὰ τρέχῃ, ἀδιάφορον ἂν τρέχῃ κατόπιν σκιᾶς, τὴν ὁποίαν ἐκλαμβάνει ὡς πραγματικότητα! Εὐπίστος, αἰσιόδο-

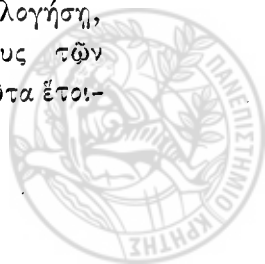

ξος, δὲν ταρασσεται διόλου ἐκ τῶν ἀποτυχιῶν του τῶν ἀλεπαλλήλων. Καὶ τρέχει καὶ σχεδιάζει ἀδιάκοπα . .

* *
*

Ἰδίως τὸν ἀπασχολοῦν τὰ πολιτικά τῆς πατρίδος, μάλιστα τὰ ἐσωτερικά. Ἀφωσιωμένος ἐξ ὀλοκλήρου εἰς ἓν κόμμα, μισεῖ καὶ περιφρονεῖ πάντας τοὺς ἀντιθέτους, αὐτὰ τὰ καθάρματα, τοὺς λυμεῶνας, τοὺς τενεκέδες, τὰ κοθόνια, τοὺς διαφορεῖς, τοὺς . . . καὶ ἀρχίζει βραγδαῖον ὕβρεολόγιον κατὰ τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων, παρμένον ἀπὸ τὸ τελευταῖον φύλλον ὁμοφρονούσης ἡφμερίδος, γραμμένον εἰς τὸ νέον, τὸ ἐλευθεριάζον ἰδίωμα, τὸ ὁποῖον δὲν παραδέχεται κανένα φραγμόν. Ἐχει πάντοτε πλήρες τὸ θυλάκιον ἐγγράφων καὶ τὸ κεφάλι γεμᾶτο σχέδια, τὰ ὁποῖα περιμένουν τὴν ἐφαρμογὴν των. Θὰ πωλήσῃ, θὰ ἐνοικιάσῃ, θὰ ὑπανδρεύσῃ, θ' ἀρραβωνίσῃ, θὰ συνδύασῃ, θὰ συμφιλιώσῃ, θὰ κάμῃ θὰ δείξῃ . . . Λέγει, λέγει ἀδιάκοπα, μὲ εὐγλωττίαν, πειστικώτατα καὶ ἀφοῦ σὲ περιφέρει ἀνὰ τὰς σχολιάς καὶ λαβυρινθώδεις ἀτραποὺς τῶν σοφῶς πάντοτε χαραγμένων σχεδίων του, τὰ ἐποῖα ὀσονοῦπω, μετ' ὀλίγον, λαμβάνουν ὀστᾶ καὶ σάρκα καταλήγει, μετὰ πολλοὺς δισταγμοὺς καὶ ταλαντεύσεις, (διότι εἶνε λεπτότατος) εἰς τὴν ἐκλιπάρῃσιν . . . ἀλλ' ἐδῶ, ἄς ἐπιτρέψῃ ὁ ἀναγνώστης νὰ σιωπήσω, χάριν τῆς πλέον λεπτῆς, τῆς πλέον εὐθίχτου ἀφ' ὄσας ἐγνώρισα, φιλοτιμίας . . .

Περιπατητῆς ἀκούραστος, εὐρίσκεται πάντοτε εἰς κίνησιν, ἐκτὸς τῶν ὥρων ὁποῦ ἐξοδεύει εἰς τοῦ Ζαχαράτου, εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἡφμερίδων τοῦ κόμματος, διότι τὰς ἄλλας οὔτε τὰς πιάνει σ' τὸ χέρι. Ἐκεῖ θὰ πολιτικολογήσῃ, θ' ἀστείευθῇ μὲ τοὺς φίλους, εἰς τοὺς στενωτέρους τῶν ὁποίων ἀποκαλύπτει τὰ σχέδιά του. Καὶ ἔχει τοιαῦτα ἔτοι-

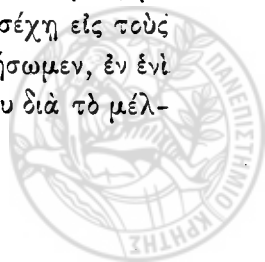
μα πάντοτε. Διότι, δὲν προφθάνει νὰ ναυαγήσῃ ἔν, ὅπου καταστρώνει ἄλλο, ἂν δέ, ἕως τῶρα μόνον ναυάγια ἔχει νὰ διηγήται, τοῦτο ἀποδοτέον εἰς μόνην τὴν κακοδαίμονίαν του.

*
**

Εὐέξαπτος εἰς τὰς πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς ἐν γένει συζητήσεις, δεικνύει ἐν εἶδος ἀπαθείας διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ ἐκ τοῦ πλησίον αὐτὸν τὸν ἴδιον. Ἐξάπτεται καὶ χειρονομεῖ καὶ κόπτεται συζητῶν ἐπὶ ὥρας μὲ φίλους εὐτυχεῖς καὶ χορτασμένους, ἐνῶ πολλὰ σημεῖα δεικνύουν ὅτι ἂν τυχὸν ἐγευματίσει τὴν ἡμέραν ἐκείνην, δὲν θὰ ἔφαγε βέβαια οὔτε φασιανούς, οὔτε πέρδικας καὶ εἶνε μάλιστα ζήτημα ἂν ἔφαγε ἀρκετά. Πᾶσαν ὁμῶς τοῦ στομάχου του διαματυρίαν ἤξεύρει νὰ κρύπτῃ ὑπὸ τὸ πλεόν ἀξιοπρεπὲς μείδιωμα καὶ εἰς τρόπον ὥστε νὰ σὲ πειθῇ ὅτι τοῦλάχιστον ἐγευματίσεν εἰς τὴν «Μινέρβα», ἐνῶ τὸ πιθανώτερον εἶνε νὰ ἐγεύθῃ εἰς κανένα πατζατζίδικο ἀντὶ 30 λεπτῶν.

*
**

Εἶχε μείνῃ ἄγαμος ἀπὸ πείσμα, μὲ εἶπε· «θὰ ἤμουν 26 — 27 ἐτῶν νέος καὶ καθὼς ἤμουν κομψὸς (μὴ μὲ βλέπῃς τῶρα) πολλὰς μητέρες καὶ πολλὰς νέες μ' ἐκυνήγησαν. Ἐγὼ δὲν ἐπρόσεχα, ὅταν, μ' ἐννόησες, μιὰ μικροῦλα, κόρη χήρας στρατιωτικοῦ, ὠραιότατη, μ' ἐμάγεψε. Ὁρκίσθηκα εὐθὺς πῶς θὰ γείνη δική μου. Ἀπὸ τὸ μέρος τῆς κόρης ἐφάνῃ μεγάλη προθυμία, ἂν καὶ πολλοὶ ἄλλοι τὴν ἐποφθαλμιοῦσαν· ὠμίλησα μὲ τὴν μητέρα, ἡ ὁποία, μ' ἐννόησες, μὲ ἄκουσε μὲ πολλὴν εὐμένειαν καὶ χωρὶς νὰ προσέχῃ εἰς τοὺς ἄλλους λατρευτάς, τῆς εἶπα πῶς ἔχομεν νὰ ζήσωμεν, ἐν ἐνὶ λόγῳ, μ' ἐννόησες, τῆς ἐχάραξα τὰ σχέδιά μου διὰ τὸ μέλ-

λον, τὰ ὁποῖα εὕρηκε μεγαλοπρεπῆ. Ἐξαφνα ἓνα πρωτὸ μαν-
θάνω ὅτι τὴν προτεραιάν ἢ ἄπιστη αὐτὴ εἶχε στεφανωθῆ μ'
ἓνα ἔμπορον, ἓνα κοθόνι, ἓναν . . . Τόσω μ' ἐπέιραξε ποῦ
δὲν ἐπρόσεξα πλέον εἰς γυναῖκα . . . »

*
**

Εἰς τὸν περίπατον, μιὰ πρωϊνὴ, συνητήθημεν μ' ἓνα νέον
καλοῦ ἐξωτερικοῦ, ὅστις μᾶς ἐχαιρέτισε μὲ πολλὴν εὐγένειαν.

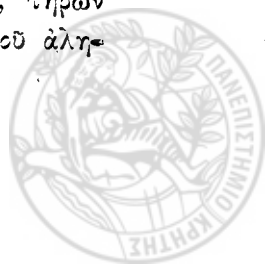
— Τί κάνεις Παναγιώτῃ ; τὸν ἐρώτησεν ὁ Σοφοκλῆς. —
Καλά, κύρ Σοφοκλῆ· κάτι δὲ φαινόσαστε ἀπ' τὸ μαγαζί ;
— Δουλιές, Παναγιώτῃ μου. — Καὶ πῶς πάτε ; Εἶστ' εὐχα-
ριστημένος ; — Καλά, καλά, κ' ἐσύ ;

— Ὠραῖα, μὴ μᾶς ξεχνᾶτε· χαίρετε ! εἶπεν ὁ Πανα-
γιώτης — Γειᾶσου. Καὶ ὁ νέος ἀπεμακρύνθη ἐσπευσμένως.

— Ἐῆρεις ποῖος εἶν' αὐτός ; Εἶπεν ὁ Σοφοκλῆς. Εἶνε
πατριωτάκι μου. Πρὸ ἑξ ἡμέρας ἦλθεν ἀπ' τὴν πατρίδα, μ'
ἐννόησες, ἴσα σὲ μένα, γιατί ἤμαστε σὰν ἀδέλφια μὲ τοὺς
γονεῖς του. Ἐγύρευε δουλειὰ καὶ τὸν ἐσύστησα σ' ἓνα καλὸ
μέρος. Δραστήριο παιδί, φρόνιμο, μὲ νοῦ, δὲν ἄργησε νὰ
συνάξῃ μερικὰ λεπτὰ καὶ τώρα εἶνε δυὸ χρόνια ποῦ ἔχει
ιδιόκ του μπακάλικο καὶ μικρὸ καπελιό. Θετικὸ παιδί κα-
θὼς εἶνε, θὰ προοδεύσῃ πολὺ. Καὶ ὁ καυμένος θυμᾶται τὴν κα-
λωσύνην καί . . . μ' ἀγαπᾶ, εἶπε μετὰ τινα δισταγμὸν ὁ Σοφοκλῆς.

Ἡ ἱστορία ἦτο ἀληθινή, ὡς ἐπληροφορήθη κατόπιν. Ὁ
Σοφοκλῆς εἶχε ἀξιοπρέπειαν ἀλλ' ἠναγκάζετο ἐνίοτε νὰ προσ-
φεύγῃ ὑπὸ τὴν σῴτειραν στέγην τοῦ καλοῦ νέου, εἰς περι-
στάσεις, ἐννοεῖται, κρισίμους καὶ μόνον ὁσάκις ἢ βροχὴ τῶν
ἀτυχημάτων ἐπήρχετο βραγδαίωτα. Εἰς ἀντάλλαγμα πα-
ρεῖχεν ἀφειδῶς καὶ εἰς τὸν νέον τὰς συμβουλὰς του, τηρῶν
ὅλην τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν εὐγενὴ στάσιν τοῦ ἀλη-
μονήτου ἱππότου τῆς ἐλευσίνης μορφῆς.

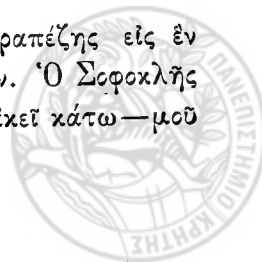
*
**

Γνωρίζεται μὲ πολλοὺς πολιτευομένους, μὲ τινὰς τῶν ὁποίων ἔχει πολλὴν οικειότητα καὶ πρὸς τοὺς ὁποίους — τοὺς ὁμόφρονος ἐννοεῖται — ἀποδίδει ἐκ διαλειμμάτων μικρὰς τινὰς ὑπηρεσίας ἀφιλοκερδῶς καὶ μόνον διὰ τὰ νὰ ἔχη τὰ διηγήσασθαι κατόπιν. Λέγει συχνὰ ὅτι εἶνε κακοδαίμων, χωρὶς ὅμως δι' αὐτὸ ν' ἀπελπίζεται· ἀπ' ἐναντίας, κύριόν του χαρακτηριστικὸν εἶνε ἡ αἰσιοδοξία, φθάνουσα μέχρι παιδικῆς ἀφελείας, διὰ τὰ μὴ μεταχειρισθῶ προσβλητικώτερον δι' αὐτὸν ὄρον. Βλέπων κανεὶς τὴν πενιχρὰν του περιβολὴν καὶ συγκρίνων αὐτὴν πρὸς τὴν ἀξιοπρεπῆ του στάσιν, τὸν ἐκλαμβάνει ὡς ἀρχαῖον στωϊκόν, ἐνῶ κατὰ βάθος δὲν εἶνε διόλου ἀδιάφορος εἰς τὰ ἐγκόσμια θέληγητρα καὶ, ὡς οἱ πλείονες τῶν θνητῶν, ὀνειρεύεται καὶ αὐτὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ πόθου. Καὶ ὁμιλεῖ συχνὰ περὶ τῶν ὀνείρων του αὐτῶν τῶν χρυσῶν, περὶ τῶν διακαῶν πόθων του, μὲ χρώματα μάλιστα ποιητικὰ (χρώματα πολὺ ἀνοικτὰ, πολὺ κτυπητὰ καθὸ παρμένα ἀπὸ τὸ κουτάκι τῆς παλαιᾶς τέχνης), ἀδιάφορον ἂν ἡ μεταβολὴ ἐπέλθῃ μετ' ὀλίγον ἀπότομος, ὅταν πρόκειται νὰ χωρισθῆτε καὶ εἶνε μάλιστα μεσημβρία· σοῦ ἐξακοντίζει τότε βλέμματα λίαν εὐγλωττα, οὐδὲν ὅμως ἔχοντα τὸ ποιητικόν, μ' ὄλους τοὺς ἀγῶνάς του νὰ τηρηθῆ ἡ ἀξιοπρέπεια. Καὶ μετὰ τινὰς πάντοτε ἐλιγμοὺς καὶ περιστροφάς, χάριν τῆς πασχούσης φιλοτιμίας, τίθεται εἰς χρῆσιν ἢ μέθοδος ἐκείνη τὴν ὁποίαν, ἢ πρὸς τὸν φίλον ὀφειλομένη ἀβρότης μὲ ἀναγκάζει νὰ παρασιωπήσω.

* *

Ἐν' ἀπόγευμα ἑκατῆμεθα πρὸ μικρᾶς τραπέζης εἰς ἓν ἀπὸ τὰ τελευταῖα ζυθοπωλεῖα τῶν Πατησίων. Ὁ Σοφοκλῆς ἦτο εὐθυμότερος τοῦ συνήθους. — Βλέπετε ἐκεῖ κάτω — μού

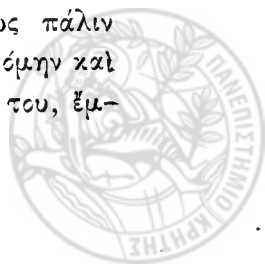

λέγει, ἐνῶ ἐρρόφα τὴν δευτέραν τοῦ μπίραν — τὸ σπιτάκι ἐκεῖνο, στὰ δένδρα μέσα; Ἐκεῖ ἤμουν χθὲς κ' ἐσυμφωνοῦσα μὲ τὴν οἰκοκυρά νὰ μοῦ τὸ νοικιάσῃ γιὰ τὸ καλοκαίρι· τί ἔχει νὰ γεινῆ ἐκεῖ μέσα, θὰ μάθῃς καὶ θὰ ἰδῆς τί πράγμα εἶν' ὁ Σοφοκλῆς, γιατί ἡ τύχη δὲν θέλησε ἀκόμα νὰ τὸν γνωρίσῃς. Καὶ μοῦ ἐζωγράφισε μ' ἐλκυστικώτατα χρώματα τὸν μακάριον βίον ὅπου θὰ διηρχόμεθα ἐκεῖ, συντρόφους ἔχοντες τῶν πτηνῶν τὰ κελαδῆματα καὶ τῆς αὔρας τοὺς ψιθυρισμούς, κατόπιν, ἐννοεῖται, τῶν ἄλλων, ὑλικωτέρων ἀπολαύσεων, ἄνευ τῶν ὁποίων, τὰ αὔλα ἐκεῖνα, τὰ ἀσύλληπτα, ἀποβάλλουν πολὺ, ὡς γνωστόν, τοῦ φυσικοῦ τῶν θεληγῆτρου. — Δίγῃ ὑπομονή — ἐπρόσθεσεν ὁ φίλος μου. Καὶ διατεθεὶς ἔτι μᾶλλον εὐθυμότερον, μοῦ διηγήθη δύο τρεῖς ἱστορίας ἀπνευστεῖ, τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης, ἐπὶ τῶν πολιτικῶν τῆς ἡμέρας.

Τὸν ἐβλεπα διηγούμενον κ' ἐδοκίμαζα ταῦτοχρόνως δύο ἀντίθετα αἰσθήματα. Ἀπορίαν μεγάλην διὰ τὴν αἰσιοδοξίαν τοῦ, ἥτις οὐδέποτε τὸν εἶχε δικαίωση καὶ ἓνα εἶδος οἴκτου διὰ τὴν πενιχρὰν περιβολήν. ἥτις ἐκάλυπτε μίαν τόσον εὐγενῆ ὑπαρξίν. Ἦσαν ὅλα τοῦ παρατριμμένα . . . Ἐκεῖνη μάλιστα ἡ βεπούμπλικά του, στενὴ εἰς τὴν νεότητά της, διεστάλη περὶ τὸ κρανίον, ἐκ τῆς πολυχρονίου χρήσεως, καὶ προσέλαβε σχῆμα χαμηλῆς πυραμίδος, πολυλαχοῦ πεπιεσμένης καὶ τῆς ὁποίας οἱ παντοειδεῖς μώλωπες, διελάλουν εὐγλώττως τὰ βάσανά της. Ἀπεχωρίσθημεν ἀργά.

* *

Ἐξαφνα τὸν ἔχασα· παρῆλθεν ὁλόκληρος ἐβδομάς χωρὶς νὰ τὸν ἰδῶ· τί εὐχῆ! ἀρρώστησε; Ἐπειτα ἐκεῖναι αἱ ὑποθέσεις, ὅλαι, ἡ μέρος αὐτῶν τί ἀπέγειναν; ἢ μήπως πάλιν ὑπερίσχυσεν ἡ καχοδαιμονία τοῦ φίλου μου; ἐσκεπτόμην καὶ δὲν ἤξευρα τί νὰ ὑποθῶσω. Ἠρώτησα κάποιον φίλον τοῦ, ἐμ-

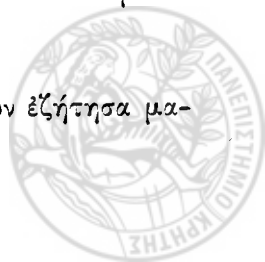
πορον φιλικῶν, ὅστις ἐπίσης τὸν ἐσυμπαθοῦσε καὶ τοῦ ἐπρομήθευε τοὺς κολλάρους καὶ τοὺς χρωματιστοὺς λαιμοδέτας του ἐπὶ ἀορίστῳ, ἐννοεῖται πιστώσει, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δὲν τὸν εἶχεν ἰδῆ πρὸ πολλοῦ. Ἦμην εἰς αὐτὰς τὰς σκέψεις, ὅτε τὸν βλέπω ἕνα πρῶτ' εἰς τὴν ὁδὸν Σταδίου ἐρχόμενον, ἢ μᾶλλον τρέχοντα κατ' ἐπάνω μου. Μ' ἐπλησίασε. — Τὸ ἀπόγευμα εἰς τοῦ Ζαχαράτου, μοῦ λέγει. Ἔχω πολλὰ . . . Καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του τρέχων.

Πράγματι μετὰ τὸ γεῦμα συναντήθημεν. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο αἴθριον, ὡσὰν ἀνέφελος οὐρανός. Ἐσπρωξε τὸ κάθισμά του πρὸς τὸ ἰδικόν μου, ἐκλινε πλαγίως πρὸ ἐμέ καὶ μοῦ εἶπε χαμηλοφώνως, διὰ νὰ μὴν ἀκούσουν εἰ παρακαθήμενοι. — Ἀπόψε ὑπογράφεται τὸ συμβόλαιον τῆς μεγάλης ὑποθέσεως καὶ αὖριον πρῶτ' τὰ δυὸ ἄλλα, ὥστε αὖριον τὸ ἀπόγευμα, εἰς τὰς τρεῖς νὰ πᾶς εἰς τὴν μπουραρία μας καὶ νὰ μὲ περιμένῃς. Τὸ σπιτάκι ἐκεῖνο τὸ ἐπιασα, καὶ μεθαύριο κουβαλιῶμαι. Ἐπὶ τέλους . . . Ἐπρόσθεσε καὶ στεναγμὸς ἀνακουφίσεως ἐξῆλθε τοῦ στήθους του. Ἀνέπνευσα κ' ἐγὼ μαζῆ του καὶ τὸν συνεχάρην, διότι αὐτὴν τὴν φορὰν κατώρθωσε νὰ μοῦ ἐμφυτεύσῃ ἀρκετὸν μέρος τῆς αἰσιοδοξίας του.

Τὴν ἐπιούσαν κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ὥραν, ἤμην εἰς τὸ ζυθοπωλεῖον κ' ἐπερίμενα. Δὲν εἰξεύρω ὅμως διατί, ἔπαυσα αἰφνης νὰ εἶμ' εὐχαριστημένος. Εἶχα κάτι προαισθήματα, τὰ ὁποῖα εἰς μάτην ἐζητοῦσα ν' ἀποδιώξω. Κάποια μυστηριώδης φωνὴ μοῦ ἔλεγεν ὅτι περιμένω ἀδίκως. Πράγματι, ἐπλησίαζε νὰ δύσῃ ὁ ἥλιος, ὅτε ἀπεφάσισα ν' ἀφήσω τὸ ζυθοπωλεῖον. Μόνος καὶ μελαγχολικῶς βαδίζων, εἰσῆλθα εἰς τὴν πόλιν, καταρώμενος τὸν κακὸν δαίμονα τοῦ καυμένου τοῦ Σοφοκλῆ.

*
* *

Αὐτὴν τὴν φορὰν τὸν ἔχασα ἐντελῶς. Τὸν ἐζήτησα μα-

ταίως εις διάφορα μέρη· πουθενά δὲν ἐφαίνετο. Ἐκρύπτετο. ἢ ἔκανε κανένα ταξίδι; προφανῶς τὸ τελευταῖον κτύπημα τὸ τόσο ἀπροσδόκητον τὸν εἶχε ζαλίσει. Νὰ ματαιωθοῦν τόσα ὄνειρα! καὶ πότε, ὅποτε, ἢ πραγματοποιήσις των ἐθεωρεῖτο βεβαία! Μὲ ὄλην του τὴν ἀπάθειαν, μὲ ὄλην του τὴν φιλοσοφίαν ὁ ἀτυχῆς φίλος μου δὲν ἐκρατήθη. Ἐντρέπετο, φαίνεται καὶ νὰ παρουσιασθῆ.

Ἐν τῷ μεταξύ ἐγὼ ἀνεχώρησα ἐκ τῆς πρωτεύουσας δι' ὑποθέσεις μου καὶ ἐπέστρεψα μετὰ τέσσαρας μῆνας.

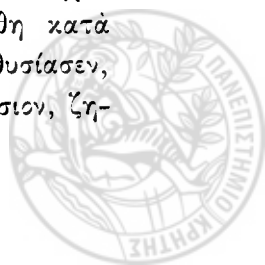
Ἦσαν παραμοναὶ βουλευτικῶν ἐκλογῶν καὶ ὁ κόσμος ἦτο εἰς κίνησιν. Ἐνθυμοῦμαι, ἐν ἀπόγευμα Κυριακῆς, πυκνοὶ ἄνθρωποι πολιτῶν συνηθροίζοντο εἰς τὰς πλατείας συζητοῦντες θορυβωδῶς. Εἶχα χωθῆ καὶ ἐγὼ, ἀκουσίως μου, εἰς ἓνα ἄνθρωπον καὶ ἐπροσπαθεῖσα νὰ διολισθῆσω, νὰ γλυτώσω, ὅτε ἀκούω ὀπίσω μου γνωστὴν φωνήν. — Μάλιστα. κύριοι, ἐν πρώτοις, μ' ἐνόησες, ὁ συνδυασμὸς αὐτὸς εἶνε, μ' ἐνόησες, κάκιστος, ἐπειδὴ. . .

Εἰσεχώρησα πλησίον τοῦ ὀμιλητοῦ καὶ τὸν ἔσυρα ἐκ τοῦ ἄκρου τοῦ ἐπενδύτου ἐστράφη. . . Δὲν περιγράφεται ἡ χαρὰ του.

— Πῶς ἐδῶ; ἀπὸ ποῦ; πότε; εἶπε· πᾶμε, πᾶμε. Καὶ μὲ παρέσυρε μακρὰν τοῦ ὀμίλου.

Δὲν εἶχε διόλου μεταβληθῆ. Ἡ αὐτὴ ἀξιοπρεπὴς στάσις, τὸ αὐτὸ λεπτὸν μειδιάμα καί, δυστυχῶς ἡ αὐτὴ περιβολή. Τὸ τριβώνιον του μάλιστα εἶχε τὰς χειρίδας πολὺ κοντάς, τρανὴ ἀπόδειξις ὅτι δὲν εἶχε κοπῆ ἐπάνω του.

Ἐκαθήσαμεν ἐξωθεν καφενεῖου. Ἦτο πολὺ εὐχαριστήμενος ποῦ μὲ ἔβλεπε, ἀλλὰ κ' ἐγὼ μὲ πολλὴν χαρὰν τὸν ἐπανεῖδα. Εἶπομεν πολλὰ περὶ τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας ὅπου ὁ φίλος μου, μὲ φλογερὰν εὐγλωττίαν ἦν τοῦ ὑπηγόμενου οἱ κινδυνεύοντες τῆς πατρίδος θεσμοί, ἐπετέθη κατὰ τῆς ἀντιπάλου πολιτικῆς μερίδος, ἥτις ἀφοῦ ἐθυσίασεν, εἰς τὴν ἄμετρον φιλοδοξίαν τῆς, πᾶν ἱερὸν καὶ ὅσιον, ζη-

τει και πάλιν νά εισπηδήση εις τά . . . εις τήν . . . (ὁ φίλος μου δὲν εὕρισκε τήν λέξιν) ὡς λύκος, μ' ἐννόησας, αἰμασβόρος . . .

Τὸν διέκοψα.

— Καὶ ἡ δουλιὲς πῶς πᾶνε, Σοφοκλῆ;

— Λαμπρά! ἂν καὶ τὰς ἀμέλησα ὀλίγον ἔνεκα τῆς πολιτικῆς. Ἔχω ὅμως αὐτήν, ἔχω ἐκείνην, ἔχω μίαν ἄλλην. . . Καὶ μοῦ ἔδωκε διαφόρους λεπτομερείας περὶ αὐτῶν, ὡς ὅσονούπω περατουμένων, προσθέσας ἐν τέλει — Μίαν ἄλλην ὥραν τὰ λέμε καλλίτερα. Καὶ ἀλλάξας ἀποτόμως θέμα, ἐχώθη εἰς ἓνα πολιτικὸν λαβύρινθον ἀδιέξοδον, εἰς τὸν ὅποιον μὲ παρέσυρεν ἀκουσίως μου καὶ ἀπὸ τὸν ὅποιον εἶδα κ' ἔπαθα νά γλυτώσω.

Ἦτον πολὺ ἀργὰ δταν ἐχωρίσθημεν.

*
*

Τὸν ἀπαντῶ καὶ τώρα ἐνίοτε, δὲν ἔχωμεν ὅμως τὰς πρώτας στενάς σχέσεις. Βαδίζει εὐθυτενῆς, ἀξιοπρεπῆς, μὲ τὸ στερεότυπον μειδιάμα ἐπὶ τῶν ὠχρῶν του χειλέων, μὲ τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια τῆς εἰκτρᾶς του περισκελίδος, μὲ κενόν, πιθανῶς τὸν στόμαχον, ἀλλὰ μὲ γεμάτην βεβαίως τὴν κεφαλὴν ἀπὸ σχέδια.

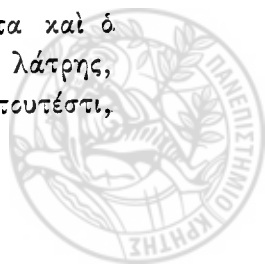

Η ΑΝΤΙΖΗΛΟΣ

ΛΙΓΟΝ ἄργά—διότι εἶχεν ὑπερβῆ τὰ σαράντα—
ἐσκέφθη νὰ ὑποδουλωθῆ. Εἶνε ἀληθές ὅτι τὸ
ἐσκέφθη ἐδῶ δὲν ἔχει τὸν τόπον του, ὅτι εἶνε τρό-
πος τοῦ λέγειν πλημμελής, διότι, τίς ὑποδουλῶνεται κα-
τόπιν σκέψεως; Πάντοτε ὁ ζυγὸς εἶνε ἀκούσιος, κατὰ συνέ-
πειαν μισητὸς καὶ παράδειγμα ὁ ζυγὸς ὄλων τῶν ὑπὸ δου-
λείαν λαῶν, οἵτινες μάχονται διὰ νὰ θραύσουν τὰς ἀλύσσεις
τῶν καὶ τὸ ἰδικὸν μας λόγιον, ὅπου κατήντησε πλέον ἀξίω-
μα· «τοῦ Ἑλληνος ὁ τράχηλος ζυγὸν δὲν ὑποφέρει.»—
Ἐπάρχει μῶλα-ταῦτα, διαφορὰ μεταξὺ ζυγοῦ καὶ ζυγοῦ,
μεταξὺ ἐκουσίου καὶ ἀκουσίου δουλείας. Ἐπάρχει ζυγὸς
ἐπαχθῆς, δουλεία μυσαρὰ, ἀλλὰ καὶ ζυγὸς γλυκύς, δου-
λεία ἐπιθυμητῆ, καθὼς δὲ εἶνε γνωστότατον. Διὰ νὰ πι-
στωθῆ ἔτι ἅπαξ ὅτι δὲν ὑπάρχει κανὼν χωρὶς ἐξαιρέσιν.
Μήπως δὲν ἀγαποῦν ὅλοι τὸ φῶς; Εἶνε ὁ γενικὸς κανὼν.
Κατ' ἐξαιρέσιν ὅμως ὑπάρχουν καὶ οἱ ἀρεσκόμενοι εἰς τὸ
σκότος, τοιοῦτοι δὲ εἶνε οἱ ἀπόλυτοι δεσπότες, τὰ νυκτερό-
βια πτηνά, καὶ ὅλοι οἱ κλέπται τῶν καρδιῶν καὶ τῶν βα-
λαντίων.

Αὐτὰ ὅλα τὰ θεωρήματα τὰ ἐγνώριζε κάλλιστα καὶ ὁ
ἥρωσ μου, ὅστις, ἂν καὶ θερμὸς τῆς ἐλευθερίας λάτρης,
ἔστερξεν ὅμως νὰ ὑποδουλωθῆ, νὰ υπογυναικωθῆ τουτέστι,

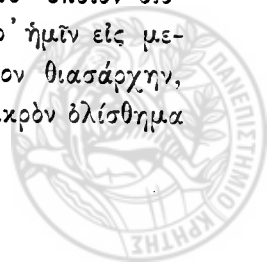

ὡς θὰ ἐννόησες βέβαια, ἔξυπνε ἀναγνώστα μου, καὶ ἂν ἔκλινες ἤδη τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὸν ζυγὸν αὐτόν, ἢ ἂν διανοῆσαι νὰ τὸν ὑποβάλλης, ὅπερ ἐν καὶ τὸ αὐτό. Θὰ ἐννόησες καὶ θὰ ἐσυμφώνησες μ' αὐτὰ βέβαια, ἐκτὸς ἂν ἀνήκης εἰς τὴν ἀραιὰν χορείαν τῶν ἀνυποτάκτων, τῶν γεροντολεύτερων δηλαδὴ (οἵτινες—ἐν παρόδῳ εἰρήσθω—ἂν καὶ ἐπιτηδεύωνται στάσιν ἀξιοπρεπῆ, ὡς ὅλοι οἱ ξεπεσμένοι εὐγενεῖς, κλαίουں ὅμως καὶ ὀδύρονται κρυφὰ διὰ τὸ παθημάτων) ἐκτός. λέγω, ἂν ἀνήκης εἰς τὰ γεροντοπαλήκαρα, ὅτε, κατὰ τὰ εἰωθότα, ἢ ψῆφος σου, ψῆφος μειοψηρίας, εἶνε ὡς φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.

*
* *

Καὶ συνέβη τὸ πρᾶγμα αἰφνης, ὅλως ἀπροσδοκῆτως. Πλούσιος, ἀνεξάρτητος, μόνος ἐν τῷ κόσμῳ, εἶχε διαβῆ ὄρη καὶ θαλάσσας, χωρὶς νὰ δίδῃ λογαριασμὸν εἰς κανένα. Τί δὲν εἶχεν ἰδῆ, τί δὲν εἶχεν ἀκούσῃ, μὲ ποίας καὶ ποίας δὲν εἶχε συναναστραφῆ, πόσων δραμάτων τραγικῶν ἢ γελοίων δὲν ἐγένετο μάρτυς, πόσων δὲ γελώτων ἢ δακρῦν δὲν ἐγένετο αὐτὸς πρόξενος, χωρὶς ὁ χαρακτήρ του ν' ἀλλοιωθῆ, χωρὶς ἡ φυσικὴ του ἀπάθεια νὰ τὸν ἐγκαταλείπη.

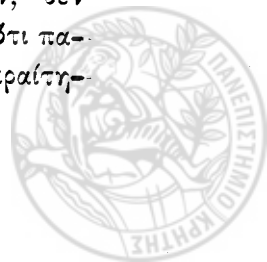
Μίαν φορὰν μόνον, (καὶ τοῦτο ἐπικυρώνει ἔτι μᾶλλον τοὺς λόγους μας) παρ' ὀλίγον ἐπιπτεν εἰς τὰς σαγήνας μιᾶς τεχνήτρας, ἐπιτηδείως στηθείσας. Εὐτυχῶς, τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἐννόησας, ἀπὸ ὑποπτὰ τινα σημεῖα, ποῦ εὐρίσκετο, ἐτράπη εἰς φυγὴν ἐκ τῆς ὀπισθίας θύρας, ἀφήσας, ἐν τῇ σπουδῇ του, καὶ αὐτόν του τὸν ἐπενδύτην, ἀκουσίως καὶ ἐξ ἀνάγκης ὑποδυθεὶς καὶ παίξας τὸ μέρος τοῦ σεμνοῦ Ἰωσήφ, μέρος διὰ τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο πλασμένος καὶ τὸ ὁποῖον διόλου δὲν τοῦ ἤρεσκε, ὡς τοῦτο συμβαίνει παρ' ἡμῖν εἰς μερικοὺς ἡθοποιοὺς, πιεζομένους ἀπὸ ἀπειρόκαλον θιασάρχην, πρὸς κοινὴν ἀγανάκτησιν. Μόνον αὐτὸ τὸ μικρὸν ὀλίστημα

εἶχε πάθει εἰς τὸν βίον του, ἐγκαίρως ὁμως σταματήσας εἰς τὸν κατήφορον.

Ἦθελε νὰ λέγεται στωϊκός· καὶ ἦτο πράγματι, τοῦλάχιστον μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης, καθ' ἣν, χωρὶς καθέλου νὰ τὸ περιμένῃ, ἐντὸς μικρᾶς, μυρωμένης αἰθούσῃς μιᾶς μικρᾶς Κίρκης ἀγαθῆς φύσεως (διότι ὑπάρχουν καὶ μάγισσαι ἀγαθαί) ἐγείνε ἡ ὑποδούλωσίς του . . . ὑποδούλωσις πλήρης καὶ τελεία, ὑποδούλωσις ἀνευ ὄρων! Αὐθόρμητος, ὁ ἀλύγιστος ἦρωας μου προσέφερε τὴν χεῖρα, ἢ μᾶλλον καὶ τὰς δύο χεῖρας, εἰς τὰς γλυκεῖας χειροπαίδας, τὰς ὁποίας ἀβρὰ χεῖρ ἑνὸς ἀβροῦ πλάσματος τῷ ἔτεινε μὲ μειδιάμα ὄπου, ἐκτὸς τῆς ἀγάπης, ἐκεῖνος θὰ ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ (πρὶν θαμβωθῆ ἔννοεῖται) καὶ ποιᾶν τινα δόσιν εἰρωνίας. Καὶ πράγματι, ἡ εἰκὼν δὲν ἦτο καὶ ὀλίγον ταπεινωτικὴ δι' ἓνα ἄνδρα ὡς τὸν ἦρωά μου. Τοῦλάχιστον ἡ ἐξωτερικὴ ἀντίθεσις ἦτο λίαν ἀπότομος. Ὑψηλός, εὐρύστερνος, ἠλιοκαῆς, μὲ μαῦρον μύστακα, μὲ ἀδρὰ ἐν γένει χαρακτηριστικὰ καὶ μὲ δύο ἢ τρεῖς σειρὰς ρυτίδων εἰς τὸ μέτωπον, Ἡρακλῆς, γονυπετῆς πρὸ τῶν ποδῶν, μικροσώμου μᾶλλον, λιγυρᾶς, εἰκοσιπεντατοῦς Ὀμφάλῃς! Κυρίως ὁμως εἶπεῖν, ἐδῶ ταπεινώσις δὲν ὑπῆρξε, πρῶτον διότι, τοιοῦτου εἶδους ταπεινώσις θὰ ἔστεργον καὶ οἱ πλέον ὑπερήφανοι χαρακτῆρες καὶ δεύτερον, τὸ καὶ σπουδαιότερον διὰ τὸν ἦρωά μου, διότι τὸ πλάσμα, πρὸ τοῦ ὁποίου ἐταπεινώθη, ἀφοῦ ἀπέβαλε, κατὰ καιροῦς, δωδεκάδα τοῦλάχιστον νεανιῶν γυναικομόρφων, δούλων τῶν θεληγῆτρων του, παρέδωκεν ἀνεπιφυλάκτως καρδίαν καὶ χεῖρα εἰς αὐτόν, τὸν ἔχοντα ἀνδρικὰ—ὀλίγον τραχέα μάλιστα, χαρακτηριστικὰ καὶ ἀνδρικὸν τὸ βῆμα.

Λέγων ὁμως ὅτι ὁ ἦρωας μου παρεδόθη ἀνευ ὄρων, δὲν λέγω τὴν ἀλήθειαν ἀπολύτως, διότι ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι παρεδόθη ὑπὸ ἓνα ὄρον βαρύτερον μὲν δι' αὐτόν, ἀπαραίτητον δέ.

Ἄλλως καὶ τί γίνεται εἰς τὸν κόσμον χωρὶς ἔρους; Σοῦ μειδιῶ διὰ νὰ μού μειδιάσης, σοῦ βγάζω τὸ καπέλλο, διὰ νὰ μ' ἀντιχαιρετίσης, σ' ἐπαινῶ διὰ νὰ μ' ἐπαινέσης, γράφω ὑπὲρ σοῦ καὶ ἐκθειάζω τὰ φῶτά σου, διὰ νὰ γράφης ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ νὰ ἐκθειάζης τὰ ἰδικά μου φῶτα, ἐπὶ τέλους σὲ ἀγαπῶ διὰ νὰ μ' ἀγαπᾶς καὶ σὺ χωρὶς ἄλλο, καὶ ὄχι ἐγὼ νὰ σ' ἀγαπῶ, ἐνῶ σὺ μ' ἐχθρεύεσαι, ὡς θέλει τὸ θεῖον λόγιον, τὸ ὁποῖον, ἀκριβῶς διότι εἶνε θεῖον, ἀδυνατεῖ — ἀλλοίμονον! νὰ παραδεχθῆ ἡ ἀσθενὴς τοῦ ἀνθρώπου φύσις.

Ἐπέβαλε λοιπὸν καὶ ἡ μικρὰ Ὀμφάλη εἰς τὸν Ἑρακλέα τῆς ἓνα ἔρον ἀπαράβατον ὡς δεῖγμα — καὶ δὴ τὸ ἰσχυρότερον — τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτός του.

Ὁ ἥρωας μου ἠγάπα νὰ καπνίζῃ καὶ νὰ καπνίζῃ πολὺ ἡ ἕξις του δὲ αὐτὴ ἡ πολυχρόνιος τοῦ εἶχε γαίνη δευτέρα φύσις. Αἱ εὐδαιμονέστεραι τοῦ βίου του στιγμαὶ ἦσαν ἐκεῖναι καθ' ἃς, ἡμιεξηπλωμένος ἐπὶ μικροῦ ἀνακλίντρου, ἐντὸς τοῦ κομποῦ σπουδαστηρίου του, ἐρρόφα τὸν καπνὸν τῆς μικρᾶς του καπνοσύριγγος, τὸν ἐτίναζεν εἰς μικρὰ δακτυλιδοειδῆ σχήματα καὶ τὸν ἐβλεπε νὰ διαστέλλεται, νὰ κυματίζῃ νὰ ὑψώνεται καὶ νὰ χαμηλώνῃ πληρῶν τὸ δωμάτιον ἕως τοῦ, ἐξερχόμενος βραδέως ἀπὸ καμμίαν τοῦ παραθύρου ῥωγμῆν, ν' ἀφανίζεται εἰς τὸ κενόν. Καὶ τότε παρεδίδοτο εἰς φιλοσοφικάς καὶ οὐχὶ πολὺ εὐθύμους σκέψεις ἐπὶ παντὸς εἶδους διαλύσεως· ἀπὸ ἐκείνης τῶν ὀνείρων καὶ τῶν ἐλπίδων τῶν μᾶλλον αἰθερίων, μέχρι τῆς διαλύσεως τῶν πολιτικῶν συνθηροῦσεων ἢ καὶ αὐτῆς τῆς συνταγματικῆς Βουλῆς, ἣν πολλοὶ μὲ τόσον πόθον ὀνειρεύονται. Τὸ τσιμπουκάκι του ἦτο δι' αὐτὸν φίλος ἀπαραίτητος, παρηγορία εἰς τὰς δυσθυμίας καὶ μία ἔτι πρόσθετος ἡδονὴ εἰς τὰς εὐτυχεῖς περιπτώσεις. Κ' ἐγὼ δὲν εἰξεύρω τί θὰ ἔδιδε, διὰ νὰ μὴ στερηθῆ τοῦ φίλου αὐτοῦ, τοῦ ὁποίου ὅταν ἐφίλει τὸ ἀπὸ ἤλεκτρον στόμα ἐλησμονεῖ ὅλα τὰ στόματα καὶ αὐτὰ τὰ ἀβρότερα. Ἄν δὲ

τοῦ ἔλεγέ τις ὅτι κανένας δεσμός δὲν εἶν' αἰώνιος καὶ ὅτι πιθανὸν καὶ ἢ πρὸς τὸ εἶδωλον αὐτὸ προσκόλλησις του, νὰ ἐχαλαροῦτο ποτέ, θ' ἀπαντοῦσε βεβαίως μὲ περιφρονητικὴν σιωπὴν, ἢ καὶ θὰ ὕβριζεν ἴσως τὸν οὕτω φιλοσοφοῦντα. Καὶ ὁμοῦς ὁ φιλοσοφῶν αὐτὸς δὲν θὰ εἶχεν ἄδικον. Συμβαίνει, καὶ συχνὰ μάλιστα, οἱ θνητοὶ νὰ λογαριάζωμε χωρὶς τὸν ξενოდόχον, τὰς ἀπροσπίτους δηλαδή, περιστάσεις· ξενოდόχος δέ, αὐτὴν τὴν φορὰν, διὰ τὸν Ἡρακλῆ μαρ, ἦτο ἢ μικρόσωμος Ὀμφάλῃ του, ἦτις καθ' ὅλα εὗρεν ἄξιον τὸν φίλον της καὶ μόνον ἓνα πρᾶγμα ἀπήτησε, ἔβαλε δηλαδή, ὡς ὄρον ἀπαράβατον τῆς ἐνώσεώς των. — «Νὰ κόψῃ ὁ ἐκλεκτός της τὸν καπνόν». — Θὰ ἦτο δι' αὐτὴν τὸ πᾶν σύζυγος τρυφερά, ἀφωσιωμένη· αἱ ἐπιθυμίαι του θὰ τῇ ἦσαν νόμος. Ὅλα, ὅλα θὰ τὰ ἔστεργε, ἐκτὸς τοῦ νὰ τὸν βλέπῃ νὰ καπνίζῃ.

Ὁ Ἡρακλῆς ἀνελογίσθη εὐθύς τὴν θέσιν του· τί θὰ ἐδοκίμαζεν ἀποχωριζόμενος διὰ παντὸς τῆς ἀχωρίστου καπνοσύριγγος καὶ ὄλων τῶν ἡδονῶν τῶν ἐκ τοῦ καπνίσματος. Ἀνελογίσθη ἐξ ἄλλου τί θὰ ὑπέφερον ἄν, χάριν τοῦ καπνοῦ καὶ μόνου, ἔστερεῖτο τῆς ἐκλεκτῆς τῆς καρδίας του, καρδίας ἀπροσίτου εἰς αἰσθήματα ἐρωτικά καὶ τὴν ὁποίαν μόνῃ αὐτῇ, ἀληθινῇ καρδιοκλέφτρα, εὗρε τὸν τρόπον ν' ἀνοίξῃ καὶ νὰ ἐνθρονισθῇ μέσα ὡς ἀπόλυτος βασίλισσα. Μεταξὺ τοῦ διλήμματος αὐτοῦ εὗρεθείς, μετὰ πολλὴν σκέψιν ἀπεφάσισε. Παρέδωκεν εἰς χεῖρας τῆς λατρευτῆς του καὶ καπνοσακκούλα· καὶ τσιμποῦκι καὶ ἔφερεν εἰς τὰ χεῖλη τὴν χεῖρα της. Ἐκείνη ἐσκίρτησεν ἀπὸ ἀγαλλίασιν διὰ τὴν νίκην, ἦτις, ἐνῶ τὴν καθίστα κυρίαν τοῦ ἐκλεκτοῦ της, ἐκολάκευεν οὐχ' ἤττον καὶ τὴν φιλαυτίαν της.

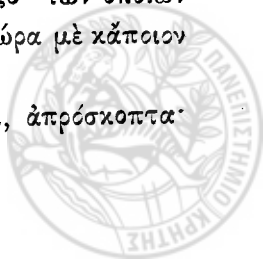
* *

Ἠνώθησαν λοιπὸν ὁ Ἡρακλῆς μὲ τὴν μικρὰν Ὀμφά-

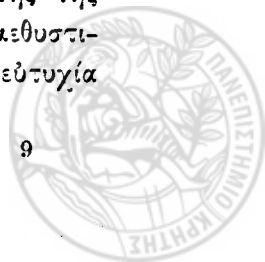
λην ὑπὸ τοὺς αἰσιωτέρους αἰωνοὺς καὶ οὐδέποτε ζεῦγος ὑπῆρξεν εὐτυχέστερον. Εἶχαν τοὺς αὐτοὺς πόθους οἱ ἐρασταὶ σύζυγοι, τὰς αὐτὰς ὑρέξεις, τὰς αὐτὰς ἰδιοτροπίας, ἢ μᾶλλον ἰδιοτροπίας δὲν εἶχαν, ἀφοῦ εἰς ὅλα ἦσαν σύμφωνοι. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἑνὸς ἐπεκυροῦτο εὐθὺς ὑπὸ τοῦ ἄλλου ἀνεπιφυλάκτως· ἦτο μία ψυχὴ εἰς δύο σώματα. — Πᾶμε περίπατο; — Πᾶμε. — Μὲ ἀμάξι; — Μὲ ἀμάξι. — Πιεζῆ. — Πιεζῆ. Ἡ αἴφνης. — Θέλω Φάληρον. — Κ' ἐγώ. — Ἀνάπαυσιν ὅλην τὴν ἡμέραν Κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο. Ἀλλὰ ἡ ἐλευθερία ἐχώρει καὶ περαιτέρω. Ἄν ὁ ἓνας ἐξέφραζε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐξέλθῃ μόνος, ὁ ἄλλος δὲν ἀντίστατο. Ἀπολύτος, ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη ἦτο τὸ συμβολόν των. Ὅπως ἡ Ὀμφάλῃ, οὕτω καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἔκαμνεν β,τι ἤθελε φαντασθῆ, ὅ,τι ἤθελε τοῦ καπνίσου καὶ μόνον, φεῦ! νὰ καπνίσου δὲν τοῦ ἐσυγχωρεῖτο. Αὐτὸ καὶ μόνον τοὺς ἐχώριζε, ἀλλ' ἦτο ὁρος ἐπιβληθεὶς ἐξ ἀρχῆς καὶ λόγος δὲν ὑπῆρχε νὰ διαγραφῆ. Τί πρὸς αὐτόν, ἂν οἱ περισσότεροι ὄροι εἰς τὸν κόσμον παραβαίνονται ἢ ἐκτελοῦνται μόνον ἐκεῖνοι ὅσοι ἀποβλέπουν εἰς τῶν ἰσχυρῶν τὴν ὠφέλειαν, ἂν μερικοὶ σκόπελοι ἐξ ἀνάγκης παρακάμπτωνται, ὑπερπηδῶνται· αὐτὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε σοφίσματα καὶ αὐτὸς δὲν εἶνε σοφιστής. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὑποφέρει τρομερὰ ἐκ τῆς ἰδιοτρόπου ἀπαγορεύσεως καὶ σκέπτεται μελαγχολικῶς ὅτι ὅλαι αὐταὶ αἱ διατάξεις, ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείνης τοῦ δημιουργοῦ μέχρι τῆς τελευταίας τῆς σήμερον, δὲν ἔλαβον κανὲν πρακτικὸν ἀποτέλεσμα, ὁ ἄνθρωπος τρέχει κατόπιν τοῦ ἀπηγορευμένου καὶ ἴσως εἶνε ὁ μόνος κανὼν ὁ χωρὶς ἐξαιρέσεων. Αὐτὰ ἐσυλλογιζέτο, αὐτὰ ἐμελέτα συχνά, πειραζόμενος ἀπὸ τὴν πληθὺν τῶν καπνιστῶν, μεταξὺ τῶν ὁμοίων ἐπρώτευσεν καὶ εἴτινες ὡσάν νὰ τὸν ἐβλεπον τώρα μὲ κάποιον οἶκτον.

Ὅπωςδῆποτε τὰ πράγματα ἐβαινον ὀμαλά, ἀπρόσκοπτα·

οὐ σύζυγοι ἦσαν εὐτυχεῖς· πλήρης γαλήνην ἐβασίλευεν ἐν τῷ οἴκῳ ἐπὶ πολὺ ἀκόμη, ὅτε, αἴφνης, εἰς τὸν αἴθριον οὐρανὸν τοῦ ἐρωτευμένου ζεύγους, ἐφάνη ἓνα μικρὸ συννεφάκι· πολὺ μικρὸ, συννεφάκι ὅμως πάντοτε. Ὁ Ἡρακλῆς ἤρχιστε δεικνύων σημεῖα στενοχωρίας, ἦτις μ' ὅλας τὰς προσπαθείας του νὰ τὴν κρύψῃ, δὲν διέλαθε τὴν προσοχὴν τῆς Ὀμφάλῃς. Εἰς αὐτὰ ἡ γυναικεῖα ὁσφρησις ὑπερβαίνει καὶ τὴν ὁσφρησιν ἰχνευτοῦ κυνός· μυρίζεται τὰ πράγματα ἀπ' ἐδῶ καὶ πέραν καὶ ἐπιμένει ἕωστού τὰ ἐξιχνιάσῃ. Κάτι ἐμυρίσθη λοιπόν, κάτι ὑπώπτευσε ἡ κυρία Ὀμφάλῃ καὶ αὐτὸ τὸ κάτι τῇ ἐπροξένησεν ὀδυνηρὰν ἐκπληξιν. Ἐδιπλασιάστε τὰς θωπείας τῆς, χωρὶς ὅμως—φρικτὸν εἰπεῖν—νὰ φέρῃ κανὲν ἀποτέλεσμα! Τοῦ συμβίου ἡ στενοχωρία ἐπετείνεται· ἦτο πολὺ σκεπτικὸς, ὡσὰν νὰ ἐπροσπάθει νὰ λύσῃ κανὲν πρόβλημα πολὺ ἐνοχλητικόν. — «Τί νὰ τρέχῃ; ἡρώτα ἑαυτὴν ἡ νεαρὰ γυνή. Νὰ μ' ἐβαρύνθῃ; εἶνε δυνατόν; ὦ! ἂν τοιοῦτόν τι συμβαίνοι, ἀφεύκτως θὰ ἐπέλθῃ τὸ χάος! Εἶγεν ἐνθυμηθῆ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν γνωστὴν φράσιν τοῦ Ὁθέλλου, τὸν ὁποῖον (τὸ δράμα δηλαδὴ) ὑπερηγάπα. Ἄλλὰ θὰ προσέξω—ἐπρόσθεσε—δὲν θ' ἀφήσω τὴν εὐτυχίαν νὰ μοῦ φύγῃ ἀμαχητεῖ· θὰ παλαίσω.»

Μετὰ τινὰς ἡμέρας, αἴφνης, κατόπιν δυὸ τριῶν ὥρων ἀπουσίας τοῦ συζύγου—ἀσυνήθους ἄλλως—ὁ οὐρανὸς αἰθρίασεν. Ἐκεῖνος ἔγεινεν ὁ σύζυγος τῶν πρώτων ἡμερῶν· εὐθυμος, διαχυτικὸς, τρυφερός... προπάντων τρυφερός, ὡσὰν εἰκοσαετῆς νεανίας. Ἐκείνη, ἂν καὶ δὲν ἤξευρε ποῦ ν' ἀποδώσῃ τὴν ὑπερτάτην αὐτῆν τῶν συζυγικῶν θωπειῶν, παρεδόθη ὅμως εἰς αὐτὴν μετ' ἴσης ὀρμῆς, εὐαρέστως ἐκπλητομένη καὶ ἐκ πολλῶν μὲν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ὁσμῆς τοῦ στόματος τοῦ συζύγου, τῆς ἀλλοκότως μεθυστικῆς... Καὶ ἡ εὐτυχία ἐπανῆλθε πλήρης· ἡ πρώτη εὐτυχία τῶν πρώτων ἡμερῶν.

Μετὰ σύντομον ὄλωσ διαλειμμα, ἀνεσάνη ἐκ νέου τὸ συννεφάκι καὶ ἡ στενοχωρία τοῦ συζύγου, ὀλίγον δὲ κατόπιν—μετὰ δίωρον ἢ τρίωρον ἀπουσίαν του — αἱ αὐταὶ διαχύσεις, αἱ ἴδιαι πρυφερότητες πρὸς τὴν σύζυγον. Θὰ ἐλεγέ τις, ὅτι αἱ ἀπουσίαι αὐταὶ ἐδίδον εἰς τὸν γλιαρρὸν καὶ γαλαρρὸν Ἡρακλῆ δυνάμεις νέας, εὐθυμίαν, σφριγος· ὅτι ἦσαν ὡσάν μίαν κολυμβήθρα ἀναγεννήσεως, ὅποια ταπεινώσις διὰ τὴν νεαρὰν γυναῖκα, ἥτις ἐδικαιοῦτο νὰ φρονῆ, ὅτι μακρὰν τῆς ὀ σύζυγος θὰ ἔπασχε, θὰ ἦτο δυστυχῆς, ὡς τὴν εἶχε βεβαιώσῃ ἄλλοτε.

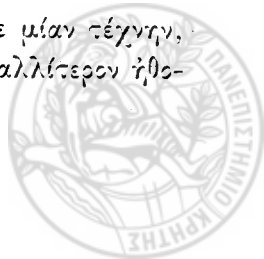
— Ποῦ ἦσουν, ἀγαπητέ, τρεῖς ὥρας τώρα; δὲν μ' ἐσυνείθισες εἰς αὐτὰς τὰς ἀπουσίας.

— Μὴν ἐξετάζης, φιλότατη· φίλοι παλαιοί. ὑποχρεώσεις ἀπήντα ἐκεῖνος μὲ τινὰ στενοχωρίαν.

Ἀκουσίως τῆς ἡ νεαρὰ γυνὴ ἐνθυμήθη πάλιν τὸν Ὁθέλλον καὶ τὴν ῥῆσίν του· πραγματικαὶ δὲ τώρα ὑπνοῖαι. ὑπέρπουσαι εἰς τὸν ἐγκέφαλον, σιγὰ καὶ κατ' ὀλίγον εἰς τὰς ἀρχάς, ὀρητικώτεραι δὲ βαθμηδόν, τὴν ἐβασάνιζον.— Νὰ μ' ἀπατᾶ, ἄραγε; εἶνε δυνατόν; αὐτός, ὁ τὸσον ἐρωτευμένος πρὸ ὀλίγου ἀκόμη, ὁ τὸσον ἀρωσιωμένος; Ἀλλὰ πάλιν, τί σημαίνουν αἱ ἀπουσίαι αὐταὶ καὶ ἡ εὐθυμία του ὅταν ἐπιστρέψῃ, ἡ ὅποια ὅμως εἶνε τὸσον σύντομος καὶ παροδική; ὦ! ἂν μ' ἀπατᾶ... Καὶ ἐρυθρίασεν ἀπὸ ἐντροπῆν καὶ ἀπὸ θυμὸν τὸ ἀβρὸν πλάσμα, τὸ ὅποιον, ἐν τῇ φιλαυτίᾳ του, ἐπίστευσεν ὅτι ἡ εὐτυχία του θὰ ἦτο ἀκλόνητος!

Ἀλλὰ τῆς ἤρχοντο καὶ παραφοραί.— Ὅχι; ἐφώναζε· δὲν θὰ ὑποχωρήσω ἀμαχητὶ θὰ τὸν συλλάβω ἐπ' αὐτοφῶρῳ, θὰ τὸν ἐξουδενώσω, θὰ τὸν συντρίψω καὶ ἄς συντριβῶ καὶ ἐγὼ κατόπιν.

Καὶ τὸν παρετήρει καὶ τὸν κατεσκόπευε μὲ μίαν πέγην, μὲ μίαν λεπτότητα, ἥτις θὰ ἐτίμα καὶ τὸν καλλίτερον ἦθοποιόν.

Ἐν τῷ μεταξύ ἐκεῖνος ἠκολούθει τὴν αὐτὴν τακτικὴν. Ἐδείκνυε σημεῖα στενοχωρίας, δυσθυμίας ἐνόσω ἤτο διαρκῶς πλησίον τῆς συζύγου, μετεβάλλετο δ' αἶφνης εἰς εὐθυμον καὶ διαχυτικόν, ὅταν, κατόπιν ἀπουσίας, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον μακρᾶς, ἐπανήρχετο παρ' αὐτῆς.

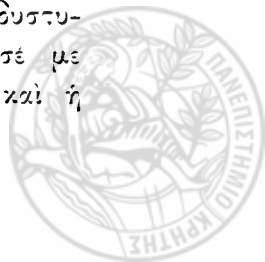
Δὲν ἐκρατήθη ἐπὶ τέλους καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐντὸς κλειστῆς ἀμάξης, ἐπιτηδείως τὸν ἠκολούθησε. Ἦθελε νὰ ἐξιχνιάσῃ, νὰ φέρῃ εἰς φῶς τὸ μυστήριον ὅπου τὴν ἐπέζεε καὶ τὴν καθίστα τὴν δεστυχεστέραν τῶν γυναικῶν.

Καὶ τὸν εἶδε, ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἐντὸς μικροῦ δάσους, νὰ εἰσέλθῃ εἰς ἓνα οἰκίσκον μεμονωμένον, ἐκ τοῦ ὁποῖου εἶδεν ἐξελθοῦσαν γραίαν γυναῖκα, ἣτις ἐκάθησεν ἀτάραχος ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας.

Ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκόν της καὶ ἀπὸ ὑπερηφάνειαν δὲν κατεδέχθη νὰ κλαύσῃ, ἐνῶ εἶχε τὸν ἄδην ἐν τῇ καρδίᾳ. Μετὰ τινα καιρὸν ἐκεῖνος ἐπέστρεψε γλυκὺς, διαχυτικὸς, θερμὸς ὡς εἰς τὰς πρώτας ἡμέρας.

— Ἀρχιυποκριτά, ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν ἡ νέα γυνὴ· μὴ σὲ μέλη καὶ θὰ λογαριασθοῦμε — ἐνῶ τοῦ ἀνταπέδιδε τὰς θωπείας του.

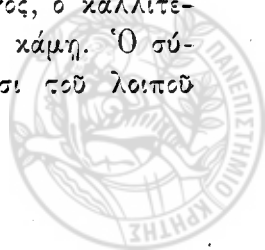
Μετὰ τινας ἡμέρας τὸν ἠκολούθησε πεζῆ καὶ μετρηφισμένη εἰς τὸν μυστηριώδη οἰκίσκον, μὲ ἀπόφασιν νὰ θέσῃ πέρμα εἰς τὴν ἀγωνίαν της. Ἦξευρεν ὅτι ἐπροδιόδετο, ἀλλὰ πρὶν ἔλθῃ εἰς τελείαν ῥῆξιν, ἐπεθύμει νὰ ἰδῇ, νὰ ψηλαφήσῃ, οὕτως εἶπεῖν, τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς της. Καὶ εὗρέθη πρὸ τῆς μικρᾶς θύρας, ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἐξήρχετο ἡ γνωστὴ γραία. Τὴν ἐπλησίασε. — Εἶμαι ἡ σύζυγος τοῦ κυρίου ποῦ ἐμβῆκε. — Ἄ! — Καὶ θέλω νὰ ἰδῶ μόνη μου τὴν δυστυχίαν μου! Ἡ γραία ἐμειδίασε· ἐνόησεν ὅτι εἶχε νὰ κάμῃ μὲ ζηλότυπον. — Μὰ καμμιά δυστυχία δὲν εἶνε, κυρία μου, εἶπε. — Τί σὲ μέλει; ἄφησέ με νὰ ἐμβῶ· τοποθέτησέ με εἰς μέρος νὰ ἰδῶ μόνη μου καὶ ἡ

ἀμοιβή σου θὰ εἶνε μεγάλη. Ἔλεγε ταῦτα, ἐνῶ θηρία πολύμορφα, γνωστά καὶ ἀγνωστά, ἐδάγκαναν τὴν καρδίαν της.

Ἡ γραῖα ἐμειδιάσε πάλιν. — Καλά· εἶπε· κοιπιάσετε. Καὶ τὴν ἐτοποθέτησεν εἰς προθάλαμον ὀπόθεν, ἀπὸ μικρὰν ἐπὶ τῆς θύρας ὀπῆν, ἔβλεπεν ἐλεύθερα τὰ ἐν τῷ παρακειμένῳ δωματίῳ.

Καὶ εἶδεν ἐπὶ ἐνὸς ἀνακλίντρου ἡμικεκλιμένον ἓνα κύριον, (τὸν σύζυγόν της) φοροῦντα κοιτωνίτην καὶ χρυσοκέντητον σκοῦφον κρύπτοντα καὶ αὐτὰς τὰς ὀφρὺς του, κρατοῦντα δὲ μακρὰν καπνοσύριγγα καὶ μακαρίως καπνίζοντα. Δὲν τὸν εἶδε, τὸν διέκρινε μᾶλλον, ἐν τῷ μέσῳ τῶν συννέφων τοῦ καπνοῦ, τὰ ὁποῖα τὸν ἐκύκλωναν. Σπηρίζων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ ὑψηλοῦ ἐρεισινώτου καὶ παίζων μὲ τοὺς θυστάνους τοῦ κοιτωνίτου του, ἐκάπνιζεν, ἐκάπνιζεν ἀτελεύτητα. Ὡς δὲ νεῖρον ἐφάνη εἰς τὴν νεαρὰν γυναῖκα ὅ,τι ἔβλεπεν καὶ παρήλθεν ἡμίσεια σχεδὸν ὥρα χωρὶς νὰ θελήσῃ ν' ἀποσπασθῆ ἀπὸ τὸ θεωρεῖόν της. Ἡ καρδία της ἐπαλλε, ἀλλ' οἱ παλμοὶ της τῶρα ἦσαν ἀλλοίαις φύσεως· ἤρχισε νὰ ἐννοῆ. Ἡ μεταξὺ τοῦ συζύγου καὶ τῆς καπνοσύριγγός του σιωπηλὴ σκηνή, ἦτο ὡσάν μίᾳ ἀποκάλυψις δι' αὐτὴν, ἀποκάλυψις θεία· ὡσάν τὴν στιγμὴν ἐκείνην νὰ ἐπότισαν τὴν διψασμένην, τὴν ξηρὰν καρδίαν της μὲ νᾶμα δροσοβόλον, οὐρανόσταλτον... Ἔβλεπεν, ἔβλεπε καὶ μόλις ἐτόλμα ν' ἀναπνεύσῃ. Ἦθελε τῶρα νὰ ὀρμήσῃ, ἤθελε νὰ φωνάξῃ, ἀλλ' ἔσχε τὴν δύναμιν νὰ κρατηθῆ. Τί χαρά! τὴν ἔβλεπε τῶρα τὴν ἀντίζηλόν της, τὴν μόνην της ἀντίζηλον, τὴν καπνοσύριγγα τὴν ἀγαπητὴν, τὴν τρισευλογημένην, ὅπου τῆς ἤρχετο νὰ τρέξῃ καὶ νὰ τὴν ἐναγκαλισθῆ, νὰ τὴν φιλήσῃ μὲ ἅπλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς της. Δι' αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἀντίζηλον ἐμελαγχόλει ὁ καλὸς της σύζυγος, ὁ καλλίτερος τῶν συζύγων! Ὡ! τῶρα εἰξεύρει τί θὰ κάμῃ. Ὁ σύζυγος, αὐτὴ καὶ ἡ ξυλλίνη ἀντίζηλος θὰ ζῶσι τοῦ λοιποῦ

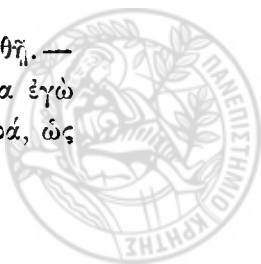

καὶ οἱ τρεῖς μαζῆ, ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην· θα εἶνε ἀχώριστοι. Ἀντίζηλον μὲ δστᾶ καὶ σάρκα δὲν θὰ ὑπέφερε βέβαια· ὦ! θὰ ἦτο ἱκανὴ νὰ τῆς βγάλη τὰ μάτια! ἀντίζηλον ὅμως ἀπὸ ξύλον... δὲν πηγαίνει νὰ ἔχη δέκα, ὁ καλὸς σύζυγος. Κάτω οἱ ὄροι, κάτω αἱ συμφωνίαι τοῦ λοιποῦ... Καὶ ἐβλεπε καὶ ἐβλεπε καὶ δὲν ἐχώρτανε νὰ βλέπῃ καὶ ν' ἀγάλλεται.

Παρήλθε πολλὴ ὥρα χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, ὅτε ὁ σύζυγος ἠγέρθη, ἀπέβαλε κοιτωνίτην καὶ σκοῦφον, ἐπλυνεν ἐπιμελῶς, ἐπὶ πολὺ, τὸ στόμα μ' ἓνα βουστόν, τοῦ ὁποῖου ἡ εὐωδία ἔφθασε μέχρις αὐτῆς καὶ τῆς ἐγαργάλισε τοὺς ῥώθωνας, —τόσον ἦτο δυνατὴ, —ἐφόρεσε τὸν ἐπενδύτην καὶ τὸν πῖλον του κ' ἐκινήθη πρὸς ἀναχώρησιν. Ἐκεῖνη τότε ἔτρεξε καὶ ἀπεκρύβη κάπου, τῇ φροντίδι τῆς οἰκοκυρᾶς, ὅταν δὲ ὁ σύζυγος ἀνεχώρησε, ἐξῆλθε τῆς κρύπτῃς, ἐνηγκαλίσθη μὲ δάκρυα χαρᾶς τῆς καλὴν γραίαν, μειδιῶσαν πάντοτε, καὶ ἀφοῦ τὴν ἤμειψε γενναίως, διηυθύνθη, τρέχουσα σχεδόν, εἰς τὸν οἶκόν τῆς ὅπου, εὐτυχῶς, δὲν εὔρε τὸν σύζυγον. Εἶχεν ἀνάγκη νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς παραχῆς τῆς· μάλιστα, ἅμα ὡς παρήρχετο ἡ πρώτη συγκίνησις, ἤθελε καὶ νὰ παίξῃ ὀλίγον. Οἱ ἄνθρωποι, ἅμα ὁ οὐρανὸς σκοτισθῆ, ἀπελπίζομεθα, ἀλλὰ εἰς τὴν πρώτην αἰθρίαν, ὑψώνομεν προκλητικὰ τὸ μέτωπον, ἔτοιμοι καὶ εἰρωνίας ν' ἀρχίσωμεν μὲ οἶον· ὅποτε.

Μετὰ τινα καιρὸν ὁ κύριος ἐπέστρεψε χαρίεις, εὐθυμὸς· τὸν ὑπεδέχθη ἡ κυρία σοβαρά. — Ποῦ ἦσουν, κύριε; — Εἰς ἑνὸς φίλου, ἀγαπητῆ. — Δηλαδή, εἰς μιᾶς φίλης. — Ἄστει· εὔεσαι, φιλτάτη. — Καθόλου, κύριε· εἶνε περιττὴ ἡ προσποίησις· τὰ ἔμαθα ὅλα.

Ἐκεῖνος ἐγέλασε κ' ἐζήτησε νὰ τὴν ἐναγκαλισθῆ. — Ὅχι, ἄπιστε! ποτὲ πλέον, σὲ ἠκολούθησα καὶ εἶδα ἐγὼ αὐτὴ τὴν ἀντίζηλόν μου... Καὶ τὰ ἔλεγε πολὺ σοβαρά, ὡς

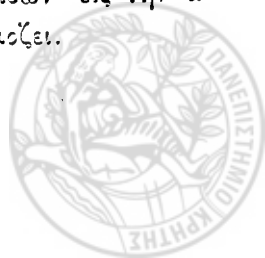

ήθοποιός—Καὶ δὲν γίνεται νὰ γυωρίσω κ' ἐγὼ αὐτὴν τὴν ἀντιζήλον; ἤρωτήσεν ἐκεῖνος—ὦ! ναί· εἶπε τραγικῶς ἐκείνη· τὴν ἔφερα, τὴν ἔχω ἐδῶ καί... περίμενε! Καὶ ὠρμησεν εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, ὅποθεν μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψε κρατοῦσα τὴν καπνοσύριγγα, τὸ προσφιλὲς σιμπουκάκι τοῦ ἀνδρός της, γεμάτον καὶ ἔτοιμον διὰ κάπνισμα!

Τὸ πρόσωπόν της ἔλαμπε τώρα ἀπὸ χαρὰν, ἐκεῖνος, ἀνησυχήσας ἐλαφρῶς κατ' ἀρχάς—διότι καὶ ὁ ἀθώοτερος ἀδυνατεῖ νὰ ὑποστῇ, ἐντελῶς ἤσυχος, καὶ τὴν πλέον ἀνόητον κατηγορίαν, ἐννόησε τώρα τὰ πάντα καὶ ἔλαβε μειδιῶν ἀπὸ τὰς χεῖρας της συζύγου τὴν καπνοσύριγγα.

— Ὑπέφερα πολὺ καὶ σὲ ἠκολούθησα ἀλλὰ ἐγνώρισα τὴν ἀντιζήλον μου, τὴν ὁποίαν τῶρ' ἀγαπῶ περισσότερον ἀπὸ σέ. Κάπνιζε, φίλε μου, κάπνιζε, λατρεία μου, ὅσον θέλεις καὶ ὅποταν θέλεις. Εἰς τοὺς ὄρους, τὰς συμφωνίας καὶ τὰ συμβόλαια εὐτυχία δὲν ὑπάρχει! Κάτω οἱ ὄροι· καὶ ζήτω ἡ πλήρης καὶ τελεία ὁμόνοια!

Καὶ τὸν ἐνηγκαλίσθη περιπαθῶς. Μετὰ τὸ γεῦμα, τὸ ὁποῖον ποτὲ δὲν ἦτο νοστιμώτερον καὶ τὸ ὁποῖον διέκρινε ἕνα μοναδικὸν διὰ τῶν βλεμμάτων ἀλληλοφάγωμα, ὁ σύζυγος ἐτεντώθη ἐπὶ τοῦ σοφᾶ κ' ἐκάπνισεν ἐπὶ πολὺ, παρούσης, ἐννοεῖται, τῆς συμβίας, ἥτις ἀδιάκοπα τοῦ «ἔδιδε φωτιά», ἀναρριπίζουσα τὴν φλόγα τοῦ τοῦ ἠναφεν ἐξ' ἀρχῆς, μὲ ζήλον, ἀκατάπαυστα καὶ εἰς βαθμὴν ὁποῦ... Ἀλλὰ συγχώρησε, ἀναγνώστα, νὰ μὴν προχωρήσω· θὰ ἦτο ἀδιακρισία μου νὰ προβῶ εἰς περαιτέρω ἀποκαλύψεις· ἄλλως τε, εἶσαι, ὑποθέτω, ἔξυπνος κ' ἐμπορεῖς διὰ τῆς φαντασίας ν' ἀναπαρστήσης τὴν ἐπακολούθησαν σκηνήν, δίδων εἰς τὴν ἀθῶαν διήγησίν μου τὸ τέλος ὁποῦ τῆς ἀρμυζει.

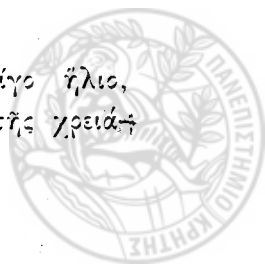
ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΗΣ ΠΑΓΙΑΣ

ΜΕ ἓνα πάτημα τρεμουλιαστό, συρτό, ἀβέβαιο, ποῦ ἔδειχνε μιάν τελείαν ἐξάντλησιν, μ' ἓνα βράδι, μὲ γυριστὴ λαβή, στὸ χέρι, ἐπροχωροῦσε, σιγά σιγά, ἡ γρηά ἢ ἑκατόχρονη, Σκυρτή, μ' ἓνα προσωπάκι, ὄχι πλὴν τοῦ κόσμου αὐτοῦ, μιὰ περγαμηνή κατακίτρινη, καταυλακωμένη, ὀλοζάρωτη, μ' ἓνα φουστάνι φτωχικό, πενιχρό, μὰ πολὺ καθαρό, ποῦ κάτι ἦταν κι' αὐτὸ καμμιὰ φορά, μὰ ποῦ τώρα τριμμένο καὶ ξεθωριασμένο, ὡσάν νὰ σκεπάζῃ ἀκομὴ τὴν ἀποκαμωμένη κυρά του—δύο ἐρείπια—προχωρεῖ ἡ ἑκατόχρονη γρηουλα... Πηγαίνει μπρός, στὸ μεγάλο δρόμο, μιὰς μεγάλης πολιτείας, καὶ πότε πότε σάν νὰ χαμογελά στὰ μεγάλα σπίτια, στὰ ψηλά δένδρα, στοὺς διαβάτες ποῦ περνοῦν ἀδιάφοροι, στὰ παιδάκια—σ' αὐτὰ περισσότερο—σάν νὰ καμαρώνῃ τῇ λάμπῃ, ποῦ σκορποῦνε ὅλα γύρω της καὶ προχωρεῖ λίγο λίγο, σιγά σιγά, ἀλαφρά, συρτά, θάλεγε ἐντομος, μὲ μόνο μιὰ στάλα ζωῆς, τὴν ὑστερήν ..

Ἄξαφνα δὲ μπορεῖ πλὴν, δὲ δύνεται, καὶ κάθεται στὸ μαρμαρένιο σκαλοπάτι ἐνοῦ παλατιοῦ.

*
*

Ἐκάθησε ν' ἀνασάνῃ νὰ βουφήξῃ ἀκόμα λίγο ἥλιο, λίγο ἀέρα, λίγη ζωή, μιὰ στάλ' ἀκόμα, ποῦ τῆς χρειάζε-

ζεται σήμερα... Και χαμογελά, δὲν παύει νὰ χαμογελά, σὰν νὰ χαιρετᾷ, σὰν νὰ στέλνῃ φιλήματα σ' ὅλα τριγύρω της. Σὲ λίγο σηκώνεται καὶ προχωρεῖ σιγά σιγά, λίγο λίγο καὶ ξανακάθεται κάπου καὶ μετασηκώνεται, μὲ τὸ ἀλαφρὸ χαμόγελο στὰ ἀναιμα χεῖλια... Περιᾷ, τρέχει ἀπὸ μπροστά της κανένα παιδί, ἀγέρας δροσερός, πολυθόρυβος, τὰ χεῖλια τῆς γρηᾶς σὰν ν' ἀνοίγωνται περισσότερο, σὰν κάτι νὰ αισθάνεται χαροπὸ καὶ συνάζει τὰ φύγαλα τῆς ζωῆς ποῦ τῆς ἔμεινε καὶ πηγαίνει μπρός...

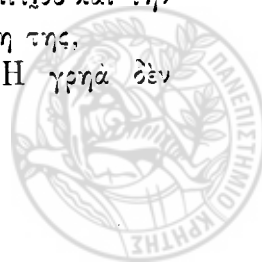
* *

Σὲ λίγο ξανακάθεται σὲ μιὰ σκάλα, Βγαίνει ἀπὸ τὸ ἀρχοντικὸ μιὰ κοπέλλα καθαρонуμένη, πεταχτή. Βλέπει τὴ γρηοῦλα. — Τί κάνεις, γιαιγιά; τὴν ἀρωτᾷ — Ἐεκουράζομαι κόρη μου, μουρμουρίζ' ἡ γρηᾷ. — Καὶ ποῦ πᾶς; — Στ' ἀγγονάκια μου, στὴν ἄλλη γειτονιά, εἶδα τὸν ἥλιο, γιροτή, ἄς πάω, εἶπα, νὰ τὰ διῶ σήμερα... ποῖς ξέρει... — Ἐχεις ἀκόμα δρόμο· πῶς θὰ πᾶς; — Θὰ πάω, κόρη μου. ὁ Θεός... Κάτι ἐκρατοῦσε στὴν ποδιά της ἀπὸ κάτω ἡ κοπέλλα. — Κάμε μου τὴ χάρι, γιαιγιά, νὰ πάρῃς αὐτὰ γιὰ τ' ἀγγονάκια σου. Καὶ τῆς εἰδείξε δύο χρυστόψωμα. — Ἐκύτταξε ἡ γρηᾷ τὴν κοπέλλα μὲ τὸ μακάριό της χαμόγελο. — Τὰ παίρνω, κόρη μου, γιὰ τὰ παιδιά. Ἡ εὐχὴ μου μαζῆ σου... Ἡ κόρη ἐσυγκινήθηκε κ' ἔφυγε... Ἡ γρηᾷ ἐσηκώθηκε.

* *

Σὲ λίγο ἐμπῆκε στὴν αὐλίτζα μικροῦ, φτωχικοῦ σπητιοῦ. — Ἡ γιαιγιά ἡ γιαιγάκα· ἀκούσθηκε ἡ χαροπὴ φωνὴ μικροῦ ἀγοριοῦ καὶ στὴ στιγμὴ, δύο παιδάκια, ἑφτά χρονῶν τὸ ἀγόρι καὶ πέντε τὸ κοριτζάκι ἔτρεξαν, ἀγκάλιασαν τὴν γρηᾷ καὶ τὴν ἔμπασαν στὴν κάμαρα μικροῦ σπιτιοῦ καὶ τὴν ἔβαλαν κ' ἐκάθισε. Στὴ στιγμὴ εὐγῆκε ἡ κόρη της.

— Ἀχ! μανούλα! πῶς τ' ἀποφάσιες; Ἡ γρηᾷ δὲν ἀπεκρίθηκε· ἤθελε ν' ἀνασάνῃ.

Ἔδωκε τὰ χριστόψωμα στ' ἄγγονάκια ἐπῆρε κοντά της, τὸ ἓνα δεξιά καὶ τὸ ἄλλο ζερβά κ' ἔβαλε τὰ χέρια στοὺς ὤμους τους. Ἡ κόρη ἐφίλησε τὸ χέρι της. Τὴν εἶχαν τριγυρισμένοι ὄλοι της οἱ θησαυροί, ὅ,τι εἶχε πολύτιμο, πῶ ἀκριβὸς στὸν κόσμον αὐτό... Ἀνάσανε λίγο... — Ἦρθα ἐμυρμούρισε, στὴ γιορτὴ νὰ σᾶς διῶ· σᾶς ἀποθύμησα... καὶ σὰν νὰ μὴ μπορῶ πλὴν μονάχη... ἤρθα νὰ πανηγυρίσω μαζί σας. Τὰ παιδιὰ τὴν ἔβλεπαν ἀκίνητα, μὲ ἀγάπη. Σὲ λίγο μπῆκε ὁ γαμπρός της· δουλευτὴς ἄνθρωπος ἐφαινότανε· ἐφίλησε τὸ χέρι τῆς γιαγιᾶς καὶ εἶπε σιγὰ τῆς γυναίκας του. — δὲν εἶνε καθόλου καλὰ ἡ μάννα...

* *

Σὲ λίγο ἀπὸ τὸ διπλάνο σπίτι ἀκούστηκε λεπτὴ γλυκειὰ φωνούλα νὰ φάλλη «Χριστὸς γεννᾶται». Ἡ κόρη πῆγε νὰ κάμη καφέ τῆς μάννας της. Τὰ παιδιὰ ἐκρατοῦσαν τὴ γιαγιὰ ἀγκαλιασμένη καὶ τὰ χέρια της, τὸ ἓνα δεξιά τὸ ἄλλο ζερβά, ἦσαν ἀκουμπισμένα στοὺς ὤμους των. Ἔβλεπε πότε τὸ ἓνα πότε τὸ ἄλλο μὲ τὸ οὐράνιό της χαμόγελο. Ἡ μελωδικὴ φιλὴ φωνούλα ἐφαλλε τὸ «Χριστὸς γεννᾶται». Ἐξάφνα ἡ γρηᾷ ἐκλινε τὸ πρόσωπο στὸ κοριτσάκι σὰν νὰ θέλε νὰ τὸ φιλήσῃ κ' ἔμεινε ἀκίνητη... — Μάννα! τὴν ἐπλησίασε καὶ τῆς εἶπε ἡ κόρη. Τὰ παιδιὰ τὴν ἔβλεπαν ἀνήσυχα. — Γιαγιάκα! εἶπε τὸ ἀγοράκι. Καμμιά ἀπόκρισι...

Τὸ κεφάλι τῆς γιαγιᾶς εἶχε πέση ὀλότελα στὸν ὤμο τοῦ κοριτσιοῦ μὲ μισανοιχτὸ τὸ στόμα... Μὲ τὴν ὑστερνὴ λέξι τοῦ «Χριστὸς γεννᾶται» ἔφυγε καὶ ἡ τελευταία πνοὴ τῆς γιαγιᾶς...

Δὲν ἐγίνετο ἐπισημότερο πανηγύρι!

(Μίμησις).

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΑΡΑΛΕΙΦΘΕΝ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 25ης).

Πρὶν ὅμως προχωρήσωμεν, θέλω νὰ πῶ ἀκόμα μερικά γιὰ τὸν καλόγερο πρὸς συμπλήρωμα τοῦ χαρακτήρος του. Θὰ εἶταν ἀδίκον νὰ λείψουν αὐτὰ ἀπὸ τὴν ὅλην εἰκόνα, γιατί ζωγραφίζουσε ἀκόμα καλλίτερα, ἀκόμα πληρέστερα καὶ τοὺς δύο· καὶ τὸν πονηρὸ Συνέσιο καὶ τὸν ἀγαθὸν Ἄνθιμο.

Στὸ ἰσχνὸ καὶ ὀλίγον κυρτωμένον σαρκίον τοῦ καλόγερου, ἦταν μία μεγάλη ψυχὴ καὶ μία διαμαντένια, ἀκλόνητη θέλησι. Ὁ ἡμέτερος Ἄνθιμος, ὅπου μποροῦσε νὰ συγκινηθῆ καὶ νὰ κλάψῃ καὶ εἰς τὸ πλὴθὸ μικρὸ δυστύχημα, εἰς τὸ θάνατον πουλιῦ, ἢ εἰς τὴν ἀρρώστειαν κανενὸς ἀρνιοῦ, δὲν ἐσυγχωροῦσε τὸ παραμικρὸ παράπτωμα, ὅταν ἐγινότανε γιὰ νὰ βλάψῃ, καὶ ἄς ἦταν ὁ πρὸς δυνατός, ὁ πρὸ ἐπίσημος, ὁ πρὸ μεγάλος ἐκεῖνος ποῦ τὸ ἔκανε· ἤμποροῦσε νὰ τοῦ εἰπῆ, νὰ τοῦ τὸ ρίξῃ κατὰ πρόσωπον, χωρὶς νὰ φοβηθῆ καθόλου. Κ' ἐβλεπεσ τότε τὸν ἡμέτερον, τὸν ἄκακον Ἄνθιμον, νὰ μεταμορφώνεται καὶ νὰ κεραυνοβολᾷ τὸν πταίστην, ὅποιον καὶ νὰ ἦταν αὐτός. Γράμματα ἤξερε λίγα, μὰ εἶχε κρίσι ὀρθὴ καὶ μὲ τὴ βοήθειάν της ἐσκεπτότανε καλλίτερα ἀπὸ πολλοὺς διαβασμένους· ἔπειτα εἶχε τὴν ἀρετὴν, ποῦ εἶνε μεγάλη δύναμις καὶ ὅπου τὸν ὠδηγοῦσε.

Ὅσο μποροῦσε, βοήθοῦσε τοὺς χωρηγανούς μὲ τὰς συμβουλὰς του· καὶ ἦτανε τότε γλυκός, πρᾶος, γιατί ἤξερε πῶς μὲ τὴν ὑπομονὴν μόνον θὰ ὠφελοῦσε. Τὸ κελλί του τὸ εἶχε

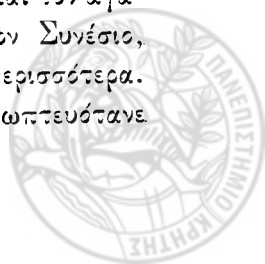

καθαρό, όσο μπορούσε. Είχε τὸ μπάγκο του καὶ τὰ σύνεργα τῆς δουλιᾶς του, σουβλιὰ καὶ καλαπόδια καὶ ὅταν εἶχε δουλιὰ, ἔφτιανε καινούργια, ἢ ἐμπάλωνε παλιὰ παπούτσια καὶ σὰν δὲν εἶχε δουλιὰ, ἐδιάβαζε. Ὡ! ἀγαποῦσε πολὺ νὰ διαβάζη κ' ἔλεγε πῶς ἡ καλὴ ἀνάγνωσι ἀνοίγει τῆς ψυχῆς τὰ μάτια. Ἀλήθεια εἶχε μόνον ἐκκλησιαστικά βιβλία. (κάτι τραγουδάκια κοσμικὰ ποῦ εἶχε ὅταν ἦταν νέος, τὰ εἶχε χαρίσει πρὸ πολλοῦ εἰς κάποιον) καὶ τὰ ἐδιάβαζε μ' εὐχαρίστησι, ἐκεῖνο ὅμως τὸ βιβλίον, ὅπου τοῦ ἄρεσε ὑπερβολικά, ἦταν ὁ Μηνιάτης, τὸ βιβλίον δηλαδὴ τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἐκκλησιαστικοῦ ῥήτορα, ὅπου ὀλίγοι, πολλὰ ὀλίγοι τοῦ μοιάζουν στὸ χαριτωμένο λόγο καὶ στὴ θεία ἐμπνευσι. Μάλιστα ἓνα γνωμικὸ του, μία μεγάλη ἀλήθεια τὴν εἶχε γραμμένη σ' ἓνα χαρτί καὶ κολλημένη στὸν τοῖχο τοῦ κελλιοῦ του καὶ αὐτὴν ἀνάφερε συχνὰ στοὺς χωρικούς, τοὺς καλοὺς, τοὺς πρὸ ἐξυπνοὺς καὶ ποῦ ἤθελαν νὰ τὸν ἀκοῦνε. Λέγει ὁ Μηνιάτης κάπου.

«Ὁ Θεός, ὡς παντοδύναμος, ὅ,τι θέλει, κάμνει, καὶ δὲν »εἶνε καμμία δύναμις νὰ τὸν ἐμποδίση. Ὁ ἄνθρωπος, ὡς »εἰλεῦθερος, ὅ,τι δὲν θέλει, δὲν κάμνει, καὶ δὲν εἶνε καμμία »δύναμις νὰ τὸν ἐμποδίση».

Πολὺ τὸν ἐσυγχينوῦσαν τὰ λόγια αὐτὰ τὸν καλόγερο, γιατί, ἂν καὶ αἰσθανότανε πῶς ἡ ἀνάγκη, ἡ μεγάλη αὐτὴ δύναμις, ὑποχρεώνει τὸν ἄνθρωπο νὰ κάμνη καμμιά φορὰ καὶ ὅ,τι δὲν θέλει, ἤξευρε ὅμως πῶς ὁ ἐνάρετος καὶ δυνατὸς ἀποφεύγει τὰ περισσότερα ἄτοπα, σὰν θέλη μὲ τὰ σωστά του. Καὶ πολλοὺς χωριανοὺς ἐκατώρθωσε, μὲ τὸ γνωμικὸ αὐτὸ καὶ μὲ ὁρμήγιες ἄλλες νὰ βάλῃ στὸν ἴσιον δρόμον ποιοῦν ἀπὸ τὸ χρασι καὶ ποιοῦν ἀπὸ ἄλλα χειρότερα· καὶ τὸν ἀγαποῦσαν πολὺ τὸν καλόγερο ὅσο ἐπεριφρονοῦσαν τὸν Συνέσιον, ὅπου ἀπὸ τὰ λίγα ποῦ ἔβλεπαν ἐμαντεύανε πολὺ περισσότερα.

Καὶ ὁ Ἄνθιμος τὸν ἐμάντευεν καὶ τὸν ὑποπτέουσανε

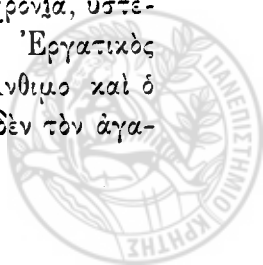

τὸν παππᾶ Συνέσις, ἦταν ὁμως μὲ κρίσι ἀνθρώπος καὶ χω-
ρίς μεγάλα καὶ ψηλαφητὰ πειστήρια, δὲν ἤθελε νὰ ξεσκίση
τὸ πρᾶμμα. Ἦθελε νὰ μεταχειριστῆ ὅλα τὰ μέσα, νὰ
μάθη πρῶτα καλὰ κ' ἔπειτα νὰ διῆ τι ἔχει νὰ κάμῃ. Εἶχε
καὶ μίαν ἐλπίδα πῶς ἴσως δὲν εἶνε καθὼς τότε λένε· γιατί
νὰ βιαστῆ· ἂν τότε πιάσῃ καὶ τὸν καταλάβῃ ἀδιόρθωτο, τὸν
μουντζώνει καὶ φεύγει. Δὲν ἦταν ἀνθρώπος νὰ ὑποφέρῃ
μοῦτρα ἀπαίσια. Μήπως δὲν ἔκαμε τὰ ἴδια τοῦ Δεσπότη;
Μιά φορά, ὅπου ἡ ἀγιωσύνη του ἤρθε στὸ Μοναστήρι καὶ
ἤθελε νὰ μάθη ἂν ἔχουνε οἱ ἀδελφοὶ παράπονα, ἐνῶ οἱ λοι-
ποὶ γέροι, ταπεινοὶ καὶ ζαρωμένοι, δὲν τόλμοῦσαν νὰ ση-
κώσουν κεφάλι, ὁ Ἄνθιμος ἐστάθηκε μπρὸς του καὶ μὲ ἓνα
θάβρος ἔκτακτο καὶ μὲ μιὰ ῥητορικὴ καὶ μιάν εὐγλωττία
ὅπου τὴν χαρίζει μόνον ἡ ἀγάπη στὴν ἀλήθεια, τοῦ ἐξετύ-
λυξε ὅ,τι ἄσκημο ὅ,τι ῥυπωμένο καὶ κηλιδωμένο ἔμενε
κρυφὸ ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἔχουνε συμφέρο νὰ τὸ σκεπάζουνε.
Ἐθαύμασε ὁ Δεσπότης μὲ τὴν τόλμη τοῦ καλόγερου· τοῦ
μίλησε μὲ ἀγάπη καὶ εὐγένεια καὶ τοῦ εἶπε πῶς γρήγορα
θὰ φέρῃ σὲ ὅλα διόρθωσι Πέρασαν δύο χρόνια ἀπὸ τὴ σκηνὴ
αὐτῆ, χωρὶς νὰ γείνη τὸ παραμικρὸ καλὸ καὶ σὰν ἐξανα-
γύρισε ὁ Δεσπότης ὁ Ἄνθιμος δὲν ἐπῆγε νὰ τὸν δῆ γιατί
δὲ θὰ μπορούσε νὰ βασταχτῆ μπροστάτου μὲ ἀπάθεια.

Μαζῆ μὲ τ' ἄλλα ποῦ εἶχε ὁ παππᾶ Συνέσις, στῆς ἐκ-
λογῆς ἔκανε τὸν ψηφοθῆρα.

Ἐνα πρωτὸ ὁ Ἄνθιμος, μετὰ τὴ λειτουργιᾶ, ἐπῆγε στὸ
κελλί του κ' ἐκάθισε στὸ μπάγκο του, νὰ μπαλώσῃ κάτι
παπούτζια τοῦ φίλου καὶ ἀγαπημένου του, τοῦ Σταυράκη
τοῦ περιβολάρη.

Εἶχε κάμῃ ὁ Σταυράκης στρατιώτης πολλὰ χρόνια, ὕστε-
ρα πῆγε στο Μοναστήρι κ' ἔγεινε κηπουρός. Ἐργατικὸς
πολὺ καὶ τιμιώτατος, ἀγάπησε πολὺ τὸν Ἄνθιμο καὶ ὁ
Ἄνθιμος τὸν ἀγάπησε· μὰ ὁ παππᾶ Συνέσις δὲν τὸν ἀγα-

ποῦσε καὶ κάθε λίγο τὸν ἐβασάνιζε καὶ τὸν ἀκούστε, μὲ χιλιά δυό. Τὰ ὑπόμεινε ὁ καϋμένος ὁ Σταυράκης καὶ μόνον ἔλεγε ποτε πότε τὰ παράπονά του στὸν Ἄνθιμο.

Ἐκεῖνο τὸ πρωὶ ὁ Σταυράκης ἐπῆγε κ' εὗρῆκε τὸν καλόγερο. Ὁ Ἄνθιμος ἦταν σκυμμένος στὸ μπάγκο του, ἐνῶ κοντά του ὁ ἀγαπημένος του γάτος, ἡ μόνη του συντροφιά, συμμαζωμένος, ἐρουθούνιζε.

— Καλημέρα, πάτερ Ἄνθιμε.

— Καλὸ στὸ Σταυράκη· κάθησε.

— Θὰ φύω γλήγορα, εἶπεν ὁ Σταυράκης, γιατί ἔχω πότισμα· μόνον ἤρθα κάτι νὰ σοῦ πῶ γιὰ τὸ ματτρογούμενο!

— Τί εἶνε πάλι;

— Μ' ἔχει νὰ μὲ χαλάση, μπρὲ παιδί, γιὰ τὸν ψῆφο μου.

— Πῶς μαθές; ἀρώτηξεν ὁ καλόγηρος.

— Καὶ καλὰ νὰ ψηφίσω τὸ κόμμα τοῦ καπτὰ Κοσμά.

— Καὶ ἡ γνώμη σου ἐσένα πιά εἶνε;

— Ἐγὼ ψηφίζω τὸν καπτὰ Φιλιππῆ πάντα, γιατί μούχει καλὸ καμωμένο.

— Νὰ μείνης μὲ τῆ γνώμη σου Σταυράκη, σοῦ λέω γώ.

— Ναί, πάτερ Ἄνθιμε, μὰ ὁ γούμενος μούπενε θυμωμένα, πῶς ἂν δὲν ψηφίσω τὸν καπτὰ Κοσμά, θὰ μὲ βγάλῃ ἀπ' τὸν κῆπο.

Ὁ Ἄνθιμος δὲν ἀπεκρίθην' εὐτύς.

— Καὶ ἤρθα εἶπεν ὁ Σταυράκης, νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ τοῦ μιλήσης.

Καὶ ἐθύμωσε κ' ἐλυπήθηκε ὁ Ἄνθιμος γιὰ τὴν νέα ἀτιμία καὶ γιὰ τὴν ἀπονιὰ τοῦ Συνέσιου.

— Θὰ τοῦ μιλήσω, Σταυράκη, τοῦ εἶπε, μὰ ὅ,τι κι' ἂν ἀποφασίσῃ, ἐσὺ δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀκούτης· νὰ κάμης ὅ,τι σοῦ λέ ἡ συνειδήσί σου. Κ' ἐγὼ νὰ σοῦ πῶ ἐβαρέθηκα νὰ τὸν βλέπω.

— Ὁ Σταυράκης ἔφυγε καὶ ὁ Ἄνθιμος ἐπῆγε καὶ ὠμί-
λησε τοῦ Συνέσιου.

— Γιατί, γούμενε, βιάζεις τὸν Σταυράκη νὰ μὴν ψηφίσῃ
ἐκεῖνον ποῦ θέλει;

— Γιατί εἶν' ἀνόητος καὶ πρέπει νὰ ἀκούῃ ἐμένα.

— Ἐχει τὴ συνείδησί του καὶ θ' ἀκούῃ ὅ,τι τοῦ λέει.

— Ἐγὼ τὸνε ταῖζω, δὲν τὸνε ταῖζ' ἡ συνείδησί του, εἶπεν
ὁ Συνέσιος.

— Ὅχι, γούμενε, εἶπεν ὁ Ἄνθιμος· τὸνε ταῖζει ὁ κόπος του
καὶ τὰ χέρια του.

Ἦταν πολὺ αὐστηρὸ τὸ πρόσωπο τοῦ καλόγερου· ὁ Συνέ-
σιος τὸ παρετήρησε.

— Καλά, Ἄνθιμε, τοῦ εἶπε πρὸ μαλακά, θὰ σκεφτῶ καὶ
θὰ κάμω.

— Ὑστερα δὲν εἶνε δική μας δουλιὰ νὰ κάνωμε ψηφοί·
εἶπεν ὁ Ἄνθιμος κ' ἔφυγε.

Μετὰ λίγες μέρες ὁ Ἄνθιμος ἔλαβε καὶ ἄλλη γτυπιὰ.
τὴν ὕστερνῆ.

(Ἴδε συνέχειαν ἐν σελίδι 21).

